



ЗВІТ
РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ
УКРАЇНИ
ЗА 2011 РІК

Київ
2012



*«Контроль за використанням коштів
Державного бюджету України від
імені Верховної Ради України здійснює
Рахункова палата»*

Стаття 98 Конституції України

Шановні народні депутати України!

*Відповідно до статті 35 Закону України «Про Рахункову палату», подаємо
Верховній Раді України схвалений Колегією Звіт Рахункової палати за 2011 рік.*

*Представлений Звіт містить основні результати діяльності Рахункової
палати за 2011 рік, приклади системних порушень, виявлених у ході здійснення
контрольно-аналітичних та експертних заходів.*

*Сподіваємося, що ці матеріали стануть корисними у Вашій депутатській
діяльності, особливо при опрацюванні та прийнятті законопроектів,
спрямованих на забезпечення розвитку стабільної і ефективної економіки
в Україні.*

*Голова
Рахункової палати*

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'R.M. Mazuta'. The signature is fluid and cursive.

Р.М.Магута

ЗМІСТ

1. РЕАЛІЗАЦІЯ РАХУНКОВОЮ ПАЛАТОЮ ОСНОВНИХ ЗАВДАНЬ ТА ПОВНОВАЖЕНЬ	7
1.1. ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ У 2011 РОЦІ	7
1.2. ПІДСУМКИ РОБОТИ КОЛЕГІЇ	11
1.3. ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ КОНТРОЛЬНО-АНАЛІТИЧНИХ ТА ЕКСПЕРТНИХ ЗАХОДІВ	22
1.3.1. Загальна характеристика діяльності	22
1.3.2. Контроль, аналіз та експертиза формування і виконання Державного бюджету України	28
1.3.3. Напрями та сфери використання коштів Державного бюджету України та державних цільових фондів	35
1.3.3.1. Соціальні питання	35
1.3.3.2. Виконання Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу	43
1.3.3.3. Охорона здоров'я, освіта, наука та культура	46
1.3.3.4. Державна безпека, правоохоронна діяльність, обороноздатність держави	54
1.3.3.5. Розбудова в Україні незалежної, ефективної та доступної для громадян системи правосуддя	59
1.3.3.6. Виконання повноважень державними органами	61
1.3.3.7. Державна підтримка промисловості, енергетичного потенціалу, транспортної системи, системи зв'язку, житлово-комунального господарства	66
1.3.3.8. Охорона навколишнього природного середовища, екологічна безпека та запобігання надзвичайним ситуаціям	77
1.3.3.9. Фінансування аграрного комплексу, підтримка вітчизняного сільгоспвиробника та охорона земель державної власності	86
1.3.3.10. Біогенетична безпека, ветеринарна медицина, безпека та якість харчових продуктів	89
1.3.3.11. Взаємовідносини державного бюджету із місцевими бюджетами та використання коштів на соціально-економічний розвиток регіонів	92
1.3.3.12. Реалізація проектів міжнародних фінансових організацій	96
1.3.3.13. Дотримання бюджетного законодавства та нормативно-правового забезпечення бюджетного процесу	101
1.3.4. Результати перевірок виконання кошторису витрат Національного банку України, аналізів звітів Фонду державного майна України та Антимонопольного комітету України	104

2. РЕАГУВАННЯ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ, УСТАНОВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ НА ВИСНОВКИ, ПРОПОЗИЦІЇ І РЕКОМЕНДАЦІЇ КОЛЕГІЇ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ	110
3. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ПИТАННЯ У СФЕРІ ПОВНОВАЖЕНЬ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ	143
4. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО.....	147
5. ГЛАСНІСТЬ У РОБОТІ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ	156
6. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ.....	159
6.1. КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	159
6.2. ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА СИСТЕМА ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ.....	161
6.3. ФІНАНСОВЕ І МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	165
<i>Додаток 1</i>	<i>168</i>
<i>Додаток 2</i>	<i>169</i>

1. РЕАЛІЗАЦІЯ РАХУНКОВОЮ ПАЛАТОЮ ОСНОВНИХ ЗАВДАНЬ ТА ПОВНОВАЖЕНЬ

1.1. ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ У 2011 РОЦІ

Здійснюючи свою діяльність від імені Верховної Ради України, Рахункова палата керується такими основоположними принципами, як законність, плановість, об'єктивність, незалежність та гласність. Саме безумовне дотримання цих принципів визначають Рахункову палату як незалежний орган зовнішнього фінансово-економічного контролю в державі.

Статтею 98 Конституції України визначено: «Контроль за використанням коштів Державного бюджету України від імені Верховної Ради України здійснює Рахункова палата». Саме таку редакцію цієї статті було поновлено рішенням Конституційного Суду України від 30.09.2010 № 20-рп/2010, тобто Рахункова палата знову втратила повноваження в частині контролю за надходженням коштів до Державного бюджету України. А це вкрай негативно позначається на глибині та якості парламентського контролю державних фінансів, інструментом якого є Рахункова палата, позбавляє суспільство повної, прозорої та об'єктивної інформації щодо стану національної економіки, виконання державного бюджету.

Тільки поновлення контрольних функцій Рахункової палати у попередній редакції статті 98 Конституції України – «Контроль від імені Верховної Ради України за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використання здійснює Рахункова палата» – дасть змогу зробити парламентський контроль повноцінним з охопленням всього бюджетного процесу. Рахункова палата від імені Верховної Ради України не лише повинна, а й зобов'язана мати максимально широкі повноваження з контролю за надходженням коштів до бюджету та їх використанням.

З чинними ж повноваженнями на теперішній час складається парадоксальна ситуація: Рахункова палата України стала єдиним не тільки в Європі, але й у світі вищим органом фінансового контролю, який не має повноважень опікуватись контролем за формуванням дохідної частини бюджету. Таку ситуацію важко пояснити та обґрунтувати колегам по EUROSАI та INTOSAI, особливо в умовах боротьби з корупцією.

Спираючись на досвід, набутий у ході проведення контрольних-аналітичних та експертних заходів, враховуючи зміни чинного законодавства, зміни і пріоритети соціально-економічного розвитку держави та суспільства, Рахунковою палатою визначено оптимальні на сьогодні основні напрями діяльності, за якими проводились аудити.

Основні напрями діяльності Рахункової палати у 2011 році

Фінансова та бюджетна політика
Правове забезпечення
Оборона та правоохоронна діяльність
АПК, природоохоронна діяльність та надзвичайні ситуації
Державний борг, міжнародна діяльність та фінансові установи
Наука та гуманітарна сфера
Соціальна політика
Промисловість, виробнича інфраструктура та державна власність
Використання коштів державного бюджету в регіонах

У 2011 році реалізацію поставлених перед Рахунковою палатою завдань забезпечували департаменти:

- з питань бюджетної політики;
- з питань використання коштів державного бюджету фінансовими та контролюючими органами;
- з питань правового забезпечення;
- з питань оборони та правоохоронної діяльності;
- з питань АПК, природоохоронної діяльності та надзвичайних ситуацій;
- з питань промисловості, виробничої інфраструктури та державної власності;
- з питань науки та гуманітарної сфери;
- з питань соціальної політики;
- з питань державного боргу, міжнародної діяльності та фінансових установ;
- з питань використання коштів державного бюджету в регіонах.

Сфера діяльності восьми територіальних управлінь, що функціонують нині, розповсюджена на 21 область України, Автономну Республіку Крим, а також міста Київ та Севастополь. На сьогодні функціонують такі територіальні управління Рахункової палати:

- по м. Києву, Київській, Черкаській та Чернігівській областях (у м. Київ);
- по Дніпропетровській та Запорізькій областях (у м. Дніпропетровськ);
- по Львівській, Волинській, Рівненській та Тернопільській областях (у м. Львів);
- по Одеській, Миколаївській та Херсонській областях (у м. Одеса);

1 Реалізація Рахунковою палатою основних завдань та повноважень

- по Донецькій та Луганській областях (у м. Донецьк);
- по Автономній Республіці Крим та м. Севастополю (у м. Севастополь);
- по Харківській, Сумській та Полтавській областях (у м. Харків);
- по Вінницькій, Житомирській, Кіровоградській та Хмельницькій областях (у м. Вінниця).

Територіальне управління по Івано-Франківській, Закарпатській та Чернівецькій областях (у м. Івано-Франківськ) через недостатність фінансових ресурсів у звітному періоді перебувало на стадії організаційно-технічного створення.



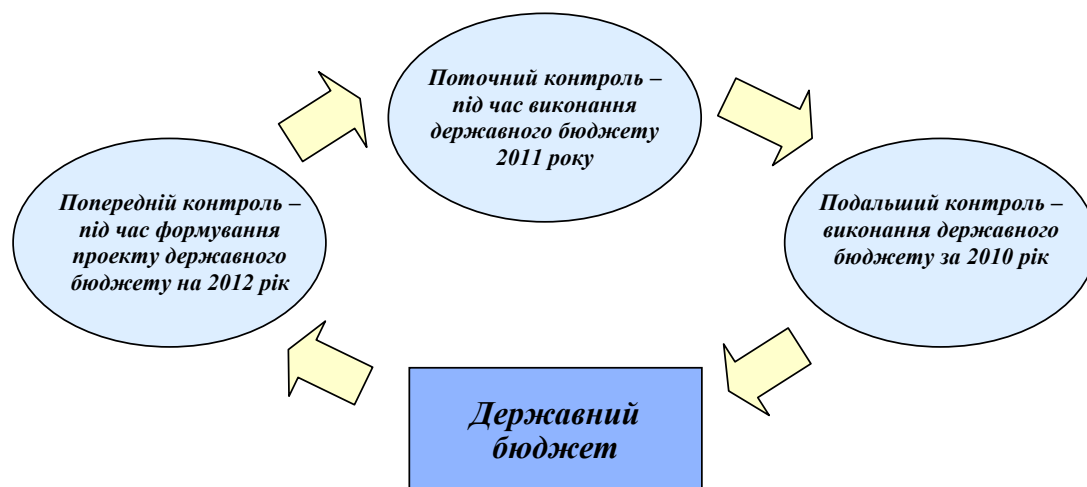
Проведення територіальними управліннями координованих департаментами Рахункової палати аудитів законності, ефективності та доцільності витрачання коштів Державного бюджету України та державних цільових фондів органами державної влади, установами, організаціями, підприємствами, які знаходяться на відповідній території, дає змогу розширити сферу незалежного зовнішнього державного фінансового контролю Рахункової палати на місцевому рівні, виявляти і акцентувати увагу суспільства на проблемах використання державних коштів, які є на регіональному рівні та мають загальнодержавне значення.

Згідно з вимогами чинного законодавства, Рахункова палата протягом звітного року продовжувала здійснювати контрольно-аналітичну та експертну діяльність, яка забезпечує єдину систему контролю за виконанням державного бюджету і бюджетів державних цільових фондів. Це передбачає проведення цілісного та взаємопов'язаного комплексу контрольно-аналітичних і експертних заходів.

1 Реалізація Рахунковою палатою основних завдань та повноважень

Рахунковою палатою у 2011 році здійснювався контроль бюджетів трьох років: 2012 року (на стадії формування проекту бюджету), 2011 року (в ході поточного виконання) та 2010 року (виконаного бюджету). Бюджети кожного фінансового року перебувають на одному з етапів трирічного циклу.

Інтегрована до основних складових бюджетного процесу така система контролю передбачає безперервний трирічний цикл контролю за формуванням та виконанням бюджетів кожного фінансового року, що реалізується на трьох послідовних стадіях: попередній контроль проекту бюджету, поточний контроль виконання бюджету та подальший контроль виконання бюджету.



Комплекс заходів, що провадяться в рамках попереднього, поточного та подальшого контролю, суттєво доповнюється тематичними контрольними та аналітичними заходами, які здійснюються відповідно до плану роботи Колегії Рахункової палати.

За визнанням міжнародної спільноти вищих органів фінансового контролю, Рахункова палата України за рівнем системи своєї діяльності, методики та методології стала однією з провідних контрольних-аналітичних інституцій Європи. Це підтверджено в рамках роботи **VIII Конгресу EUROSAI**, що відбувся в м. Лісабоні, Португальська Республіка. Роботу Рахункової палати України як очільника **спеціальної групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф**, було високо оцінено та прийнято резолюцію щодо подовження її мандата на наступний трирічний період до 2014 року.

Ще одним підтвердженням визнання професіоналізму Рахункової палати стала оцінка її діяльності як **зовнішнього аудитора Організації з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ)**. Зокрема, Генеральний Секретар ОБСЄ відзначив принципову, глибоку аналітичну роботу групи зовнішніх аудиторів Рахункової палати, а також їх конструктивні пропозиції щодо поліпшення діяльності організації та здійснення аудитів. Результатом такої оцінки стало подовження повноважень ВОФК України як зовнішнього аудитора ОБСЄ ще на один рік.

У вересні 2011 року в м. Києві відбулося засідання **XI сесії Ради керівників ВОФК держав - учасниць СНД** на тему «Роль і місце ВОФК СНД в контролі за використанням державних коштів, що виділяються на попередження і ліквідацію наслідків природних і техногенних катастроф», під час якого в.о. Голови Рахункової палати України Яременка О.С. було обрано Головою Ради керівників ВОФК держав – учасниць СНД.

У звітному році **завершено три паралельні аудити**, проведені Рахунковою палатою України спільно з ВОФК Республіки Польща, Грузії, Республіки Румунія, Російської Федерації, Турецької Республіки, Республіки Болгарія, Чеської Республіки, Федеративної Республіки Німеччина, Республіки Македонія, Словацької Республіки, Республіки Словенія, Іспанії, Швеції. Також у 2011 році було розпочато підготовку до проведення міжнародного аудиту використання бюджетних коштів, виділених на попередження і ліквідацію наслідків катастроф.

1.2. ПІДСУМКИ РОБОТИ КОЛЕГІЇ

Відповідно до статті 9 Закону України «Про Рахункову палату», Колегія є керівним органом Рахункової палати, яка протягом року розглядала питання організації роботи, планування, проведення аудитів, контрольно-ревізійних, аналітичних та експертних заходів.

В основу діяльності Рахункової палати покладено принцип колегіальності та норми Закону України «Про Рахункову палату», Бюджетного кодексу України, Регламенту Рахункової палати.

Колегія Рахункової палати була сформована 23.05.97. Ротація членів Колегії здійснювалася відповідно до постанов Верховної Ради України від 17.06.2004, 25.03.2005 та 07.07.2011.

У I півріччі 2011 року Колегія Рахункової палати працювала в такому складі: Голова Рахункової палати, Заступник Голови, Секретар Рахункової палати та вісім головних контролерів – директорів департаментів, які затверджені Верховною Радою України таємним голосуванням.

У зв'язку із закінченням терміну перебування на посаді Голови Рахункової палати та ряду головних контролерів, згідно з постановами Верховної Ради України, з другого півріччя 2011 року Колегія працювала у складі в. о. Голови Рахункової палати, Секретаря Рахункової палати та шести головних контролерів – директорів департаментів.

Відповідно до своїх завдань та функцій, Колегія Рахункової палати у звітному році спрямовувала свою діяльність на:

- ◆ забезпечення системного контролю за всіма напрямками використання державних коштів, у тому числі і в регіонах, з ґрунтовним дослідженням загальнодержавних питань та проблемних питань розвитку регіонів;
- ◆ застосування різних форм і методів проведення аудиту, зокрема аудиту ефективності, фінансового аудиту, аудиту відповідності, встановлення причинно-наслідкових зв'язків виявлених порушень;

1 Реалізація Рахунковою палатою основних завдань та повноважень

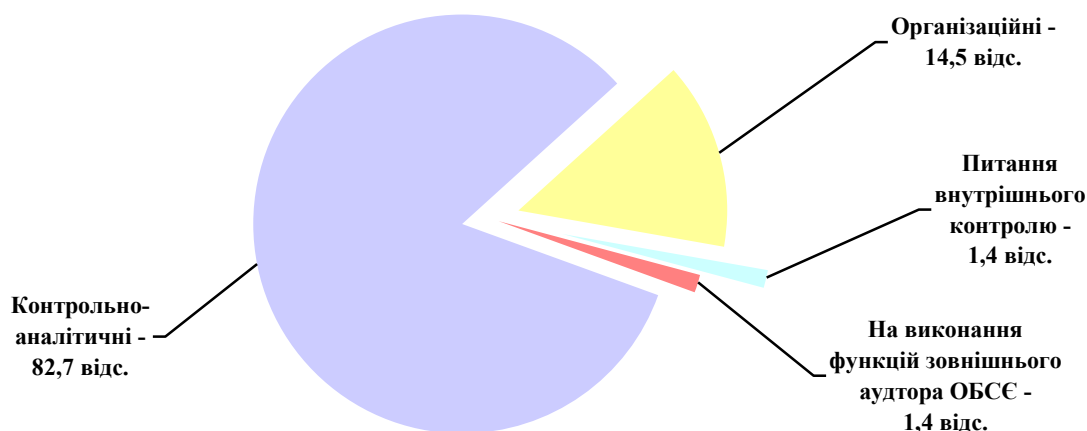
- ◆ здійснення системного контролю за виконанням національних, державних та комплексних програм, у тому числі Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу;
- ◆ здійснення аналітичної діяльності, оцінки ефективності управління об'єктами аудитів, обґрунтованості прийняття управлінських рішень;
- ◆ систематизацію та аналіз виявлених порушень головними розпорядниками бюджетних коштів та підготовку відповідних рекомендацій і пропозицій;
- ◆ виконання міжнародних зобов'язань Рахункової палати як незалежного зовнішнього аудитора ОБСЄ, діяльність у структурі Міжнародної та Європейської організацій вищих органів фінансового контролю;
- ◆ забезпечення гласності та прозорості в діяльності Рахункової палати;
- ◆ розвиток сучасних інформаційних технологій у забезпеченні фінансового контролю.

На постійному контролі перебували питання стану реагування органів державної влади на висновки та пропозиції Рахункової палати за результатами контрольних та аналітичних заходів, розгляд Верховною Радою України, її комітетами результатів контрольних та аналітичних заходів Рахункової палати та законодавчих пропозицій з питань державного бюджету і фінансів України, врахування Урядом рекомендацій Рахункової палати при підготовці законопроектів та нормативних актів.

У 2011 році було **проведено 23 засідання** Колегії Рахункової палати, на яких **розглянуто 145 питань**.

У роботі Колегії першочергова увага приділялася плануванню тематики контрольних заходів, що стосувалися нагальних загальнодержавних проблем, поглибленню контролю за використанням державних коштів та охопленню контрольними заходами якомога більшого відсотка фінансових ресурсів, які підлягають контролю Рахунковою палатою.

Діаграма 1. Класифікація питань, розглянутих Колегією Рахункової палати у 2011 році



Департаментами і територіальними управліннями здійснено **1002 контрольні-аналітичні та експертні заходи** (складено акти і довідки), за результатами яких підготовлено **120 Звітів та Висновків**.

Основним завданням Колегії було здійснення аналізу бюджетного процесу та контролю за використанням коштів Державного бюджету України.

Упродовж року Колегія надавала Верховній Раді України висновки щодо виконання державного бюджету за 2010 рік, I квартал, I півріччя і 9 місяців 2011 року, а також висновки за результатами аналізу та експертизи проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2012 рік».

Рахункова палата, відповідно до її повноважень, забезпечувала контроль за виконанням та фінансуванням програм економічного, промислового, науково-технічного, соціального і національно-культурного розвитку, охорони здоров'я та довкілля, формування національної екологічної мережі тощо. Підготовлено 28 звітів, або 23 відс. від їх загальної кількості, за результатами аудитів і перевірок використання бюджетних коштів на виконання 28 державних цільових програм або окремих їх напрямів.

Зокрема, це стосується:

Національної програми сприяння розвитку малого підприємництва;
загальнодержавних програм: Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини на період до 2016 року; реформування і розвитку житлово-комунального господарства; подолання наслідків Чорнобильської катастрофи на 2006–2010 роки; розвитку мінерально-сировинної галузі до 2010 року; охорони та відтворення довкілля Азовського і Чорного морів за 2001–2010 роки;

державних програм: підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу; розвитку діяльності Національної бібліотеки України ім. В.І.Вернадського на 2005–2010 роки; розвитку архівної справи на 2006–2010 роки; соціальної програми «Молодь України» на 2009–2015 роки; стандартизації на 2006–2010 роки; першочергового забезпечення централізованим водопостачанням сільських населених пунктів, що користуються привізною водою, на період до 2010 року; покращення умов тримання засуджених та осіб, взятих під варту, на 2006–2010 роки; розвитку авіаційної промисловості України; забезпечення молоді житлом на 2002–2012 роки; соціально-економічна програма будівництва (придбання) доступного житла на 2010–2017 роки; будівництва та розвитку мережі метрополітенів на 2006–2010 роки; приведення небезпечних об'єктів виробничого об'єднання «Придніпровський хімічний завод» в екологічно безпечний стан і забезпечення захисту населення від шкідливого впливу іонізуючого випромінювання на 2005–2014 роки; комплексного протипаводкового захисту в басейнах річок Дністра, Пруту та Сірету; соціально-економічного розвитку Автономної Республіки Крим на період до 2017 року; поводження з твердими побутовими відходами; розселення та облаштування депортованих кримських татар і осіб інших національностей, що повернулися на проживання в Україну, їх адаптації та інтеграції в українське суспільство на період до 2010 року; запобігання та лікування серцево-судинних і судинно-мозкових захворювань на 2006–2010 роки; репродуктивне здоров'я нації на період до 2015 року; забезпечення населення лікарськими засобами;

комплексних програм: забезпечення реалізації Стратегії подолання бідності; комплексного розвитку Українського Придунав'я у морегосподарській та транспортній сферах; здоров'я нації на 2002–2011 роки.

Колегія Рахункової палати забезпечує охоплення контролем всіх напрямів використання державних коштів. У 2011 році одним із пріоритетних був контроль за використанням бюджетних коштів на вирішення **соціальних питань**. Зокрема, Колегією особлива увага приділялася контролю за використанням бюджетних коштів на:

- ◆ виконання Комплексної програми забезпечення реалізації Стратегії подолання бідності;
- ◆ виконання державних програм із забезпечення молоді житлом;
- ◆ виконання Державної цільової соціальної програми першочергового забезпечення централізованим водопостачанням сільських населених пунктів, що користуються привізною водою;
- ◆ соціальний захист ветеранів війни;
- ◆ виконання Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2009–2015 роки;
- ◆ санаторно-курортне оздоровлення інвалідів;
- ◆ створення нових робочих місць для забезпечення зайнятості мешканців вугледобувних регіонів Донецької та Луганської областей;
- ◆ формування і виконання бюджету Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань;
- ◆ компенсацію за шкоду, заподіяну здоров'ю, та допомогу на оздоровлення, у разі звільнення з роботи громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи;
- ◆ компенсацію за пільговий проїзд окремих категорій громадян;
- ◆ одноразову виплату жінкам, яким присвоєно почесне звання України «Мати-героїня»;
- ◆ розселення та облаштування депортованих кримських татар та осіб інших національностей, які були депортовані з території України;
- ◆ реалізацію у Донецькій і Луганській областях державних соціальних гарантій у частині забезпечення громадян вугіллям на побутові потреби та надання компенсаційних виплат відповідно до Гірничого закону України.

Колегією здійснювався системний контроль за виконанням заходів **Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу**, а саме:

- ◆ виконання заходів Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу;
- ◆ використання коштів державного бюджету, виділених на реконструкцію стадіону «Металіст» в м. Харкові згідно з Державною цільовою програмою підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу;
- ◆ виконання Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу

в частині використання бюджетних коштів на облаштування пунктів пропуску через державний кордон.

Питання **охорони здоров'я, культури та засобів масової інформації** порушувалися у звітах про результати аудитів та перевірок ефективності використання коштів Державного бюджету України на:

- ◆ закупівлю лікарських засобів, виробів медичного призначення та послуг для забезпечення хворих медичною допомогою;
- ◆ утворення Всеукраїнського центру радіохірургії;
- ◆ санаторне лікування дітей та підлітків із соматичними захворюваннями (крім туберкульозу) в Автономній Республіці Крим;
- ◆ придбання витратних матеріалів та медичного обладнання для закладів охорони здоров'я Львівської, Івано-Франківської та Чернівецької областей;
- ◆ створення і розповсюдження національних фільмів за державним замовленням;
- ◆ функціонування і виконання статутних завдань Національною радіокомпанією та Національною телекомпанією;
- ◆ формування Національного архівного фонду та архівну справу.

Колегією здійснювався системний контроль за використанням бюджетних коштів, спрямованих на **науку і освіту**, а саме:

- ◆ виділених Міністерству культури і туризму України на надання загальної та спеціальної художньої і музичної освіти;
- ◆ на підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації кадрів для митної служби України;
- ◆ виділених Міністерству внутрішніх справ України на підготовку кадрів для органів внутрішніх справ вищими закладами освіти III і IV рівнів акредитації;
- ◆ виділених Міністерству аграрної політики України на підготовку кадрів для агропромислового комплексу;
- ◆ виділених Міністерству охорони здоров'я України на підготовку і підвищення кваліфікації медичних кадрів вищими навчальними закладами III–IV рівнів акредитації;
- ◆ на підготовку та підвищення кваліфікації кадрів для сфери міжнародних відносин Дипломатичною академією при Міністерстві закордонних справ України;
- ◆ на підготовку кадрів та підвищення кваліфікації для галузі соціального забезпечення та соціального захисту;
- ◆ на забезпечення та розвиток діяльності Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського;
- ◆ виділених Міністерству освіти і науки, молоді та спорту України на забезпечення навчальних закладів підручниками і посібниками.

Питання **державної безпеки, правоохоронної діяльності, обороноздатності держави** виносилися на розгляд Колегії за результатами таких аудитів ефективності:

- ◆ використання бюджетних коштів, виділених Міністерству оборони України на утримання та розвиток Повітряних Сил Збройних Сил України;

- ◆ використання бюджетних коштів, виділених на виконання Державної програми покращення умов тримання засуджених та осіб, взятих під варту;
- ◆ використання бюджетних коштів, виділених на забезпечення охорони державних органів та посадових осіб;
- ◆ використання бюджетних коштів, виділених Міністерству внутрішніх справ України на боротьбу з нелегальною міграцією, створення та утримання пунктів розміщення нелегальних мігрантів;
- ◆ використання бюджетних коштів, виділених на проведення заходів щодо ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, що сталася у 2008 році на території військової частини А0829 у м. Лозова Харківської області, та запобігання виникненню нових надзвичайних ситуацій;
- ◆ реалізації надлишкового військового майна Збройних Сил України;
- ◆ виконання державними підприємствами Міністерства оборони України замовлень в інтересах Збройних Сил України та використання переданого їм в господарське відання військового майна;
- ◆ використання бюджетних коштів, виділених на забезпечення діяльності внутрішніх військ Міністерства внутрішніх справ України;
- ◆ використання медичними закладами Південного регіону Збройних Сил України бюджетних коштів, виділених на медичне лікування та реабілітацію контингенту, визначеного законодавством.

Колегією здійснювався контроль за використанням коштів, спрямованих на здійснення заходів щодо розбудови в Україні незалежної, ефективної та доступної для громадян системи правосуддя. Впродовж року було розглянуто звіти про результати:

- ◆ аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Державній судовій адміністрації України на виконання своїх функцій з організаційного забезпечення діяльності судів та установ судової системи;
- ◆ аудиту фінансово-господарської діяльності Вищого господарського суду України за 2010 рік;
- ◆ аудиту системи оплати праці суддів судів загальної юрисдикції.

Питанням ефективності використання коштів державного бюджету на виконання повноважень державними органами, зокрема, у сфері надання адміністративних послуг, управління державним майном, контролю за дотриманням та виконанням податкового законодавства, державного регулювання лотерейної діяльності було присвячено:

- ◆ аналіз джерел формування та ефективності використання спеціального фонду державного бюджету органами державного управління у 2008–2010 роках;
- ◆ аудит ефективності використання коштів державного бюджету Державним комітетом України з питань регуляторної політики та підприємництва;
- ◆ аудит ефективності використання Міністерством надзвичайних ситуацій України бюджетних коштів, отриманих упродовж 2010 року від надання платних послуг;

- ◆ аналіз капітальних видатків, які виділялися у 2009–2011 роках органам державного управління на забезпечення їх діяльності та виконання покладених завдань і функцій;
- ◆ аудит ефективності використання коштів державного бюджету Фондом державного майна України;
- ◆ перевірка ефективності використання коштів державного бюджету на виконання повноважень державними податковими органами у місті Києві та Київській області;
- ◆ аудит використання коштів державного бюджету на виконання повноважень державними податковими органами у Дніпропетровській та Запорізькій областях;
- ◆ аудит використання коштів державного бюджету на виконання повноважень органами державної податкової служби у Вінницькій, Житомирській та Кіровоградській областях;
- ◆ аудит використання коштів державного бюджету на виконання повноважень щодо стягнення коштів та продажу активів платників податків у рахунок погашення їх податкового боргу в Харківській та Сумській областях;
- ◆ аудит ефективності використання коштів державного бюджету на виконання повноважень спеціалізованими державними податковими інспекціями;
- ◆ аналіз виконання повноважень органами державної влади щодо контролю за дотриманням законодавства в частині податкових пільг, наданих суб'єктам господарювання у сфері книговидавничої справи;
- ◆ аналіз діяльності Міністерства фінансів України у сфері випуску і проведення лотерей в Україні;
- ◆ аудит ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на функціонування Державного гемологічного центру України.

Державна підтримка промисловості, енергетичного потенціалу країни обговорювалася під час розгляду Колегією звітів про результати аудитів та перевірок використання коштів державного бюджету, виділених:

- ◆ Міністерству палива та енергетики України на будівництво ліній електропередачі;
- ◆ під державні гарантії, на забезпечення потреб Одеської області в енергетичних ресурсах;
- ◆ на розвиток авіаційної промисловості;
- ◆ торфодобувній промисловості;
- ◆ на вдосконалення та проведення гірничорятувальних заходів на вугледобувних підприємствах;
- ◆ на стандартизацію;
- ◆ Міністерству палива та енергетики України на будівництво Дністровської ГАЕС;
- ◆ Національній комісії регулювання електроенергетики України.

Питання розвитку транспортної системи, системи зв'язку та житлово-комунального господарства порушувались у звітах про результати аудитів і перевірок використання коштів, виділених з державного бюджету:

- ◆ комунальному підприємству «Харківський метрополітен» на будівництво і розвиток метрополітену;
- ◆ на виконання заходів Програми комплексного розвитку Українського Придунав'я у морегосподарській та транспортній сферах;
- ◆ на виконання заходів, спрямованих на оновлення рухомого складу наземного громадського транспорту та транспортних мереж м. Києва;
- ◆ Головній державній інспекції на автомобільному транспорті;
- ◆ на заходи щодо розвитку мережі й утримання автомобільних доріг загального користування;
- ◆ на Загальнодержавну програму реформування і розвитку житлово-комунального господарства;
- ◆ на виконання програм реформування та розвитку водопровідно-каналізаційного господарства Донецької та Луганської областей;
- ◆ Національній комісії з питань регулювання зв'язку України.

Проблеми **охорони навколишнього природного середовища, екологічної безпеки та запобігання надзвичайним ситуаціям** обговорювалися під час розгляду Колегією звітів з питань:

- ◆ стану виконання рекомендацій Міжнародного координованого аудиту Чорнобильського фонду «Укриття»;
- ◆ забезпечення виконання Програми поводження з твердими побутовими відходами та аналізу впровадження системи збирання, заготівлі та утилізації відходів як вторинної сировини;
- ◆ вирішення проблем, що виникають у зв'язку з надзвичайною екологічною ситуацією на території м. Калуш;
- ◆ виконання заходів державних програм з приведення в екологічно безпечний стан об'єктів виробничого об'єднання «Придніпровський хімічний завод»;
- ◆ забезпечення екологічної безпеки в Азово-Чорноморському басейні та охорони, регулювання і відтворення водних біологічних ресурсів;
- ◆ виконання Державної цільової програми комплексного протипаводкового захисту в басейнах річок Дністра, Пруту та Сірету;
- ◆ протипожежного захисту у Вінницькій та Хмельницькій областях;
- ◆ управління водними ресурсами басейну річки Південний Буг структурними підрозділами Держводагенства України;
- ◆ використання коштів збору за геологорозвідувальні роботи, виконані за рахунок державного бюджету, на фінансування розвитку мінерально-сировинної бази.

Проблеми **фінансування аграрного комплексу, підтримки вітчизняного сільгоспвиробника та охорони земель державної власності** обговорювалися на Колегії під час розгляду результатів аудитів та перевірок використання бюджетних коштів:

- ◆ на формування Аграрним фондом державного інтервенційного фонду та забезпечення його збереження;
- ◆ Стабілізаційного фонду, виділених для здійснення державної підтримки агропромислового комплексу;

- ◆ на розвиток хмелярства суб'єктами господарювання Вінницької та Житомирської областей;
- ◆ на заходи щодо розвитку садівництва і виноградарства в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі;
- ◆ на виконання проекту «Видача державних актів на право власності на землю в сільській місцевості та розвиток системи кадастру» у 2010–2011 роках;
- ◆ на експлуатацію міжгосподарських державних меліоративних систем на територіях Дніпропетровської та Запорізької областей.

Колегія розглянула ряд питань, що стосуються **вирішення проблем з біогенетичною безпекою, ветеринарною безпекою та якістю харчових продуктів**. Зокрема, звіти про результати аудитів та перевірок:

- ◆ ефективності використання коштів державного бюджету, які спрямовувалися у 2009–2010 роках на здійснення державного ветеринарного санітарного контролю та нагляду за охороною території України;
- ◆ діяльності центральних органів виконавчої влади щодо забезпечення функціонування державної системи біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів;
- ◆ ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на наукові розробки у сфері стандартизації та сертифікації сільськогосподарської продукції, державний нагляд за додержанням стандартів і гармонізацію національних стандартів з міжнародними та європейськими;
- ◆ ефективності використання коштів державного бюджету, виділених державним органам на виконання повноважень із здійснення фіто-санітарних заходів та контролю якості за переміщенням вантажів на пунктах пропуску через державний кордон України в портах Чорного моря;
- ◆ ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Одеській, Миколаївській та Херсонській областям на здійснення державного ветеринарно-санітарного контролю в портах Чорного моря та нагляду за охороною території зазначених областей, на організацію і регулювання діяльності установ у системі ветеринарної медицини.

Департаментами Рахункової палати та її територіальними управліннями особлива увага приділялася питанням **взаємовідносин Державного бюджету України із місцевими бюджетами та використанню бюджетних коштів на соціально-економічний розвиток регіонів**. На засіданнях Колегії затверджено звіти про результати:

- ◆ аудиту використання у 2010 році коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на проведення виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів;
- ◆ аудиту ефективності використання субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку Львівської, Тернопільської та Волинської областей;

1 Реалізація Рахунковою палатою основних завдань та повноважень

- ◆ перевірки використання субвенцій з державного бюджету на соціально-економічний розвиток Київської, Черкаської та Чернігівської областей;
- ◆ аудиту виконання у 2007–2010 роках заходів Державної програми соціально-економічного розвитку Автономної Республіки Крим на період до 2017 року;
- ◆ аналізу виконання органами виконавчої влади повноважень щодо реалізації державної політики у сфері надання послуг із соціального обслуговування людей похилого віку та інвалідів за рахунок видатків місцевих бюджетів, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів;
- ◆ аудиту виконання у 2009–2011 роках заходів, передбачених угодами щодо регіонального розвитку, укладеними між Кабінетом Міністрів України та Вінницькою, Волинською, Донецькою та Львівською обласними радами, які здійснюються за рахунок коштів державного бюджету;
- ◆ аудиту ефективності використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на фінансування заходів соціально-економічної компенсації ризику населення, яке проживає на території зони спостереження.

Постійна увага приділялася **проблемам реалізації проектів міжнародних фінансових організацій**. Це стосується розглянутих та затверджених Колегією звітів про результати аудитів:

- ◆ ефективності виконання у 2010 році Проекту удосконалення системи соціальної допомоги, що підтримується позикою Міжнародного банку реконструкції та розвитку;
- ◆ ефективності використання позичкових коштів на впровадження Проекту модернізації державних фінансів;
- ◆ використання коштів на відшкодування вкладів населення та функціонування Фонду гарантування вкладів фізичних осіб;
- ◆ ефективності використання коштів позики, отриманої державою від Міжнародного банку реконструкції та розвитку на реабілітацію гідроелектростанцій.

У співпраці з міжнародними фінансовими установами Рахунковою палатою підготовлено та Колегією розглянуто звіти про результати аудитів:

- ◆ річних фінансових звітів за 2010 рік у рамках позики Міжнародного банку реконструкції та розвитку на впровадження Проекту «Модернізація державної податкової служби України - 1»;
- ◆ річних фінансових звітів за 2010 рік у рамках позики Міжнародного банку реконструкції та розвитку на впровадження Проекту удосконалення системи соціальної допомоги.

На постійному контролі Колегії, відповідно до норм чинного законодавства, перебували питання **дотримання бюджетного законодавства та нормативно-правового забезпечення бюджетного процесу**. Зокрема, Колегією розглянуто питання щодо:

- ◆ аналізу нормативно-правового забезпечення Кабінетом Міністрів України виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2010 рік»;
- ◆ результатів аналізу стану державних закупівель в Україні у 2010 році та I півріччі 2011 року;
- ◆ результатів аналізу формування і виконання у 2010–2011 роках державного замовлення на поставку продукції для державних потреб.

Згідно з **планом роботи спеціальної групи EUROSAI** з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф, на 2009–2011 роки, Колегією розглянуто Звіт про результати аудиту використання бюджетних коштів на попередження та ліквідацію наслідків катастроф.

Відповідно до функцій і повноважень Рахункової палати, здійснювався щорічний контроль за використанням коштів резервного фонду Державного бюджету України, аналізувалися звіти Антимонопольного комітету України, Фонду державного майна України та кошторис Національного банку України за 2010 рік.

На постійному контролі Колегії, відповідно до норм Регламенту Рахункової палати, знаходяться питання **внутрішнього контролю**:

- ◆ Звіт про результати діяльності територіального управління Рахункової палати по м. Києву, Київській, Черкаській та Чернігівській областях;
- ◆ Звіт про результати діяльності територіального управління Рахункової палати по Харківській, Сумській та Полтавській областях.

На виконання Рахунковою палатою функцій зовнішнього аудитора ОБСЄ Колегією розглянуто:

- ◆ Звіт про результати позапланового зовнішнього аудиту фактичних витрат на проведення саміту ОБСЄ в м. Астані у 2010 році, які підлягають відшкодуванню країнами-членами ОБСЄ;
- ◆ Звіт зовнішнього аудиту щодо фінансової звітності ОБСЄ за 2010 рік, Аудиторський висновок без застережень Постійній Раді ОБСЄ стосовно фінансової звітності за 2010 рік, Лист керівництву ОБСЄ щодо фінансової звітності ОБСЄ за 2010 рік та План-графік зовнішнього аудитора ОБСЄ на 2011–2012 роки.

На засіданнях Колегії розглядалися контрольні-аналітичні питання, підготовлені на виконання постанов або доручень Верховної Ради України, запитів народних депутатів України, за якими Верховна Рада України приймала відповідні рішення:

на виконання **постанови Верховної Ради України** від 22.09.2005 № 2897-ІУ підготовлено Звіт про результати аудиту виконання проекту «Видача державних актів на право власності на землю в сільській місцевості та розвиток системи кадастру» у 2010–2011 роках;

відповідно до запитів народних депутатів України:

- ◆ Єфремова О.С. від 15.02.2011 № 04-01/С-553 – Звіт про результати аудиту використання коштів Державного бюджету України, виділених Міністерству культури України на створення і розповсюдження національних фільмів за державним замовленням;

- ◆ Куликова К.Б. від 18.06.2010 № 14/249 – Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству охорони здоров'я України на закупівлю лікарських засобів, виробів медичного призначення та послуг для забезпечення хворих медичною допомогою.

1.3. ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ КОНТРОЛЬНО-АНАЛІТИЧНИХ ТА ЕКСПЕРТНИХ ЗАХОДІВ

1.3.1. Загальна характеристика діяльності

Рахунковою палатою у звітному році здійснено 1002 контрольно-аналітичні та експертні заходи.

Контроль за використанням бюджетних коштів, коштів державних цільових фондів здійснювався у 23 областях України та в Автономній Республіці Крим. Перевірено 873 об'єкти (додаток 2 «Основні об'єкти контрольно-аналітичних заходів Рахункової палати у 2011 році»).

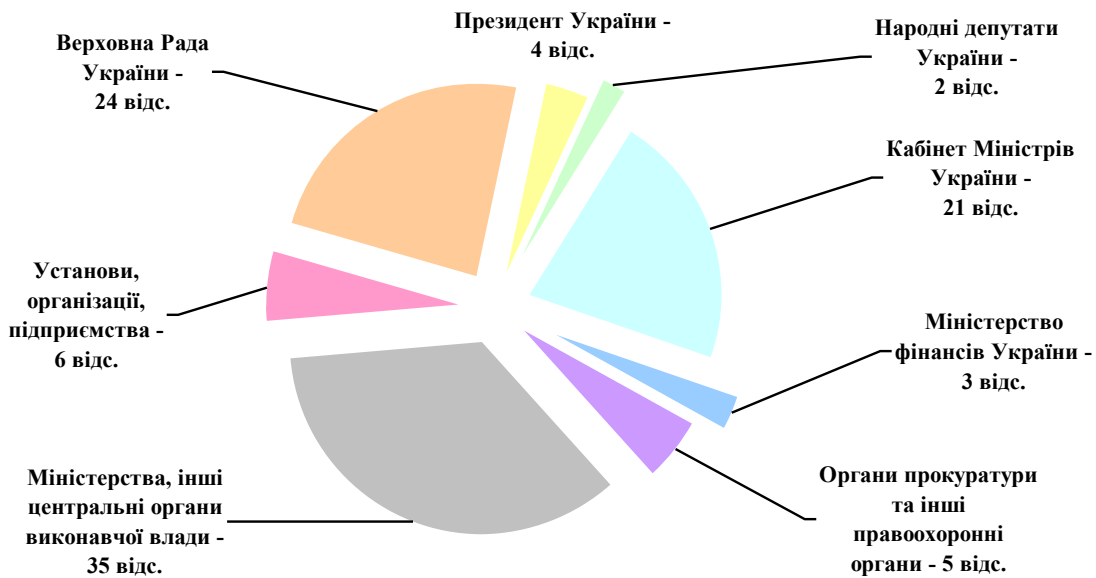
За результатами проведених контрольно-аналітичних та експертних заходів підготовлено та надіслано до вищих органів законодавчої і виконавчої влади, установ, організацій, підприємств 513 звітів, висновків, інформацій, актів та листів для відповідного реагування, усунення виявлених порушень і недоліків, а також для відшкодування втрат і збитків, заподіяних Державному бюджету України. Всі зазначені документи містили обґрунтовані, виважені та конкретні рекомендації щодо виправлення і поліпшення ситуації, недопущення та запобігання різного роду порушенням і недолікам у майбутньому, а також щодо підвищення ефективності, результативності та економності використання коштів Державного бюджету України як у розрізі кожного напрямку використання бюджетних коштів, так і в цілому.

До Верховної Ради України надіслано 122 документи, Президенту України – 18, народним депутатам України – 10, Кабінету Міністрів України – 110, Міністерству фінансів України – 15, органам прокуратури та іншим правоохоронним органам – 27, міністерствам, іншим центральним органам виконавчої влади – 180, установам, організаціям, підприємствам – 31 документ (діаграма 2).

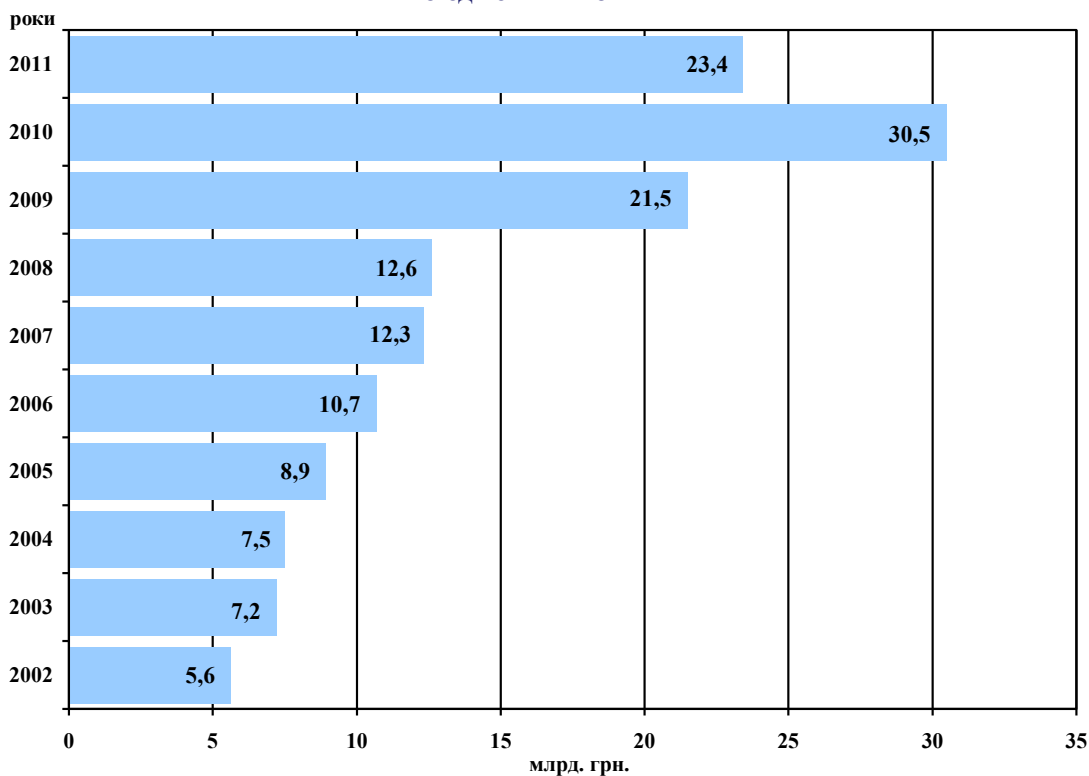
У ході проведення аудиторами Рахункової палати контрольно-аналітичних та експертних заходів виявлено, відповідно до статей 116 і 119 Бюджетного кодексу України, бюджетних правопорушень (незаконного, у тому числі нецільового), неефективного використання коштів Державного бюджету України та державних цільових фондів на загальну суму **23 млрд. 456,6 млн. грн.** (діаграми 3, 4). З цієї суми:

- **незаконне, у тому числі нецільове використання коштів становить 9 млрд. 726,2 млн. грн.;**
- **неефективне – 13 млрд. 730,4 млн. гривень.**

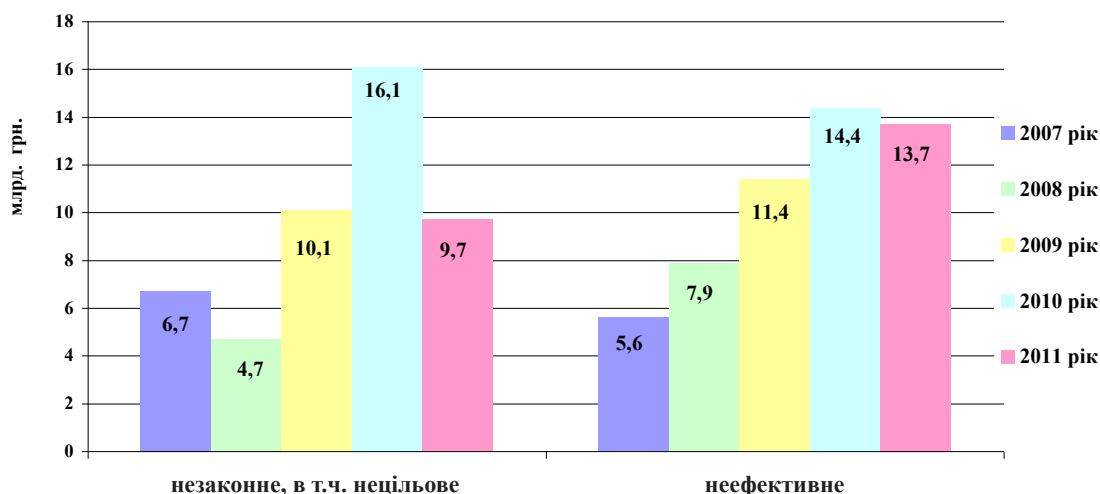
Діаграма 2. Структура звітів, висновків, інформацій, актів та листів за результатами контрольної діяльності, надісланих у 2011 році для відповідного реагування



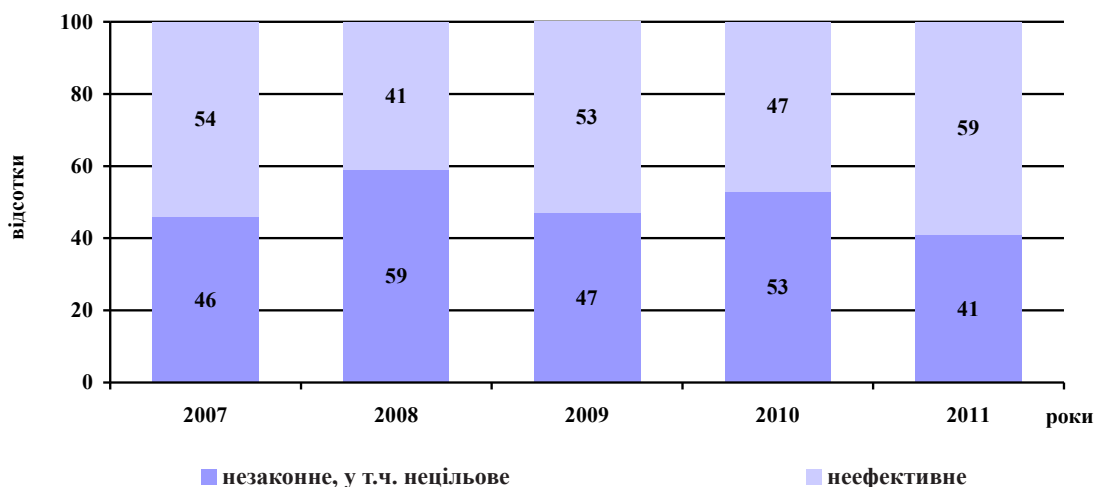
Діаграма 3. Обсяги виявлених Рахунковою палатою бюджетних правопорушень та неефективного використання бюджетних коштів



Діаграма 4. Розподіл обсягів виявлених порушень використання бюджетних коштів



Діаграма 5. Співвідношення незаконного та неефективного використання бюджетних коштів



Деяке зменшення обсягів виявлених порушень бюджетного законодавства та неефективного використання бюджетних коштів, порівняно з 2010 роком, пов'язане з позбавленням Рахункової палати повноважень щодо контролю за надходженням коштів до державного бюджету, а також зумовлене тим, що у звітному періоді контрольну діяльність Рахункової палати було спрямовано на проведення контрольних-аналітичних заходів з метою встановлення реального стану справ з виконанням постанов і висновків Колегії Рахункової палати та стимулювання усунення виявлених порушень і недоліків, підвищення дієвості та ефективності перевірок. На реалізацію цієї мети було націлено практично кожний третій контрольний захід. Насамперед приділялась увага тим державним цільовим програмам, напрямкам використання

бюджетних коштів, в яких має місце значна соціально-економічна складова або виявлено значні обсяги порушень бюджетного законодавства, неефективного управління та використання бюджетних коштів.

Зокрема, приділялась увага повноті реагування об'єктами контролю на висновки та пропозиції Колегії Рахункової палати; досягненню кількісних та якісних показників результатів реагування; прийняттю відповідних нормативних та управлінських рішень Кабінетом Міністрів України, міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади, розпорядчих внутрішніх рішень іншими об'єктами контролю; застосуванню заходів впливу, у тому числі фінансового та адміністративного. Все це, в решті-решт, сприяло в цілому поліпшенню бюджетної дисципліни в країні.

Як засвідчили результати, здебільшого об'єктами контролю вживалися заходи щодо усунення виявлених порушень, недопущення повторення фактів бюджетних правопорушень (незаконного, у тому числі нецільового), а також неефективного використання коштів Державного бюджету України та державних цільових фондів.

Тобто, об'єктивно результативність, дієвість та ефективність роботи Рахункової палати у 2011 році підвищилась, незважаючи на те, що абсолютні показники обсягів виявлених порушень дещо зменшились. Напевно, саме такий підхід є більш ефективним з точки зору державного ставлення до використання бюджетних коштів, ніж просте виявлення порушень.

Аналіз контрольно-аналітичних заходів, проведених упродовж 2011 року, свідчить, що більшість бюджетних правопорушень продовжують мати системний характер, вони повторюються із року в рік. Найбільш характерними за кількістю виявлених випадків та обсягів порушень у звітному році були **бюджетні правопорушення**, які умовно можна класифікувати за такими узагальненими видами:

- ◆ бюджетні правопорушення, пов'язані з розміщенням та виконанням державного замовлення;
- ◆ порушення під час здійснення закупівель товарів, робіт і послуг за державні кошти;
- ◆ використання бюджетних коштів без належних нормативно-правових підстав;
- ◆ втрати внаслідок прийняття незаконних управлінських рішень;
- ◆ планування з порушенням чинного законодавства.

Найбільш характерними видами **неефективного управління і використання державних коштів** та численними, як і в минулому році, були:

- ◆ неефективне використання коштів внаслідок необґрунтованих управлінських рішень;
- ◆ втрати бюджету внаслідок прийняття необґрунтованих управлінських рішень;
- ◆ неефективне використання коштів іноземних цільових позик;
- ◆ неефективне використання коштів через відсутність обґрунтованого прогнозування та планування;
- ◆ неефективне використання коштів спеціального фонду державного бюджету;
- ◆ неефективне управління коштами через недоліки в плануванні.

Діаграма 6. Структура виявлених бюджетних порушень у 2011 році за видами



Діаграма 7. Структура неефективного управління та використання державних коштів у 2011 році за видами



Після набрання чинності новим Бюджетним кодексом України та з урахуванням рішення Комітету Верховної Ради України з питань бюджету від 02.11.2011 № 04-14/9-1928 щодо розгляду Звіту Рахункової палати за 2010 рік матеріали за результатами проведених у 2011 році контрольних-аналітичних та експертних заходів було згруповано за основними напрямками і сферами використання коштів Державного бюджету України та державних цільових фондів. Структура обсягів виявлених бюджетних порушень неефективного управління та використання державних коштів за цими напрямками наведена в діаграмах 8 і 9.

Діаграма 8. Структура виявлених бюджетних порушень у 2011 році за напрямками



Діаграма 9. Структура неефективного управління та використання державних коштів у 2011 році за напрямками



1.3.2. Контроль, аналіз та експертиза формування і виконання Державного бюджету України

Відповідно до статті 98 Конституції України та статей 2, 6, 7, 22 і 30 Закону України «Про Рахункову палату», проведено аналіз виконання Закону України «Про Державний бюджет України за 2010 рік», використання коштів державного бюджету у 2011 році та проекту Закону України «Про Державний бюджет України за 2012 рік».

За результатами аналізу виконання Державного бюджету України за 2010 рік Колегія Рахункової палати зробила висновки, що виконання державного бюджету відбувалося в умовах поступового виходу економіки із системної кризи і започаткування економічного зростання, спричиненого насамперед сприятливою кон'юктурою зовнішніх ринків та низькою базою порівняння, а також поживавленням внутрішнього попиту. За підсумками року приріст реального валового внутрішнього продукту становив 4,2 відсотка.

Споживчі ціни зросли на 9,1 відс., порівняно з 12,3 відс. за 2010 рік. Фактичний розмір прожиткового мінімуму в цінах грудня 2010 року перевищив законодавчо встановлений показник майже на 15 відсотків.

За відсутності закону про державний бюджет, у січні–квітні 2010 року виконання бюджету здійснювалося згідно з тимчасовим розписом та регулювалося положеннями постанови попереднього Уряду від 29.12.2009 № 1414 «Про заходи щодо забезпечення виконання Державного бюджету України та місцевих бюджетів у 2010 році», окремі вимоги якої суперечили Бюджетному кодексу України.

Державний бюджет у 2010 році не виконано як за доходами, так і за видатками. Доходи державного бюджету становили 240,6 млрд. грн., що на 8,6 млрд. грн., або 3,5 відс., менше плану. Порівняно з 2009 роком, доходи державного бюджету зросли на 30,9 млрд. грн., або 14,7 відсотка. Зменшення визначених законом доходів державного бюджету свідчило про їх нереальність, нестабільність бази оподаткування та низький рівень адміністрування податків та зборів.

Видатки державного бюджету проведені в сумі 303,6 млрд. грн., при плані 324,8 млрд. грн., або 93,5 відсотка. Порівняно з 2009 роком, видатки державного бюджету зросли на 61,2 млрд. грн., або 25,2 відсотка.

Відшкодування податку на додану вартість платникам шляхом оформлення заборгованості облігаціями внутрішньої державної позики на суму 16,4 млрд. грн. дозволило скоротити її обсяг майже удвічі – до 12,4 млрд. гривень. Проте у подальшому зростання невідшкодованого платникам обсягу податку на додану вартість відновилося.

Видатки здійснювалися за відсутності визначених Урядом обсягів та складу державного замовлення, тобто з порушенням законодавства. Продовжувалася практика виконання бюджету шляхом перерозподілу Кабінетом Міністрів України затверджених бюджетних призначень, зміни напрямів використання коштів, спрямовування коштів Стабілізаційного та резервного фондів на виконання затверджених бюджетних програм.

Недотримання бюджетними установами та одержувачами бюджетних коштів фінансової дисципліни при взятті зобов'язань та проведенні платежів призвели до зростання кредиторської заборгованості установ до 13,8 млрд. грн., а дебіторської – до 14,4 млрд. гривень.

Державний бюджет виконано з дефіцитом у сумі 64,3 млрд. грн., що на 10,2 млрд. грн., або 18,8 відс., більше затвердженого граничного розміру і на 12,3 млрд. грн., або 16,1 відс., менше плану. Співвідношення дефіциту державного бюджету до очікуваного номінального ВВП становило 5,9 відс. і перевищило показник, передбачений законом, на 0,9 відс. пункту.

Фінансування державного бюджету здійснювалося переважно за рахунок державних запозичень, що призвело до зростання державного боргу на 96,5 млрд. грн., або 42,5 відс., – до 323,5 млрд. грн. – та перевищення граничного обсягу, затвердженого законом про державний бюджет, на 7,8 млрд. грн., або 2,5 відс., і на 16 млрд. грн., або 4,7 відс., менше скоригованого розміру.

Зростання обсягів державного боргу впродовж останніх років призвело до збільшення витрат на його погашення і обслуговування. Ці витрати ра-

зом з виконанням гарантійних зобов'язань становили 42,5 млрд. грн., або 14 відс. видатків бюджету.

Обсяг наданих із державного бюджету трансфертів збільшився, порівняно з 2009 роком, на чверть, а їх частка у доходах місцевих бюджетів зросла на 2,4 відс. пункту – до 49,1 відсотка.

Колегія Рахункової палати зазначила, що **виконання державного бюджету у першому кварталі 2011 року** здійснювалося в умовах пожвавлення економіки. Проте зростання економічної активності не супроводжувалося відповідним покращенням стану ринку праці. Кількість зареєстрованих безробітних за січень–березень збільшилася на 12,6 відсотка.

Всупереч вимогам законодавства три чверті підприємств державного сектору економіки – суб'єктів природних монополій працювали впродовж першого кварталу без затверджених фінансових планів, що значно обмежило можливості здійснення державного контролю за їх діяльністю.

Споживчі ціни за січень–березень у цілому зросли на 3,3 відс., разом з тим суттєво (до 23 відс.) подорожчали окремі соціально значущі продукти харчування і на 7,3 відс. збільшилися тарифи на житлово-комунальні послуги. При цьому заборгованість з виплати заробітної плати працівникам підприємств, установ та організацій усіх форм власності зросла майже на 9 відс. – до 1,3 млрд. гривень.

Норми Податкового та Бюджетного кодексів, що набрали чинності з початку 2011 року, сприяли збільшенню доходів державного бюджету та обсягів відшкодування платникам податку на додану вартість, проте сума залишків невідшкодованого податку у звітному періоді зросла.

При перевиконанні плану доходів загального фонду звітного періоду на 0,5 млрд. грн., або 1 відс., видатки не виконані на 3,3 млрд. грн., або 5,4 відс. запланованих обсягів. Майже весь обсяг (98,3 відс.) видатків загального фонду було спрямовано на поточні видатки.

Здійснені в рамках адміністративної реформи заходи з реформування центральних органів виконавчої влади не сприяли своєчасному проведенню окремих видатків.

Державний бюджет виконано з дефіцитом у сумі 0,9 млрд. грн., який значно менший від передбаченого на перший квартал – 5,1 млрд. грн. – внаслідок неповного проведення запланованих видатків.

Фінансування державного бюджету здійснювалося переважно за рахунок державних зовнішніх запозичень, що призвело до зростання державного зовнішнього боргу. Державний та гарантований державою борг за січень–березень 2011 року збільшився на 11,8 млрд. грн., або 2,7 відсотка.

Витрати на погашення та обслуговування державного боргу становили 19,9 млрд. грн., або більше третини доходів державного бюджету за звітний період, і зросли у 3,5 раза, порівняно з відповідним періодом 2010 року.

Обсяг наданих із державного бюджету трансфертів збільшився, порівняно з першим кварталом 2010 року, на третину, а їх частка у доходах місцевих бюджетів зросла і перевищила 50 відсотків.

Виконання Державного бюджету України здійснювалося у першому півріччі 2011 року в сприятливих економічних умовах. Приріст реального

валового внутрішнього продукту становив, за експертною оцінкою Рахункової палати, 4,4 відс., що сприяло наповненню бюджету.

Проте з початку року зростання реальної заробітної плати уповільнилося, кількість безробітних і заборгованість з виплати заробітної плати практично не зменшилися.

При підвищенні споживчих цін загалом на 5,9 відс. суттєво подорожчали окремі соціально значимі товари: овочі, бензин, цукор, хліб і хлібопродукти. Реальний прожитковий мінімум, який застосовувався для встановлення розмірів мінімальної заробітної плати та пенсії, а також соціальних виплат, перевищив розмір, встановлений законом про державний бюджет.

Від'ємне сальдо торговельного балансу, визначене за методологією платіжного балансу, становило 2,9 млрд. дол. США, водночас внаслідок випереджального зростання імпорту товарів над експортом дефіцит балансу товарів досяг 5,1 млрд. дол. США – найбільшого обсягу з 2008 року.

Доходи державного бюджету становили 139,3 млрд. грн., або 45,9 відс. річного плану, видатки державного бюджету в цілому здійснені в сумі 148,4 млрд. грн., або 43,2 відс. річних призначень. При зростанні переоплат податків і зборів на 2,5 млрд. грн. встановлений на звітний період план доходів загального фонду перевиконано на 0,5 млрд. грн., або 0,4 відс., а видатків проведено на 6,5 млрд. грн., або 4,7 відс., менше від запланованих. Поточні видатки становили 94,4 відс. загального обсягу.

Державний бюджет виконано з дефіцитом в сумі 11 млрд. грн., що втричі менше затвердженого законом про державний бюджет на 2011 рік граничного обсягу, внаслідок насамперед неповного проведення запланованих на звітний період видатків.

Незважаючи на фінансування дефіциту за рахунок коштів від приватизації державного майна, внаслідок здійснення державних запозичень для капіталізації НАК «Нафтогаз України» та деяких банків і рефінансування державного боргу, а також надання державних гарантій державній і гарантованій державою борг збільшився на 11 відс. – до 479,8 млрд. гривень. На погашення та обслуговування державного боргу витрачено 32,7 млрд. грн., або третину річного плану.

В умовах, запроваджених Податковим та новим Бюджетним кодексами, темпи зростання власних та закріплених доходів місцевих бюджетів майже втричі нижчі, ніж доходів державного бюджету. Основним джерелом доходів місцевих бюджетів стали трансферти із державного бюджету, частка яких у доходах місцевих бюджетів, порівняно з відповідним періодом 2010 року, збільшилася на 2,9 відс. пункту – до 51,8 відсотка.

За експертною оцінкою Рахункової палати щодо **виконання Державного бюджету України за дев'ять місяців 2011 року**, приріст реального валового внутрішнього продукту становив 5,4 відс. і перевищив як показник за відповідний період 2010 року, так і врахований при затвердженні державного бюджету. Однак приріст доходів населення уповільнився, а заборгованість із виплати заробітної плати практично не зменшилася. При цьому майже дві третини заборгованості з виплати заробітної плати перед працівниками економічно активних підприємств виникло у звітному році.

Дефіцит торговельного балансу за січень–вересень зріс до 5,9 млрд. дол. США, перевищивши на 1 млрд. дол. США річний урядовий прогноз.

Зазначене разом із суттєвим відтоком готівкової іноземної валюти з банків сформувало профіцит платіжного балансу практично з нульовим значенням – 73 млн. дол. США, тоді як у січні–вересні 2010 року він становив 6,5 млрд. дол. США.

При перевиконанні плану доходів загального фонду державного бюджету у звітному періоді на 6,2 млрд. грн., або 3,4 відс., видатки загального фонду не виконано на 13,1 млрд. грн., або 6,1 відсотка.

На поточні видатки спрямовано 92,6 відс. загального обсягу видатків.

Використання коштів державного бюджету окремими головними розпорядниками здійснювалося з порушеннями чинного законодавства. Не відбулося очікуваних змін у сфері державних закупівель, яка залишилася неконкурентною та непрозорою.

Державний бюджет виконано з дефіцитом у сумі 8,2 млрд. грн., що у чотири рази менше затвердженого законом про державний бюджет на 2011 рік граничного обсягу, а загальний фонд – 10,8 млрд. грн. внаслідок насамперед неповного проведення запланованих на звітний період видатків.

Державний і гарантований державою борг у результаті здійснення державних запозичень для рефінансування державного боргу, капіталізації НАК «Нафтогаз України» і деяких банків, кредитування Аграрного фонду, а також надання державних гарантій збільшився на 7,7 відс. – до 465,5 млрд. гривень.

Ризиками зростання боргового навантаження і невиконання державного бюджету були, за експертною оцінкою Рахункової палати, негативна тенденція до перевищення темпів зростання боргових зобов'язань над темпами росту реального ВВП і зниження попиту на державні цінні папери, зумовлене нестабільністю на світовому фінансовому ринку та погіршенням кон'юнктури на внутрішньому.

Рахунковою палатою, відповідно до частини першої статті 39 Бюджетного кодексу України, частини третьої статті 156 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України», пунктів 8 і 9 статі 7 та частини першої статті 27 Закону України «Про Рахункову палату», проведено **аналіз та експертизу проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2012 рік»**, поданого Кабінетом Міністрів України до Верховної Ради України 15.09.2011.

У проекті закону доходи державного бюджету на 2012 рік передбачено визначити в сумі 337 млрд. 556,9 млн. грн., у тому числі загального фонду – 291 млрд. 444,2 млн. грн. і спеціального фонду – 46 млрд. 112,7 млн. гривень.

Аналіз та експертиза законопроекту, проведені Рахунковою палатою, встановили наявність резервів надходжень окремих платежів державного бюджету на суму 4 млрд. грн., зокрема власних надходжень бюджетних установ – 1 млрд. гривень. Крім того, за рахунок зменшення бюджетного відшкодування податку на додану вартість грошовими коштами можливо збільшити надходження податку на додану вартість на 3 млрд. гривень. Також пропонувалося здійснити перерозподіл коштів між загальним та спеціальним фондом державного бюджету на суму 524,5 млн. гривень.

У законопроекті було передбачено затвердити видатки державного бюджету в сумі 361 млрд. 585,9 млн. грн., у тому числі загального фонду – 314 млрд. 881 млн. грн., спеціального – 46 млрд. 704,9 млн. гривень. За результатами проведеної експертизи пропонувалося перерозподілити як необґрунтовано заплановані видатки на загальну суму 4 млрд. 49,8 млн. гривень.

Обсяги повернення кредитів до державного бюджету в законопроекті запропоновано встановити в сумі 12 млрд. 336,4 млн. грн., у тому числі до загального фонду – 3 млрд. 976,6 млн. грн., спеціального фонду – 8 млрд. 359,8 млн. гривень. За результатами проведеної експертизи пропонувалося збільшити загальну суму повернення кредитів до державного бюджету загалом на 128,9 млн. грн. і встановити її в обсязі 12 млрд. 465,3 млн. грн., у тому числі до загального фонду – 4 млрд. 105,5 млн. грн., спеціального фонду – 8 млрд. 359,8 млн. гривень.

Як і в попередні роки, у законопроекті передбачено встановити оборотний залишок бюджетних коштів як відносний показник у розмірі до 2 відс. видатків загального фонду державного бюджету, визначених цією статтею, що передбачає лише їх верхню межу.

Практичне застосування вказаної норми можливо лише при встановленні абсолютної величини оборотного залишку бюджетних коштів. Встановлення оборотного залишку бюджетних коштів як відносного показника нівелює його суть і значення, оскільки призводить до втрати можливості контролю за його використанням і збереженням на кінець року та визначенням фактичного обсягу одного з джерел фінансування бюджету.

Враховуючи зазначене, було запропоновано передбачити розмір оборотного залишку бюджетних коштів державного бюджету на 2012 рік в абсолютній величині.

Крім наведеного, надано значну кількість конкретних пропозицій щодо окремих статей законопроекту, зокрема:

- частину другої статті 2 проекту закону виключити, оскільки плата за надання адміністративних послуг; збори за підготовку до державної реєстрації авторського права і договорів, які стосуються права автора на твір, та кошти від продажу контрольних марок; надходження від видачі дозволів на експортно-імпортні операції з наркотичними засобами, психотропними речовинами і прекурсорами; плата за оформлення посвідчення закордонного українця у 2011 році були джерелами формування спеціального фонду державного бюджету. Перелік доходів, що належать до загального фонду державного бюджету, визначено частиною другою статті 29 Бюджетного кодексу. Зазначені у частині другій статті 2 законопроекту доходи у вказаному переліку не наведені;

- доповнити статтю 4 такими пунктами:

- «34) плата за надання адміністративних послуг;

- 35) збори за підготовку до державної реєстрації авторського права і договорів, які стосуються права автора на твір, та кошти від продажу контрольних марок;

- 36) надходження від видачі дозволів на експортно-імпортні операції з наркотичними засобами, психотропними речовинами і прекурсорами;

- 37) плата за оформлення посвідчення закордонного українця»;

- з метою мінімізації ризиків за гарантійними зобов'язаннями держави статтю 6 доповнити напрямками, за якими передбачено надавати державні гарантії;
- у пункті 3 статті 10 визначити перелік інших доходів загального фонду місцевих бюджетів;
- з метою підвищення ефективності залучення та використання позикових коштів на впровадження інвестиційних програм (проектів) доповнити статтю 16 таким реченням: «Кабінету Міністрів України щокварталу інформувати Верховну Раду України та Рахункову палату про стан реалізації таких програм (проектів)»;
- виключити статтю 17, що передбачає надання права Кабінету Міністрів України здійснювати випуск облігацій внутрішньої державної позики в межах встановлених обсягів у сумі 12 млрд. грн. з подальшим придбанням у державну власність в обмін на ці облігації акцій додаткової емісії Національної акціонерної компанії «Нафтогаз України». Вказане не відповідає завданню, визначеному Основними напрямками бюджетної політики на 2012 рік, схваленими постановою Верховної Ради України від 13.05.2011 № 3358-VI, щодо збалансування фінансового стану Національної акціонерної компанії «Нафтогаз України» та її дочірніх підприємств і компаній та затвердження на цій основі її бездефіцитного фінансового плану в установленій законодавством строк;
- враховуючи, що державне підприємство Національна енергетична компанія «Укренерго» є підприємством, а не акціонерним товариством, у статті 19 законопроекту виключити слова «державного підприємства Національна енергетична компанія «Укренерго», а також відповідну суму, що передбачена для випуску облігацій внутрішньої державної позики в обмін на акції цього підприємства;
- в тексті статті 21 слова «Міністерством оборони разом з Міністерством фінансів» замінити словами «Кабінетом Міністрів України». Зазначеною статтею законопроекту запропоновано доповнити напрями використання коштів, призначених на проведення робіт з утилізації боєприпасів, та встановити, що порядок їх використання визначатиметься Міністерством оборони разом з Міністерством фінансів. Зазначене суперечить пункту 7 статті 20 Бюджетного кодексу України, яким визначено, що прийняття рішення про затвердження порядку використання коштів державного бюджету є компетенцією Кабінету Міністрів України;
- виключити статтю 22, оскільки нею передбачено, що надходження від приватизації державного майна понад обсяги, визначені додатком № 2 законопроекту, у сумі не менше 2 млрд. грн. спрямовуються в Державний фонд регіонального розвитку у порядку, визначеному законом. Проте на час проведення експертизи відповідного закону, що визначав би порядок формування та використання коштів Державного фонду регіонального розвитку, не прийнято. Крім того, запропоновані даною статтею положення не відповідають визначеному в статті 7 Бюджетного кодексу України принципу обґрунтованості, на якому базується бюджетна система України. Принцип обґрунтованості передбачає, що бюджет формується на реалістичних роз-

рахунках надходжень і видатків бюджету, що здійснюються відповідно до затверджених методик та правил.

1.3.3. Напрями та сфери використання коштів Державного бюджету України та державних цільових фондів

1.3.3.1. Соціальні питання

Пріоритетним напрямом контролю використання бюджетних коштів не тільки протягом звітного року, але і впродовж усіх років діяльності Рахункової палати були соціальні питання, які тим чи іншим чином пов'язані з умовами життя людини, її праці та відпочинку. Загалом за даним напрямом аудиторами було виявлено, що порушенням чинного законодавства використано понад 430 млн. грн. бюджетних коштів, неефективно – 282,7 млн. гривень.

За результатами аудиту використання коштів державного бюджету на виконання Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2009–2015 роки встановлено, що Міністерство України у справах сім'ї, молоді та спорту, не забезпечивши розроблення і затвердження передбаченої чинним законодавством Загальнодержавної програми підтримки молоді та соціальних норм і нормативів щодо її соціального становлення та розвитку, фактично усунулось від комплексного вирішення нагальних проблем, що мають місце у молодіжному середовищі. Мінсім'ямолодьспортом та з 09.12.2010 його правонаступником МОНмолодьспортом не унормовано визначених Загальнодержавною програмою підтримки молоді на 2004–2008 роки та Державною цільовою соціальною програмою «Молодь України» на 2009–2015 роки механізмів вирішення нагальних проблем молоді і не забезпечено прийняття ефективних управлінських рішень та виконання своїх основних функцій із формування та відповідної реалізації державної молодіжної політики, що є пріоритетним напрямом діяльності держави.

Державна цільова соціальна програма «Молодь України», третина заходів якої на час аудиту не виконувалась, фактично була декларативною і не забезпечувала вирішення соціальних проблем у сфері молоді. В рамках її реалізації Мінсім'ямолодьспортом проведені семінари, конкурси, конференції, форуми, фестивалі, концерти та відзначення свят, що становили майже 73 відс. виконаних заходів, які практично не забезпечували досягнення визначеного Програмою утвердження патріотизму молоді, її духовності та моральності, формування свідомого ставлення до збереження здоров'я, боротьби із шкідливими звичками, зменшення кількості молодих громадян серед трудових мігрантів, а також інших результативних її показників.

У порушення вимог статті 13 Закону України «Про державні цільові програми» та Порядку розроблення та виконання державних програм, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 31.01.2007 № 106, Мінсім'ямолодьспортом у 2009–2010 роках не здійснювався контроль та моніторинг виконання заходів Програми іншими виконавцями.

Міністерством економічного розвитку і торгівлі України в порушення вимог зазначеного Порядку не здійснювався відповідний аналіз стану виконан-

ня Програми та прийнято від Мінсім'ямолодьспорту звіти про результати її виконання у 2009–2010 роках, які не містили інформації щодо обсягів фінансових ресурсів, використаних іншими виконавцями, результатів виконання її завдань і заходів за звітний період, оцінки ефективності та пропозицій подальшого виконання Програми.

Мінсім'ямолодьспортом як державним замовником – координатором Програми не забезпечено обґрунтованого формування обсягів бюджетних призначень для реалізації її заходів, що призвело до неефективного та з порушенням чинного законодавства використання виділених на цю мету у 2009–2010 роках коштів держбюджету. Всього з порушенням чинного законодавства та неефективно використано коштів державного бюджету в сумі понад 3,5 млн. грн., або 26,1 відс., у тому числі з порушенням законодавства – понад 3,2 млн. грн., неефективно – близько 0,3 млн. гривень.

Аудит ефективності виконання державних програм із забезпечення молоді житлом засвідчив, що очікуваних результатів від реалізації впродовж 2002–2010 років державних програм і заходів щодо забезпечення молоді житлом також не досягнуто.

Виконання державних програм здійснювалася за відсутності належного комплексного організаційного забезпечення виконання програмних заходів Мінсім'ямолодьспортом, Мінрегіонбудом та Державним фондом сприяння молодіжному житловому будівництву.

Основні стратегічні завдання Державної програми забезпечення молоді житлом на 2002–2012 роки – забезпечення економічної доступності житла для молодих сімей та створення сприятливих умов для розвитку молодіжного будівництва – не реалізовані.

За 9 років виконання її заходів обсяги введеного за рахунок пільгового державного довготермінового кредитування в експлуатацію житла становили лише 12 відс. від планових показників, а щорічне забезпечення потреби молодих сімей у покращенні житлових умов – 2,8 відс. від кількості таких сімей, що перебували на квартирному обліку.

Впродовж 2002–2010 років недофінансування Державної програми становило майже 790 млн. гривень. За таких умов близько трьох тисяч молодих сімей не отримали житла, вартість якого постійно зростала.

Неспрямування у 2009 році бюджетних асигнувань на надання молоді пільгових кредитів взагалі, а у 2010 році виділення незначної суми, при потребі в ці роки у 140 млн. грн. і 100 млн. грн. відповідно, унеможливило завершення будівництва житлових об'єктів, інвестиції кредитних ресурсів у які були здійснені позичальниками, та призвело до припинення будівництва окремих об'єктів.

Станом на початок 2011 року 1080 молодих сімей внаслідок значних затримок термінів здачі об'єктів в експлуатацію своєчасно не отримали житла. Будівництво ряду об'єктів було призупинено. Це, зокрема, спричинено безвідповідальним ставленням правління фонду до виконання функцій з контролю за використанням бюджетних коштів, своєчасним освоєнням їх забудовниками. Ситуація з відновлення будівельних робіт або повернення коштів стала некерованою, а спроби правління фонду у 2010 році домо-

вितись із замовниками будівництва для вирішення проблем захисту та забезпечення законних прав позичальників залишилися безрезультатними.

Розпочата наприкінці 2010 року Кабінетом Міністрів України реалізація Державної цільової соціально-економічної програми будівництва (придбання) доступного житла на 2010–2017 роки, затвердженої постановою Уряду від 11.11.2009 № 1249, відбувалася за відсутності організаційних передумов її запровадження та була спрямована на інвестування об'єктів незавершеного будівництва, що сприяло розвитку будівельної галузі, проте не вирішувало проблеми надання реальної підтримки молоді в отриманні житла. Виконання цієї Програми здійснювалася у 10 із 19 початково відібраних областей, що призвело до зменшення майже у 5 разів кола громадян, які могли б скористатися державною підтримкою. У перший рік реалізації Програми свідоцтво на право власності отримали лише 2,8 відс. від загальної кількості її учасників.

Відсутність контролю з боку Кабінету Міністрів України як засновника Державного фонду сприяння молодіжному житловому будівництву, формальна робота спостережної ради фонду впродовж останніх років зумовили його поступове перетворення з державної спеціалізованої фінансової установи, яка повинна сприяти вирішенню житлових проблем молоді, в комерційну іпотечну установу з розвинутою інфраструктурою і можливостями залучення бюджетних коштів.

На сьогодні статус фонду потребує більш чіткої ідентифікації у чинному нормативно-правовому полі, а його статут – приведення у відповідність із вимогами Закону України від 12.07.2001 № 2664 «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг».

Неефективне управління Мінсім'ямолодьспортом, Мінрегіонбудом, МОН, спостережною радою та правлінням фонду бюджетними коштами, а також відсутність внутрішнього контролю призвели до використання у 2009–2010 роках 190,1 млн. грн. з бюджетними правопорушеннями.

Проведеним Рахунковою палатою *аудитом ефективності використання коштів державного бюджету в 2009–2010 роках на соціальний захист ветеранів війни* встановлено ряд істотних проблем, які потребують невідкладного вирішення.

Кабінетом Міністрів України, Міністерством фінансів України та Міністерством праці та соціальної політики України в 2009–2010 роках не забезпечено виконання Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» в частині реалізації в повному обсязі соціальних гарантій ветеранам війни. Це зумовлено недостатнім рівнем фінансового забезпечення цих гарантій при формуванні Кабінетом Міністрів України та Мінфіном проектів Державного бюджету України та неналежним організаційним забезпеченням виконання відповідних бюджетних програм з боку Мінпраці.

Законодавчо визначені права ветеранів війни на соціальний захист у 2009–2010 роках, як і раніше, обмежувалися в частині забезпечення інвалідів війни автомобілями, визначення розмірів щорічної разової грошової допомоги, а також забезпечення їх санаторним лікуванням та виплати компенсації за невикористану путівку.

Уряд встановлював щорічну разову грошову допомогу в абсолютних розмірах, значно нижчих від розмірів, передбачених Законом «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту». Незважаючи на те, що в 2010 році розміри цієї допомоги на виконання Указу Президента від 23.03.2010 № 403 були збільшені вдвічі, вони становили в розрізі категорій ветеранів лише від 3,5 відс. до 17,8 відс. визначених Законом.

Рівень забезпечення інвалідів війни автомобілями був вкрай низьким: у 2009 році – 0,2 відс., а у 2010 році – 9 відс. від чисельності інвалідів війни, які мають право на їх отримання.

Забезпечення санаторним лікуванням ветеранів війни погіршувалось, його рівень у 2009 році склав 41 відс., у 2010 році – 36,2 відс. від потреби. При цьому розміри компенсації за невикористану путівку були в 13 разів меншими, ніж фактичний середній розмір вартості санаторної путівки, що не давало змоги інвалідам війни скористатися правом на санаторне лікування.

Законодавчо визначені державні гарантії для інвалідів щодо своєчасності та доступності забезпечення їх санаторно-курортними путівками також не виконувались. Рівень забезпечення інвалідів путівками за рахунок коштів державного бюджету мав негативну тенденцію до зниження: 2008 рік – 8,8 відс., 2010 рік – 8,1 відсотка. У 2011 році цей показник було заплановано на рівні 7 відсотків. За таких умов значна частина інвалідів очікувала на отримання путівок понад 10 років. Такі висновки зроблено за результатами *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на санаторно-курортне оздоровлення інвалідів*.

Система управління у сфері забезпечення інвалідів і дітей-інвалідів санаторно-курортним лікуванням залишається розгалуженою та малоефективною, не сприяє формуванню послідовної і результативної політики у цій сфері, зокрема і внаслідок незавершення реформування державного управління згідно з Указом Президента України від 09.12.2010 № 1085 «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади».

Реалізація впродовж 2010 року та I півріччя 2011 року бюджетної програми за КПКВК 2507050 «Санаторно-курортне оздоровлення інвалідів» на всіх етапах – від формування потреби до надання інвалідам путівок на санаторно-курортне оздоровлення та виплати їм грошових компенсацій – супроводжувалася неналежним виконанням суб'єктами державного управління у цій сфері покладених на них функцій, а також прийняттям ними необґрунтованих управлінських рішень.

Виконання бюджетної програми Мінсоцполітики та Фондом соціального захисту інвалідів відбувалося за відсутності концептуальних та програмно-цільових підходів до вирішення проблеми забезпечення інвалідів і дітей-інвалідів санаторно-курортним оздоровленням, шляхи розв'язання якої повинні були розглядатися в комплексі із реалізацією заходів, передбачених пунктом 1.5 частини III Державної програми економічного і соціального розвитку України на 2010 рік, затвердженої Законом України від 20.05.2010 № 2278, стосовно підвищення ефективності державної підтримки вразливих верств населення та реформування сфери надання соціальних послуг і забезпечення соціального захисту населення.

Мінсоцполітики не забезпечило формування та належного функціонування централізованого банку даних щодо інвалідів і дітей-інвалідів як єдиної системи збору та узагальнення статистичних даних про чисельність інвалідів, їх потреби, зокрема, у забезпеченні санаторно-курортним лікуванням відповідно до вимог Закону України «Про реабілітацію інвалідів в Україні», на чому наголошувала Рахункова палата за результатами попередніх контрольних-аналітичних заходів. У результаті система обліку та звітності, впроваджена Міністерством в органах соціального захисту, щодо визначення потреби та черговості інвалідів на отримання путівок на санаторно-курортне лікування, їх розподілу і забезпечення компенсаційними виплатами залишалася непрозорою.

Нормативно-правове забезпечення виконання бюджетної програми «Санаторно-курортне оздоровлення інвалідів» було недосконалим, мало певні правові прогалини та неузгодженості, що ускладнювало своєчасну та в повному обсязі реалізацію інвалідами права на зазначену державну соціальну гарантію.

Прорахунки у плануванні та відсутність контролю з боку Мінсоцполітики та Фонду призвели у 2010–2011 роках до неефективного управління бюджетними коштами в сумі 21,9 млн. грн. та використання 3,7 млн. грн. з порушенням чинного законодавства.

Незважаючи на те що з часу аварії на Чорнобильській АЕС минуло 26 років, соціальний захист потерпілого населення залишається пріоритетом державної політики в подоланні наслідків Чорнобильської катастрофи. Нині соціальною підтримкою держави користуються понад 2,2 млн. громадян, постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи, у тому числі майже 256 тисяч учасників ліквідації аварії.

За результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету в 2009–2010 роках, призначених на компенсації за шкоду, заподіяну здоров'ю, та допомогу на оздоровлення, у разі звільнення з роботи громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, Колегією Рахункової палати зроблено висновок, що створена Кабінетом Міністрів України і Мінсоцполітики система виплати компенсацій та допомог, пов'язаних із ушкодженням здоров'я та звільненням громадян, постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи, була неефективною, базувалася на нормативно-правових актах, що не відповідали вимогам Закону України від 28.02.91 № 796 «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», що спричиняло порушення конституційних прав постраждалих громадян на соціальний захист і створювало соціальну напругу серед них.

Затвердження Законом України від 14.03.2006 № 3522 Загальнодержавної програми подолання наслідків Чорнобильської катастрофи на 2006–2010 роки не змінило ситуації на краще. Основне завдання цієї Програми – наближення до 2010 року розмірів компенсацій і допомоги за шкоду, заподіяну здоров'ю, до розмірів, визначених Законом № 796, – не виконано.

Аналіз формування і виконання у 2010 році бюджету Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних за-

хворювань засвідчив, що створена в Україні система загальнообов'язкового державного соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань не відповідає вимогам сьогодення та була недостатньо ефективною, що призводило до розбалансування бюджету Фонду та ускладнювало виконання ним своїх функцій.

Незабезпечення правлінням Фонду, Мінпраці та виконавчою дирекцією Фонду вичерпного реагування на висновки і пропозиції Рахункової палати за результатами попередньої перевірки негативно позначалося на ефективності управління страховими коштами та не сприяло поліпшенню ситуації з високим рівнем травматизму в державі.

За результатами аудиту ефективності використання коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття, виділених Донецькій та Луганській областям на створення нових робочих місць для забезпечення зайнятості населення вугледобувних регіонів, Колегією Рахункової палати зроблено висновок, що Мінпраці (з 2011 року – Міністерство соціальної політики України) як головним органом у системі центральних органів виконавчої влади із реалізації державної політики у сфері зайнятості населення, Фондом загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття виконання заходів щодо створення нових робочих місць для забезпечення зайнятості населення вугледобувних регіонів здійснювалось за відсутності належного нормативно-правового, організаційного забезпечення та дієвого контролю за їх виконанням.

Витрачені на реалізацію програм створення нових робочих місць для забезпечення зайнятості населення вугледобувних регіонів Донецької та Луганської областей кошти Фонду в сумі 299,8 млн. грн. суттєво не вплинули на зменшення рівня безробіття у вугледобувних регіонах, а дана система працевлаштування незайнятого населення вугледобувних регіонів була малоефективною.

Донецькою та Луганською облдержадміністраціями не забезпечено належної організації виконання програм створення нових робочих місць для забезпечення зайнятості населення вугледобувних регіонів. У 2010 році зазначені програми реалізовувались з організаційними недоліками, що негативно позначилось на використанні коштів Фонду та якості виконання програм.

У результаті внесених Донецькою та Луганською облдержадміністраціями змін до програм створення нових робочих місць, початково затверджених ними та погоджених Фондом, запланована загальна кількість нових робочих місць (в Донецькій області – 1303, Луганській – 1162) була зменшена на 11 і 55 відповідно. Станом на 01.07.2011 фактична кількість створених нових робочих місць з початку дії програм (2010 рік та I півріччя 2011 року) у Донецькій області становила 1080, або 83,6 відс., у Луганській області – 411, або 37,1 відс. від їх загальної кількості, передбаченої програмами зі змінами.

Мінпраці, Фондом загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття, Луганською облдержадміністрацією не було вжито дієвих заходів щодо повного усунення недоліків, виявлених

попереднім аудитом Рахункової палати (2008 рік), що в подальшому негативно вплинуло на виконання Програми створення нових робочих місць для працевлаштування незайнятого населення вугледобувних регіонів, де ліквідовано шахти, що перебувало на обліку в державній службі зайнятості.

Аудитом стану реалізації у Донецькій і Луганській областях державних соціальних гарантій у частині забезпечення громадян вугіллям на побутові потреби відповідно до Гірничого закону України та Закону України «Про підвищення престижності шахтарської праці» встановлено, що у державі не створено цілісної дієвої системи надання державних соціальних гарантій пільговим категоріям громадян щодо забезпечення їх вугіллям на побутові потреби та надання компенсаційних виплат відповідно до Гірничого закону України. В результаті одним і тим же категоріям громадян надаються різні за вартістю та обсягом пільги, що призводить до соціальної несправедливості, нерационального витрачання коштів державного бюджету. Загалом у 2010–2011 роках Донецькій і Луганській областям спрямовано для забезпечення пільговиків вугіллям на побутові потреби 432 млн. грн., проте права понад 10 тисяч громадян порушено через надання неякісного вугілля та здійснення компенсаційних виплат за необґрунтовано заниженими нормами.

ДП «Луганськвуглереструктуризація» закуплено вугілля за цінами, що на 30 відс. перевищували середньорегіональні, внаслідок чого неефективно використано кошти державного бюджету в сумі 25 млн. гривень. За рахунок цих коштів можна було б додатково закупити 34 тис. тонн вугілля за середньорегіональними цінами та забезпечити ним понад 11 тисяч громадян.

Результати аудиту виконання Державної цільової соціальної програми першочергового забезпечення централізованим водопостачанням сільських населених пунктів, що користуються привізною водою, на період до 2010 року засвідчили, що Державним комітетом України з водного господарства як державним замовником та Міністерством фінансів України у 2008–2010 роках за відсутності контролю з боку Кабінету Міністрів України не забезпечено ефективного управління і належного фінансування заходів Програми.

У зв'язку із зазначеним і внаслідок відсутності дієвої координації роботи з державними замовниками – Радою міністрів Автономної Республіки Крим та 15 обласними держадміністраціями, а також фінансування з місцевих бюджетів заходи Програми не виконані, мета і результативні показники не досягнуті. Фактично за результатами часткової реалізації Програми поліпшено умови і забезпечено централізованим водопостачанням лише 11 тис. мешканців сільських населених пунктів, або 25 відс. від планових завдань.

Нормативно-правове врегулювання питань формування і виконання заходів Програми було суперечливим.

Формування Держводгоспом Програми, її затвердження постановою Кабінету Міністрів України від 27.06.2008 № 741 здійснено з порушенням вимог Закону України «Про державні цільові програми»: відсутні розрахунки необхідних і затверджених обсягів фінансування за всіма заходами; не проведена державна експертиза проекту Програми. Затвердження у 2008 році Програми з одночасним визнанням нечинною попередньої

Комплексної програми першочергового забезпечення сільських населених пунктів, що користуються привізною водою, централізованим водопостачанням, на 2001–2005 роки і прогноз до 2010 року здійснено Урядом без урахування в новій Програмі всіх заходів попередньої, які не невиконані.

За результатами *аудиту ефективності використання коштів, виділених з державного бюджету у 2009–2011 роках на розселення та облаштування в Автономній Республіці Крим депортованих кримських татар і осіб інших національностей, які були депортовані з території України*, Колегією Рахункової палати встановлено, що очікуваних результатів від реалізації впродовж 2006–2010 років Програми розселення та облаштування депортованих кримських татар і осіб інших національностей, що повернулися на проживання в Україну, їх адаптації та інтеграції в українське суспільство на період до 2010 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 11.05.2006 № 637, не досягнуто. Основні стратегічні завдання Програми – забезпечення репатріантів житлом та створення сприятливих умов для їх облаштування, адаптації та інтеграції в українське суспільство – не реалізовані. Це створило соціальну напругу серед репатріантів в Автономній Республіці Крим, знизило довіру до дієвості державного управління в цій сфері.

Кабінетом Міністрів України, Держкомнацрелігій, Радою міністрів Автономної Республіки Крим та Севастопольською міськдержадміністрацією впродовж 5 років реалізації Програми не забезпечено належної організації, координації і контролю за виконанням її заходів як на державному, так і на регіональному рівнях.

Реалізація Програми здійснювалася за відсутності законодавчого визначення статусу депортованих і членів їх сімей та схеми розселення депортованих осіб, які повертаються в Автономну Республіку Крим, що повинна бути затверджена Радою міністрів Автономної Республіки Крим згідно з вимогами Указу Президента України від 13.03.2000 № 460 «Про заходи щодо соціально-економічного розвитку Автономної Республіки Крим та міста Севастополя».

За 5 років реалізації Програми обсяги побудованого житла для репатріантів і придбаних за рахунок бюджетних коштів на вторинному ринку квартир становили лише 31,3 відс. від планових показників, а щорічне забезпечення потреби у житлі – 1,5 відс. загального числа сімей репатріантів, які перебували на квартирному обліку.

Негативно позначилася на виконанні Програми обмеженість її фінансового забезпечення. Впродовж 2006–2010 років обсяг недофінансування з державного бюджету становив майже 182 млн. грн., з них 57 відс. – за напрямом капітальне будівництво житла. За рахунок коштів бюджету Автономної Республіки Крим Програму недофінансовано на 51,5 відс., м. Севастополя – на 88,7 відсотка.

Законодавство у сфері соціального захисту депортованих та членів їх сімей було недосконалим, мало правові прогалини, а частина норм порядків, які регулюють використання бюджетних коштів на зазначену мету, є застарілими, що потребує відповідного нормативно-правового врегулювання.

Невизначення Урядом державного замовника Програми стало однією із причин безсистемного управління коштами державного бюджету при вико-

нанні її заходів і численних порушень законодавства з боку розпорядників нижчого рівня та одержувачів бюджетних коштів в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі.

Внаслідок відсутності належної організації внутрішнього контролю з боку центральних та місцевих органів виконавчої влади в 2009–2011 роках майже 65 відс. бюджетних коштів, спрямованих на зазначену мету до Автономної Республіки Крим та м. Севастополя, використано з порушенням законодавства, що, зокрема, було зумовлено неналежним реагуванням цих органів на висновки та пропозиції Рахункової палати за результатами попереднього аудиту, проведеного у жовтні–грудні 2008 року.

Результати *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених бюджету міста Одеси на компенсацію за пільговий проїзд окремим категоріям громадян*, засвідчили, що діяльність виконавчих органів Одеської міської ради у 2010 році та I півріччі 2011 року щодо використання коштів державного бюджету (субвенції за КПКВК 3511250), виділених бюджету м. Одеси на компенсацію за пільговий проїзд окремим категоріям громадян, була нескоординованою та незадовільною. Як наслідок, якість транспортних послуг у місті погіршилась, що призвело до невиконання передбачених законодавчими актами завдань щодо реалізації державної політики у сфері соціального захисту населення з надання громадянам встановлених законодавством пільг з безкоштовного проїзду.

Нормативно-правове поле з питань забезпечення пільгового проїзду окремих категорій громадян не упорядковане. Відсутність цілісної системи нормативно-правового регулювання питань використання коштів субвенції, передбаченої на компенсацію за пільговий проїзд окремим категоріям громадян, призводила до безконтрольності, непрозорого, суб'єктивного їх витрачання, недотримання принципів соціальної справедливості при користуванні пільгами.

1.3.3.2. Виконання Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу

Вже впродовж декількох років одним із пріоритетних напрямів діяльності Рахункової палати залишається постійний аналіз стану виконання Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу, об'єктивності прийнятих органами влади рішень при плануванні її заходів і визначенні необхідних фінансових ресурсів, законності, ефективності й результативності використання коштів державного бюджету. Ряд контрольно-аналітичних заходів за вказаним напрямом засвідчив, що затверджена Кабінетом Міністрів України Програма в усіх редакціях була формальною, її завдання та фінансові параметри не ґрунтувалися на узгоджених рішеннях виконавців та економічних розрахунках. Чинне нормативно-правове підґрунтя щодо забезпечення урегулювання загальних засад виконання заходів з підготовки та проведення чемпіонату недосконале і визначає та регламентує лише основні напрями реалізації заходів Програми і вирішення питань землекористування при будівництві об'єктів чемпіонату.

На початок 2011 року вартість виконання заходів Програми була визначена в сумі понад 145 млрд. грн., а потреби видатків із Державного бюджету України – в сумі 66 млрд. гривень. У той же час Уряд та центральні органи виконавчої влади поза увагою залишили такий важливий аспект, як отримання економічного ефекту від використання після проведення чемпіонату об'єктів, створених за рахунок коштів державного бюджету і пайової участі інвесторів, та земельних ділянок, вилучених для облаштування зон гостинності.

Як наслідок, через неефективну роботу відповідальних центральних і місцевих органів виконавчої влади, станом на 01.01.2011 заходи Програми в установлені терміни і за визначеними обсягами не реалізовано. За 500 днів до початку чемпіонату понад 40 відс. заходів Програми не були виконані, а ступінь готовності об'єктів, що будуються, досягнутий у межах від 5 до 90 відсотків. Для завершення проектів необхідно освоїти 41,7 млрд. грн. державних коштів і залучити близько 32 млрд. грн. інвестицій, або більше половини визначених Програмою обсягів, що створювало ризики невчасної і неналежної підготовки об'єктів.

Утворене у квітні 2010 року Національне агентство з питань підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу та реалізації інфраструктурних проектів унаслідок згаяного часу на виконання Програми, недосконалої нормативно-правової бази, відсутності належної координації роботи з органами місцевої влади та ігнорування органами центральної виконавчої влади співпраці з ним фактично не в змозі виконати весь обсяг передбачених Програмою заходів. Агентство не володіло інформацією стосовно підготовки 92 відс. об'єктів, аналіз виконання здійснювало лише в частині власних заходів. Таким чином, на початок 2011 року виникла критична ситуація щодо забезпечення організаційних умов для реалізації Програми.

Аудитом використання коштів державного бюджету, виділених на реконструкцію стадіону «Металіст» в м. Харкові згідно з Державною цільовою програмою підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу, встановлено, що Кабінетом Міністрів України у 2008–2010 роках не забезпечено системного підходу до організації реконструкції стадіону комунального підприємства «Обласний спортивний комплекс «Металіст», у результаті чого двічі зірвано встановлені Урядом терміни її завершення, яке планувалося спочатку на грудень 2009 року, а потім – на грудень 2010 року, більше того – створено передумови для реалізації інтересів приватних структур.

Спрямування коштів державного бюджету у 2008–2010 роках у сумі 316,6 млн. грн. не забезпечило своєчасного завершення реконструкції стадіону. Безвідповідальне ставлення замовника реконструкції стадіону «Металіст» до надання проектувальнику технічних завдань щодо розроблення проекту реконструкції, неврахування в них у повному обсязі вимог УЄФА стосовно стандартів безпеки призвело до неодноразової переробки проектно-кошторисної документації, затримання виконання робіт і збільшення вартості реконструкції в 1,7 раза (до 762,6 млн. гривень).

Організація реконструкції стадіону «Металіст» здійснювалась в умовах нормативно-правової неврегульованості питань щодо майнових прав інвесторів (державного і місцевих бюджетів, приватних структур).

Міністерством фінансів України, Національним агентством, Харківською обласною та Харківською міською радами не було забезпечено стабільного та своєчасного фінансування заходу Державної програми з реконструкції стадіону «Металіст».

Невиділення у 2009 році Мінфіном з державного бюджету асигнувань у розмірі 36,6 млн. грн. стало однією з причин перенесення терміну завершення робіт на об'єкті. Національним агентством у 2010 році не вирішено питання щодо державної підтримки реконструкції спорткомплексу за рахунок коштів, запозичених під державну гарантію відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 18.08.2010 № 766, у сумі 30,7 млн. гривень.

З обласного бюджету Харківської області та міського бюджету м. Харкова реконструкцію стадіону «Металіст» недофінансовано, порівняно з обсягами, передбаченими Державною програмою та титулом будови, в цілому на 47,4 млн. гривень. За рахунок приватних структур недофінансовано на 64,2 млн. гривень.

Аудитом встановлено, що КП «ОСК «Металіст» допущено неефективне використання бюджетних коштів у сумі 18,8 млн. грн., завищення кошторисної вартості реконструкції стадіону на 7,1 млн. грн. та внаслідок недотримання державних будівельних норм використано з порушенням законодавства 60,5 млн. гривень.

Під час перевірки виконання Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу в частині використання бюджетних коштів на облаштування пунктів пропуску через державний кордон встановлено, що Урядом в умовах обмежених можливостей державного бюджету та стислих строків на підготовку до чемпіонату Європи 2012 року з футболу протягом 2008–2010 років і I півріччя 2011 року не вдалося забезпечити належного планування та виконання заходів Державної програми з облаштування пунктів пропуску.

У зазначений період Кабінетом Міністрів України затверджено три редакції Державної програми, сім разів внесено зміни до заходів з облаштування пунктів пропуску щодо визначення об'єктів облаштування, прогнозних обсягів коштів та головного розпорядника.

Держмитслужба та Адміністрація Держприкордонслужби несвоєчасно та неповною мірою привели показники галузевих програм у відповідність із показниками Державної програми. Затвердження усіх галузевих програм і приведення їх показників у відповідність із Державною програмою здійснювалось Держмитслужбою та Адміністрацією Держприкордонслужби з порушенням строків (від 11 днів до одного року), визначених Кабінетом Міністрів України під час коригування показників Державної програми.

Результати аналізу планування заходів з облаштування пунктів пропуску Держмитслужбою дали підстави стверджувати, що вже на етапі їх визначення та коригування були закладені ризики неефективного використання бюджетних коштів. Зокрема, до переліку заходів увійшли пункти пропус-

ку, які не розташовані на автомобільних магістралях, що ведуть до місць проведення матчів, а тому вірогідність переміщення через них іноземних вболівальників мала. З 20 пунктів пропуску, визначених для будівництва (реконструкції) згідно з останньою редакцією Державної програми, лише 8 працювали в умовах перевантаження.

Всього за 2008–2010 роки та I півріччя 2011 року освоєно 99,1 млн. грн. бюджетних коштів, що становило лише 18,3 відс. визначеного Державною програмою обсягу. Як наслідок, станом на 01.07.2011 введено в експлуатацію лише 4 об'єкти з 23 запланованих, не було розпочато роботи з будівництва та реконструкції 11 об'єктів, з них на 4 об'єкти не затверджено проектно-кошторисної документації. Ступінь будівельної готовності 8 об'єктів становив від 3 до 77 відс. запланованого обсягу робіт.

Митні органи не забезпечили належної організації та контролю за здійсненням будівельно-монтажних робіт, раціональним використанням капітальних вкладень, внаслідок чого неефективно витрачено кошти у сумі 15,1 млн. грн. та з порушенням законодавства – 0,7 млн. гривень. Крім того, при існуванні боргу перед підрядниками за виконані у 2008–2010 роках роботи (близько 11 млн. грн.) до бюджету з року в рік поверталися значні суми коштів. Загалом за останні три роки до державного бюджету повернуто 20,7 млн. грн. невикористаних коштів.

1.3.3.3. Охорона здоров'я, освіта, наука та культура

Питання законності та ефективності використання бюджетних коштів, виділених на охорону здоров'я, освіту, науку та культуру, перебувають під постійним контролем Рахункової палати.

Плани роботи Колегії Рахункової палати, її підрозділів передбачають щомісячне дослідження та розгляд на засіданнях Колегії зазначених питань. Загалом за звітний період за цим напрямом аудитами виявлено фактів використання коштів державного бюджету з порушенням чинного законодавства на суму понад 5,3 млрд. грн., неефективного використання – на суму 0,7 млрд. гривень.

Насамперед це стосується питань, пов'язаних з використанням бюджетних коштів, виділених на охорону здоров'я. Зокрема, *аудитом ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству охорони здоров'я України на закупівлю лікарських засобів, виробів медичного призначення та послуг для забезпечення хворих медичною допомогою*, встановлено, що Міністерством на час проведення аудиту не впроваджено ефективних управлінських рішень, спрямованих на вирішення пріоритетних потреб галузі охорони здоров'я та забезпечення хворих лікарськими засобами і виробами медичного призначення. МОЗ не запровадило на державному рівні системи моніторингу цін на лікарські засоби і вироби медичного призначення, що закуповуються за державні кошти, не розробило відповідних критеріїв їх відбору для закупівлі та запланованих клінічних протоколів і реєстрів хворих, не володіло інформацією щодо реальної потреби закладів охорони здоров'я. За відсутності контролю з боку Мінфіну МОЗ не забезпе-

чило обґрунтованого планування обсягів видатків з державного бюджету на надання медичної допомоги хворим та виконання заходів окремих державних програм. Показники затверджених МОЗ та Мінфіном паспортів бюджетних програм не забезпечували досягнення на державному рівні відповідних результатів за рахунок використання коштів держбюджету, а передбачали лікування лише запланованої кількості хворих.

У результаті МОЗ та Мінфіном не забезпечено ефективного використання коштів державного бюджету, виділених для надання медичної допомоги хворим, яке практично зведено до безсистемної закупівлі лікарських засобів і виробів медичного призначення.

Загалом МОЗ з порушенням чинного законодавства та не за цільовим призначенням використано 214,5 млн. грн., або 54,4 відс. коштів, виділених на закупівлю лікарських засобів, виробів медичного призначення та послуг для забезпечення хворих медичною допомогою.

Проведеним *аудитом ефективності використання коштів державного бюджету на утворення Всеукраїнського центру радіохірургії у складі клінічної лікарні «Феофанія»* встановлено, що Міністерством охорони здоров'я України за відсутності контролю з боку Кабінету Міністрів України нормативно не врегульовано будівництво та експлуатацію медичних установ із застосуванням позитронно-емісійної томографії (ПЕТ-технології), а також виробництво радіофармацевтичних препаратів для раннього виявлення і лікування онкологічних захворювань.

Здійснюючи протягом чотирьох років будівництво двох центрів, на що використано понад 600 млн. грн. з державного бюджету, Міністерство охорони здоров'я України, Державне управління справами і Київська міська державна адміністрація не розробили нормативних документів щодо надання підпорядкованими центрами медичної допомоги із застосуванням нового методу діагностики і лікування онкохворих з усіх регіонів.

Міністерством охорони здоров'я України не забезпечено ефективного використання коштів державного бюджету на створення ПЕТ-центрів і досягнення мети їх створення, яка полягає в підвищенні якості та доступності медичного обслуговування населення України.

Аудитом ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на санаторне лікування дітей та підлітків із соматичними захворюваннями (крім туберкульозу) в Автономній Республіці Крим, встановлено, що Міністерством охорони здоров'я України не забезпечено виконання законодавчо наданих йому повноважень і не створено ефективної системи управління ліцензованими ним санаторними закладами різної форми власності для надання медичної допомоги дітям із соматичними захворюваннями (крім туберкульозу) з використанням природних лікувальних ресурсів. Методика контролю і критерії оцінки якості медичної допомоги, що надається санаторними закладами, Міністерством не розроблені.

Більше семи років МОЗ не розроблюється Державна програма розвитку санаторно-курортної галузі та не затверджені в установленому порядку нормативи лікувального харчування у державних і комунальних санаторно-курортних закладах. Понад 9 років не створений і не ведеться Державний

кадастр природних лікувальних ресурсів, понад 13 років – Державний реєстр акредитованих закладів охорони здоров'я.

Практично усунувшись від організації та координації надання спеціалізованої санаторної допомоги дітям, Міністерство узагальнювало інформацію про діяльність лише санаторних закладів, що підпорядковані територіальним органам охорони здоров'я та безпосередньо МОЗ. Водночас із 22 дитячих санаторіїв, що розташовані на території Автономної Республіки Крим, 10 санаторіїв підпорядковані іншим центральним органам виконавчої влади та приватним структурам, а їх потужність у півтора раза перевищує потужність аналогічних закладів, підпорядкованих органам охорони здоров'я.

Отже, робота санаторних закладів Міністерством охорони здоров'я України не була орієнтована на фактичну потребу в лікуванні дітей та не забезпечувала державних гарантій на охорону здоров'я. Водночас медична допомога у санаторних закладах надавалася лише кожній вісімнадцятій дитині, що її потребувала.

Неефективні рішення щодо управління наявними ресурсами Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства оборони України та Міністерства внутрішніх справ України, у підпорядкуванні яких знаходяться дитячі санаторії, розташовані на території Автономної Республіки Крим, призвели до скорочення і перепрофілювання санаторіїв та використання бюджетних коштів, виділених на санаторне лікування дітей, з порушенням чинного законодавства та неефективно – 38,3 млн. грн., або 27 відс. від обсягу виділених коштів загального фонду.

За результатами *аудиту ефективності використання коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на придбання витратних матеріалів та медичного обладнання для закладів охорони здоров'я Львівської, Івано-Франківської та Чернівецької областей* встановлено, що діючий у 2010–2011 роках механізм закупівлі витратних матеріалів для комунальних закладів охорони здоров'я, що централізовано здійснювався Міністерством охорони здоров'я України за рахунок субвенції, виділеної з державного бюджету місцевим бюджетам, був затратним, неефективним і таким, що знижував відповідальність місцевих органів влади за матеріально-технічне забезпечення медичних установ.

Причинами цього було незабезпечення Міністерством охорони здоров'я України належного виконання повноважень, визначених законодавством, що призвело до неефективного використання коштів субвенції: не вжито заходів щодо своєчасного розподілу Кабінетом Міністрів України субвенції на придбання витратних матеріалів між адміністративно-територіальними одиницями, не визначено чітких критеріїв та єдиних засад для складання регіональними управліннями охорони здоров'я заявок щодо потреби в обсягах витратних матеріалів для їх закупівлі за рахунок коштів субвенції.

Незважаючи на те, що виділення з державного бюджету субвенції місцевим бюджетам на закупівлю витратних матеріалів та медичного обладнання, у тому числі для Львівської, Івано-Франківської та Чернівецької областей в обсязі 117,8 млн. грн., було вагомим фінансовим ресурсом для регіонів, Міністерством охорони здоров'я України та головними управліннями охо-

рони здоров'я областей не забезпечено використання з дотриманням законодавства та ефективно понад 65 відс. обсягу субвенції: з порушенням законодавства витрачено 59,4 млн. грн., неефективно – 17,9 млн. гривень.

Аудитом ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених Міністерству культури і туризму України на створення і розповсюдження національних фільмів за державним замовленням, встановлено, що системні порушення чинного законодавства Міністерством, відсутність ефективних управлінських рішень щодо забезпечення реалізації державної політики у кінематографічній галузі, а також недосконалий внутрішній контроль призвели до порушень у використанні коштів державного бюджету в загальній сумі 63,3 млн. грн., тобто кожна третя гривня використана з бюджетними правопорушеннями.

Стан української кінематографії вимагав визначення на державному рівні правових, організаційних і економічних засад її розвитку, що можливо лише шляхом формування сучасної національної кіноіндустрії, яка б відповідала міжнародній практиці організації кінопроцесу.

Розбудова системи організації процесів кіновиробництва та прокату фільмів не визначалась МКТ як пріоритетний напрям розвитку галузі, що негативно вплинуло як на відновлення ролі й впливу національного кіномистецтва, формування духовних цінностей українського народу, так і на формування сучасної національної кіноіндустрії.

За відсутності контролю з боку Кабінету Міністрів України Міністерством не розроблена і не затверджена Загальнодержавна програма розвитку національної кіноіндустрії на 2008–2012 роки, внаслідок чого шляхи розвитку національної кінематографії залишилися не визначені.

Аналогічна ситуація щодо використання бюджетних коштів та ефективності управлінських рішень була встановлена під час *перевірки ефективності використання Національною радіокомпанією України та Національною телекомпанією України коштів державного бюджету, виділених на функціонування і виконання статутних завдань*. Установлено, що Національною радіокомпанією України (далі – НРКУ) та Національною телекомпанією України (далі – НТКУ) не забезпечено ефективного і законного використання коштів державного бюджету, що виділялися на функціонування і виконання статутних завдань. Управлінські рішення НРКУ та НТКУ щодо реалізації державної інформаційної політики в галузі телерадіомовлення були неефективними і не сприяли виконанню поставлених завдань в інформаційній сфері. Лише у 2010 році та I півріччі 2011 року з порушенням законодавства, а також неефективно НТКУ використано понад 24 млн. грн., НРКУ – близько 25 млн. гривень.

У порушення вимог статей 13 і 14 Закону України «Про телебачення і радіомовлення», незважаючи на відповідні зауваження Рахункової палати, не змінено організаційно-правового статусу державних телерадіокомпаній, які мають бути державними підприємствами, а не бюджетними установами, що утримуються за рахунок коштів Державного бюджету України. Як наслідок, формування, розміщення та виконання державного замовлення на виробництво та трансляцію телерадіопрограм здійснювалось не за прин-

ципами фінансування державного замовлення як засобу державного регулювання економіки з метою задоволення пріоритетних державних потреб, а спрямовувалось на утримання телерадіокомпаній.

У зв'язку з неналежним виконанням Державним комітетом телебачення і радіомовлення України функцій спеціально уповноваженого органу виконавчої влади із забезпечення реалізації державної політики в інформаційній сфері та недостатнім контролем з боку Кабінету Міністрів України статуту НТКУ та НРКУ законами України не затверджені, нормативи фінансування національних телерадіокомпаній не розроблені.

Держкомтелерадіо не застосовувались реальні важелі впливу на ситуацію, яка склалася у сфері телерадіомовлення, та не забезпечувалась координація діяльності національних телерадіокомпаній. Розвиток і зміцнення матеріальної бази НТКУ та НРКУ не віднесено до пріоритетних напрямів діяльності. Як наслідок, технологічне обладнання компаній відпрацювало свій ресурс, знаходиться у критичному стані і потребує суттєвої модернізації.

Відсутність контролю з боку Кабінету Міністрів України, Мінфіну та Укрєвроінфрапроекту за виконанням заходів Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу призвела до того, що НТКУ у 2010–2011 роках спрямовано лише 35 відс. необхідних видатків, а фінансування заходів НРКУ зі створення пересувних звукозаписувальних станцій передбачено взагалі на 2012 рік, що ставить під загрозу зриву виконання визначених радіокомпаній завдань із забезпечення прямих радіотрансляцій матчів Євро-2012.

Аудитом ефективності використання коштів державного бюджету, затверджених Державній архівній службі України на формування Національного архівного фонду та архівну справу, встановлено, що через відсутність належної уваги з боку Кабінету Міністрів України та Міністерства фінансів України до проблем архівної галузі заходи Державної програми розвитку архівної справи на 2006–2010 роки не виконано, на її реалізацію спрямовано лише 25 відс. передбачених коштів. У результаті мета Державної програми, яка полягала у створенні належних умов для надійного зберігання, збільшення та використання Національного архівного фонду, сприянні інтеграції архівної справи в європейський та світовий інформаційний та науковий простір, не досягнута. Всупереч Порядку формування замовлення на проведення наукових досліджень і розробок, проектних та конструкторських робіт за рахунок коштів державного бюджету, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 25.08.2004 № 1084, Концепція наукового забезпечення розвитку архівної справи Укрдержархівом не розроблена та в установленому порядку не затверджена.

Державною архівною службою України не забезпечено належної роботи з виявлення унікальних документальних пам'яток, що зберігаються в бібліотеках та музеях системи Міністерства культури України та Національної академії наук України. Як наслідок, до реєстру унікальних документальних пам'яток Національного архівного фонду, який є складовою Державного реєстру національного культурного надбання, включено лише 237 унікальних документальних пам'яток, які зберігаються в центральних державних архівах та державних архівах областей.

Також службою та облдержадміністраціями, у підпорядкуванні яких перебувають державні архіви, не забезпечено реалізації вимог законодавства щодо збереження Національного архівного фонду, розміщення центральних державних архівів у власних приміщеннях та не створено належних умов для зберігання архівних документів і виготовлення страхових копій, потреба у яких задоволена лише на 32,6 відсотка.

Функції, визначені статтею 24 Закону України «Про Національний архівний фонд і архівні установи», щодо здійснення контролю за діяльністю архівних установ і служб діловодства та повноважень з організації, формування, державного обліку і зберігання документів Національного архівного фонду Державною архівною службою України виконуються неефективно.

Протягом звітного періоду Рахунковою палатою було здійснено ряд *аудитів, присвячених питанням ефективності використання коштів Державного бюджету України на підготовку кадрів з вищою освітою та підвищення кваліфікації за галузевою ознакою*, зокрема, для галузі соціального забезпечення та соціального захисту, медичної галузі, для органів внутрішніх справ та митної служби України, для агропромислового комплексу.

Матеріали аудитів Рахункової палати свідчать, що, незважаючи на вжиті профільними міністерствами заходи у сфері підготовки фахівців, не досягнуто узгодження потреб ринку праці та ринку освітніх послуг і не відбувається гарантованого надання першого робочого місця випускникам, що навчалися за державним замовленням, у тому числі за цільовими направленнями.

При формуванні державного замовлення реальна потреба у спеціалістах або взагалі не визначалась, або ігнорувалась.

Через неналежне виконання Мінекономрозвитку та Мінсоцполітики своїх повноважень і доручень Президента України у державі понад 15 років відсутні прогнозування розвитку ринку праці з урахуванням тенденцій розвитку економіки та відповідний механізм формування держзамовлення.

Державне замовлення ВНЗ за відсутності прогнозованої потреби в кадрах формувалось виходячи з власних можливостей та попиту абітурієнтів; державне замовлення виконувалось без укладання державними замовниками з виконавцями державних контрактів, отже, сторони не відповідали за неузгодження потреб і пропозицій на підготовку кадрів.

Визначені законодавством тристоронні угоди, які гарантують працевлаштування згідно з держзамовленням, ВНЗ переважно не укладались, моніторинг відпрацювання випускниками трирічного терміну не здійснювався.

На підготовку 7273 випускників, які безпідставно працевлаштувалися поза державним сектором економіки, відмовилися від направлення чи не прибули до місця призначення, не відпрацювали встановленого терміну, працевлаштовані не за спеціальністю, не змогли працевлаштуватися і звернулися до служб зайнятості, неефективно та з порушеннями використано понад 165 млн. грн. бюджетних коштів.

Мінфіном, МОНмолодьспортом, Мінекономрозвитку, Мін'юстом та НБУ не розроблено порядку визначення та відшкодування випускниками вартості навчання у разі порушення ними умов угоди про працевлаштування, відсутній і механізм відшкодування роботодавцями витрат державним службам

зайнятості на соціальну допомогу і перенавчання у разі відмови у прийнятті на роботу за направленням. Отже, створено систему повної безвідповідальності учасників процесу замовлення й підготовки кадрів, які неефективно і з порушенням законодавства витрачають на навчання бюджетні кошти, а кваліфікована молодь поповнює лави безробітних.

На рівні декларацій залишаються через невизначеність механізмів реалізації пільги випускникам, направленим на роботу в сільську місцевість, що визначені нормативними та розпорядчими документами.

Кабінетом Міністрів України та МОЗ не виконано доручення Президента України від 19.11.2010 № 1-1/2753 і за вісім місяців не затверджено плану заходів для суттєвого поліпшення умов оплати праці та соціального забезпечення лікарів і медичних працівників, не визначено і механізму забезпечення житлом працівників цієї сфери, зайнятих у закладах охорони здоров'я первинного рівня медико-санітарної допомоги у сільській місцевості.

Передбачені Державною цільовою програмою розвитку українського села на період до 2015 року завдання з розроблення регіональних програм розвитку інфраструктури сільських територій та інші заходи, виконання яких вимагатиме кваліфікованих кадрів, також не пов'язані із забезпеченням їх кадровим потенціалом та його закріпленням на селі.

Водночас за відсутності мотивації від 65 до 80 відс. молодих спеціалістів усіх напрямів звільнялись протягом першого року роботи.

Отже, відсутність комплексного вирішення питань обґрунтованості визначення потреби, якісної підготовки, незабезпечення працевлаштування, ненадання соціально-економічних пільг, відсутність контролю і відповідальності за прийняті зобов'язання спричинюватимуть і надалі неефективне витрачання коштів державного бюджету на підготовку фахівців для сільської місцевості.

Мінфіном за відсутності контролю з боку Уряду при формуванні бюджетних призначень фактично ігнорувалися вимоги законодавства у сфері державного замовлення, що підтверджує формальне значення цього засобу державного регулювання економіки.

Підготовка кадрів за держзамовленням перетворилася на гарантовану форму фінансування вузів, яка до того ж не забезпечувала ефективного розпорядження бюджетними ресурсами. У свою чергу, низька ефективність управління бюджетними коштами в умовах недостатності обсягів фінансування сприяла погіршенню якості навчального процесу.

Внаслідок недосконалої системи формування державного замовлення, відсутності відповідальності замовників за обсяги цільової квоти і працевлаштування випускників, відсутності ефективної системи управління процесом підготовки кадрів, фінансовими і матеріальними ресурсами, неефективних рішень відповідальних працівників перевірених п'яти міністерств та незабезпечення дієвого контролю за дотриманням ВНЗ фінансово-господарської дисципліни, неефективно та з порушеннями використано бюджетні кошти загалом на суму 1 млрд. 351,9 млн. грн. (18,7 відс. від перевірених обсягів), неефективне управління коштами становило 12 млн. гривень.

Аудитом ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених у 2010–2011 роках Міністерству освіти і науки, молоді

та спорту України на забезпечення навчальних закладів підручниками і навчальними посібниками, встановлено, що Міністерство не забезпечувало належної координації роботи з видання підручників та неефективно і з порушеннями чинного законодавства використовувало відповідні кошти державного бюджету. Як наслідок, неодноразові доручення Президента України і заходи Кабінету Міністрів України щодо своєчасного і повного забезпечення навчальних закладів навчальною літературою не виконано, державного комплексу навчальної літератури для відповідних класів не запроваджено. З 2008 року не видавалася спеціальна література для професійно-технічних та вищих навчальних закладів.

При технологічному терміні виготовлення підручників до п'яти місяців постійною була практика виділення коштів за два-три місяці до початку навчального року. У результаті в 2010 році підручники друкували після першого вересня, з них кожний восьмий підручник школи отримали практично наприкінці навчального року, а в 2011 році після початку навчального року було надруковано 10 відсотків підручників.

За відсутності дієвого контролю з боку Кабінету Міністрів України створена МОНмолодьспортом система організаційно-економічного управління процесом виготовлення підручників була незадовільною. Формальне державне замовлення, яке затверджувалось практично наприкінці бюджетного року, не виконувало функцій державного регулювання цієї сфери і не впливало на випуск навчальної літератури. Крім того, Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України не забезпечено розроблення окремого порядку державного замовлення на випуск навчальної та суспільно значущої літератури.

Загалом через організаційні прорахунки і неефективність системи прийняття рішень від визначення підручника-переможця до його виготовлення і доставки у 2010–2011 роках з порушеннями чинного законодавства використано 44 млн. грн., неефективно – 16,3 млн. гривень.

За умов економного і ефективного використання коштів державного бюджету лише у 2010–2011 роках можна було додатково видати 3,4 млн. підручників, або майже на чверть більше виготовлених.

За результатами аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України на забезпечення та розвиток діяльності Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського встановлено, що Національна академія наук України не забезпечила ефективних управлінських рішень та координації роботи з розбудови підвідомчої бібліотеки. За відсутності концепції і системних заходів з її розвитку результативні показники бюджетних програм, які виконувала бібліотека, обґрунтовували лише видатки на утримання закладу, отримані кошти та придбане обладнання використовувалися з порушеннями чинного законодавства та неефективно.

НАН України за відсутності контролю з боку Кабінету Міністрів України не забезпечено виконання розпорядження Президента України від 02.12.2003 № 396 «Про заходи щодо вдосконалення діяльності Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського» та понад 7 років не підготовлено проекту закону про Національну бібліотеку України імені В.І.Вернадського, що

мав визначити правові, організаційні та фінансові засади її функціонування і розвиток як головного інформаційного центру держави.

Державна програма розвитку діяльності бібліотеки на 2005–2010 роки не приведена у відповідність із вимогами Закону України «Про державні цільові програми», що спричинило її виключення Мінекономрозвитку з переліку державних цільових програм, що діють, і припинення фінансування. Загалом завдання Державної програми забезпечені фінансуванням лише на рівні 12,7 відсотка.

У результаті мета Державної програми не досягнута, умови для становлення бібліотеки як головного науково-інформаційного центру держави, розвитку її діяльності на базі запровадження сучасних інформаційних технологій, комп'ютерної та телекомунікаційної техніки не створені. Найбільша бібліотека України залишилась осторонь загальнодержавних та міжнародних програм з розвитку нових технологій у бібліотечній справі.

1.3.3.4. Державна безпека, правоохоронна діяльність, обороноздатність держави

Питання державної безпеки, правоохоронної діяльності, обороноздатності держави щороку розглядаються Колегією Рахункової палати як найпріоритетніші.

Зокрема, проведеним у звітному році *аудитом ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на проведення заходів щодо ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, що сталася у 2008 році на території військової частини А0829 у м. Лозова Харківської області, та запобігання виникненню нових надзвичайних ситуацій*, встановлено, що протягом трьох років залишалася нерозв'язаною проблема ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, що сталася на території цієї військової частини. За цей час було знешкоджено лише 6,1 тис. тонн, або 12 відс., боєприпасів. Наявність решти 35 тис. тонн боєприпасів створювала постійну загрозу життю і здоров'ю мешканців Харківської області через імовірність повторення надзвичайної ситуації.

Державна цільова програма ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, яка, згідно з рішенням Ради національної безпеки і оборони від 26.09.2008, мала бути затверджена Кабінетом Міністрів України наприкінці 2008 року, фактично прийнята у березні 2011 року.

Запроваджена Кабінетом Міністрів України у 2010 році система фінансування ліквідації наслідків надзвичайної ситуації за рахунок коштів резервного фонду не узгоджувалася з вимогами чинного законодавства, яким визначено порядок виділення коштів резервного фонду.

Водночас внаслідок неефективного управління МНС коштами державного бюджету у 2010 році не було використано більше половини коштів, передбачених для виконання заходів із запобігання виникненню нових надзвичайних ситуацій на території військової частини А0829. У результаті не виконані заплановані роботи з очищення технічної території військової частини від небезпечних боєприпасів.

Використання Головним управлінням внутрішніх військ МВС (далі – ГУВВ) протягом 2010 року та 9 місяців 2011 року бюджетних коштів було неефективним і не дало змоги наблизитись до створення на базі внутрішніх військ за принципом достатності мобільного військового формування, оптимального за чисельністю, та привести його у відповідність із наявними і прогнозованими завданнями з урахуванням економічних можливостей держави. Такий основний висновок зроблено Колегією Рахункової палати за результатами *аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених на забезпечення діяльності внутрішніх військ Міністерства внутрішніх справ України*.

ГУВВ не були вжиті заходи щодо оптимізації структури внутрішніх військ та системи управління ними, не переглянуті функції і порядок їх діяльності, як це передбачалося Концепцією розвитку внутрішніх військ МВС України до 2015 року, внаслідок чого існуюча система внутрішніх військ залишалася нереформованою, громіздкою і обтяжливою для державного бюджету.

У той же час низький рівень технічної оснащеності та забезпеченості внутрішніх військ значно ускладнював виконання покладених на них завдань.

Неефективна управлінська та нормотворча діяльність МВС не дала змоги врегулювати законодавчу та нормативно-правову базу з питань діяльності внутрішніх військ, а їх структура не відповідала чинному законодавству. У результаті на утримання органу військового управління та управлінь територіальних командувань, які не передбачені законодавством, з бюджету внутрішніх військ щороку витрачалося близько 55 млн. гривень.

Аудитом використання бюджетних коштів, виділених на виконання Державної програми покращення умов тримання засуджених та осіб, взятих під варту, на 2006–2010 роки, встановлено, що внаслідок неефективної управлінської діяльності Державного департаменту України з питань виконання покарань реалізація Програми провалена. Жоден з її заходів у запланованому обсязі не виконаний, а часткове виконання окремих з них не сприяло покращенню умов тримання засуджених та осіб, взятих під варту. Витрачені на реалізацію Програми протягом п'яти років кошти в сумі 129,4 млн. грн. використані неефективно, оскільки спрямовувалися переважно не на виконання її заходів, а на забезпечення повсякденної діяльності департаменту.

Прорахунки та низький рівень обґрунтування заходів Програми ще на стадії розроблення її проекту призвели до того, що з комплексу взаємопов'язаних завдань і заходів, спрямованих на розв'язання найважливіших проблем, Програма перетворилася у відомчий план роботи, який без додержання встановлених завдань і термінів, хаотично виконувався підрозділами департаменту. Водночас, незважаючи на всі наявні недоліки Програми та проблеми з фінансуванням її заходів, Департаментом (як державним замовником), а також Мінфіном і Мінекономіки не ініціювався перегляд її заходів, строків і системи фінансування. До того ж зусилля департаменту і Мін'юсту спрямовувалися не стільки на виконання Програми, скільки на включення невиконаних заходів до наступних державних цільових програм, що не тільки не сприяло розв'язанню існуючої проблеми, але й відтермінувало її вирішення.

Система управління виконанням заходів Програми не забезпечила ефективного її впровадження, належної координації центральних та місцевих органів виконавчої влади. Співвиконавці Програми – Мін'юст, Мінбуд, МОЗ, МВС, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації – фактично не виконували її заходів, перекладаючи все виключно на департамент.

Неефективна управлінська діяльність департаменту як державного замовника Програми, центральних та місцевих органів виконавчої влади, а також незадовільний контроль з боку Уряду, Мінфіну та Мінекономіки за її виконанням не забезпечили розв'язання проблеми щодо приведення умов тримання, медико-санітарного і побутового забезпечення засуджених та осіб, взятих під варту, у відповідність з вимогами європейських норм і стандартів у межах завдань, передбачених Програмою.

Аудит використання бюджетних коштів, виділених Міністерству внутрішніх справ України на боротьбу з нелегальною міграцією, створення та утримання пунктів розміщення нелегальних мігрантів, засвідчив, що діюча нормативно-правова база у сфері міграційної політики регулює лише окремі її питання. Закону, який би визначав засади регулювання міграційних процесів в Україні, на час проведення аудиту так і не було прийнято. Не визначені на законодавчому рівні принципи державної міграційної політики, її пріоритети та завдання, відсутня цілісна система фінансування її заходів та уповноважених органів, не конкретизовані та не розмежовані їх функції у сфері міжнародного співробітництва, інформаційного забезпечення, а чинні підзаконні акти мають суперечливий характер.

Аудитом встановлено, що внаслідок економічно необґрунтованих управлінських рішень з питань організації системи протидії нелегальній міграції, створення і утримання неефективних та обтяжливих для бюджету пунктів тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні, Міністерством внутрішніх справ України у 2009–2010 роках та I півріччі 2011 року допущено бюджетних правопорушень на суму понад 2 млн. грн. та неефективно використано бюджетні кошти в сумі майже 25 млн. грн., або майже кожену шосту гривню з виділених на зазначені цілі 160 млн. гривень.

Незважаючи на щорічне зменшення наповнюваності пунктів перебування, проектні потужності яких значно перевищують реальну потребу, витрати на їх утримання, а також видатки на оплату праці обслуговуючого персоналу постійно зростали. Зволікання керівництва МВС із ліквідацією Державного департаменту у справах громадянства, імміграції та реєстрації фізичних осіб призвело до подальшого неефективного витрачення бюджетних коштів на його утримання та дезорганізації системи управління у сфері міграції. В той же час на утворення Державної міграційної служби України, яка лише протягом 2009–2010 років двічі утворювалася і двічі ліквідовувалася, витрачено понад два мільйони гривень. Одночасне функціонування двох органів у сфері боротьби з нелегальною міграцією переобтяжувало державний бюджет і підвищувало ризики подальшого неефективного використання бюджетних коштів.

Неефективною була визнана діяльність Міністерства оборони України в організації відчуження надлишкового військового майна у 2010–2011 роках за результатами *аудиту ефективності реалізації надлишкового військового майна Збройних Сил України*.

Аудитом встановлено, що відповідальні за цей процес підрозділи постійно змінювалися, документи, на підставі яких укладались договори комісії, уповноваженим підприємствам (організаціям) надавалися із запізненням, а фактична наявність номенклатури та категорійності майна не відповідала затвердженим перелікам.

Уповноважені підприємства (організації), користуючись відсутністю дієвого контролю з боку Міноборони за виконанням укладених договорів комісії, не забезпечували своєчасного перерахування до доходів державного бюджету коштів, отриманих від реалізації військового майна Збройних Сил України. У 2010–2011 роках ДК «Укрспецекспорт», іншими уповноваженими підприємствами (організаціями) не було забезпечено виконання укладених з Міноборони договорів комісії на реалізацію військового майна, а державний бюджет недоотримав доходів у сумі понад 300 млн. гривень.

Кабінет Міністрів України нормативно не врегулював порядок продажу об'єктів нерухомого військового майна разом із земельними ділянками, на яких вони розташовані. Кошти від продажу зазначених об'єктів, які передбачалися в державному бюджеті на 2010 і 2011 роки у сумі близько 4 млрд. грн., взагалі не надходили.

Через недосконалість нормативно-правового регулювання процесу реалізації військового майна, моральний і фізичний його знос, низьку конкурентоспроможність на ринку внаслідок незадовільного стану, неузгодженість дій між Міноборони та уповноваженими підприємствами (організаціями) щодо забезпечення проведення ефективної роботи з реалізації вивільненого військового майна показники доходів від реалізації військового майна, передбачені законами України «Про Державний бюджет України на 2010 рік», «Про Державний бюджет України на 2011 рік», були не виконаними і становили у 2010 році 277,8 млн. грн., або лише 6,8 відс. від запланованих, за 9 місяців 2011 року – 269,5 млн. грн., або 17,7 відс. від річного обсягу запланованих надходжень. При цьому щорічні неефективні витрати Міноборони на утримання лише надлишкового нерухомого військового майна становили 125 млн. гривень.

Як засвідчив *аудит ефективності виконання державними підприємствами Міністерства оборони України замовлень в інтересах Збройних Сил України та використання переданого їм в господарське відання військового майна*, запроваджена у Міністерстві оборони України система управління діяльністю відомчих державних підприємств була неефективною, оскільки переважно спрямовувалася не на організацію виробництва, будівництва, ремонту або надання послуг для потреб Збройних Сил України, а на непродумані зміни її організаційно-правових форм.

Міноборони не забезпечило ефективного застосування своїх повноважень як органу управління об'єктами державної власності і всупереч положенням Закону України «Про управління об'єктами державної власності»

на час проведення аудиту не розробило та не затвердило стратегії розвитку державних підприємств. У результаті не було досягнуто мети Державної програми розвитку Збройних Сил України на 2006-2011 роки, затвердженої Указом Президента України від 27.12.2005 № 1862-25 т, щодо забезпечення ефективного використання фінансових, матеріально-технічних ресурсів, у тому числі ресурсів наявних у Міноборони державних підприємств, для забезпечення розвитку Збройних Сил України.

Як наслідок, переважна більшість відомчих підприємств Міноборони здійснювали свою діяльність без урахування потреб української армії. За 2006–2010 роки кількість працюючих підприємств зменшилася на 43, а кількість збиткових збільшилася на 29 підприємств, або майже у два рази. Знищено або припинено роботу 68 суб'єктів господарювання, що становило понад третину від наявної кількості державних підприємств Міноборони. У той час як існує у Збройних Силах України озброєння та військова техніка перебували у критичному стані, виробничі потужності більшості ремонтних підприємств були завантажені менше ніж на 30–40 відсотків.

ДП МОУ «Феодосійський судномеханічний завод», яке є єдиним підприємством на території України, спроможним виконувати ремонт головних двигунів більшості кораблів Військово-Морських Сил, було доведено до банкрутства, а ДП МОУ «Балаклавський судноремонтний завод «Металіст» взагалі припинило свою діяльність у 2010 році. Зазначене створило ризики зупинки кораблів українського флоту, що може призвести до невиконання Військово-Морськими Силами Збройних Сил України завдань із забезпечення надійного захисту суверенітету і державних інтересів України на морі.

У результаті політики керівництва Міноборони, спрямованої на знищення ДП МОУ «Білоцерківський військ торг», яке у 2010 році надало Збройним Силам України послуги з харчування військовослужбовців вартістю 130 млн. грн., підприємство за умови створеної Міністерством заборгованості в сумі понад 30 млн. грн. фактично було доведено до банкрутства, а прибутковий бізнес за рахунок бюджетних коштів віддано комерційній структурі.

Перехід на обслуговування військових частин за системою аутсорсингу, поява у сфері ремонту озброєнь нового конкурентного середовища у вигляді приватних суб'єктів господарювання не усунули суттєвих диспропорцій між існуючим рівнем виробничої бази відомчих державних підприємств та покладеними на Збройні Сили України сучасними завданнями. Міноборони виявилось нездатним забезпечити реформування підпорядкованих державних підприємств та ефективного управління власною виробничою базою в інтересах обороноздатності держави.

Міноборони не створило ефективної системи використання державними госпрозрахунковими організаціями бюджетних коштів, виділених на будівництво житла для військовослужбовців та виконання ними функцій замовників будівництва. Запроваджений у Міноборони механізм фінансування будівництва житла через замовників будівництва в регіонах не враховував наявної в регіонах черги безквартирних військовослужбовців і фактично був спрямований на лобювання інтересів замовників будівництва, протиправна діяльність яких призводила до нанесення збитків державі у великих розмірах.

Аудитом ефективності використання медичними закладами Південного регіону Збройних Сил України бюджетних коштів, виділених на медичне лікування та реабілітацію контингенту, визначеного законодавством, встановлено, що діюча у цих медичних закладах система використання бюджетних коштів була неефективною та не забезпечила реалізації визначеної бюджетною програмою «Медичне лікування, реабілітація та санаторне забезпечення особового складу Збройних Сил України» мети щодо лікування, медичного обслуговування особового складу Збройних Сил України, ветеранів війни та військової служби.

Замість надання медичних послуг військовослужбовцям за рахунок виділених бюджетних коштів майже половина з них надавалася медичними закладами Південного регіону іншим категоріям населення на платній основі, проте їх вартість не покривала фактичних витрат. Внаслідок цього спеціальний фонд державного бюджету лише за 2010–2011 роки недоотримав коштів у сумі понад 5 млн. гривень.

Водночас за відсутності сучасного медичного обладнання та препаратів військовослужбовці не мали можливості проходити повний медичний огляд та вимушені були власним коштом оплачувати обстеження (діагностування) в інших лікувальних закладах Міністерства охорони здоров'я України.

Існуюче медичне обладнання в основному морально та фізично застаріло, рівень його зносу становить 70–90 відс., норми його експлуатації більше як втричі перевищені. Через недостатність спеціалізованої техніки повною мірою не виконувались гігієнічні та протиепідемічні заходи, що не давало змоги автономно та вчасно запобігати випадкам спалаху небезпечних вірусних інфекційних хвороб.

1.3.3.5. Розбудова в Україні незалежної, ефективної та доступної для громадян системи правосуддя

Враховуючи важливість для побудови демократичного суспільства та держави в цілому незалежної, ефективної та доступної для громадян системи правосуддя, Рахунковою палатою здійснювався постійний контроль за використанням коштів на зазначені заходи. При цьому основна увага у звітному році приділялась ефективності використання коштів державного бюджету на виконання функцій з організаційного забезпечення Державною судовою адміністрацією України діяльності судів та установ судової системи, оплати праці суддів судів загальної юрисдикції, а також аналізувалась фінансово-господарська діяльність Вищого господарського суду України.

Як було встановлено в ході аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Державній судовій адміністрації України на виконання своїх функцій з організаційного забезпечення діяльності судів та установ судової системи, ДСА упродовж 2010 року та I півріччя 2011 року не забезпечила розв'язання цілого ряду актуальних проблем організаційного забезпечення діяльності як самої ДСА, так і системи судів, їх повного та ефективного функціонування. Зокрема, не укомплектовано служби судових розпорядників і не перерозподілено чисельності обслуговуючого апарату працівників територіальних управлінь ДСА, не забезпечено діяль-

ності кваліфікаційних комісій та органів суддівського самоврядування адміністративних і господарських судів, не запроваджено охорони та підтримки громадського порядку у всіх судах підрозділами судової міліції, не розв'язано існуючих проблем у веденні судової статистики та організації діловодства, матеріально-технічного, інформаційного забезпечення судів, будівництва та капітального ремонту приміщень, територіальними управліннями ДСА не оформлено договорів оренди службових приміщень для судів, права власності на належне нерухоме майно, не проведено експертних грошових оцінок земельних ділянок, наданих у постійне користування, що призвело до викривлення фінансової та бухгалтерської звітності судових установ.

Значна кількість судових приміщень знаходилась в аварійному або незадовільному стані, була відсутня затверджена нормативно-правова база для ведення судової статистики та діловодства в судах, а служба судових розпорядників забезпечувала лише третину судових засідань. Це погіршувало умови праці суддів та апарату, ускладнювало узагальнення судової практики за різними категоріями справ, перешкоджало вільному доступу громадян до правосуддя.

Система управління та внутрішнього фінансового аудиту головних розпорядників (Верховного Суду України, вищих спеціалізованих судів та Державної судової адміністрації України) не забезпечувала ефективного планування та використання коштів, виділених з державного бюджету на оплату праці суддів. Такого висновку дійшла Колегія Рахункової палати за результатами *аудиту системи оплати праці суддів судів загальної юрисдикції*.

За наявності бюджетних асигнувань не було проведено своєчасного укомплектування затвердженої штатної чисельності суддів, що призвело до їх перевантаженості. Кількісний склад суддів місцевих та апеляційних судів загальної юрисдикції по кожному регіону України ДСА визначала без урахування фактичної чисельності населення та даних щодо обсягів їх роботи, що фактично призвело до значних диспропорцій у навантаженні на суддів і погіршення умов доступності правосуддя для громадян України.

Управлінські рішення з питань оплати праці суддів, які приймалися головними розпорядниками бюджетних коштів, були неефективними і в деяких випадках не відповідали чинному законодавству, правове регулювання системи оплати праці суддів на момент проведення аудиту було суперечливим, а ризики судових спорів суддів з державою про стягнення на свою користь недоотриманої заробітної плати з 2007 року – актуальними.

У ході *аудиту фінансово-господарської діяльності Вищого господарського суду України за 2010 рік* виявлено недоліки та помилки, які вплинули на точність, повноту і достовірність представлення фінансової звітності в цілому. Через недотримання вимог чинного законодавства було викривлено дані про фінансовий стан Вищого господарського суду України.

Вищий господарський суд України не дотримувався у звітному періоді вимог щодо облікової політики, визначених Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність». Як наслідок, були встановлені порушення законодавства з питань ведення бухгалтерського обліку, що носять системний характер та суттєво впливають на повноту та достовірність

даних, представлених у річному фінансовому звіті. Загальна сума встановлених відхилень, помилок та невідповідностей, які вплинули на показники фінансової звітності, становила майже 9,3 млн. гривень. Протягом трьох років не проводилась інвентаризація як необоротних активів та матеріальних цінностей, так і розрахунків і відповідних статей балансу. Зазначені порушення унеможливають прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо ефективного використання бюджетних коштів на капітальне будівництво, закупівлю матеріальних цінностей та розпорядження земельними ділянками.

1.3.3.6. Виконання повноважень державними органами

Колегія Рахункової палати у звітному році значну увагу приділяла питанням ефективності використання коштів державного бюджету на виконання повноважень державними органами, зокрема, у сфері надання адміністративних послуг, управління державним майном, контролю за дотриманням та виконанням податкового законодавства, державного регулювання лотерейної діяльності. За результатами аудитів було виявлено понад 44,1 млн. грн., використаних з порушенням чинного законодавства, та майже 267,8 млн. грн., використаних неефективно. За розрахунками, державним бюджетом недоотримано надходжень на суму майже 2 млрд. гривень.

Як показали результати *аналізу джерел формування та ефективності використання спеціального фонду державного бюджету органами державного управління у 2008–2010 роках*, виконання заходів з реформування сфери надання адміністративних послуг потребує законодавчого врегулювання з визначенням повного переліку послуг, які надаються органами державного управління, включаючи господарські і такі, що надаються на безоплатній основі. З метою створення рівних умов фінансового забезпечення діяльності органів державного управління та унеможливлення комерціалізації їх господарської діяльності кошти від надання державними органами платних послуг повинні спрямовуватися до загального фонду Державного бюджету України, а видатки із забезпечення надання цих послуг мають враховуватися при формуванні розпорядникам бюджетних призначень загального фонду на відповідний рік.

Натомість спеціальний фонд державного бюджету для окремих державних органів став додатковим джерелом фінансування видатків з їх утримання. Розмір плати за надання послуг визначається за відсутності обґрунтованих економічних розрахунків, внаслідок чого вона значно перевищує витрати з надання послуг та використовується на цілі, не пов'язані з наданням послуг.

Зокрема, *аудитом ефективності використання коштів державного бюджету Державним комітетом України з питань регуляторної політики та підприємництва у 2009–2010 роках* виявлено, що нормативно-правова неврегульованість питання використання коштів, одержаних як плата за користування даними Реєстру документів дозвільного характеру та Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців, дала змогу Держкомпідприємству власним рішенням передбачити зарахування 90 відс. коштів, одержаних від надання державними реєстраторами довідок та витягів з Єдиного державного реєстру, на поточний рахунок створеного

Комітетом ДП «Інформаційно-ресурсний центр». У результаті тільки впродовж 2009–2010 років підприємство розпоряджалося 76,7 млн. грн., які були одержані як плата за надання державними реєстраторами витягів, довідок, виписок з реєстру, резервування найменування юридичної особи та надання приватним нотаріусам доступу до реєстру.

Як встановлено *аудитом ефективності використання Міністерством надзвичайних ситуацій України бюджетних коштів, отриманих упродовж 2010 року від надання платних послуг*, ініціатором і розробником переліків платних послуг переважно було МНС України. За відсутності контролю на центральному рівні, зокрема, за обліком фактичної кількості і видів наданих платних послуг, розрахунками встановлених коефіцієнтів і тарифів управління системою платних послуг здійснювалося на розсуд керівництва органів МНС – без визначення пріоритетних напрямків, що призвело до використання упродовж 2010 року 373,9 млн. грн., або 97 відс. від загального обсягу надходжень від оплати послуг, на поточне утримання підрозділів МНС України. Крім того, в результаті недотримання законодавства до спеціального фонду держбюджету не надійшло понад 50 млн. грн., одержаних за послуги, надані протягом 2010 року Державною спеціальною (воєнізованою) гірничорятувальною (аварійно-рятувальною) службою МНС.

За таких умов існуюча на час аудиту система платних послуг в МНС України була неефективною і суттєво не впливала на розв'язання Міністерством завдань з реалізації державної політики щодо цивільного захисту, керівництва діяльністю державної системи цивільного захисту населення і територій, рятувальної справи, техногенної і пожежної безпеки, створення та функціонування системи страхового фонду документації.

Рахунковою палатою у 2011 році проведено комплексний *аналіз капітальних видатків, які виділялися у 2009–2011 роках органам державного управління на забезпечення їх діяльності та виконання покладених завдань і функцій*. За результатами аналізу встановлено, що існуюча на сьогодні система управління коштами державного бюджету на капітальні видатки залишається недосконалою, непрозорою та зумовлює проблеми щодо ефективного їх використання. Хронічний дефіцит фінансових ресурсів і незабезпечення навіть мінімальної потреби більшості органів державного управління у капітальних видатках та неефективне управління наявними ресурсами ставить під загрозу виконання цими органами функцій і завдань з реалізації державної політики у відповідних сферах суспільного життя країни.

За відсутності єдиного механізму визначення асигнувань державного бюджету на забезпечення діяльності органів державного управління створено умови для суб'єктивного планування та розподілу капітальних видатків у розрізі окремих органів державного управління. Так, на забезпечення діяльності лише шести фінансових і фіскальних органів (Міністерства фінансів України, Фонду державного майна України, Державного казначейства України, Головного контрольно-ревізійного управління України, Державної митної служби України та Державної податкової адміністрації України) протягом 2009–2011 років використано 43,8 відс. загального обсягу капітальних видатків, передбачених на центральні органи виконавчої влади.

Водночас, незважаючи на обґрунтовану потребу, впродовж вказаного періоду взагалі не виділялися капітальні видатки на забезпечення діяльності Державного комітету статистики України, Державної судової адміністрації України, Міністерства палива та енергетики України, Міністерства освіти і науки України, цілого ряду інших міністерств і відомств, що негативно впливало на виконання функцій з реалізації державної політики у відповідних сферах.

Необґрунтовані переваги надавалися і при здійсненні видатків на придбання житла для працівників та посадових осіб органів, які фінансуються через Міністерство фінансів України. В цілому на 2009–2011 роки бюджетні призначення на будівництво та придбання житла за рахунок коштів загального фонду державного бюджету були затверджені в сумі 164,8 млн. грн., з яких фінансовим і фіскальним органам – 154,2 млн. грн., або 93,6 відсотка.

Незважаючи на запроваджений Кабінетом Міністрів України режим жорсткого обмеження видатків органів виконавчої влади, у 2010 році затверджено бюджетну програму «Державні капітальні видатки» з обсягами призначень у сумі 2,4 млрд. грн. із визначенням Міністерства фінансів головним розпорядником цих коштів. Отже, фактично було створено додаткове джерело фінансових ресурсів для окремих розпорядників бюджетних коштів.

У ході проведення аудиту ефективності використання коштів державного бюджету Фондом державного майна України встановлено, що Фондом у 2009–2010 роках не забезпечено системного та у повному обсязі виконання основних завдань, визначених бюджетною програмою «Керівництво та управління у сфері державного майна», оскільки організаційне та фінансове забезпечення його діяльності здійснювалось на неналежному рівні.

Нормативно-правова база, яка регламентувала у вказаних роках реалізацію державної політики у сфері управління державним майном, мала прогалини і суперечності. Фонд провадив свою діяльність згідно із затвердженим у 1992 році Тимчасовим положенням про Фонд державного майна України, окремі норми якого суперечили Бюджетному кодексу України, та Державною програмою приватизації на 2000–2002 роки, затвердженою у 2000 році.

Планування власної діяльності Фондом не здійснювалось, оцінка стану реалізації визначених пріоритетних напрямів роботи та досягнутих результатів виконання покладених завдань не забезпечувалась. Чинники, що спричинили недосягнення планових показників надходжень, не аналізувалися, відповідні пропозиції щодо покращення ситуації не формувалися, що унеможливило вироблення дієвих заходів для подальшого удосконалення процесів приватизації та підвищення ефективності управління державною власністю.

Якісному та повному виконанню Фондом визначених завдань не сприяло вкрай незадовільне фінансове забезпечення його діяльності. У 2009 році бюджетні призначення на виконання заходів, пов'язаних з проведенням приватизації державного майна, затверджені Фонду в обсягах, у 27,5 раза менших ніж обумовлена потреба у видатках на забезпечення виконання плану приватизації. У 2010 році було виділено коштів у 4,7 раза менше від потреби. Як наслідок, у 2009 році план надходжень коштів від приватизації державного майна виконаний на 9,5 відс., у 2010 році – на 17,2 відсотка.

Недостатність фінансових ресурсів, відкриття Державним казначейством та Міністерством фінансів асигнувань не в повному обсязі та несвоєчасне проведення видатків у межах відкритих асигнувань унеможливило належне виконання Фондом функцій орендодавця об'єктів державної власності та призвело до невиконання доручення Уряду щодо проведення оцінки майна Чорноморського флоту Російської Федерації. Водночас за результатами попереднього ознайомлення з об'єктами у 2002 році та опрацювання додатково отриманих матеріалів Фондом виявлено лише в м. Севастополі більш як 1500 об'єктів, які не передбачені двосторонньою угодою, але використовуються Російською Федерацією.

Ряд аудитів, проведених Рахунковою палатою, акцентував увагу суспільства на питаннях ефективності використання коштів державного бюджету на виконання повноважень державними регіональними та спеціалізованими податковими органами. Зокрема, було здійснено *перевірки ефективності використання коштів державного бюджету на виконання повноважень державними податковими органами у м. Києві та Київській області, Дніпропетровській та Запорізькій областях, у Вінницькій, Житомирській та Кіровоградській областях, перевірку використання коштів державного бюджету на виконання повноважень щодо стягнення коштів та продажу активів платників податків у рахунок погашення їх податкового боргу у Харківській та Сумській областях та аудит ефективності використання коштів державного бюджету на виконання повноважень спеціалізованими державними податковими інспекціями.*

Зазначеними контрольними заходами встановлено, що податкові органи не забезпечили на належному рівні ефективного використання коштів на виконання повноважень у сфері контролю за дотриманням податкового законодавства, правильністю обчислення, повнотою і своєчасністю сплати до бюджету податків і зборів.

Матеріали проведених аудитів також засвідчили, що Державною податковою службою України протягом 2009–2011 років не було забезпечено організації виконання бюджетної програми за КПКВК 3507010 «Керівництво та управління у сфері контролю за дотриманням та виконанням податкового законодавства». Перелік результативних показників виконання зазначеної бюджетної програми, визначений її паспортом, є недосконалим та таким, що не характеризує фактичного стану її виконання, унеможливорює проведення моніторингу ефективності використання бюджетних коштів для окремих регіональних та структурних підрозділів.

Державною податковою службою України не встановлено чітких критеріїв, за якими визначалася нормативна чисельність штатних одиниць як для окремих податкових адміністрацій та інспекцій, так і для їх структурних підрозділів, що призводило до нерівномірного навантаження на працівників органів ДПС і, як наслідок, до неякісного обслуговування платників податків.

Система преміювання податківців була фактично не пов'язана з рівнем забезпеченням збору платежів до загального фонду державного бюджету та не виконувала функції матеріального стимулу для підвищення ефективності

роботи працівників, а використовувалась лише як додаткове джерело виплати в структурі заробітної плати.

У результаті державними податковими органами, що перевірялися, не було забезпечено ефективного та якісного виконання повноважень і доведених завдань у сфері контролю за дотриманням та виконанням податкового законодавства, у тому числі виконання плану надходжень податків і зборів до державного бюджету, стягнення податкового боргу, узгодження та забезпечення повноти надходжень до державного бюджету донарахованих сум за результатами проведення контрольно-перевірочної роботи.

За підсумками *аналізу виконання повноважень органами державної влади щодо контролю за дотриманням законодавства в частині податкових пільг, наданих суб'єктам господарювання у сфері книговидавничої справи*, Колегія Рахункової палати констатувала, що існуючий механізм державної підтримки суб'єктів господарювання у сфері книговидавничої справи на час здійснення аналізу діяв без урахування інтересів вітчизняного товаровиробника та споживача книжкової продукції. Книговидавнича справа в Україні знаходилась у кризовому стані, більшість підприємств, що випускають книжкову продукцію, були збитковими. Якщо у 2008 році сума прибутку видавництва становила 1,6 млн. грн., то за підсумками 2010 року 18 видавництв отримали збитків на суму 1,1 млн. гривень.

За результатами аналізу встановлено відсутність повного та дієвого контролю за дотриманням законодавства щодо податкових пільг, наданих суб'єктам господарювання у сфері книговидавничої справи. З 2006 року в Україні без сплати ПДВ здійснювався продаж книг не тільки вітчизняного, а й іноземного виробництва, внаслідок чого державний бюджет втрачав значні надходження і фактично здійснювалася підтримка іноземних виробників книжкової продукції. За розрахунками, сума недонадходжень ПДВ до державного бюджету за 2008–2010 роки лише по оптовій та роздрібній торгівлі книжковою продукцією іноземного виробництва становила понад 1,8 млрд. гривень. Крім того встановлено 285 суб'єктів господарювання, які звітували перед податковими органами про отримання податкових пільг у 2008–2010 роках, проте не були внесені до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції, що, відповідно до законодавства, не давало їм права користуватися податковими та митними пільгами. Обсяг таких пільг, за розрахунками аудиторів, становив 47,5 млн. гривень.

За підсумками *аналізу діяльності Міністерства фінансів України у сфері випуску і проведення лотерей в Україні за 2008–2010 роки* Колегія Рахункової палати зробила висновок, що Міністерство фінансів України як головний орган із забезпечення державної політики у сфері випуску та проведення лотерей не виконувало покладених на нього завдань і функцій у цій сфері.

Нормативно-правове поле регулювання лотерейної діяльності було неповним, застарілим та містило положення, що суперечили чинному законодавству, державні програми розвитку лотерейного бізнесу не розроблялися, цільове використання коштів, отриманих від реалізації державних лотерей, не впроваджене, прозорість діяльності операторів лотерей не забезпечена.

Як наслідок, розвиток лотерейного ринку в Україні давно зупинився, а монопольні позиції на ньому трьох приватних операторів лотерей, навпаки, зміцнилися, не забезпечувалось належним чином відстоювання державних та суспільних соціально-фінансових інтересів від провадження цієї діяльності, а також захист прав учасників державних лотерей на повне і своєчасне отримання належних їм виграшів.

У ході проведення *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на функціонування Державного гемологічного центру України*, встановлено, що створений Кабінетом Міністрів України у 1993 році Державний гемологічний центр України не був інтегрований у систему державного контролю за якістю дорогоцінних металів, дорогоцінного (напівдорогоцінного) каміння та виробів з них. Мінфін необґрунтовано поширив сферу повноважень центру на експертизу недорогоцінного каміння, від якої він отримав майже 76 відс. усіх доходів. З іншого боку, Мінфіном не вжито заходів щодо переведення центру, як це передбачалося у рішенні Уряду при його створенні, на господарський розрахунок. Як наслідок, на його функціонування продовжували виділятися кошти із загального фонду державного бюджету, обсяг яких за останні три роки становив 5,8 млн. грн., у той час як від надання платних послуг центр отримав за цей період доходів у сумі 26,5 млн. гривень.

1.3.3.7. Державна підтримка промисловості, енергетичного потенціалу, транспортної системи, системи зв'язку, житлово-комунального господарства

Важливими питаннями, що досліджуються Рахунковою палатою, є питання використання коштів державного бюджету, пов'язаних з державною підтримкою промисловості, енергетичного потенціалу, транспортної системи, системи зв'язку, житлово-комунального господарства.

Цілий ряд різноманітних аудитів, проведених упродовж року, засвідчив, а скоріше підтвердив існування в країні системних проблем у зазначених сферах державного регулювання. У ході контрольних заходів, проведених у 2011 році, виявлено загалом 0,8 млрд. грн. бюджетних коштів, які використано незаконно, і понад 4 млрд. грн., витрачених внаслідок прийняття неефективних управлінських рішень.

Вітчизняна авіаційна промисловість завжди належала до пріоритетних галузей економіки України, а її стабільний розвиток та конкурентоспроможність у сучасних умовах неможливі без системної та послідовної, в т.ч. і фінансової, державної підтримки. Разом з тим результати *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених Міністерству промислової політики України на розвиток авіаційної промисловості України*, засвідчили, що діяльність Міністерства промислової політики України у сфері розвитку авіаційної промисловості протягом останніх трьох років була непослідовною та недостатньо ефективною. Мета Державної комплексної програми розвитку авіаційної промисловості України до 2010 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 12.12.2001 № 1665-25, не досягнута.

А починаючи з 2010 року, незважаючи на існуючу нагальну потребу, кошти державного бюджету на авіаційну промисловість взагалі не виділялися. На двох серійних заводах було випущено лише по одному літаку. На 2011 рік кошти на розвиток авіаційної промисловості у Державному бюджеті України навіть не були передбачені.

У 2011 році термін дії зазначеної Державної програми закінчився. Проте проект Державної цільової комплексної науково-технічної програми розвитку авіаційної промисловості України на період до 2020 року, розроблений Мінпромполітики на початку 2010 року, Урядом на час проведення аудиту не був затверджений, що негативно впливало на стан справ у авіаційній промисловості.

Запроваджений Кабінетом Міністрів України та Мінпромполітики у 2009 році механізм фінансового оздоровлення підприємств літакобудування (ХДАВП і ДП «КиАЗ «Авіант») шляхом випуску під державні гарантії облігацій, кошти від розміщення яких мали бути спрямовані на реструктуризацію їх кредитів та виконання контрактних зобов'язань, виявився неефективним.

Існують реальні ризики того, що держава через державні гарантії буде вимушена взяти на себе погашення зобов'язань підприємств, які лише в частині погашення облігацій становили майже 2,2 млрд. гривень.

За результатами аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України Національною комісією регулювання електроенергетики України (далі – НКРЕ) встановлено, що в Україні не створено ефективної системи державного регулювання природних монополій у сфері електроенергетики та нафтогазового комплексу.

НКРЕ як регулюючий та контролюючий орган у зазначених сферах не забезпечила належного виконання покладених на неї функцій, зокрема, в частині проведення цінової і тарифної політики в електроенергетиці; контролю за додержанням суб'єктами природних монополій умов здійснення ліцензійної діяльності; контролю за виконанням суб'єктами природних монополій інвестиційних програм, які передбачають збільшення виробництва товарної продукції та максимальне забезпечення споживачів якісними послугами.

У результаті до складу тарифу окремих суб'єктів природних монополій включались необґрунтовані витрати, що призводило до його завищення та перекладання цих витрат на споживачів товарів (послуг); тарифи змінювались за відсутності законодавчо визначених підстав.

Незважаючи на щорічні перевірки, суб'єктами природних монополій систематично порушувались норми чинного законодавства, що свідчить про низьку ефективність контрольних заходів НКРЕ.

Прийняті НКРЕ рішення за результатами контрольних заходів не виконувались належним чином, що призводило до додаткового навантаження на кінцевих споживачів.

НКРЕ не забезпечено належного ведення Реєстру об'єктів електроенергетики, що використовують альтернативні джерела енергії, затвердженого постановою НКРЕ від 25.03.2010 № 299, та достовірності даних щодо малих гідроелектростанцій, внаслідок чого до Реєстру не включено 21 малу гідроелектростанцію.

Через прийняття неефективних адміністративних рішень щодо управління коштами державного бюджету на рахунках НКРЕ щороку були наявні залишки невикористаних коштів спеціального фонду. Водночас закупівля матеріальних цінностей за рахунок коштів загального фонду не забезпечувалась у необхідних обсягах.

На час проведення аудиту мали місце і законодавчі суперечності: статус НКРЕ, визначений її Положенням, затвердженим Указом Президента України від 21.04.98 № 335/98, не відповідав нормам Закону України «Про природні монополії».

Результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених Міністерству палива та енергетики України на будівництво ліній електропередачі, засвідчили, що Кабінет Міністрів України та Міністерство палива та енергетики України у період 2008–2010 років не забезпечили ефективного і раціонального використання коштів державного бюджету та наданих міжнародних кредитів на будівництво магістральних ліній електропередачі в Україні. Як наслідок, існуюча мережа магістральних ліній не забезпечує ефективної роботи об'єднаної енергетичної системи, а понад чверть наявних генеруючих потужностей в Україні не використовуються.

Виконання заходів з реалізації Енергетичної стратегії України на період до 2030 року в частині будівництва магістральних ліній електропередачі фактично було зірване. В результаті із 16 об'єктів, будівництво яких було передбачено затвердженим Урядом планом заходів на 2006–2010 роки, введено в експлуатацію лише чотири, а їхня загальна протяжність становила 3,9 відс. від запланованого обсягу.

Всупереч чинному законодавству реалізація державної політики щодо будівництва в Україні магістральних ліній електропередачі здійснювалася Кабінетом Міністрів та Мінпаливенерго за відсутності відповідної державної цільової програми, що не дало змоги забезпечити концентрацію фінансових, матеріально-технічних ресурсів, виробничого та науково-технічного потенціалу для ефективного вирішення проблеми будівництва магістральних ліній електропередачі.

Зрив Мінпаливенерго встановлених термінів будівництва об'єктів магістральних ліній електропередачі призвів до збільшення їх вартості удвічі, що надалі спричинить неефективні витрати коштів державного бюджету на ці цілі, підвищення тарифів на електричну енергію та додаткове навантаження на споживачів.

За ініціативою Кабінету Міністрів України у 2008–2010 роках основна частина надходжень до спеціального фонду державного бюджету від збору у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на електричну та теплову енергію законами про державний бюджет передбачалась не Мінпаливенерго, а іншим розпорядникам бюджетних коштів.

Неодноразові звернення Мінпаливенерго до Уряду та Міністерства фінансів України щодо необхідності спрямування всіх коштів, отриманих від запровадження цільової надбавки, на потреби енергетики були проігноровані.

Кредитні кошти за ратифікованими Верховною Радою України міжнародними угодами фактично не використовувалися. За 2008–2010 роки із

затвердженого держбюджетом на ці цілі обсягу іноземного кредитування в сумі 944,6 млн. грн. Мінпаливенерго використало 19,8 млн. грн., або лише 2,1 відс. від передбачених коштів, які до того ж спрямовані на обслуговування кредитів та оплату іноземних консультантів.

Замість використання вказаних джерел фінансування для будівництва ліній електропередачі, з метою формування відповідного фінансового ресурсу в цей період було збільшено тариф на передачу електроенергії магістральними та міждержавними лініями електропередачі, тобто у черговий раз ці витрати перекладено на населення, підприємства та бюджетну сферу.

Аналогічні порушення виявлені і за результатами перевірки використання коштів, одержаних під державні гарантії, на забезпечення потреб Одеської області енергетичними ресурсами. Державною програмою економічного і соціального розвитку України на 2010 рік передбачено виконання заходів з налагодження безперебійного енергозабезпечення споживачів південно-західної та центральної частини Одеської області, запланованих у рамках реалізації спільного з ЄБРР проекту «Будівництво високовольтної повітряної лінії в Одеській області – будівництво лінії електропередачі 330 кВ Аджалик – Усатове». Проте відсутність належного контролю з боку Мінпаливенерго як ініціатора цього Проекту щодо взаємодії ДП «Національна енергетична компанія «Укренерго», яке було замовником і відповідальним виконавцем Проекту, і Одеської облдержадміністрації, що була відповідальним виконавцем, на етапах підготовки, узгодження та реалізації Проекту призвела до збільшення встановлених термінів будівництва майже на 4 роки та збільшення його вартості у 4 рази.

Міністерством палива та енергетики України не забезпечено ефективного використання підпорядкованим йому державним підприємством «Національна енергетична компанія «Укренерго» державних та одержаних під гарантії Уряду кредитних коштів у загальній сумі понад 645 млн. грн. на реалізацію Проекту.

Результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених Міністерству палива та енергетики України на будівництво Дністровської гідроакумулюючої електростанції (далі – ГАЕС), засвідчили, що Мінпаливенерго не забезпечило у 2008–2010 роках раціонального та ефективного використання коштів державного бюджету на будівництво Дністровської ГАЕС, яке триває вже понад 27 років.

Створена Мінпаливенерго система управління будівництвом Дністровської ГАЕС була неефективною, внаслідок чого систематично порушувались визначені Президентом України та Урядом терміни будівництва першої черги Дністровської ГАЕС. Як наслідок, вартість будівництва лише протягом 2006–2010 років збільшилась у 2,4 рази, а в дію введено замість трьох лише один гідроагрегат.

У порушення норм Бюджетного кодексу України Мінпаливенерго як головний розпорядник бюджетних коштів і Мінфін не забезпечили належної організації бюджетного процесу на стадії складання проекту державного бюджету за КПКВК 1101390.

Крім того, Мінпаливенерго у 2009–2010 роках самостійно, за відсутності відповідних підстав та необхідних обґрунтувань, зменшило на 72,1 млн. грн. обсяг капітальних вкладень, затверджений постановами Кабінету Міністрів України на будівництво Дністровської ГАЕС, що призвело до зриву його строків.

Також встановлено, що, незважаючи на зусилля Уряду, тривалий час не вирішувалося питання щодо визначення державного кордону України з Республікою Молдова та відведення земель для завершення будівництва Дністровської ГАЕС, що перешкоджало експлуатації гідроакумулюючої електростанції та створювало техногенну небезпеку в прикордонній зоні.

За результатами *аудиту ефективності використання бюджетних коштів державного бюджету у торфодобувній промисловості* встановлено, що Міністерство вугільної промисловості України не забезпечило цільового та ефективного використання коштів Державного бюджету України, які виділялись на розвиток торфодобувної галузі протягом 2008–2010 років. Торфодобувна галузь в Україні практично деградувала та прийшла в занепад.

За останні десять років виробництво торфу скоротилось майже у 10 разів. Фінансові результати діяльності торфодобувних підприємств свідчать про збитковість галузі.

Також не сприяє розвитку торф'яної галузі та збільшенню обсягів видобутку торфу чинна нормативно-правова база, яка є недосконалою в частині надання спеціальних дозволів на користування надрами і виділення земель для видобутку торфу.

Всупереч Закону України «Про альтернативні види палива» відбувалося щорічне зменшення обсягів видобутку торфу. Так, за останні три роки його видобуток скоротився на 19 тис. тонн.

У державі відсутня стратегія розвитку торф'яної галузі та використання торфу як альтернативного виду палива. Міністерство вугільної промисловості України не забезпечило розроблення державної або галузевої програми розвитку торфодобувної промисловості та не приділяло належної уваги збільшенню обсягів видобутку та споживання торфу.

При підготовці проектів бюджету на 2008–2010 роки Мінвуглепромом як головним розпорядником бюджетних коштів не забезпечено розробку та подання Мінфіну належного обґрунтування обсягів державної підтримки, необхідних для розвитку торфодобувних підприємств. Також у порушення чинного законодавства, що регламентує виконання бюджету, плани використання бюджетних коштів торфодобувним підприємствам на 2010 рік не затверджувались.

За результатами *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на вдосконалення та проведення гірничорятувальних заходів на вугледобувних підприємствах*, встановлено, що Міністерство вугільної промисловості України та Центральний штаб Державної воєнізованої гірничорятувальної служби (далі – ДВГРС) не забезпечили у 2008–2010 роках ефективного використання передбачених законодавством коштів державного бюджету та надходжень від інших джерел на утримання і розвиток гірничорятувальної служби у вугільній промисловості.

Фінансування гірничорятувальних заходів було повністю перекладено на державний бюджет, що призвело до фактичного дотування комерційних підприємств за рахунок бюджетних коштів.

Оновлення і модернізації гірничорятувального обладнання та устаткування фактично не відбувалось. Кількість гірничорятувальних відділень та чисельність рятувальників скорочувалась, рятувальне оснащення зношувалось і застарівало. Це призвело до зниження можливостей ДВГРС виконувати функціональні обов'язки та до фактичної деградації цієї служби.

В порушення вимог Гірничого закону України та Положення про ДВГРС, за відсутності контролю з боку Мінвуглепрому, впродовж 2008–2010 років гірничорятувальниками здійснювалось аварійно-рятувальне обслуговування підприємств, діяльність яких жодним чином не пов'язана з видобутком та переробкою вугільної продукції.

Відсутність нормативно-правових актів щодо необхідності відшкодування витрат, понесених ДВГРС на обслуговування недержавних вугледобувних та інших підприємств, діяльність яких пов'язана з підземними роботами, призводила до продовження практики утримання недержавних комерційних структур за рахунок коштів державного бюджету. Це також унеможливило відшкодування вартості проведених гірничорятувальних заходів на недержавних підприємствах та обґрунтоване планування надходжень від надання підрозділами ДВГРС платних послуг. В кінцевому рахунку це збільшувало видатки державного бюджету на фінансування гірничорятувальних заходів.

Аудит використання коштів державного бюджету на стандартизацію засвідчив, що діяльність центральних органів виконавчої влади, на які законодавством покладалися функції у сфері стандартизації (Держспоживстандарту, Мінекономіки, Мінрегіонбуду, Мінпромполітики, Мінпаливенерго та інших), щодо виконання у 2009–2010 роках і протягом 9 місяців 2011 року заходів із стандартизації була незадовільною, а бюджетні кошти використовувалися з порушенням чинного законодавства та неефективно. Загалом ця сума перевищила 34,2 млн. гривень.

Чинне законодавство не забезпечує цілісного регулювання питань стандартизації.

Державна програма стандартизації на 2006–2010 роки, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 01.03.2006 № 229, за своїми основними заходами була виконана менш ніж наполовину, отже, її мета не досягнута.

Програма була недосконалою, а окремі її положення не відповідали вимогам Закону України «Про державні цільові програми» і Порядку розроблення та виконання державних цільових програм. Протягом терміну дії Програми зміни та доповнення до неї не вносилися, актуалізація її положень не відбувалася.

У 2010 році термін дії Програми закінчився. Нова програма стандартизації Держспоживстандартом не розроблялася.

Планування та фінансування Держспоживстандартом і центральними органами виконавчої влади – виконавцями Програми видатків державного

бюджету на реалізацію її заходів було незадовільним і не спрямовувалося на конкретний результат.

Діяльність Держспоживстандарту як державного замовника Програми та основного виконавця її заходів була незадовільною. Із 960 національних стандартів, гармонізованих з міжнародними та європейськими, що розроблялися за рахунок бюджетного фінансування та затверджені у 2009–2010 роках, на час проведення аудиту видано тільки 78 одиниць, або близько 9 відсотків. Решта 882 стандарти для користування не доступні, що негативно впливає на стан справ у національній економіці, знижуючи її конкурентоспроможність.

Міністерством охорони здоров'я України, Міністерством охорони навколишнього природного середовища України, Міністерством промислової політики України, Міністерством регіонального розвитку та будівництва України та Міністерством палива та енергетики України не забезпечено розроблення гармонізованих стандартів у закріплених за ними сферах.

Рада стандартизації та технічного регулювання, існування якої як колегіального, консультативно-дорадчого органу при Кабінеті Міністрів України передбачено статтею 16 Закону України «Про стандартизацію», на час здійснення аудиту Урядом не була створена. Відповідно, міжвідомча координація у сфері стандартизації також не була забезпечена.

Як показали результати аудиту виконання заходів Програми комплексного розвитку Українського Придунав'я у морегосподарській та транспортній сферах, виконання Міністерством транспорту та зв'язку України і Одеською облдержадміністрацією заходів затвердженої Кабінетом Міністрів України ще у 2004 році Програми за напрямом «Розвиток морегосподарського і транспортного комплексів» повністю провалено. Очікуваних результатів за жодним із заходів не досягнуто. Основні стратегічні завдання Програми – підвищення значення Придунайського регіону в розвитку сьомого міжнародного транспортного коридору, подолання транспортно-комунікаційної ізоляції, розвиток морегосподарського та транспортного комплексу – не реалізовані. Із одинадцяти заходів Програми за цим напрямом не виконано десять, з них п'ять взагалі не розпочато.

Загалом за вісім років дії Програми її так і не було приведено у відповідність з вимогами Закону України «Про державні цільові програми». В результаті Уряд не призначив державного замовника Програми, який у свою чергу не призначив її керівника.

Мінекономіки в порушення вимог вказаного Закону та Положення про Міністерство не забезпечило координації роботи, пов'язаної з формуванням центральними і місцевими органами виконавчої влади державної програми. Як наслідок, загальне керівництво, оперативне управління та контроль за її виконанням втрачені.

За відсутності координації діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади, а також державного контролю за виконанням Програми поза увагою Уряду залишилося розв'язання найважливіших проблем за напрямом «Розвиток морегосподарського та транспортного комплексу Придунав'я».

Так, будівництво мосту через Дністровський лиман було одним із основних заходів Програми і мало загальнодержавне значення. Розв'язання про-

блеми транспортної ізолюваності Українського Придунав'я значною мірою залежало від будівництва мосту та автомобільної траси Одеса–Рені поза межами українсько-молдовського кордону. Без таких транспортних об'єктів розвиток Українського Придунав'я неможливий.

Проте прийняте Урядом без жодних обґрунтувань рішення щодо зменшення видатків на ці цілі унеможливило виконання заходу.

Передбаченого внаслідок внесення до Програми змін обсягу фінансування у сумі 300 млн. грн. вистачило для будівництва лише 6 відс. протяжності мосту. Крім того, техніко-економічне обґрунтування будівництва на час проведення аудиту Урядом не затверджено.

Аудитом ефективності використання коштів спеціального фонду державного бюджету на заходи щодо розвитку мережі й утримання доріг загального використання встановлено, що Кабінет Міністрів України, органи державної виконавчої влади, відповідно до наданих повноважень, не забезпечили повною мірою реалізації державної політики з питань розвитку мережі й утримання автомобільних доріг загального користування.

Нормативно-правові акти, що регулюють розвиток мережі й утримання автомобільних доріг, мають неузгодженості, а тому не сприяли прозорому, ефективному використанню державних коштів. У порушення статті 3 Закону України «Про джерела фінансування дорожнього господарства України» Уряд не створив Державного дорожнього фонду України, а існувала практика встановлення бюджетних призначень законами про Державний бюджет України на відповідний рік за окремими бюджетними програмами.

Не запроваджено належного планування податкових надходжень до спецфонду держбюджету, що спрямовуються на розвиток й утримання автомобільних доріг. Недонадходження у 2009 році платежів спецфонду та зменшення у 2010 році плану надходжень і видатків спецфонду негативно вплинуло на фінансування бюджетних програм з будівництва, реконструкції, ремонту автомобільних доріг.

Не забезпечено належного контролю за використанням бюджетних коштів спецфонду, спрямованих на розвиток мережі й утримання автомобільних доріг загального користування.

Залучення кредитних ресурсів на будівництво, реконструкцію та капітальний ремонт автомобільних доріг протягом 2000–2010 років призвело до збільшення видатків на погашення зобов'язань за кредитами, отриманими під гарантію Кабінету Міністрів України.

Також не вжито дієвих заходів щодо покращення стану будівництва, реконструкції, ремонту й утримання автомобільних доріг загального користування, що призвело до зменшення темпів введення в експлуатацію побудованих і капітально відремонтованих об'єктів. Скорочення темпів введення в експлуатацію побудованих і капітально відремонтованих об'єктів, зростання загальної вартості робіт на утримання і поточний ремонт автомобільних доріг свідчать про погіршення стану вітчизняної автодорожньої галузі.

Міністерство транспорту та зв'язку України у 2009–2010 роках та у I півріччі 2011 року не забезпечило ефективного та законного використання бюджетних коштів, виділених на виконання Головною державною інспек-

цією на автомобільному транспорті функцій з питань контролю на автомобільному транспорті. Такий висновок зроблено Колегією Рахункової палати за результатами аудиту використання коштів державного бюджету Головною державною інспекцією на автомобільному транспорті.

Зокрема, функціональні завдання, покладені на Інспекцію, не виконувалися належним чином, перевезення пасажирів автомобільним транспортом не стали безпечнішими. Кількість дорожньо-транспортних пригод за участю ліцензованого автотранспорту зросла.

Правове забезпечення регуляторної діяльності державних органів у сфері автотранспортних пасажирських перевезень залишалося нерегульованим, у результаті чого не досягнута мета створення Інспекції – забезпечення безпеки перевезень.

Законами України забезпечення безпеки перевезень покладено на Інспекцію, а забезпечення безпеки руху – на ДАІ МВС. Однак порядок взаємодії між цими відомствами у зазначеній сфері Урядом не запроваджено.

Згідно з чинним законодавством, на час проведення аудиту жоден орган державного управління не мав повноважень з контролю за станом стягнення фінансових санкцій за порушення законодавства у сфері автомобільного транспорту. Тобто, за такої ситуації цей вид надходжень коштів до державного бюджету фактично був неконтрольованим.

Як наслідок, за період, що досліджувався, до держбюджету перераховано лише 43,8 відс. від суми застосованих Інспекцією фінансових санкцій. Нормативна невизначеність призвела до того, що за вказаний період держбюджет недоотримав 85,3 млн. гривень.

Аудитом виконання заходів, спрямованих на оновлення рухомого складу наземного громадського транспорту та транспортних мереж м. Києва, встановлено, що відсутність належної нормативної бази для реалізації таких заходів, недоліки в організаційному забезпеченні виконання заходів державних програм та недостатній обсяг фінансових ресурсів, спрямованих у 2010–2011 роках на оновлення рухомого складу наземного громадського транспорту та транспортних мереж м. Києва, не давали можливості розв'язати існуючу проблему в транспортному забезпеченні населення столиці.

При цьому слід зазначити, що виконання встановлених державними програмами на 2010 та 2011 роки завдань щодо оновлення рухомого складу наземного громадського транспорту та транспортних мереж м. Києва в частині закупівлі автобусів, трамваїв і тролейбусів провалено. В результаті існуюча в м. Києві система надання послуг наземним громадським транспортом не модернізована і не відповідає вимогам законодавства щодо якості та обсягів перевезення пасажирів.

Результати аудиту ефективності використання коштів, виділених з державного бюджету комунальному підприємству «Харківський метрополітен» на будівництво і розвиток метрополітену, свідчать, що діяльність центральних – Міністерства транспорту та зв'язку України і Національного агентства з питань підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу – і місцевих органів влади – Харківської обласної державної адміністрації і Харківської міської ради –

у 2009–2010 роках щодо будівництва і розвитку Харківського метрополітену була незадовільною і непослідовною.

Державні цільові програми у цій сфері, а також обласна і міська програми належним чином не фінансувалися та не виконувалися.

Фінансово-економічний стан КП «Харківський метрополітен», яке було збитковим підприємством, також не давав йому можливості належним чином вирішувати питання щодо оновлення основних засобів. Як наслідок, темпи будівництва Харківського метрополітену були вкрай низькі, а експлуатаційний ресурс виробничих основних засобів підприємства на час аудиту вичерпано більш ніж на 90 відсотків.

Система організаційного забезпечення виконання заходів з будівництва та розвитку метрополітену в м. Харків не сприяла їх належному виконанню, а дії органів виконавчої та місцевої влади у цій сфері були нескоординованими.

Цілісна система нормативно-правового та програмного забезпечення питань щодо будівництва і розвитку мережі метрополітенів, зокрема метрополітену в м. Харкові, відсутня. Державні цільові програми, які безпосередньо регулювали такі питання на державному рівні, – Державна програма розвитку метрополітенів і Державна цільова програма підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу – були недосконалими, не відповідали вимогам Закону України «Про державні цільові програми» та щодо питань розвитку метрополітенів не узгоджувалися між собою, що ускладнювало реалізацію заходів з будівництва та розвитку мережі метрополітену в м. Харкові.

Аудит використання коштів державного бюджету Національною комісією з питань регулювання зв'язку України показав, що НКРЗ не забезпечила ефективного та законного використання коштів державного бюджету за програмою «Керівництво та управління у сфері регулювання зв'язку».

Кабінет Міністрів України у порушення норм Закону України «Про радіочастотний ресурс» не забезпечив проведення конверсії радіочастотного ресурсу та координації діяльності відповідальних за її проведення центральних органів виконавчої влади. В результаті не забезпечено додаткових надходжень до державного бюджету, а впровадження новітніх перспективних послуг зв'язку затримувалась.

Функція контролю за справлянням платежів до держбюджету, покладена на НКРЗ законами про державний бюджет на 2009–2010 роки, не відповідала нормам законів та положення, якими визначено повноваження НКРЗ. Механізм розподілу контролю за справлянням цих платежів до держбюджету, який одночасно мали здійснювати НКРЗ, Державна податкова служба, Державна казначейська служба та Пенсійний фонд, був відсутній.

Проведений у звітному році *аудит використання коштів державного бюджету, передбачених на Загальнодержавну програму реформування і розвитку житлово-комунального господарства*, засвідчив, що діяльність Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України (до грудня 2010 року – Міністерство з питань житлово-комунального господарства України) у 2009–2010 роках та I півріччі 2011 року

щодо реформування житлово-комунального господарства була неефективною. Якісних змін у даній галузі не відбувається, її технічний стан погіршувався з кожним роком.

Мета Загальнодержавної програми реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2009–2014 роки, затвердженої Законом України від 11.06.2009 № 1511-VI, не досягалася, а бюджетні кошти використовувались з порушенням чинного законодавства та неефективно.

Чинне законодавство не забезпечувало цілісного регулювання питань розвитку житлово-комунального господарства.

Окремі положення Програми не відповідали вимогам Закону України від 18.03.2004 № 1621 «Про державні цільові програми». Зокрема, прогнозний обсяг фінансового забезпечення виконання її заходів визначений тільки за таким джерелом, як держбюджет, у сумі 23,4 млрд. гривень. За рештою джерел обсяги фінансування не визначені. Отже, Програмою перекладено основний тягар з її фінансового забезпечення на державний бюджет.

Діяльність Мінжитлокомунгоспу як державного замовника Програми була незадовільною.

Планування та фінансування Мінжитлокомунгоспом і Мінфіном видатків державного бюджету на виконання заходів Програми було незадовільним, недосконалим і не спрямовувалося на отримання конкретного результату. На виконання заходів Програми кожного року запроваджувалися бюджетні програми різного спрямування. Як наслідок, її заходи виконувалися фрагментарно, непослідовно та безсистемно.

У періоді, який перевірявся, обсяги фінансування, передбачені законами про держбюджет, задовольняли потребу в коштах державного бюджету на виконання заходів Програми на надзвичайно низькому рівні: 2009 рік – 12,4 відс., 2010 рік – 17,8 відс., 2011 рік – 1,7 відсотка. При цьому фактичне фінансування здійснювалося ще у менших обсягах.

У 2009–2010 роках та I півріччі 2011 року Мінжитлокомунгоспом за бюджетними програмами, що діяли на виконання Програми, за рахунок державного бюджету використано майже 409,9 млн. грн., з яких з порушенням вимог чинного законодавства – 138,1 млн. грн., неефективно – 14,1 млн. гривень.

Про неефективне управління бюджетними коштами окремими структурними підрозділами з питань житлово-комунального господарства обласних державних адміністрацій та Мінжитлокомунгоспом свідчить і повернення до держбюджету майже 67 млн. грн. як невикористаних коштів.

Аудитом виконання Програм реформування та розвитку водопровідно-каналізаційного господарства Донецької та Луганської областей встановлено, що обласними державними адміністраціями цих областей не забезпечено реалізації запланованих заходів програм реформування та розвитку водопровідно-каналізаційного господарства.

Причинами цього була відсутність дієвої системи управління програмами як на центральному, так і місцевому рівнях, нефінансування їх протягом усього періоду з часу прийняття з державного бюджету, а також невідповідність окремих положень програм вимогам Закону України «Про державні цільові програми».

У порушення вимог цього Закону не визначено керівників Програми реформування та розвитку водопровідно-каналізаційного господарства Донецької області на 2005–2009 роки і період до 2015 року та Програми реформування та розвитку водопровідно-каналізаційного господарства Луганської області на 2004–2006 роки і період до 2010 року, які затверджені Урядом у 2004 році, відсутні їх паспорти, не проведено державної експертизи програм, розрахунків кількісних та якісних показників, не визначено очікуваних результатів їх виконання. Донецька і Луганська облдержадміністрації як замовники програм пропозиції не подавали і необхідні зміни до них не вносили.

Протягом 2005–2010 років під час складання законопроектів про Державний бюджет України внаслідок відсутності контролю з боку Уряду, кошти для здійснення заходів, визначених програмами реформування та розвитку водопровідно-каналізаційного господарства Донецької та Луганської областей, взагалі не передбачалися. В результаті більшість їх заходів не виконані.

Фактично низка заходів (об'єктів) цих програм фінансувалась безсистемно за рахунок інших державних цільових програм, які мали аналогічні заходи – загальнодержавних програм реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2009–2014 роки, «Питна вода України», підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу.

При цьому виділені кошти переважно спрямовувались не на модернізацію централізованих систем водопостачання і водовідведення, а на звичайне «латання дірок» галузі.

Результати аудиту в цілому показали, що програми розвитку водопровідно-каналізаційного господарства Донецької та Луганської областей не стали організаційним інструментом розв'язання визначених у них проблем стосовно задоволення потреб населення у постачанні води належної якості, реформування галузі.

1.3.3.8. Охорона навколишнього природного середовища, екологічна безпека та запобігання надзвичайним ситуаціям

Враховуючи важливість питань екологічної безпеки і вплив наслідків Чорнобильської катастрофи на всі аспекти життєдіяльності суспільства та кожної людини, Рахунковою палатою щороку здійснюються аудити, які безпосередньо пов'язані з проблеми охорони навколишнього природного середовища, екологічної безпеки та запобігання надзвичайним ситуаціям.

Колегія Рахункової палати у 2011 році розглянула *аналіз стану виконання рекомендацій Міжнародного координованого аудиту Чорнобильського фонду «Укриття»*, який засвідчив, що, незважаючи на певні позитивні зрушення, залишаються ризики несвоєчасного завершення будівництва нового безпечного конфаймента, створення інфраструктури на промисловому майданчику Чорнобильської АЕС та збільшення їх вартості, а отже, навантаження на Державний бюджет України у зв'язку з необхідністю фінансування заходів з перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему зростає.

За результатами аудиту використання бюджетних коштів на попередження та ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій Колегією Рахункової палати зроблено висновок, що, незважаючи на те, що в Україні створена нормативно-правова та організаційна основа для реалізації основних завдань і заходів у сфері захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, а також розроблені відповідні державні цільові програми, які визначили та охопили основні напрями розвитку цивільного захисту, управління єдиною системою цивільного захисту не відповідало законодавчо визначеній системі та повноваженням органів державної виконавчої влади.

Взаємодія центральних органів виконавчої влади у здійсненні заходів щодо запобігання і реагування на надзвичайні ситуації, зокрема, в частині планування коштів державного бюджету на утримання, переоснащення та дооснащення аварійно-рятувальних служб є недостатньою.

Внаслідок обмеженого бюджетного фінансування у 2009–2010 роках та I півріччі 2011 року заходів із запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру державні цільові програми у цій сфері не виконувались в планових обсягах, а система попередження та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій функціонувала не в повному обсязі.

Планування коштів державного бюджету, спрямованих на попередження надзвичайних ситуацій, здійснювалось за залишковим принципом, внаслідок чого не забезпечено виконання планових показників, визначених Комплексною програмою розвитку системи зв'язку, оповіщення та інформатизації МНС на 2004–2010 роки, затвердженою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 04.03.2004 № 109-р, та планом заходів з розвитку і супроводження Урядової інформаційно-аналітичної системи з питань надзвичайних ситуацій на 2006–2010 роки, затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 01.03.2006 № 115-р. Зазначені програми з моменту їх реалізації були профінансовані без урахування інфляційних процесів у межах 30-ти відсотків кожна.

Як наслідок, Комплексна програма та план заходів з розвитку та супроводження Урядової інформаційно-аналітичної системи з питань надзвичайних ситуацій на 2006–2010 роки не виконані.

Планування коштів державного бюджету на грошове утримання та технічне переоснащення сил цивільного захисту протягом 2009–2011 років здійснювалось без урахування наявних потреб у фінансових ресурсах для створення безпечних умов проживання населення України. Зокрема, не виконувались на належному рівні вимоги щодо забезпечення населення і особового складу невоєнізованих формувань засобами радіаційного та хімічного захисту, пожежної безпеки.

При цьому напрями використання коштів за різними бюджетними програмами дублювались, а результативні показники затверджених паспортів бюджетних програм не виконувались.

У результаті заходи Державної цільової соціальної програми розвитку цивільного захисту на 2009–2013 роки виконувались із значним відставанням, а захист від надзвичайних ситуацій техногенного та природного харак-

теру громадян, об'єктів виробничого і соціального призначення і довкілля забезпечувався неповною мірою.

За підсумками проведеного Рахунковою палатою *аудиту ефективності використання у 2010 році коштів державного бюджету, спрямованих на вирішення проблем, що виникають у зв'язку з надзвичайною екологічною ситуацією на території м. Калуш*, встановлено, що кошти використовувались неефективно, Закон України № 1885-VI «Про затвердження Указу Президента України «Про оголошення територій міста Калуш та сіл Кропивник і Сівка-Калуська Калуського району Івано-Франківської області зоною надзвичайної екологічної ситуації» не виконувався.

Майже півмільярда гривень, виділених з державного бюджету, через відсутність комплексного підходу до вирішення існуючих проблем та неефективне використання державних коштів, не забезпечили покращення екологічної ситуації та захисту життя і здоров'я людей. Внаслідок неефективного управління коштами державного бюджету роботи заходами, які були профінансовані, не завершені. Отже, існує ризик, що зазначена надзвичайна ситуація може набути масштабів стихійного лиха. При цьому в зоні можливого хімічного зараження мешкає понад 10 млн. людей.

Зокрема, добровільне відселення людей з території просідання земної поверхні не проводилось і, як наслідок, в зоні ризику залишилося 4238 чоловік. Здійснення запобіжних заходів щодо недопущення забруднення джерел водопостачання не проведено, в результаті більше 70 тис. населення, яке використовує питну воду з місцевих джерел водопостачання, залишаються в зоні ризику. Не виконано технічних заходів з укріплення Домбровського кар'єру калійних руд, на які витрачено 51 млн. грн., через відсутність необхідних техніко-економічних обґрунтувань планів проведення робіт і ретельного моніторингу ситуації. Як наслідок, замість зменшення динаміки приросту обсягів розсолів спостерігався їх ріст. Не забезпечено укріплення дамби хвостосховища № 2 Калуш-Голинського родовища калійних солей. Не вживалися заходи щодо локалізації джерела забруднення токсичними відходами навколишнього середовища. Натомість без попередніх досліджень полігона токсичних відходів за рахунок коштів державного бюджету за погодженням з Мінекономіки, Мінфіном та Мінприроди фінансувались заходи на утилізацію відходів гексахлорбензолу в зоні консервації Домбровського кар'єру, на що було спрямовано 298 млн. грн., з яких 266 млн. грн. перераховано іноземним фірмам за утилізацію гексахлорбензолу, що у 2 рази перевищують обсяги витрат, визначені Техніко-економічним обґрунтуванням виконання проекту з видалення відходів гексахлорбензолу, затвердженим Міністерством екології та природних ресурсів України. Проте очікуваного результату не досягнуто, видалення гексахлорбензолу в повному обсязі не забезпечено.

Слід також зазначити, що через невиконання постанови Верховної Ради України від 02.03.2010 № 1925-VI до цього часу не вирішені питання прийняття Загальнодержавної програми попередження та ліквідації негативних техногенних та екологічних ситуацій на території України на період до 2025 року. Як наслідок, не визначений перелік усіх територій, на яких існує загроза виникнення надзвичайних ситуацій, з поділом їх на категорії склад-

ності, що несе ризики незабезпечення системного та повномасштабного характеру попередження та ліквідації негативних наслідків техногенних і екологічних ситуацій в країні.

Колегія Рахункової палати, розглянувши результати *аудиту використання коштів державного бюджету на виконання заходів державних програм з приведення в екологічно безпечний стан об'єктів виробничого об'єднання «Придніпровський хімічний завод»*, зробила висновки, що Міністерством палива та енергетики України як державним замовником, організатором та відповідальним виконавцем державних програм з приведення в безпечний стан об'єктів виробничого об'єднання «Придніпровський хімічний завод» (далі – ВО «ПХЗ») та головним розпорядником коштів державного бюджету, виділених на цю мету, у 2008–2010 роках не запроваджено дієвої системи приведення небезпечних об'єктів радіаційного забруднення в екологічно безпечний стан та не забезпечено належного управління бюджетними коштами, спрямованими на забезпечення зниження радіаційного впливу уранових об'єктів на навколишнє природне середовище та здоров'я людей.

У результаті передбачені програмні заходи не виконані, а 26,7 млн. грн., або понад 70 відс. обсягів коштів, що надійшли протягом 2008–2010 років з державного бюджету на реалізацію відповідних державних програм, використані неефективно та з порушенням законодавства. Таким чином, радіаційно забруднені об'єкти ВО «ПХЗ» залишаються зоною підвищеної небезпеки, негативно впливають на довкілля та містять потенційну загрозу здоров'ю майже 300-тисячному населенню м. Дніпродзержинська та прилеглих населених пунктів, а у результаті можливих зсувів ґрунту та потрапляння радіоактивних речовин у дніпровську воду – значній частині населення України.

Розв'язання цієї проблеми потребує термінового визначення остаточного статусу техногенно небезпечних об'єктів ВО «ПХЗ» та запровадження на державному рівні дієвої системи приведення їх в екологічно безпечний стан.

Нормативно-правове забезпечення використання коштів державного бюджету на виконання заходів з приведення в екологічно безпечний стан об'єктів ВО «ПХЗ» було недосконалим і суперечливим.

Державні програми, затверджені постановами Кабінету Міністрів України від 26.11.2003 № 1846 та від 30.09.2009 № 1029, та плани заходів Уряду, затверджені розпорядженнями від 12.11.2008 № 1425-р і від 11.08.2010 № 1628-р, не містили науково обґрунтованих шляхів розв'язання проблем, конкретного переліку об'єктів, на яких повинні здійснюватись відповідні роботи, або критеріїв їх відбору. Окремі заходи чергових програм не сумісні і протилежні заходам попередніх програм, а першочергові екологічні заходи по м. Дніпродзержинську дублюються із заходами на об'єктах колишнього виробничого об'єднання.

Перевірка стану виконання рекомендацій за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на забезпечення екологічної безпеки в Азово-Чорноморському басейні та охорону, регулювання і відтворення водних біологічних ресурсів, засвідчила, що загальнодержавні програми охорони та відтворення довкілля Азовського

і Чорного морів та розвитку рибного господарства України, термін реалізації яких завершився у 2010 році, у визначених обсягах не виконані.

Програми охорони та використання водозбірних басейнів річок Дунаю, Дністра, Південного Бугу, Сіверського Дінця та малих річок Причорномор'я і Приазов'я, на необхідності розроблення яких наголошувала Колегія Рахункової палати, не прийнято, як і не прийнято програми відтворення водних живих ресурсів та генеральної схеми селекції у рибному господарстві.

Міністерством екології та природних ресурсів України у 2010 році не забезпечено ефективного управління коштами державного бюджету, спрямованими на заходи екологічної безпеки в басейнах Азовського і Чорного морів. З планових видатків 2010 року, які були передбачені Міністерству екології та природних ресурсів на вказані цілі, не розподілені 81,6 відс., а відповідні заходи не виконані. У I півріччі 2011 року фінансування заходів Міністерством взагалі не здійснювалося.

Внаслідок обмежених бюджетних асигнувань у 2010 році та I півріччі 2011 року заходи з відтворення водних живих ресурсів, селекції у рибному господарстві та прикладні науково-технічні розробки, які здійснюються Державним агентством рибного господарства, у визначених обсягах не виконувалися.

За результатами проведеної перевірки ефективності використання коштів державного бюджету на виконання Державної цільової програми комплексного протипаводкового захисту в басейнах річок Дністра, Пруту та Сірету Рахунковою палатою зазначено, що заплановані на 2009–2010 роки завдання та заходи прийнятої Урядом Державної цільової програми через відсутність належної організаційної системи управління її реалізацією та належної координації діяльності її державних замовників не виконані.

Першочергові заходи Програми з формування комплексу основних захисних протипаводкових гідротехнічних споруд виконані Державним агентством водних ресурсів менше ніж на 20 відсотків.

За таких умов виконання протипаводкових заходів екологічна ситуація у Карпатському регіоні буде погіршуватись, що призведе до зростання економічних, екологічних і соціальних збитків регіону.

Аудит використання коштів державного бюджету на забезпечення управління водними ресурсами басейну річки Південний Буг структурними підрозділами Держводагентства України засвідчив, що Державним агентством водних ресурсів України (колишній Держводгосп) як спеціально уповноваженим органом у галузі використання, збереження та відтворення водних ресурсів не забезпечено повною мірою виконання вимог Загальнодержавної програми розвитку водного господарства, затвердженої Законом України від 17.01.2002 № 2988-III, щодо впровадження басейнового принципу управління водними ресурсами басейну річки Південний Буг, а також власних повноважень його підрозділами у Вінницькій, Кіровоградській та Хмельницькій областях.

У результаті створено умови для недотримання норм природоохоронного законодавства, безконтрольного і безоплатного використання водокористу-

вачами водних ресурсів, збільшення обсягів скидів забруднюючих речовин у водні об'єкти басейну річки Південний Буг.

У 2009–2010 роках у Вінницькій, Кіровоградській та Хмельницькій областях без погодження з підрозділами Держводагентства використовувалась майже третина водних об'єктів загальнодержавного значення; обсяги скидів стічних вод до басейну річки Південний Буг, порівняно з 2009 роком, збільшились на 6,6 відс. і досягли 243,6 млн. куб. метрів. Виконання завдань із винесення в природу прибережних захисних смуг лише на рівні 30 відс., їх самовільне використання і забудова обмежують права громадян на безперешкодний доступ до водних ресурсів, гарантований законом.

Значною мірою зазначеному сприяє недосконале нормативно-правове та організаційне забезпечення використання коштів державного бюджету, що виділяються на управління водними ресурсами.

Зокрема, норми Водного (ч.1 ст.85) та Земельного (ч.4 ст.59) кодексів України не узгоджуються в частині оренди водних об'єктів і земель водного фонду, що створює умови для укладання договорів оренди озер, водосховищ та інших водойм без погодження відповідної процедури з уповноваженими органами водного господарства та, відповідно, сплати до державного бюджету орендної плати за використання водних об'єктів та збору за спеціальне водокористування.

Міністерством екології та природних ресурсів України не забезпечено розроблення за участю Держводагентства цільової програми використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів за басейновим принципом, що було порушенням вимог статті 13 Водного кодексу України, п. 7 Рекомендацій парламентських слухань, схвалених постановою Верховної Ради України від 23.02.2006 № 3506-IV, та відповідного заходу зазначеної Загальнодержавної програми. Не виконано також вимог статті 51 Водного кодексу України щодо розподілу повноважень з передачі в оренду водних об'єктів загальнодержавного значення між Кабінетом Міністрів України та місцевими державними адміністраціями.

Загалом, виконання неповною мірою Держводагентством та його підрозділами у Вінницькій, Кіровоградській та Хмельницькій областях, обласними державними адміністраціями зазначених областей функцій та повноважень щодо управління водними ресурсами було однією з причин погіршення екологічного стану водних об'єктів басейну річки Південний Буг, що створювало загрозу безпечного водопостачання близько двох мільйонів громадян України.

Рахунковою палатою, відповідно до Плану роботи Колегії Рахункової палати на 2011 рік, проведено *аудит забезпечення виконання Програми поводження з твердими побутовими відходами та аналізу впровадження системи збирання, заготівлі та утилізації відходів як вторинної сировини*, за результатами якого встановлено, що завдання Програми, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 04.03.2004 № 265, на сьомому році її дії та завершення вже другого етапу не виконані.

Мета Програми щодо створення умов, які сприятимуть забезпеченню повного збирання, перевезення, утилізації, знешкодження та захоронення

побутових відходів і обмеження їх шкідливого впливу на навколишнє природне середовище та здоров'я людини, не досягається.

Обсяги захоронення побутових відходів продовжують щороку збільшуватися. Зокрема, з початку дії Програми щорічні обсяги накопичення побутових відходів у населених пунктах зросли з 35 млн. куб. м до 50 млн. куб. м, а площа полігонів і звалищ для їх захоронення – з 3 тис. га до 8 тис. га. При цьому утилізація побутових відходів здійснюється в межах 2 відс. від щорічного їх накопичення.

Населення України не охоплено в повному обсязі послугами з вивезення побутових відходів, внаслідок чого щороку утворюються несанкціоновані звалища, які поступово перетворюють країну у «смітник».

Потужності значної кількості існуючих полігонів уже вичерпали свій ресурс, щонайменше 5 відс. сміттєзвалищ перевантажені, 25 відс. – не відповідають нормам екологічної безпеки, понад 10 відс. – потребують рекультивації. Незадовільно здійснюється догляд і моніторинг недіючих (закритих) полігонів. Системи утилізації фільтрату відсутні практично на всіх полігонах, що значно збільшує їх техногенну небезпеку, відсутні вільні території під нові полігони.

Незадовільний також рівень використання побутових відходів як джерела вторинної сировини та в енергетичних цілях, що свідчить про неефективне використання ресурсів. Система роздільного збирання побутових відходів практично не діє. На полігонах і звалищах уже накопичено 250 млн. тонн побутових відходів, що становить майже 5,5 тонни на кожну людину.

Організаційне забезпечення реалізації Програми на місцевому рівні було незадовільним насамперед через неприйняття в більшості регіонів місцевих програм поводження з твердими побутовими відходами, виконання яких, відповідно до своїх повноважень, повинні були забезпечити Республіканський комітет по житлово-комунальному господарству Автономної Республіки Крим, управління (головні управління) житлово-комунального господарства місцевих держадміністрацій.

Кабінет Міністрів України не створив координаційної ради, як передбачалось Програмою, для організації взаємодії та координації роботи центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності, що в установленому порядку залучені до виконання Програми, а також для коригування, відповідно до наявних фінансових, матеріальних та організаційних можливостей, передбачених нею заходів.

Місцеві програми поводження з твердими побутовими відходами прийняті лише у 14 регіонах.

Державне підприємство з питань поводження з відходами як вторинною сировиною, підпорядковане Кабінету Міністрів України, не забезпечує виконання покладених функцій із розроблення і організації впровадження системи збирання, заготівлі та утилізації відходів як вторинної сировини. Кошти, що надходять підприємству як плата за послуги з організації збирання, заготівлі та утилізації використаних тари і пакувальних матеріалів за договорами, укладеними з безпосередніми виконавцями цих послуг, є фак-

тично оплатою його посередницьких послуг. При цьому інвестиції підприємства у розвиток власних потужностей мінімальні, а отже, одне з основних джерел фінансування розвитку системи поводження з твердими побутовими відходами, зокрема на регіональному рівні, втрачається.

Колегія Рахункової палати за підсумками розгляду Звіту про результати аналізу ефективності використання коштів збору за геологорозвідувальні роботи, виконані за рахунок державного бюджету, на фінансування розвитку мінерально-сировинної бази констатувала, що неврегулювання економічних засад фінансування геологорозвідувальних робіт за бюджетні кошти негативно вплинуло на виконання Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України до 2010 року та не сприяло подоланню негативних тенденцій у цієї сфері. Темпи і масштаби відтворення власної мінерально-сировинної бази не задовольняють сучасних потреб держави. Не відбулось і зміцнення позицій України на світовому ринку як активного експортера мінеральної продукції.

За 2008–2010 роки ставки збору за геологорозвідувальні роботи зросли у півтора раза, проте фактичні надходження до держбюджету за цей період зменшились на 25 відс. і становили лише 1,8 млрд. грн. замість очікуваних 3,2 млрд. гривень.

Міністерство екології та природних ресурсів України як головний розпорядником коштів за бюджетною програмою розвитку мінерально-сировинної бази та Міністерство фінансів України не забезпечили належної організації бюджетного процесу на засадах програмно-цільового методу в геологічній галузі та ефективного управління коштами збору за геологорозвідувальні роботи. У результаті геологорозвідувальні роботи фінансувались несвоєчасно, переважно у зимовий період, що обумовило збільшення їх вартості та зростання обсягів кредиторської заборгованості державних геологорозвідувальних підприємств, у тому числі із виплати заробітної плати працівникам.

За результатами аудиту використання коштів державного бюджету на протипожежний захист у Вінницькій та Хмельницькій областях встановлено, що система організації протипожежного захисту у цих областях не забезпечує досягнення поставленої мети. Кількість пожеж протягом двох останніх років зросла на 26 та 18 відс. відповідно, значними залишаються людські втрати (щороку гине 150 людей), суми матеріальних збитків збільшились у Вінницькій області вдвічі, у Хмельницькій області – на 25 відсотків.

Одна з причин такого стану – незабезпечення Вінницькою та Хмельницькою обласними державними адміністраціями, їх управліннями з надзвичайних ситуацій належної організації виконання заходів з протипожежного захисту, передбачених Державною цільовою програмою забезпечення пожежної безпеки на період до 2010 року, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 01.07.2002 № 870.

Програмою передбачалось додаткове створення 70 підрозділів місцевої пожежної охорони у Вінницькій області, проте створено фактично лише один, а рівень фінансування створених підрозділів з місцевих бюджетів Вінницької та Хмельницької областей становив 40,3 відс. та 26 відс. відповідно від визначених Програмою обсягів. На сьогодні у кожному п'ятому такому

населеному пункті Вінницької та Хмельницької областей зазначені підрозділи не створено.

Частка видатків загального і спеціального фондів державного бюджету на функціонування головних управлінь МНС у Вінницькій і Хмельницькій областях, виділених на придбання нової техніки, не перевищує 2,5 відсотка. У результаті вкрай повільними темпами оновлюється наявний парк пожежної техніки, більшість якої досягла критичного рівня зносу, а дислокація державних пожежних підрозділів лише на 30 відс. забезпечує норматив з радіуса охоплення територій.

Залученню фінансових ресурсів підприємницьких структур для вирішення проблем протипожежного захисту перешкоджає недосконалість нормативно-правового врегулювання питань його фінансування. Зокрема, у податковому законодавстві відсутні норми стосовно надання пільг підприємствам, установам та організаціям у формі часткового звільнення від сплати податку на прибуток (у розмірі 50 відс. коштів, що витрачаються на утримання пожежних команд), як це визначено статтею 5 Закону України «Про пожежну безпеку».

Практично кожного року Рахункова палата контролює виділення та використання коштів резервного фонду державного бюджету України. Зокрема, за результатами *аудиту використання коштів резервного фонду державного бюджету у 2010 році* встановлено, що протягом 2010 року Урядом прийнято 63 рішення щодо виділення коштів з резервного фонду державного бюджету на загальну суму майже 1,3 млрд. грн. з 1,5 млрд. грн., визначених законом про державний бюджет.

Аналіз нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України, які визначають напрями використання коштів резервного фонду державного бюджету і встановлюють процедури, пов'язані з виділенням цих коштів та звітуванням про їх використання, свідчить, що вони не відповідають чинним законам та суперечать економічній суті резервного фонду, отже, створюються передумови для необґрунтованого їх виділення, а також незаконного, нецільового та неефективного використання.

Протягом 2010 року резервний фонд продовжував залишатися постійним, додатковим джерелом Кабінету Міністрів України для фінансування існуючих бюджетних програм. У порушення статті 24 Бюджетного кодексу України Уряд прийняв 14 рішень, згідно з якими виділялося 215,8 млн. грн. для виконання заходів, фінансування яких повинно було передбачатися під час складання проекту Державного бюджету України на 2010 рік.

У порушення вимог пункту 22 Порядку використання коштів резервного фонду бюджету, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.03.2002 № 415, на розгляд Кабінету Міністрів України 34 рішення про виділення коштів з резервного фонду на загальну суму 830,9 млн. грн. були підготовлені і подані не Мінекономіки, а іншими центральними органами виконавчої влади.

Управління та використання коштів резервного фонду державного бюджету головними розпорядниками у 2010 році було здійснювалось з порушеннями нормативно-правових актів (86,3 млн. грн.), зокрема вимог

Положення про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти (63,7 млн. гривень). Неефективне використання коштів становило 1,4 млн. гривень. Допущено неефективне управління коштами: наприкінці року до державного бюджету повернено невикористані 21,2 млн. гривень.

Через відсутність дієвого контролю за виконанням раніше наданих Кабінетом Міністрів України доручень щодо повернення фінансової допомоги, наданої за рахунок коштів резервного фонду державного бюджету, та відповідальності центральних та місцевих органів виконавчої влади за стан забезпечення реалізації цього питання, останні таку роботу не проводять. Як наслідок, протягом 2010 року до державного бюджету повернено лише 1,6 млн. грн. (або 0,4 відс. від загальної суми заборгованості, яка становила на 1 січня 2010 року 374,3 млн. гривень).

Не були виконані рекомендації Колегії Рахункової палати щодо скасування постанови Кабінету Міністрів України від 29.07.2009 № 783 «Про внесення змін до Порядку використання коштів резервного фонду бюджету», що призвело до використання у 2010 році з порушенням статті 35 Закону України «Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру» коштів резервного фонду державного бюджету в сумі 228,5 млн. грн., спрямованих на запобігання виникненню надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.

1.3.3.9. Фінансування аграрного комплексу, підтримка вітчизняного сільгоспвиробника та охорона земель державної власності

Не менш важливим, особливо коли аграрний сектор вважається одним з пріоритетів розвитку держави, є такий напрям використання бюджетних коштів, як фінансування аграрного комплексу, підтримка вітчизняного сільгоспвиробника та охорона земель державної власності. Контрольними заходами встановлено непоодинокі випадки використання державних коштів з порушенням чинного законодавства та неефективно.

За результатами проведеної перевірки ефективності використання коштів, виділених з державного бюджету у 2010 році на формування Аграрним фондом державного інтервенційного фонду та забезпечення його збереження, встановлено, що фондом у 2010 році не забезпечено здійснення фінансових та товарних інтервенцій, пов'язаних із ціновим регулюванням, стимулюванням виробництва сільськогосподарської продукції та розвитком аграрного ринку, ефективне використання коштів державного бюджету, спрямованих на формування державного інтервенційного фонду та відшкодування витрат, пов'язаних з його збереженням. Це було наслідком порушення як вимог Закону України «Про державну підтримку сільського господарства України», так і вимог статті 7 Бюджетного кодексу України, в результаті чого на зазначені цілі протягом року з недотриманням вимог чинного законодавства та неефективно використано 1,4 млрд. гривень.

Після набрання чинності Законом України «Про здійснення державних закупівель», при проведенні Аграрним фондом закупівель зернової продукції до державного інтервенційного фонду фактично було усунуто сільськогосподарських товаровиробників з організованого аграрного ринку.

Мінагрополітики також не забезпечено контролю за виконанням Аграрним фондом завдань щодо формування державного інтервенційного фонду в обсягах, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 11.02.2010 № 155, зокрема по пшениці – на 104,5 тис. тонн, а створення запасів молока сухого та масла вершкового станом на 01.02.2011 не здійснювалось взагалі. При цьому в 2010 році до інтервенційного фонду була закладена кукурудза в обсягах, які в 37 разів перевищили встановлені нормативи, що свідчило про неефективне управління та використання коштів державного бюджету.

Аграрним фондом не проводилась і цінова політика стосовно гречки, молока сухого та масла вершкового. Як наслідок, ціни на крупу гречану зросли більш як у три рази, на молоко та масло вершкове – більш як на 20 відс., що було порушенням статті 9 Закону України «Про державну підтримку сільського господарства».

Колегія Рахункової палати, розглянувши *результати аудиту ефективності використання у 2010 році коштів Стабілізаційного фонду, виділених для здійснення державної підтримки агропромислового комплексу*, зробила такі висновки.

Виділення коштів зі Стабілізаційного фонду державного бюджету, який визначено основним джерелом фінансування заходів з державної підтримки агропромислового комплексу у 2010 році, не сприяло ефективному та раціональному їх використанню.

Неодноразові зміни Закону України від 27.04.2010 № 2154-VI «Про Державний бюджет України на 2010 рік» призвели до того, що обсяги фактично відкритих асигнувань у 2010 році на державну підтримку агропромислового комплексу за бюджетними програмами, які підлягали аудиту, зменшилися з 3 млрд. грн. до 1,6 млрд. грн., або на 48,7 відсотка.

Внаслідок спрямування порядків використання коштів Стабілізаційного фонду державного бюджету в цій сфері на надання переваг високорозвиненим підприємствам основна маса вітчизняних сільськогосподарських товаровиробників, які потребували державної підтримки, залишилися поза її межами. З 52 тис. сільськогосподарських підприємств такою підтримкою скористалося лише 2,3 тис., або 4,4 відсотка.

Через недостатні обсяги державної підтримки фермерських господарств лише 10 відс. (4,2 тис.) мали в своєму користуванні пільгові кредитні ресурси, за якими у 1129 фермерських господарствах (26,7 відс.) рахувалася прострочена заборгованість, у тому числі у 437 (38,7 відс.) безнадійна.

Внаслідок недосконалості окремих норм чинного законодавства та порядків використання коштів Стабілізаційного фонду в частині встановлення обмежень кола виробників сільськогосподарської техніки та її переліку поза підтримкою залишилося 30 відс. сільськогосподарських підприємств, які придбали таку техніку у 2010 році.

Перевірка ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на розвиток хмелярства, суб'єктами господарювання Вінницької та Житомирської областей показала, що запроваджений механізм державної підтримки розвитку галузі хмелярства у 2008–2010 роках не забезпечував належної мотивації суб'єктів господарювання, які працюють

в галузі, щодо зростання продуктивності праці та розширеного відтворення виробництва, оскільки із державного бюджету проводилася компенсація фактично всіх понесених хмелегосподарствами витрат. При цьому більша частина підтримки спрямовувалась на поточні заходи з догляду за діючими багаторічними насадженнями хмелю, в той же час інвестування у розвиток галузі щороку зменшувалися.

Незважаючи на те що протягом останніх трьох років з державного бюджету на підтримку хмелярства щороку виділялося близько 40 млн. грн., що в перерахунку становило більше 3000 євро на 1 га хмеленасаджень, позитивні зрушення в галузі відсутні.

Результати аудиту використання коштів державного бюджету, виділених на заходи щодо розвитку садівництва і виноградарства в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, показали, що Міністерством аграрної політики Автономної Республіки Крим та управлінням промисловості, розвитку інфраструктури та агропромислового комплексу Севастопольської міської державної адміністрації протягом 2010 року не забезпечено законного та ефективного використання коштів державного бюджету. З 70,2 млн. грн. бюджетних коштів, спрямованих у зазначеному році на закладення та нагляд за молодими садами і виноградниками у Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, 33 відс. (23,4 млн. грн.) використані неефективно та з порушенням чинного законодавства.

Фактично державна підтримка сільськогосподарських товаровиробників автономії та м. Севастополя здійснювалась за відсутності регіональних програм щодо сталого розвитку садівництва та виноградарства.

У результаті стан цих галузей не відповідав національним інтересам. За 2010 рік в Автономній Республіці Крим фактично вибуло з господарського обігу садів та виноградників на площі 1,8 тис. га, що на 32 відс. більше, ніж посадили. Водночас внутрішній ринок Криму заповнювався імпортною продукцією садівництва та виноградарства.

Колегія Рахункової палати у звітному році розглянула результати аудиту виконання проекту «Видача державних актів на право власності на землю в сільській місцевості та розвиток системи кадастру» у 2010–2011 роках та зробила висновок, що законодавче та організаційне забезпечення виконання Проекту у 2010–2011 роках, як і в попередні роки, не сприяло досягненню мети його реалізації та дотриманню Угоди про позику на виконання Проекту між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку. В результаті Проект зазнав неодноразової реструктуризації, а у 2010 році правові основи щодо створення державного реєстру речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень у складі державного земельного кадастру, закладені у 2004 році і фінансовим інструментом реалізації яких у рамках Проекту виступали кошти позики, було кардинально змінено, що надалі не виключало ризиків додаткового фінансового навантаження на державний бюджет.

Державним агентством земельних ресурсів України (Державним комітетом України із земельних ресурсів) протягом реалізації Проекту (з 2004 року) не здійснювалась належна координація роботи групи управління проектом і групи впровадження проекту, утворених з метою забезпечення його вико-

нання та досягнення цілей відповідно до вимог угоди про позику. В результаті кількість власників сертифікатів, які скористалися правом на безоплатне отримання державного акта на право власності на землю взамін сертифіката, роботи із заміни яких здійснювалися в рамках Проекту, станом на 01.10.2011 становила лише 7,6 відс. від їх загальної чисельності.

За підсумками розгляду *Звіту про результати аудиту використання коштів державного бюджету, виділених на експлуатацію міжгосподарських державних меліоративних систем на територіях Дніпропетровської та Запорізької областей*, Колегією Рахункової палати зазначено, що в Україні не визначено механізму функціонування загальнодержавних, міжгосподарських та внутрішньогосподарських меліоративних систем як цілісного технологічного комплексу.

Прийнята Урядом Комплексна програма розвитку меліорації земель і поліпшення екологічного стану зрошувальних та осушених угідь на період до 2010 року не була приведена Кабінетом Міністрів України у відповідність з вимогами нормативних актів, які регламентують порядок затвердження державних цільових програм, мала декларативний характер і не сприяла розв'язанню існуючих проблем у галузі меліорації земель.

У 2010 році на територіях зазначених областей використовувалося менше половини наявної мережі насосних станцій та фактично поливалося в Дніпропетровській області 12,3 відс. наявної площі зрошуваних угідь, у Запорізькій – 17,6 відсотка. Порівняно з початком реалізації Комплексної програми, площа зрошуваних угідь скоротилась у цих областях на 21 відс. і 17 відс. відповідно.

Крім того, місцевими державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування Дніпропетровської та Запорізької областей не забезпечено виконання постанови Верховної Ради України від 23.02.2006 № 3506 у частині завершення передачі в комунальну власність внутрішньогосподарських меліоративних систем, через що станом на 01.01.2011 у Дніпропетровській області безгосподарними залишилися внутрішньогосподарські меліоративні системи на площі 55,2 тис. га, що становило 27,8 відс. від загальної площі зрошуваних земель, у Запорізькій області – 52,8 тис. га, або 22 відсотки.

1.3.3.10. Біогенетична безпека, ветеринарна медицина, безпека та якість харчових продуктів

З кожним роком у зв'язку з ускладненням епідеміологічної ситуації в світі, а також проблемою проникнення в наше життя геномодифікованих продуктів усе більшого значення та актуальності набуває такий напрям діяльності, як контроль за використанням коштів державного бюджету, спрямованих на вирішення проблем, пов'язаних з біогенетичною безпекою, ветеринарною медициною, безпекою та якістю харчових продуктів.

Аудит діяльності центральних органів виконавчої влади щодо забезпечення функціонування державної системи біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів, проведений у 2011 році, засвідчив, що Закон України від

31.05.2007 № 1103-V «Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів» є недосконалим і недієвим, а запроваджена ним державна система біобезпеки – неефективною.

Центральні органи виконавчої влади у 2009–2010 роках не виконували визначених їм законодавством України повноважень у сфері забезпечення біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні ГМО. При цьому суспільство не мало достовірної інформації як про стан довкілля, так і про якість харчових продуктів.

Усупереч чинному законодавству в Україні відбувалося не тільки вирощування, але і використання окремих сортів ГМ-рослин. Так, у результаті проведених вибіркових досліджень різними лабораторіями в 2009–2010 роках було виявлено наявність ГМО в 31 відс. зразків сої, 15 відс. зразків кукурудзи та 58 відс. зразків ріпаку. Водночас зазначені сорти не занесені до державного реєстру створених на основі ГМО сортів сільськогосподарських рослин.

Мінприроди фактично не здійснювало державного нагляду і контролю у цій сфері. Міністерством освіти і науки у 2009–2010 роках дозволи на ввезення незареєстрованих ГМО, які б використовувалися виключно у замкнених та відкритих системах, а також з метою їх державних випробувань, не видавалися. МОН ліцензування генетично-інженерної діяльності у замкненій системі не здійснювало, а сам порядок цього ліцензування був відсутній. При цьому Перелік органів ліцензування, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 14.11.2000 № 1698, не визначав органу, який здійснював би ліцензування генетично-інженерної діяльності у замкненій системі.

Міністерством охорони здоров'я України у 2009–2010 роках державна реєстрація ГМО джерел харчових продуктів, а також харчових продуктів, косметичних та лікарських засобів, які містять ГМО або отримані з їх використанням, у зв'язку з відсутністю заяв від суб'єктів ініціативи не здійснювалася.

Разом з тим аудитом встановлено, що за результатами досліджень, здійснених у цей період Українською лабораторією якості і безпеки продукції АПК, в окремих зразках харчових продуктів було виявлено вміст ГМО. Крім того, відповідно до оприлюднених даних Укрметртестстандарту, ряд українських компаній використовують ГМО у виробництві продукції харчування.

Національна академія наук України та Національна академія аграрних наук України у 2009–2010 роках не виступали замовниками генетично-інженерних досліджень та наукових і практичних розробок у галузі біологічної і генетичної безпеки при створенні, дослідженні та практичному використанні ГМО в господарських цілях.

Перевіркою ефективності використання коштів державного бюджету, виділених державним органам на виконання повноважень із здійснення фітосанітарних заходів та контролю якості за переміщенням вантажів на пунктах пропуску через державний кордон України в портах Чорного моря, встановлено, що запроваджена у 2009–2010 роках система організації і регу-

лювання діяльності установ карантинної служби в Одеській, Миколаївській та Херсонській областях не сприяла ефективному здійсненню фітосанітарних заходів і створювала загрозу проникнення та розповсюдження небезпечних карантинних організмів на території України.

Міністерство аграрної політики України, Головдержкарантин не забезпечили прийняття низки управлінських рішень щодо здійснення належного контролю за проведенням фумігації (зnezараження) відповідно до завдань карантинних інспекцій, передбачених Законом України «Про карантин рослин». Внаслідок чого Україною тільки по Одеській і Миколаївській областях отримано 19 нотифікацій щодо невідповідності української продукції фітосанітарним вимогам інших держав, що негативно впливало на імідж країни у міжнародних відносинах.

Колегією Рахункової палати за результатами *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на наукові розробки у сфері стандартизації та сертифікації сільськогосподарської продукції, державний нагляд за додержанням стандартів та гармонізацію національних стандартів з міжнародними та європейськими, у 2009–2010 роках та I півріччі 2011 року* зробила висновок, що стан забезпечення національними стандартами, гармонізованими з міжнародними та європейськими, у сфері стандартизації та сертифікації сільськогосподарської продукції не відповідав реальним потребам держави.

Нормативно-правова база щодо забезпечення здійснення наукових розробок у сфері стандартизації та сертифікації сільськогосподарської продукції, державного нагляду за додержанням стандартів, гармонізації національних стандартів з міжнародними та європейськими сформована, проте окремі її норми не були узгоджені, суперечливі та потребували врегулювання.

Державна програма стандартизації на 2006–2010 роки не виконана. Кількість національних стандартів, гармонізованих з міжнародними та європейськими і опрацьованих згідно з Програмою перегляду чинних в Україні міждержавних стандартів (ГОСТ), становила менше половини. У галузі сільського господарства на час проведення аудиту гармонізовано з міжнародними та європейськими лише 377 стандартів, а у галузі харчової промисловості – 476.

Мінекономіки як головним розпорядником коштів державного бюджету, що спрямовувалися у 2009–2010 роках на гармонізацію національних стандартів з міжнародними та європейськими, в порушення частини четвертої статті 22 Бюджетного кодексу України не забезпечено контролю за використанням коштів при виконанні зазначеної програми.

Перевірка ефективності використання коштів державного бюджету, які спрямовувалися у 2009–2010 роках на здійснення державного ветеринарного санітарного контролю та нагляду за охороною території України, проведена Рахунковою палатою у звітному році, засвідчила, що норми Закону України «Про ветеринарну медицину» на час проведення перевірки не були приведені у відповідність із назвою та повноваженнями органу виконавчої влади, що здійснював державне управління у галузі ветеринарної медицини, та суперечили нормам законів України «Про основні засади державного

нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» (у частині здійснення функцій ветеринарно-санітарного контролю і нагляду) та «Про ідентифікацію та реєстрацію тварин» (у частині здійснення реєстрації тварин).

Внаслідок неналежного організаційного забезпечення державного ветеринарно-санітарного контролю і нагляду за охороною території України у 2009–2010 роках, насамперед через фактично щорічну реорганізацію органу виконавчої влади, що здійснював державне управління у галузі ветеринарної медицини, кошти державного бюджету, які у цей період були спрямовані на зазначені цілі, використовувалися неефективно, а отже, і виконання заходів у цій сфері було нерезультативним.

Міністерством аграрної політики України не забезпечено виконання другого етапу Державної програми реконструкції та модернізації державних спеціалізованих ветеринарно-санітарних заводів на 2005–2010 роки, яка затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 19.08.2004 № 1059. Реконструкція та модернізація 9 таких заводів не виконана, з 37 у підпорядкуванні Мінагрополітики залишилося лише 24 заводи. При цьому щорічна утилізація таких відходів ледь перевищує 20 відс. їх загального обсягу, а отже, близько 500 тис. тонн відходів тваринного походження, у тому числі птиці, не утилізувалося, що становило загрозу як навколишньому середовищу, так і здоров'ю людей.

1.3.3.11. Взаємовідносини державного бюджету із місцевими бюджетами та використання коштів на соціально-економічний розвиток регіонів

Невід'ємною складовою бюджетного процесу є і так звані міжбюджетні відносини. Впродовж всієї своєї діяльності взаємовідносини державного бюджету із місцевими бюджетами та використання коштів на соціально-економічний розвиток регіонів залишались і залишаються під пильною увагою Рахункової палати. Саме на останньому аспекті використання бюджетних коштів була зосереджена контрольна-аналітична діяльність Рахункової палати у звітному році.

Аудит виконання у 2007–2010 роках заходів Державної програми соціально-економічного розвитку Автономної Республіки Крим на період до 2017 року засвідчив, що Міністерством економіки України, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, відповідальними за виконання заходів центральними органами виконавчої влади не розроблено ефективної системи забезпечення необхідними фінансовими ресурсами заходів Програми. Недофінансування її заходів за рахунок коштів республіканського та місцевих бюджетів Автономної Республіки Крим становило 55 відс., інших джерел – 85 відс. від затверджених обсягів. У результаті майже 33 відс. заходів Програми взагалі не фінансувалися протягом даного періоду.

Залишалось незадовільним газопостачання південно-західного Криму. В регіоні Великої Ялти не газифіковано 20 населених пунктів, де розміщено 34 санаторно-курортні заклади, в тому числі державного значення, не виконувалися основні заходи інвестиційного спрямування, зокрема реконструкція причалів Феодосійського морського торговельного порту.

Через недофінансування реставраційних заходів посилювалась загроза руйнування Бахчисарайського Ханського палацу, у той час як на міжнародному рівні вирішувалось питання про внесення цього історико-культурного заповідника до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

Програма у чинній редакції не забезпечувала досягнення кінцевої мети, потребувала суттєвого коригування, врахування заходів Державної цільової екологічної програми розвитку Криму, положень Стратегії економічного і соціального розвитку Автономної Республіки Крим на 2011–2020 роки, та дієвої системи організації виконання робіт.

Дуже схожа ситуація виявлена і *перевіркою використання субвенцій з державного бюджету на соціально-економічний розвиток Київської, Черкаської та Чернігівської областей*. Створена Міністерством фінансів України, Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, Міністерством охорони здоров'я України та місцевими органами влади система управління коштами зазначених субвенцій не забезпечила їх ефективного використання та практично не покращила матеріально-технічної бази об'єктів, призначених для надання населенню якісних послуг у сфері освіти, охорони здоров'я та культурної спадщини.

Однією з головних причин цього була підміна зазначеними міністерствами фінансового забезпечення державної політики, спрямованої на стимулювання соціально-економічного розвитку Київської, Черкаської та Чернігівської областей, непрогнозованим і безсистемним наданням коштів субвенцій з державного бюджету. Фактично ці кошти спрямовувались місцевим бюджетам за відсутності чітких критеріїв з визначення об'єктів та обґрунтованих обсягів їх фінансування.

На заходи, які не стосуються розвитку регіонів (придбання витратних матеріалів і ремонт адмінприміщення), спрямовано 10,6 млн. гривень.

Виділення Міністерством фінансів України коштів державного бюджету регіонам в останній день бюджетного року в сумі 15 млн. грн. призвело до їх повернення через неможливість використання.

При спрямуванні майже половини коштів субвенцій (136,7 млн. грн.) на будівництво і реконструкцію 26-ти об'єктів, завершення яких передбачалося у 2010 році, 11 об'єктів, на які витрачено 49,2 млн. грн., не було введено в експлуатацію. В тому числі не введено такі соціально важливі об'єкти, як радіологічний корпус Київського обласного онкологічного диспансеру та обласна дитяча лікарня в Черкаській області (єдина область в Україні, що не має такої лікарні), що позбавляло доросле населення Київської області можливості отримувати спеціалізовану висококваліфіковану консультаційну, діагностичну та лікувальну онкологічну допомогу, а більш як 160 тис. дітей Черкаської області – лікування в оснащній новітніми медичними технологіями лікарні.

У цілому незабезпечення у 2010 році належної організації управління коштами субвенцій на всіх рівнях влади призвело до їх неефективного використання у сумі 34,6 млн. грн., повернення до державного бюджету 16,7 млн. грн., утворення дебіторської та кредиторської заборгованості на загальну суму 40 млн. гривень.

Практично за тим же сценарієм і тими же розпорядниками здійснювалося управління та використання коштів субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам на соціально-економічний розвиток Львівської, Тернопільської та Волинської областей.

Аудит ефективності використання субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку Львівської, Тернопільської та Волинської областей встановив, що суттєва залежність видатків на соціально-економічний розвиток від наповнення Стабілізаційного фонду призвела до того, що понад 60 відс. загального обсягу субвенцій, виділених за рахунок Стабфонду, було спрямовано до місцевих бюджетів лише в грудні 2010 року. Це не дало змоги освоїти кошти в повному обсязі. Всього до державного бюджету як невикористані повернуто 17,2 млн. грн., або 19 відс. виділених асигнувань.

Частину коштів субвенцій у сумі 8,1 млн. грн. Кабінет Міністрів України передбачав спрямувати на видатки, які не стосуються розвитку (на придбання витратних матеріалів для закладів охорони здоров'я), за відсутності належним чином затвердженої проектно-кошторисної документації витрачено у Львівській та Волинській областях 13,7 млн. гривень.

Незважаючи на значні обсяги виділених з державного бюджету коштів, 15, або майже 70 відс. від загальної кількості запланованих до завершення у 2010 році об'єктів соціальної інфраструктури, на фінансування яких використано 27,8 млн. грн. субвенцій, не введено в експлуатацію і є ризики перетворення їх у довгобуду.

У цілому введення в експлуатацію лише окремих об'єктів не дозволило суттєво розвинути соціальну інфраструктуру зазначених областей.

Формальною була і участь в реалізації програм соціально-економічного розвитку регіонів і Львівської, Тернопільської та Волинської обласних держадміністрацій, які не забезпечили обґрунтованого визначення низки об'єктів будівництва та своєчасного виконання робіт на них відповідно до належним чином оформленої проектно-кошторисної документації.

У звітному році Рахунковою палатою був також проведений *аудит виконання у 2009–2011 роках заходів, передбачених угодами щодо регіонального розвитку, укладеними між Кабінетом Міністрів України та Вінницькою, Волинською, Донецькою та Львівською обласними радами, які здійснюються за рахунок коштів державного бюджету*. Встановлено, що жодний із заходів, визначених угодами, не був виконаний в повному обсязі, їх реалізація суттєво не вплинула на зменшення диспропорцій економічного росту та забезпечення розвитку виробничої, соціальної та інженерно-транспортної інфраструктури вказаних областей.

Міністерством економічного розвитку і торгівлі України, Міністерством фінансів України, центральними органами виконавчої влади, відповідальними за здійснення заходів угод, не було створено дієвого механізму їх виконання.

Кабінетом Міністрів України не врегульовано строки укладання угод, порядок визначення у державному бюджеті передбачених ними фінансових зобов'язань Уряду, питання контролю за повнотою виконання та відповідаль-

ності за невиконання угод. Не визначено передбаченого законом та умовами угод механізму щорічного уточнення обсягів їх фінансового забезпечення після набрання чинності закону про державний бюджет та затвердження відповідних місцевих бюджетів.

Мінфіном усупереч статті 12 Закону України «Про стимулювання розвитку регіонів», а також доручення Президента України та Кабінету Міністрів України щодо передбачення в законах України про державний бюджет обсягів фінансування угод за відповідними (окремими) бюджетними програмами такий механізм фінансування угод не запроваджено.

У 2009–2010 роках із передбачених майже 3,5 млрд. грн. на фінансування заходів угод з державного бюджету спрямовано тільки 992 млн. грн., або близько 30 відс. запланованого, у тому числі по Донецькій області – 18,3 відс. визначених в угоді обсягів, Волинській – 7,3 відс., Вінницькій – 48,1 відс., Львівській області – 61,8 відсотка.

Внаслідок відсутності концентрації ресурсів на визначених угодами «точках зростання» регіонів, невиконання передбачених пріоритетних заходів до державного та місцевих бюджетів не надходили додаткові фінансові ресурси, не створювалися умови для поліпшення надання населенню якісних послуг у соціальній сфері.

У цілому результати аудиту показали, що угоди не стали дієвим інструментом стимулювання динамічного, збалансованого соціально-економічного розвитку Вінницької, Волинської, Донецької та Львівської областей, що не відповідає вимогам Закону України «Про стимулювання розвитку регіонів».

Аудитом ефективності використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на фінансування заходів соціально-економічної компенсації ризику населення, яке проживає на території зони спостереження, встановлено, що управління коштами у 2010 і 2011 роках зазначеної субвенції не врахувало вимог законів України щодо пріоритету безпеки людини та здійснювалось на центральному і місцевому рівнях безсистемно і неефективно.

Затвержені Кабінетом Міністрів України положення порядків використання субвенції на 2010 і 2011 рік (основні розробники – Мінекономіки та Мінрегіон відповідно) всупереч статті 12 Закону України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку» не визначають окремо для кожного ліцензіата напрями та порядок надання соціально-економічної компенсації ризику населення. Крім того, вони не визначають основних заходів, реалізація яких має компенсувати найбільш актуальні ризики населення у відповідних зонах спостереження (далі – ЗС).

Не забезпечені захисними спорудами (сховищами і укриттями) 461 тис. осіб, або 56 відс. загальної чисельності населення, яке проживає в ЗС 4-х діючих вітчизняних АЕС, понад 134 тис. осіб – препаратами стабільного йоду, що свідчить про недосягнення основної мети використання субвенції. Готові до використання за призначенням лише 9 відс. захисних споруд (від загальної кількості – 1396), інші потребують проведення реконструкції, капітального та поточного ремонту.

Загалом, надання субвенції суттєво не вплинуло на забезпечення компенсації актуальних ризиків для населення у ЗС АЕС, а її кошти

використовувались місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування як додатковий фінансовий ресурс, спрямований на розв'язання окремих проблем соціально-економічного розвитку відповідних територій ЗС.

Міністерством соціальної політики України, Міністерством фінансів України та місцевими державними адміністраціями не виконано норм законів України «Про соціальні послуги», «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» та законодавчо встановлених власних повноважень стосовно забезпечення надання людям похилого віку та інвалідам безоплатних соціальних послуг в обсягах, визначених державними стандартами соціального обслуговування, забезпечення зміцнення та розвитку матеріально-технічної бази установ, що надають ці послуги. Такі висновки зроблено Колегією Рахункової палати за результатами *аналізу виконання органами виконавчої влади повноважень щодо реалізації державної політики у сфері надання послуг із соціального обслуговування людей похилого віку та інвалідів за рахунок видатків місцевих бюджетів, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів.*

Територіальними центрами соціального обслуговування у 2010 році не були охоплені і не отримали гарантованих законами України послуг та були вимушені самостійно долати складні життєві обставини 265 тис. людей похилого віку та інвалідів, або 15 відс. громадян, які потребували соціального обслуговування. Для зарахування до інтернатних закладів станом на 01.01.2011 в черзі перебувало 1,1 тис. інвалідів. У 2010 році видатки місцевих бюджетів на харчування не забезпечували встановлених норм, за рахунками аудиторів, на 11 відс. для людей похилого віку та інвалідів і на 24 відс. – для дітей-інвалідів.

1.3.3.12. Реалізація проектів міжнародних фінансових організацій

Упродовж багатьох років в Україні перебуває в стадії реалізації цілий ряд проектів міжнародних фінансових організацій. Вони стосуються питань удосконалення системи соціальної допомоги держави населенню, реконструкції та розвитку елементів інфраструктури та енергетики, вдосконалення системи управління державними фінансами тощо. Кошти на ці проекти, як правило, є позиками, які отримані Україною і повинні бути повернуті. Тому Рахункова палата щороку проводить як фінансові аудити, так і аудити ефективності використання коштів на реалізацію тих чи інших проектів.

У ході проведення *аудиту ефективності виконання у 2010 році Проекту удосконалення системи соціальної допомоги, що підтримується позикою Міжнародного банку реконструкції та розвитку*, встановлено, що Міністерство соціальної політики України, Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, Міністерство фінансів України не забезпечили своєчасного виконання запланованих заходів в рамках цього соціально значущого Проекту, а також повного і ефективного використання коштів позики та гранта, отриманих у Міжнародного банку реконструкції та розвитку для його фінансування.

Основні заходи Проекту – впровадження інформаційно-аналітичної системи соціального захисту в усіх органах праці України та проведення навчання спеціалістів роботі з цим програмним забезпеченням – відкладено, а навчальні заходи з питань єдиної технології взагалі скасовано.

Як наслідок, План співробітництва України з міжнародними фінансовими організаціями на 2010 рік (у частині Проекту), що був складовою Державної програми економічного і соціального розвитку України на 2010 рік, затвердженої Законом України від 20.05.2010 № 2278-VI, не виконано.

За 5 років реалізації Проекту (замість передбачених 2,5 року) та за півроку до його завершення не використані 47 відс. суми позики (47,1 млн. дол. США), а втрати у вигляді комісійних за зобов'язання на невикористану частину позики за розрахунками становили понад 550 тис. дол. США.

Міністерство соціальної політики України не забезпечило належного рівня організації та контролю за дотриманням плану закупівель, своєчасним проведенням тендерів та дотриманням умов договорів, укладених з постачальниками послуг та товарів. У результаті через незавершення розробки інформаційно-аналітичної системи із затримкою розпочато закупівлю для неї відповідних апаратних засобів для органів праці на суму 235 млн. гривень. Передбачене у 2010 році технічне переоснащення приміщень для прийому громадян управлінь праці (кондиціонери та офісне обладнання) на загальну суму майже 54 млн. грн. на час проведення аудиту не завершено.

Згідно з угодою про позику між Україною та кредитором пільговий період Проекту завершився і вже у 2011 році погашенню основної суми боргу (позики) підлягало 4,9 млн. дол. США.

За результатами *аудиту ефективності використання позичкових коштів на впровадження Проекту модернізації державних фінансів* Колегією Рахункової палати зроблено висновок, що Проект, який реалізується за підтримки позики Міжнародного банку реконструкції та розвитку, протягом трьох років із п'яти, визначених на його реалізацію, фактично знаходився на початковому етапі впровадження, а із загальної суми коштів у сумі 65 млн. дол. США, або 518 млн. грн., що передбачені для реалізації Проекту, було використано лише 1,4 млн. дол. США, або близько двох відсотків.

Як наслідок, Проект віднесено МБРР до категорії із значним ступенем ризику, що означає реальну можливість його повного зупинення та отримання фінансових втрат для Державного бюджету України.

Основними причинами незадовільного стану впровадження Проекту стали його неякісна підготовка, проблеми організаційного характеру, що своєчасно не усувалися, недоліки в плануванні та звітуванні про стан впровадження Проекту, а також неналежний рівень контролю за його виконанням на всіх стадіях реалізації.

Мінекономрозвитку як координатор роботи з підготовки та реалізації проектів розвитку, що підтримуються міжнародними фінансовими організаціями, не здійснювало достовірного інформування Уряду про стан та проблеми, пов'язані з виконанням Проекту, пропозиції щодо їх вирішення носили здебільшого загальний характер.

Мінфіном не забезпечено використання передбачених законами про державний бюджет на 2008–2010 роки коштів на реалізацію Проекту. Із запланованих на цей період 109,6 млн. грн. фактично використано 10,3 млн. грн., або 9 відсотків. У першому півріччі 2011 року рівень виконання планових показників використання коштів знизився до 5 відсотків.

Паспорти бюджетної програми затверджувалися із порушенням встановлених термінів, не містили всіх необхідних результативних показників і не виконувалися у встановлених обсягах. Фінансова звітність формувалася та подавалася із недотриманням вимог нормативних актів у межах Проекту.

Підготовка та проведення закупівель у рамках Проекту здійснювалися Мінфіном із значними відставаннями від запланованих термінів, які постійно коригувалися у бік збільшення.

Як наслідок, затримано вже майже на 3 роки основні закупівлі в рамках Проекту – «Розробка прикладного програмного забезпечення для СУДФ та інсталяція центральних серверів» та «Інсталяція апаратного забезпечення та мережевого обладнання», – загальна вартість яких становить 59,4 млн. дол. США.

У звітному році Рахунковою палатою було проведено *аудит річних фінансових звітів за 2010 рік у рамках позики Міжнародного банку реконструкції та розвитку на впровадження Проекту «Модернізація державної податкової служби України-1»*. У ході його виконання виявлено ряд проблем і суттєвих недоліків, які негативно впливали на стан реалізації Проекту та спричиняли суттєві відхилення в освоєнні запозичених державою коштів.

Так, протягом семирічного терміну реалізації Проекту, який вже двічі переносився, вибірка коштів позики становила менше 50 відс. (із 40 млн. дол. США вибрано 19,4 млн. дол. США).

Фактично на початковому етапі виконання під час проведення аудиту перебували два основні контракти Проекту (щодо систем «Податковий блок» та «Управління документами» на загальну суму 13,2 млн. дол. США), укладання яких здійснено із значними затримками. В результаті строки закінчення робіт, встановлені цими контрактами, перевищують термін завершення Проекту. А третій з основних контрактів – щодо закупівлі апаратного забезпечення – на суму 8,8 млн. дол. США навіть ще не було підписано.

При цьому слід відзначити, що в ході проведення аудиту річної фінансової звітності Проекту Рахунковою палатою отримано достатні аудиторські докази того, що фінансові звіти у всіх істотних питаннях достовірно відображають джерела та напрями використання коштів позики, що мали місце протягом 2010 року. Звітність дає правильне уявлення про стан рахунків Проекту, в тому числі про залишок коштів позики на спеціальному рахунку в сумі 1,9 млн. дол. США. Відомості зняття коштів позики підтверджувалися заявками, наданими Світовому банку для відшкодування витрат, та обліковою документацією щодо проведення витрат.

Аудитом ефективності використання коштів позики, отриманої державою від Міжнародного банку реконструкції та розвитку на реабілітацію гідроелектростанцій, встановлено, що на вказану мету за двома угодами державою залучено позику в обсязі 166 млн. дол. США, або понад

1,3 млрд. гривень. Проте Міністерство енергетики та вугільної промисловості України як відповідальний виконавець Проекту реабілітації гідроелектростанцій не забезпечило його своєчасної та якісної підготовки і реалізації.

Незважаючи на створення сприятливих для виконання Проекту фінансових умов, на час проведення аудиту, тобто за півроку до встановленого терміну його завершення (31.12.2011), рівень освоєння коштів позики становив тільки 27,8 відс., або 353 млн. гривень. Як наслідок, виконання заходів відтерміновано до 2014 року, що створює ризик перегляду вже збільшеної майже втричі вартості Проекту, додаткового залучення кредитних ресурсів міжнародних організацій на його реалізацію та подальшого росту зовнішнього боргу України.

Основною причиною зазначеного стала неефективна система управління і контролю за реалізацію Проекту, що призвело до несвоєчасного та неповного виконання його заходів, а також використання більш ніж 67 відс. освоєних коштів з порушенням чинного законодавства та неефективно.

У результаті неефективної взаємодії Міненерговугілля з бенефіціаром Проекту – Національною комісією регулювання електроенергетики України (виконавець частини Е Проекту) протягом півтора року не прийнято розроблених законодавчих і нормативних актів щодо оптового ринку електроенергії в Україні, на які витрачено кошти позики в сумі 3 млн. дол. США. Неприйняття на час проведення аудиту Верховною Радою України законопроекту «Про засади функціонування ринку електричної енергії України», передбаченого Національним планом дій щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010–2014 роки, затвердженим Указом Президента України від 27.04.2011 № 504, створювало ризик неефективного використання зазначених коштів.

Прийняте Міненерговугіллям рішення про додаткове залучення позичкових коштів у обсязі 60 млн. дол. США на фінансування частин Проекту для ВАТ «Укргідроенерго» в умовах нерозпочатого використання запозичених раніше для цього коштів виявилось передчасним. Зазначене підтверджує той факт, що використання цієї позики, крім зняття одноразової комісії, не здійснювалося.

ВАТ «Укргідроенерго» не організовано своєчасного планування закупівель, що призвело до відтермінування проведення тендерів та, відповідно, укладання контрактів у рамках Проекту на 1-2 роки.

Крім того, зволікання ВАТ «Укргідроенерго» – виконавцем найбільших за обсягом частин А, В і С Проекту протягом п'яти з половиною років із відкриттям рахунку для обслуговування боргу з метою накопичення коштів для повернення позики, а також організаційні заходи Міненерговугілля із залучення додаткових позичкових коштів міжнародних фінансових організацій, зокрема ЄБРР в сумі 200 млн. дол. США, створювали високий ризик перекладання «тягаря» з відшкодування запозичених коштів в майбутньому на державний бюджет.

Проведеним аналізом використання коштів на відшкодування вкладів населення та функціонування Фонду гарантування вкладів фізичних осіб встановлено, що використання коштів Фонду здійснювалося з порушенням

чинного законодавства, а бюджетні кошти, виділені на поповнення Фонду, тривалий час не використовувалися на відшкодування гарантованих вкладів населенню, в той час як кількість вкладників, які не отримали компенсацій, порівняно з 2007 роком, збільшилась у 38 разів і становила понад 288 тис., а сума невиплачених їм коштів зросла у 2,8 раза – 35,2 млн. гривень.

Адміністративною радою та виконавчою дирекцією Фонду не вживалося необхідних заходів для забезпечення належного наповнення Фонду шляхом формування його коштів з усіх передбачених законодавством джерел. Як наслідок, станом на 01.10.2011 сума акумульованих Фондом коштів дорівнювала 4,5 млрд. грн., що становило лише 1,5 відс. від обсягів депозитів фізичних осіб. Така ситуація закладає значні ризики незабезпечення повного відшкодування вкладів проблемних банків, адже у разі банкрутства одного системоутворюючого банку коштів Фонду не вистачить для того, щоб захистити інтереси його вкладників. При цьому Фонд не звертався до Національного банку України за кредитами, можливість отримання яких передбачена чинним законодавством, та не вжив необхідних заходів для розміщення коштів у НБУ за депозитними угодами.

Також Фондом не забезпечено повноти справляння його учасниками (тимчасовими учасниками) регулярних зборів. Як наслідок, через проведення рядом банків ризикованих операцій Фондом недоотримано майже 30 млн. гривень.

Результатом неналежної претензійно-позовної роботи щодо стягнення з ліквідаторів заборгованості за регулярним збором, пенею та за використаними коштами на відшкодування вкладів вкладникам цих банків стало зростання її обсягів у більш як 13 разів – до майже 3,9 млрд. грн., з яких 31,3 млн. грн. – заборгованість зі сплати регулярного збору та нарахованої пені.

Фонд не звертався до судових і правоохоронних органів для вирішення питання погашення боржниками простроченої заборгованості. Як наслідок, втрати коштів Фонду від списання з обліку безнадійної заборгованості перед ним шести ліквідованих банків становили 194,6 млн. гривень.

Незважаючи на те що Фондом у 2008–2009 роках кошти держбюджету в сумі 2 млрд. грн. на відшкодування вкладникам не використовувалися, у річних звітах Мінфіну про виконання паспортів бюджетної програми за КПКВК 3501400 відображено стовідсоткове виконання їх результативних показників, що фактично не відповідало дійсності, тобто ця звітність щодо виплати 13,3 тис. вкладів була недостовірною.

Прийняте у квітні 2009 року рішення адміністративної ради Фонду про незастосування до банків ВАТ КБ «Національний стандарт» та АКБ «Європейський» такого засобу впливу, як переведення проблемних банків до категорії тимчасових учасників Фонду на період до 01.01.2011, спричинило зростання витрат Фонду з виплати компенсацій вкладникам на суму 414,3 млн. грн., з яких 200,6 млн. грн. – за сумнівними операціями. За цими фактами Службою безпеки України та Міністерством внутрішніх справ України провадилися слідчі дії.

1.3.3.13. Дотримання бюджетного законодавства та нормативно-правового забезпечення бюджетного процесу

Відповідно до норм чинного законодавства, на постійному контролі Колегії Рахункової палати перебували питання дотримання бюджетного законодавства та нормативно-правового забезпечення бюджетного процесу. Це насамперед щорічний аналіз нормативно-правового забезпечення виконання державного бюджету, стану державних закупівель, формування та виконання державного замовлення.

Аналіз нормативно-правового забезпечення Кабінетом Міністрів України виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2010 рік» дав підстави Колегії Рахункової палати зробити висновок, що Уряд не забезпечив належного нормативно-правового виконання зазначеного Закону. Протягом 2010 року Кабінетом Міністрів України з порушенням чинного законодавства прийнято 60 рішень, що призвело до неналежного виконання державного бюджету і свідчило про недостатній контроль за дотриманням чинного законодавства при підготовці проектів нормативно-правових актів та поданні їх на затвердження Кабінету Міністрів України.

Урядом не прийняті рішення щодо нормативно-правового забезпечення виконання статей 7, 8, 69, 87 і 88, а також пункту 2 частини першої статті 74 Закону України «Про Державний бюджет України на 2010 рік», що негативно позначилося на надходженні коштів до державного бюджету та належному проведенні у 2010 році видатків за окремими бюджетними програмами. Більшість із зазначених статей у процесі виконання Державного бюджету України втратили свою актуальність. При цьому Уряд не ініціював внесення відповідних змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2010 рік».

Кабінетом Міністрів України не внесено на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо збільшення видатків державного бюджету на утримання та розвиток Збройних Сил України, згідно з пунктом 6 прикінцевих положень Закону України «Про Державний бюджет України на 2010 рік», і не забезпечено повною мірою диференційованого збільшення розміру заробітної плати працівників залежно від розподілу робіт за їх складністю, а також залежно від їх кваліфікації та за розрядами тарифної сітки.

Не було забезпечено Урядом і своєчасного виконання Державного бюджету України в частині визначення у встановленому законодавством порядку пріоритетних державних потреб у відповідних товарах, роботах і послугах на 2010 рік (крім обсягів державного замовлення на підготовку фахівців, науково-педагогічних та робітничих кадрів, на підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів) та обсягів фінансового ресурсу, який повинен бути спрямований на їх задоволення.

У 2010 році Урядом не забезпечено переходу від «ручного управління» до бюджетного регулювання. Надане статтею 26 Закону України «Про Державний бюджет України на 2010 рік» повноваження Кабінету Міністрів України щодо здійснення перерозподілу бюджетних призначень за бюджетними програмами в межах загального обсягу головного розпорядника коштів державного бюджету, збільшення бюджетних призначень на видатки

розвитку за рахунок зменшення бюджетних призначень на видатки споживання окремо за загальним і спеціальним фондами набуло системного характеру при управлінні фінансовими ресурсами, а в окремих випадках такий перерозподіл коштів здійснювався ще й з порушенням вимог чинного законодавства. Загалом з порушенням чинного законодавства Урядом прийнято 9 таких рішень і здійснено в такий спосіб перерозподіл бюджетних призначень на суму 792,6 млн. грн., що становить 9,9 відс. від загальної суми перерозподілених коштів.

У законодавчому порядку запроваджено додатковий фінансовий ресурс у вигляді державних капітальних видатків без визначення механізму його використання, який Урядом протягом другого півріччя 2010 року шляхом перерозподілу коштів було збільшено майже на 50 відсотків. Таким чином спрямовано на видатки розвитку 55 головним розпорядникам коштів державного бюджету в незапланованих при прийнятті Закону України «Про Державний бюджет України на 2010 рік» обсягах кошти на загальну суму 3,4 млрд. гривень. При цьому 133,6 млн. грн. державних капітальних видатків виділено з порушенням чинного законодавства шляхом спрямування їх на видатки споживання замість видатків розвитку.

Водночас, порівняно з 2009 роком, зменшився відсоток як кількості рішень про виділення коштів з резервного фонду, так і відсоток їх невідповідності чинному законодавству. Якщо у 2009 році з порушенням чинного законодавства приймалось кожне четверте рішення про виділення коштів з резервного фонду державного бюджету, то у 2010 році – кожне сьоме.

Разом з тим вперше на виконання статті 26 Закону України «Про Державний бюджет України на 2010 рік» у 2010 році забезпечено ухвалення порядків використання коштів за всіма бюджетними програмами, які потребували відповідного нормативно-правового врегулювання.

Проведений у звітному році *аналіз стану державних закупівель в Україні у 2010 році та I півріччі 2011 року* засвідчив, що в Україні не забезпечено належного конкурентного середовища, відкритості та прозорості функціонування ринку закупівель, ефективності та раціональності використання коштів Державного бюджету України, передбачених на цю мету.

Так, у 2010 році майже 63 відсотки договорів уклалися поза конкурентними процедурами – за погодженням у одного учасника та з обмеженою участю. Середня вартість закупівлі, що здійснювалася за конкурентними процедурами у 2010 році, становила 1,5 млн. грн., а за неконкурентними процедурами – 51,1 млн. грн., у I півріччі 2011 року – 2,5 млн. грн. і 14,2 млн. грн. відповідно.

Нормативно-правове поле, що врегульовувало питання здійснення державних закупівель в Україні, неповною мірою узгоджувалося з основними стандартами міжнародного права (директивами ЄС), які передбачають створення конкурентного середовища у сфері державних закупівель, а Закон України «Про здійснення державних закупівель» не забезпечував розвитку добросовісної конкуренції, раціонального та ефективного використання державних коштів у цій сфері, його норми не спрямовані на запобігання проявам корупції.

Зокрема, законодавчо унормована непрозорість використання державних коштів на цілі Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу. Згідно із нормами Закону, запроваджена схема, за якою Національне агентство з питань підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу та реалізації інфраструктурних проєктів як головний розпорядник коштів надає замовникам право на застосування процедури закупівлі в одного учасника без погодження з уповноваженим органом – Мінекономрозвитку.

Поряд з цим розширено перелік виключень щодо предметів та суб'єктів державних закупівель, які виведено зі сфери дії Закону, що сприяло розвитку тіньової економіки в країні. Також законодавчо не були врегульовані питання щодо визначення замовниками ціни предмета закупівлі та компетенції відповідного державного органу. Це призводило до безконтрольності у зазначеній сфері, маніпулювання з цінами при укладанні договорів.

За результатами контрольних заходів, проведених Рахунковою палатою у 2010 році та I півріччі 2011 року, встановлено, що за цей період у сфері державних закупівель допущено правопорушень на суму 1 млрд. 430 млн. гривень. Ці порушення носили системний характер, щороку повторювались, що вказує на відсутність належного контролю з боку Уряду та уповноваженого органу у сфері державних закупівель та безвідповідальність і повне ігнорування державних інтересів з боку замовників – головних розпорядників коштів Державного бюджету України.

Аналіз формування і виконання у 2010–2011 роках державного замовлення на поставку продукції для державних потреб засвідчив, що державне замовлення в Україні не було засобом державного регулювання економіки щодо формування на контрактній (договірній) основі складу та обсягів товарів, робіт і послуг, необхідних для забезпечення потреб України в розв'язанні найважливіших соціально-економічних проблем. Так, із 202 державних (цільових) програм у 2010 році до показників держзамовлення включено 39, у 2011 році – 27, які до того ж мали вузьковідомчу спрямованість.

Мінекономрозвитку процес формування та забезпечення реалізації державної політики у цій сфері зводило до узагальнення отриманих пропозицій, а реальне формування державного замовлення здійснювалось, виходячи не з потреб держави в товарах, роботах і послугах, необхідних для розв'язання найважливіших соціально-економічних проблем, а залежно від рішення Мінфіну щодо обсягів фінансування.

Протягом 2010–2011 років виконання державного замовлення в Україні супроводжувалося численними порушеннями та неефективним використанням бюджетних коштів.

Так, постанова Кабінету Міністрів України від 29.12.2010 № 1249 «Про державне замовлення на закупівлю товарів, виконання робіт, надання послуг для державних потреб у 2010 році», набрала чинності 13.01.2011, тобто після закінчення бюджетного року. Внаслідок цього державні замовники, не маючи законних підстав, розмістили замовлення на поставку продукції для державних потреб (крім держзамовлення на освіту) і використали державні кошти

у сумі 1 млрд. 964 млн. грн., або 97 відс. від передбачених на 2010 рік обсягів. Така практика свідчить про необхідність перегляду інституту державного замовлення, починаючи із законодавчих засад його функціонування.

Державне замовлення на науково-технічну продукцію формувалося Мінекономрозвитку та іншими органами державної влади (потенційними державними замовниками) без участі центрального органу виконавчої влади у сфері наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності – Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України. При цьому на 2010 рік були відсутні законодавчі підстави, якими визначаються напрями пріоритетного розвитку науки і техніки.

МОНмолодьспорт як уповноважений орган у сфері освіти на час проведення аналізу не розробив стандартів вищої освіти щодо врегулювання нормативів матеріально-технічного, фінансового та іншого забезпечення вищих навчальних закладів, а також методики розрахунку вартості на підготовку одного фахівця для навчання у вищих та професійно-технічних закладах, відсутність яких призводила до значного необґрунтованого та неефективного витрачання бюджетних коштів.

У 2010–2011 роках державне замовлення на освіту становило за різними напрямами від 38 до 49 відсотків. Тобто, вступна кампанія 2010–2011 року проведена МОНмолодьспортом з порушенням вимог статті 23 Закону України «Про вищу освіту», відповідно до якої у вищих навчальних закладах державної і комунальної форм власності кількість студентів, прийнятих на перший курс на навчання за державним замовленням, повинна становити не менше ніж 51 відсоток від їх загальної кількості.

Крім того, у державі відсутній нормативно визначений механізм щодо працевлаштування випускників вищих навчальних закладів України.

1.3.4. Результати перевірок виконання кошторису витрат Національного банку України, аналіз звітів Фонду державного майна України та Антимонопольного комітету України

Відповідно до Закону України «Про Рахункову палату», у 2011 році були проведені **перевірка виконання кошторису витрат Національного банку України, аналіз звітів Фонду державного майна України та Антимонопольного комітету України.**

➤ *Перевіркою виконання кошторису Національного банку України за 2010 рік* встановлено, що кошторис доходів та витрат виконувався без затвердження його Радою Національного банку України, що було порушенням вимоги чинного законодавства України. Всупереч статтям 9 і 11 Закону України «Про Національний банк України» понад півтора року Рада НБУ не збиралася на свої засідання, внаслідок чого не розглядалися і не затверджувались зміни до кошторису доходів і витрат банку на 2010 рік і два звіти про виконання його кошторису, а також розподіл прибутку банку за 2009 і 2010 роки.

До кошторису доходів і витрат Національного банку України на 2010 рік зміни вносилися два рази. Зокрема, перші зміни були ініційовані Правлін-

ням НБУ у вересні 2010 року і обґрунтовувалися необхідністю фінансування витрат, пов'язаних з прийняттям позитивного рішення МВФ щодо надання Україні 30-місячної стабілізаційної кредитної лінії та отримання першого траншу за програмою МВФ «Стенд-бай»; результатами проведення грошово-кредитної політики, спрямованої на подолання негативних процесів у грошово-кредитній сфері; стабілізацією обмінного курсу та нормалізацією функціонування банківської системи, а також рішенням Правління НБУ щодо прогнозованої потреби в готівці на 2010 рік.

Останні зміни до кошторису були схвалені Правлінням НБУ вже у 2011 році, тобто вже після завершення 2010 фінансового року. Зміни обґрунтовані необхідністю забезпечення покриття фінансових ризиків, пов'язаних із виконанням функцій НБУ, відображення справедливої вартості його активів, визначеної відповідно до вимог Положення про порядок формування резервів НБУ на покриття фінансових ризиків, пов'язаних із виконанням його функцій, затвердженого рішенням Ради НБУ від 17.02.2006 № 2.

У підсумку всіх коригувань планові доходи кошторису зросли на 9,2 млрд. грн., або в 1,7 раза, і становили 23,2 млрд. грн., а планові витрати зменшилися на 1,1 млрд. грн., або 11,3 відс., і становили 8,7 млрд. гривень. У зв'язку з цим перевищення доходів над витратами збільшилося на 10,3 млрд. грн., або у 3,4 раза, – до 14,6 млрд. гривень. При цьому цей показник був на 4,5 млрд. грн. більшим, ніж передбачалося у Державному бюджеті України на 2010 рік.

Як встановлено в ході аналізу фінансової звітності НБУ, незважаючи на коригування показників кошторису навіть після завершення фінансового року, тобто, по суті, заднім числом, планові показники не були виконані. Фактично дохідна частина кошторису була недовиконана на 1,3 млрд. грн. (5,5 відс.), витратна – на 1,3 млрд. грн. (14,5 відс.), а показник перевищення кошторисних доходів над кошторисними витратами – на 27,9 млн. грн. (0,2 відсотка).

Постатейний аналіз засвідчив, що з перевищенням плану за доходами виконано статті комісійних доходів (на 16,4 млн. грн., або 4,2 відс.), доходів від продажу пам'ятних монет і сувенірної продукції (на 0,2 млн. грн., або 0,3 відс.) та інших операційних доходів (13,8 млн. грн., або 21,9 відсотка). У той же час найбільше невиконання планових показників було допущено за статтею «Процентні доходи», що становить 98,6 відс. у загальній сумі недоотриманих банком доходів.

Основні причини цього – проведення банком упродовж листопада–грудня 2010 року операцій з продажу державних цінних паперів на відкритому ринку з метою регулювання грошово-кредитного ринку та переоцінки цінних паперів, що знаходилися у власності НБУ, виходячи з дохідності, що склалася на відкритому ринку, а також зміна кон'юнктури на світових фінансових ринках через негативні наслідки бюджетної кризи, зниження рейтингів низки європейських країн, а також значне коливання дохідності цінних паперів у грудні 2010 року, що призвело до недоотримання доходів від операцій з цінними паперами.

Щодо фактичних витрат, порівняно із запланованими, вони були меншими майже за всіма статтями, за винятком витрат на формування резервів під знецінення активів, на формування позичкових фондів банку та на утримання персоналу, які здійснені на 100 відсотків.

Найбільше невиконання кошторисних показників відбулося за витратами на формування загальних резервів (на 0,8 млрд. грн., або майже у 2 рази); на виконання зобов'язань перед міжнародними фінансовими та іншими організаціями (на 0,2 млрд. грн., або 7,9 відс.); на створення та розвиток матеріальної бази для забезпечення діяльності банку (на 0,1 млрд. грн., або 25,4 відс.); а також на організацію та управління обігом національної валюти (на 53,5 млн. грн., або 7,1 відсотка).

До об'єктивних причин невиконання окремих показників витрат слід віднести зменшення обсягу залучених банком коштів від банків шляхом проведення тендерів з розміщення депозитних сертифікатів, більш активного проведення операцій з продажу державних облігацій України, які були у власності НБУ, а також використання таких монетарних інструментів, як обов'язкові резерви, зменшення залишків коштів, що зберігаються на накопичувальному поточному рахунку Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, порівняно з обсягами, що планувалися, та зниження середньозваженої процентної ставки закладами (депозитами) на вимогу фізичних осіб за жовтень–грудень 2010 року, відсутність замовлень на додаткове карбування монет за рахунок резерву, а також очікуваних замовлень сторонніх організацій на виготовлення продукції Банкотно-монетним двором Національного банку України.

Протягом 2010 року банк здійснював перерахування до державного бюджету перевищення кошторисних доходів над кошторисними витратами з дотриманням встановленого законодавством порядку, у повному обсязі, але з порушенням визначених термінів.

Водночас запровадження змінами до Закону України «Про Національний банк України» авансового порядку перерахування до Державного бюджету України перевищення кошторисних доходів над кошторисними витратами створює ризики формування загальних резервів банку за залишковим принципом, а не відповідно до нормативних вимог.

➤ Проведений у звітному році *аналіз Звіту про роботу Фонду державного майна України та хід виконання Державної програми приватизації у 2010 році* засвідчив, що Звіт в основному достовірно висвітлює результати виконання Фондом його функцій і повноважень щодо забезпечення надходження коштів до Державного бюджету України та виконання Державної програми приватизації.

Водночас Звіт Фонду не містить інформації про стан заборгованості з орендної плати та дивідендів, яка виникла у звітному та у попередніх роках, виконання планових показників приватизації державного майна, а також аналіз вартісних показників приватизації об'єктів груп А, Д, Е і Ж та способи їх приватизації. Інформація та показники діяльності щодо контролю за виконанням умов договорів купівлі-продажу надана не за результатами звітного року, а за наростаючим підсумком, що унеможливило реальний аналіз цієї діяльності у звітному році.

Також недостатньо конкретно висвітлені питання щодо ведення Державного реєстру суб'єктів оціночної діяльності та Державного реєстру оцінювачів, а також про роботу наглядової ради і інформування суспільства з питань оціночної діяльності.

Законодавча та нормативно-правова база у сфері приватизації та управління об'єктами державної власності залишалася застарілою, недосконалою та, відповідно, недостатньою для ефективного проведення реформ у зазначеній сфері. Невирішення окремих правових аспектів діяльності органів приватизації призводило до недоотримання значних надходжень коштів до державного бюджету.

На час проведення аналізу закони України «Про Фонд державного майна» та «Державну програму приватизації» не були прийняті. Не врегульовано повноважень органів приватизації в частині земельних відносин, внаслідок чого процес продажу земельних ділянок несільськогосподарського призначення, що перебувають у державній власності, на яких розташовані об'єкти приватизації, фактично гальмувалося, а надходження від нього були незначними.

Рекомендації Рахункової палати, зроблені за результатами попереднього аналітичного заходу, виконані Фондом лише частково, а окремі з них не реалізовані. Як наслідок, проблемні питання, пов'язані з виконанням заходів у сфері приватизації, не вирішені, що негативно позначилося на процесі наповнення державного бюджету коштами від приватизації, оренди державного майна та надходжень дивідендів, нарахованих на акції (частки, паї) господарських товариств, які є у державній власності.

Виконання визначеного Законом України «Про Державний бюджет України на 2010 рік» планового завдання щодо забезпечення надходження до державного бюджету коштів від приватизації об'єктів державної власності зірвано. У 2010 році до держбюджету надійшло лише 17,2 відс. від запланованих на цей період надходжень.

У 2010 році вперше за останні п'ять років Фонд не виконав планових показників надходжень від оренди державного майна. Державний бюджет недоотримав 43,7 млн. гривень.

Планові показники не були виконані у зв'язку з тим, що Уряд на 2010 рік продовжив дію понижувального коефіцієнта 0,45 до орендних ставок за нерухоме державне майно, а згідно із Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо спрощення умов ведення бізнесу в Україні», був введений мораторій на збільшення орендної плати для орендарів – суб'єктів малого підприємництва, що унеможливило надалі відміну застосування зазначеного коефіцієнта для цієї переважаючої групи орендарів.

Діяльність Фонду щодо управління корпоративними правами держави в частині сплати дивідендів забезпечила у 2010 році їх понадпланове надходження до державного бюджету в сумі 140,4 млн. гривень. Водночас формування планових показників надходження до держбюджету дивідендів здійснювалось Фондом лише щодо господарських товариств, акції (частки, паї) яких є у державній власності і перевищують частку в 50 відсотків. Відповідно, таке планування було недосконалим.

При цьому наявність щорічної заборгованості зі сплати дивідендів, що має системний характер, вказувала на недостатню захищеність прав держави з корпоративного управління.

Діяльність Фонду щодо здійснення передприватизаційної підготовки та підготовка до продажу державних підприємств і господарських товариств була недостатньою, а також не забезпечила виконання завдань з надходження коштів від приватизації державного майна у передбачених обсягах.

Фонд у 2010 році значну увагу приділяв веденню Єдиного реєстру об'єктів державної власності та оновлення його даних. У той же час ним не забезпечено повноти урахування в Єдиному реєстрі даних окремих центральних органів виконавчої влади щодо майна, управління яким вини здійснювали від імені держави. У результаті держава в особі Фонду володіла неповною інформацією про об'єкти державної власності.

➤ Результати аналізу *Звіту Антимонопольного комітету України за 2010 рік* свідчать про неефективність його роботи щодо забезпечення державного захисту конкуренції у підприємницькій діяльності та у сфері державних закупівель. Антимонопольний комітет не трансформував антимонопольну політику держави у конкурентну політику, а антимонопольне законодавство – в конкурентне законодавство, тобто систему заходів держави щодо створення та розвитку конкурентного середовища.

У державі була відсутня загальнонаціональна стратегія розвитку і захисту конкуренції, з урахуванням якої мала б формуватися державна політика та визначатися конкретні завдання державних органів у цій сфері. Антимонопольний комітет не став провідним державним органом щодо розробки та ініціювання прийняття такої стратегії на загальнонаціональному рівні. Як наслідок, у його роботі продовжували мати місце системні недоліки.

Так, Антимонопольним комітетом протягом 2010 року не здійснювалися систематизація та моніторинг порушень на товарних ринках за галузевим принципом, аналіз конкурентного становища суб'єктів підприємництва, не досліджувалось питання монопольних (домінуючих) та олігопольних новоутворень. Україна у загальному рейтингу конкурентоспроможності 2010 року посіла 89 місце серед 139 країн, втративши 7 позицій, порівняно з попереднім кризовим роком.

Комітет не проводив якісного моніторингу та не мав належних відомчих (у галузевих органах виконавчої влади) баз даних щодо структури підвідомчих ринків, динаміки цін, обсягів реалізації окремих товарів, перелік суб'єктів господарювання на цих ринках тощо. Були відсутні також бази даних (реєстри) українських підприємств і підприємств з іноземним капіталом, які працюють на ринках України та порушують законодавство про захист економічної конкуренції, що позбавляло Антимонопольний комітет можливості ефективно впливати та виявляти причини порушень законодавства з питань захисту конкуренції, а також вживати заходів, спрямованих на запобігання правопорушенням.

При проведенні аналізу було встановлено, що Антимонопольний комітет не володів реальною картиною щодо зловживань монопольним (домінуючим) становищем. Тому монопольне становище підприємств визначалося

ним лише під час розгляду справ про зловживання таким становищем та надання дозволів на концентрацію суб'єктів господарювання, а не на підставі системного моніторингу ринків.

Процедура накладення штрафів була непрозорою. Як і в попередніх роках, критерії, які бралися для розрахунку, не оприлюднювалися. Методика визначення розміру штрафів була відсутня. Детальної аналітичної інформації щодо цієї процедури, роз'яснень про встановлення їх розмірів, а також про можливість застосування більш суттєвих розмірів штрафних санкцій Антимонопольним комітетом у Звіті не надано.

Штрафні санкції до порушників антимонопольного законодавства, порівняно з отриманою ними вигодою від здійснення незаконної антиконкурентної діяльності були незначними. Антимонопольний комітет у 2010 році наклав штрафів у загальному розмірі 27,1 млн. грн., що в 10,7 рази менше, ніж у 2009 році.

У 2010 році за безпідставне підвищення цін на бензин і дизельне паливо фірми «ТЕС», ТОВ «АТАН-КРИМ», ТОВ «ТЕС-АВТО», ТОВ «УТН-Восток», ПП «ЛУКОЙЛ-Україна» оштрафовані на 139 тис. грн., тобто по 27,8 тис. грн. з кожного підприємства. Зважаючи на напрями діяльності цих підприємств, прибутковість їх роботи, масштаби вчиненого протиправного діяння у сфері антимонопольного законодавства, рішення комітету щодо визначення розмірів штрафів було необґрунтованими та такими, що не забезпечувало ефективного запобігання порушенням на ринках цих послуг.

Як показав проведений аналіз Звіту Антимонопольного комітету України, протягом 2010 року комітет не виконував основного завдання й у сфері державних закупівель. Проблеми захисту конкуренції при проведенні процедури державних закупівель розв'язувалися неефективно. Не здійснювався контроль за виробниками, які використовували своє монопольне положення в секторі державного ринку, зокрема, щодо встановлення ними необґрунтованих цін, мали місце порушення принципів конкуренції та зловживання у зазначеній сфері.

2. РЕАГУВАННЯ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ, УСТАНОВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ НА ВИСНОВКИ, ПРОПОЗИЦІЇ І РЕКОМЕНДАЦІЇ КОЛЕГІЇ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ

Рахункова палата ретельно відстежує та аналізує виконання об'єктами контрольних заходів рекомендацій і пропозицій, що затверджені Колегією Рахункової палати за результатами проведених аудитів. Контрольний захід вважається таким, що досяг своєї мети, тільки в тому разі, коли є відповідне позитивне реагування на інформації та висновки Колегії Рахункової палати керівництва Кабінету Міністрів України, міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, об'єктів, що перевірялися.

Пропозиції, що містились у висновках Колегії Рахункової палати за результатами контрольних-аналітичних та експертних заходів, було враховано при підготовці та прийнятті Верховною Радою України ряду законів.

Законами України від 07.04.2011 № 3220-VI «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2011 рік» щодо надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на погашення заборгованості з різниці в тарифах на теплову енергію», **від 07.04.2011 № 3222-VI** «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2011 рік», **від 14.06.2011 № 3491-VI** «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2011 рік» збільшено передбачений у державному бюджеті обсяг трансфертів місцевим бюджетам майже на 8 млрд. грн., або 9,2 відс., і скорочено затверджений граничний обсяг дефіциту державного бюджету на 2011 рік на 3,5 млрд. грн., або 9 відс., тобто враховані пропозиції, викладені у Висновку Колегії Рахункової палати щодо виконання державного бюджету за перший квартал 2011 року, стосовно обмеженості ресурсної бази місцевих бюджетів, їх залежності від трансфертів з державного бюджету і позик з єдиного казначейського рахунку, а також доцільності внесення змін до закону про державний бюджет на 2011 рік у частині зменшення затвердженого показника дефіциту державного бюджету.

Законом України від 08.09.2011 № 3714-VI «Про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» дано визначення термінів «науково-технічні (експериментальні) розробки», «наукова (науково-технічна) продукція», на чому наполягала Рахункова палата за результатами аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених Міністерству України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи на проведення наукових досліджень.

У **Законі України від 22.12.2011 № 4282-VI** «Про Державний бюджет України на 2012 рік» враховано окремі пропозиції Колегії Рахункової палати за результатами аналізу та експертизи проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2012 рік», зокрема:

- показники державного бюджету на 2012 рік скориговано в частині зростання валового внутрішнього продукту з 5 відс. до 3,9 відсотка;
- виключено частину другу статті 2, якою всупереч вимогам Бюджетного кодексу України та інших законодавчих актів пропонувалося віднести до доходів загального фонду державного бюджету плату за надання адміністративних послуг; збори за підготовку до державної реєстрації авторського права і договорів, які стосуються права автора на твір, та кошти від продажу

контрольних марок; надходження від видачі дозволів на експортно-імпортні операції з наркотичними засобами, психотропними речовинами і прекурсорами; плату за оформлення посвідчення закордонного українця;

– статтю 6 доповнено можливими напрямками надання державних гарантій;

– у статті 21 уточнено, що вартість робіт з утилізації боєприпасів, проведених за рахунок власних коштів суб'єктів господарювання - виконавців робіт, зараховується до спеціального фонду державного бюджету як власні надходження бюджетних установ Міністерства оборони України, спрямовується на утилізацію звичайних видів боєприпасів, непридатних для подальшого використання і зберігання, в порядку, визначеному не Міністерством оборони України і Міністерством фінансів України, як зазначалося в законопроекті, а Кабінетом Міністрів України;

– у додатку 7 до закону здійснено розподіл між відповідними місцевими бюджетами субвенції з державного бюджету на фінансування заходів соціально-економічної компенсації ризику населення, яке проживає на території зони спостереження;

– виключено норму законопроекту щодо випуску облігацій внутрішньої державної позики з подальшим придбанням у державну власність в обмін на ці облігації акцій додаткової емісії державного підприємства Національна енергетична компанія «Укренерго».

Висновки Колегії Рахункової палати за результатами аналізу та експертизи проекту закону про державний бюджет на 2012 рік щодо відсутності законодавчо унормованих напрямів і порядку використання коштів державного фонду регіонального розвитку враховано в **Законі України від 12.01.2012 № 4318-VI** «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України та деяких інших законодавчих актів України», яким доповнено Бюджетний кодекс України статтею 24-1, що визначає порядок створення в складі державного бюджету державного фонду регіонального розвитку та напрями використання коштів фонду.

Прийняття **законів України від 09.12.2011 № 4107-VI** «Про Фонд державного майна України», **від 13.01.2012 № 4335-VI** «Про Державну програму приватизації» та **від 13.01.2012 № 4336-VI** «Про внесення змін до деяких законів України з питань приватизації щодо реалізації положень Державної програми приватизації на 2012 - 2014 роки» відповідає пропозиціям Рахункової палати за результатами аналізу звіту Фонду державного майна України за 2010 рік, аудиту ефективності використання коштів державного бюджету Фондом державного майна України у 2009–2010 роках та Висновкам за результатами аналізу та експертизи проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2012 рік».

Верховною Радою України прийнято в першому читанні **проект Закону України «Про адміністративні послуги»** (від 09.11.2011 реєстр. № 9435), в якому визначено поняття адміністративної послуги та принципи її надання, суб'єкти та засади їх діяльності, обов'язки адміністративного органу, встановлено виключно законодавче визначення вичерпного переліку адміністративних послуг, заборону делегування суб'єктам господарювання повноважень з надання адміністративних послуг та заборону адміністративним

органам (крім бюджетних установ, яким відповідно до закону делеговано повноваження з надання адміністративної послуги) надавати платні господарські послуги, визначено критерії, за якими встановлюється розмір плати за послуги, і порядок встановлення цієї плати, що враховує пропозиції Рахункової палати за результатами аналізу джерел формування та ефективності використання спеціального фонду державного бюджету органами державного управління у 2008–2010 роках.

Верховна Рада України прийняла за основу **проект Закону України «Про затвердження загальнодержавної цільової програми розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну р. Дніпра на період до 2020 року»** (від 13.12.2011 реєстр. № 9584), який передбачає комплексне розв'язання проблеми раціонального використання водних ресурсів, їх відтворення та охорону від кількісного і якісного виснаження, забезпечення ефективного захисту територій та населених пунктів від негативних наслідків шкідливої дії вод, зменшення залежності вирощування сільськогосподарських культур від несприятливих погодних умов, що враховує результати ряду аудитів Рахункової палати.

Верховною Радою України в першому читанні прийнято **законопроекти «Про державну фінансову підтримку експортної діяльності»** (від 01.11.2011 реєстр. № 9373-VI) і **«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо державної реєстрації іноземних інвестицій»** (від 10.01.2012 реєстр. № 9676), спрямовані на покращення стану платіжного балансу України, що враховує висновки Колегії Рахункової палати щодо виконання Державного бюджету України за 2010 рік, перший квартал, перше півріччя та дев'ять місяців 2011 року, а також за результатами аналізу та експертизи проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2012 рік».

Верховна Рада України **постановою від 15.03.2011 № 3128-VI** «Про звіт про виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2010 рік» зобов'язала Кабінет Міністрів України проаналізувати Висновки Колегії Рахункової палати щодо виконання державного бюджету за 2010 рік та вжити заходів щодо недопущення порушень бюджетного законодавства у поточному і наступних бюджетних періодах, а також удосконалити методологію планування окремих видів доходів спеціального фонду бюджету; вжити дієвих заходів щодо скорочення податкового боргу; не передбачати у проекті закону про державний бюджет на 2012 рік норми щодо можливості залучення понадпланових державних запозичень, що дозволить обмежити обсяги дефіциту державного бюджету і державного боргу; встановити постійний контроль і моніторинг належної реалізації інвестиційних програм (проектів) головними розпорядниками коштів державного бюджету; удосконалити порядок погашення простроченої заборгованості перед державним бюджетом за кредитами, залученими державою або під державні гарантії, та за кредитами з державного бюджету для поліпшення стану відповідних розрахунків; забезпечити підвищення якості бюджетного планування головними розпорядниками коштів державного бюджету та посилення їх відповідальності за планування і виконання відповідних бюджетних програм тощо.

У звітному періоді продовжувала удосконалюватися співпраця з комітетами Верховної Ради України. Представники Рахункової палати брали участь у 44 засіданнях комітетів, у засіданні робочих груп Комітету Верховної Ради України з питань бюджету під час підготовки Державного бюджету України на 2012 рік, у трьох комітетських слуханнях та семи парламентських слуханнях, які стосувалися найбільш важливих питань бюджетного процесу та соціально-економічного розвитку країни. На розгляд народних депутатів України було винесено 68 питань за результатами здійснених Рахунковою палатою контрольно-аналітичних та експертних заходів.

Комітетом Верховної Ради України з питань бюджету постійно використовуються матеріали Рахункової палати щодо аналізу виконання Державного бюджету України. Зокрема, 02.03.2011 за участю представників Рахункової палати було розглянуто Звіт Кабінету Міністрів України про виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2010 рік». У виступах народних депутатів України на вказаному засіданні використовувалась інформація з Висновків Колегії Рахункової палати щодо виконання Державного бюджету України за 2010 рік.

На засіданні Комітету з питань бюджету 02.11.2011 заслухано Звіт Рахункової палати за 2010 рік за участю представників Рахункової палати. За результатами розгляду було прийнято рішення взяти до відома Звіт Рахункової палати та надано ряд слушних пропозицій щодо покращення діяльності Рахункової палати.

Комітет Верховної Ради України з питань державного будівництва та місцевого самоврядування 12.01.2011 заслухав інформацію представників Рахункової палати щодо результатів аудиту ефективності використання коштів державного бюджету Центральною виборчою комісією у 2009 році та I півріччі 2010 року. Комітет взяв до відома інформацію Рахункової палати та прийняв рішення обговорити це питання під час роботи над комплексним вдосконаленням виборчого законодавства.

У березні 2011 року Комітет виніс на розгляд відразу три питання про результати аудитів Рахункової палати: «Про інформацію Рахункової палати про результати аудиту щодо використання коштів на проведення місцевих виборів», «Про інформацію Рахункової палати про результати аудиту використання коштів Державного бюджету України на здійснення виконавчої влади місцевими державними адміністраціями в Автономній Республіці Крим» та «Про інформацію Рахункової палати щодо виконання Державного бюджету України за 2010 рік». Було прийнято рішення інформацію Рахункової палати взяти до відома і підтримати її пропозиції, зокрема, щодо необхідності встановлення системи контролю за використанням державних коштів на проведення місцевих виборів.

Комітет Верховної Ради України з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи 02.02.2011 розглянув інформацію Рахункової палати щодо знешкодження вибухонебезпечних предметів та залишків хімічної зброї в районі міст Севастополя і Керчі. Було ухвалено рішення: контроль за виконанням заходів державних цільових програм із знешкодження вибухонебезпечних предме-

тів, залишків хімічної зброї, що залишилися з часів Другої світової війни в районі міст Севастополя та Керчі, покласти на Голову підкомітету з питань техногенної та радіаційної безпеки і надзвичайних ситуацій; з метою контролю за виконанням зазначених заходів провести у вересні-жовтні 2011 року виїзне засідання Комітету у м. Севастополі.

На засіданні Комітету 04.04.2011 заслухали інформацію Рахункової палати щодо результатів аудиту забезпечення виконання Програми поводження з твердими побутовими відходами та аналізу впровадження системи збирання, заготівлі та утилізації відходів як вторинної сировини та щодо результатів аудиту виконання програм, спрямованих на радіаційний і соціальний захист населення м. Жовті Води. Обговоривши висновки Рахункової палати України, вирішено надати Кабінету Міністрів України ряд рекомендацій, зокрема щодо забезпечення фінансування заходів державних програм, спрямованих на радіаційний та соціальний захист населення м. Жовті Води; приведення у відповідність із Законом України «Про державні цільові програми» Програму радіаційного і соціального захисту населення м. Жовті Води на 2003–2012 роки і Державну програму забезпечення сталого розвитку регіону видобування та первинної переробки уранової сировини на 2006–2030 роки в частині визначення виконавців окремих заходів та обсягів їх фінансування; розроблення та затвердження Програми радіаційного і соціального захисту населення м. Жовті Води на 2013–2030 роки.

Інформація щодо аналізу стану виконання рекомендацій Міжнародного координованого аудиту Чорнобильського фонду «Укриття» розглядалася 18.04.2011 на засіданні Комітету, який звернув увагу Уряду та відповідальних центральних органів виконавчої влади на недостатнє дотримання рекомендацій Верховної Ради України щодо забезпечення на державному рівні всебічного сприяння процесу зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему і надав ряд рекомендацій Кабінету Міністрів України: забезпечити фінансування заходів із зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему і фінансування відповідних міжнародних зобов'язань України; надати доручення Міжвідомчій комісії з комплексного розв'язання проблем Чорнобильської АЕС взяти на постійний контроль графіки виконання робіт і кошториси видатків міжнародних проектів, що реалізуються на майданчику Чорнобильської АЕС; активізувати роботу з країнами-донорами щодо додаткового наповнення коштами Чорнобильського фонду «Укриття» та рахунку ядерної безпеки. На цьому ж засіданні було розглянуто питання щодо аудиту використання коштів державного бюджету на протипожежний захист у Вінницькій та Хмельницькій областях.

Рішенням Комітету від 15.06.2011 за результатами аудиту використання коштів державного бюджету на виконання заходів державних програм з приведення в економічно безпечний стан об'єктів виробничого об'єднання «Придніпровський хімічний завод» надано ряд рекомендацій, зокрема, щодо удосконалення нормативно-правової бази з питань здійснення реабілітаційних заходів на уранових об'єктах колишнього ВО ПХЗ; збільшення у 2011,

2012 роках видатків на приведення об'єктів ВО «Придніпровський хімічний завод» в екологічно безпечний стан; розробки спільного плану заходів з вдосконалення системи управління і контролю за надходженням та ефективним використанням коштів державного бюджету на виконання Державної цільової екологічної програми приведення в безпечний стан уранових об'єктів виробничого об'єднання «Придніпровський хімічний завод»; внесення Уряду та Комітету пропозицій щодо визначення на державному рівні статусу і забезпечення соціального захисту ветеранів уранового виробництва тощо.

На засіданні Комітету 19.10.2011 за участю представників Рахункової палати розглядалося питання щодо результатів аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України, спрямованих на вдосконалення та проведення гірничорятувальних заходів на вугледобувних підприємствах, та щодо ефективності використання коштів державного бюджету на компенсації за шкоду, заподіяну здоров'ю, та допомогу на оздоровлення у разі звільнення з роботи громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи. Рішення Комітету врахувало пропозиції Рахункової палати.

Ряд засідань Комітету було присвячено питанням розвитку водного господарства. Зокрема, розглядалися результати аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України, спрямованих на виконання Державної цільової програми комплексного протипаводкового захисту в басейнах річок Дністра, Пруту та Сірету; результати аудиту використання коштів державного бюджету на експлуатацію міжгосподарських меліоративних систем на територіях Дніпропетровської та Запорізької областей та результати аудиту використання коштів державного бюджету на забезпечення управління водними ресурсами басейну річки Південний Буг. Було прийнято рішення рекомендувати Кабінету Міністрів України забезпечити впровадження інтегрованого управління водними ресурсами: розробити та затвердити басейнові програми охорони та відтворення водних ресурсів з визначенням цільових показників і пріоритетних заходів; при підготовці проекту Закону України «Про внесення змін до Загальнодержавної програми розвитку водного господарства на період до 2020 року» передбачити забезпечення належної міжвідомчої та регіональної координації при виконанні заходів Програми; удосконалити механізм їх фінансування; створити дієву систему контролю за реалізацією Програми, а також прискорити внесення на розгляд Верховної Ради України зазначеного законопроекту.

Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики та праці за участю представника Рахункової палати 12.01.2011 розглядав питання про хід виконання його рішення від 12.05.2010 «Про інформацію Рахункової палати України щодо результатів аналізу стану заборгованості із заробітної плати». За результатами обговорення члени Комітету рекомендували Кабінету Міністрів України визначити на 2011 рік завдання щодо погашення заборгованості з виплати заробітної плати та прискорити роботу з удосконалення нормативно-правової бази щодо забезпечення своєчасної виплати заробітної плати та направили рекомендації Міністерству економічного розвитку і торгівлі України для вжиття заходів з погашення заборгованості із заробітної плати на підприємствах, що знаходяться у процедурі банкрутства.

Інформація Рахункової палати щодо результатів аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на підготовку робітничих кадрів розглядалася 01.06.2011 на засіданні Комітету за участю представника Рахункової палати. Було надано доручення Уряду, МОНмолодьспорту, Мінекономіки, Мінфіну, Мінсоцполітики та державним адміністраціям на місцях, спрямовані на вирішення проблем профтехосвіти.

Також протягом 2011 року на засіданнях Комітету розглядалася інформація Рахункової палати про результати аналізу формування і виконання у 2010 році бюджету Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань; щодо результатів аудиту ефективності використання коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття, виділених Донецькій та Луганській областям на створення нових робочих місць для забезпечення зайнятості населення вугледобувних регіонів; щодо ефективності використання коштів Державного бюджету на компенсації за шкоду, заподіяну здоров'ю, та допомогу на оздоровлення у разі звільнення з роботи громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи; щодо результатів аудиту використання коштів Державного бюджету України на підготовку кадрів та підвищення кваліфікації для галузі соціального забезпечення та соціального захисту та про результати аудиту ефективності виконання у 2010 році Проекту вдосконалення системи соціальної допомоги, що підтримується позикою Міжнародного банку реконструкції та розвитку. Комітетом були прийняті та направлені відповідним органам рекомендації, які враховують пропозиції Рахункової палати.

Матеріали аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству охорони здоров'я України на закупівлю лікарських засобів, виробів медичного призначення та послуг для забезпечення хворих медичною допомогою, розглянуто 14.12.2011 на засіданні **Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я** за участю представника Рахункової палати. За результатами обговорення прийнято рішення передати Звіт Рахункової палати про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на закупівлю лікарських засобів та виробів медичного призначення на розгляд до Генеральної прокуратури України.

На засіданні **Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти** 12.01.2011 було розглянуто питання щодо інформації Рахункової палати про результати аналізу упорядкування умов оплати праці працівників бюджетної сфери на основі Єдиної тарифної сітки. Комітет прийняв рішення інформацію Рахункової палати України взяти до відома та звернутися до Прем'єр-міністра України Азарова М.Я. з проханням встановити посадові оклади за розрядами Єдиної тарифної сітки, які визначені для педагогічних та науково-педагогічних працівників, на рівні, наближеному до рівня заробітної плати, гарантованого статтею 57 Закону України «Про освіту». Також протягом 2011 року на засіданнях Комітету розглядалося питання про результати проведення аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на підготовку робітничих кадрів і про результати проведення Рахунковою палатою України аудиту державної системи біобезпеки.

У грудні 2011 року проводилися комітетські слухання на тему «Про участь центральних та регіональних органів виконавчої влади, об'єднань роботодавців у формуванні трудового потенціалу держави та професійній підготовці кваліфікованих робітників для сучасної економіки України. Серед інших доповідачів з глибоким аналізом зазначеної проблеми та конкретними пропозиціями щодо її розв'язання виступив і представник Рахункової палати. Рішенням Комітету схвалено рекомендації комітетських слухань, в яких було враховано пропозиції Рахункової палати.

Комітет Верховної Ради України з питань культури і духовності протягом звітного року розглядав питання щодо результатів аудитів Рахункової палати України ефективності використання коштів державного бюджету на забезпечення в Україні розвитку та застосування української мови, на надання загальної та спеціальної художньої і музичної освіти, на створення і розповсюдження національних фільмів за державним замовленням.

У вересні 2011 року на засіданні Комітету розглядався Звіт Рахункової палати про результати аналізу виконання повноважень органами державної влади щодо контролю за дотриманням законодавства в частині податкових пільг, наданих суб'єктам господарювання у сфері книговидавничої справи. За результатами засідання Головою Комітету був надісланий лист до Генеральної прокуратури України, зокрема, щодо неоднозначного тлумачення Державною податковою службою України законодавчих норм у частині пільгового оподаткування книговидавничої галузі.

Інформацію Рахункової палати щодо результатів аудитів ефективності використання коштів державного бюджету на забезпечення окремих категорій населення технічними та іншими засобами реабілітації, на соціальний захист ветеранів війни, на санаторно-курортне оздоровлення інвалідів, а також щодо результатів аналізу виконання органами виконавчої влади повноважень щодо реалізації державної політики у сфері надання послуг із соціального обслуговування людей похилого віку та інвалідів було розглянуто у 2011 році на засіданнях **Комітету Верховної Ради України у справах пенсіонерів, ветеранів, та інвалідів**, який прийняв рішення взяти до відома інформацію Рахункової палати України та врахувати при подальшому удосконаленні законодавства у сфері соціального захисту та реабілітації інвалідів.

Комітет Верховної Ради України з питань транспорту та зв'язку 16.02.2011 на засіданні заслухав інформацію Рахункової палати України «Про результати аудиту виконання Програми розвитку міжнародних транспортних коридорів в Україні» і прийняв рішення рекомендувати Кабінету Міністрів України розглянути питання виконання Програми розвитку національної мережі міжнародних транспортних коридорів в Україні на 2006–2010 роки; розробити і затвердити нову програму розвитку національної мережі міжнародних транспортних коридорів, визначивши джерела фінансування заходів та посадових осіб, відповідальних за виконання; надати пропозиції щодо подальшого вдосконалення законодавчого регулювання міжнародних перевезень вантажів і пасажирів; посилити контроль за використанням коштів Державного бюджету України та кредитних ресурсів, які спрямовуються на виконання державних програм розвитку транспорту та дорожнього господарства.

Звіт Рахункової палати про результати аудиту виконання заходів Програми комплексного розвитку Українського Придунав'я на 2004–2011 роки у морегосподарській та транспортній сферах розглядався 21.09.2011 на засіданні Комітету. За результатами розгляду було прийнято рішення інформацію Рахункової палати взяти до відома. Надалі Комітетом, зважаючи на важливість питань розвитку регіону Придунав'я, який впливає на становлення України як морської держави та є стратегічним для її розвитку, створено робочу з підготовки виїзного засідання, запланованого на липень 2012 року.

Результати перевірки використання субвенцій з державного бюджету на соціально-економічний розвиток Київської, Черкаської та Чернігівської областей, аудиту ефективності використання субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку Львівської, Тернопільської та Волинської областей та аудиту виконання програм реформування та розвитку водопровідно-каналізаційного господарства Донецької та Луганської областей розглянуто на розширеному засіданні **Комітету Верховної Ради України з питань будівництва, містобудування і житлово-комунального господарства та регіональної політики**, яке відбулося 18.05.2011. За результатами розгляду підготовлено рішення щодо усунення виявлених порушень та запобігання їм у подальшій роботі, яке надіслано Прем'єр-міністру України.

На засіданні **Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності** 21.09.2011 було заслухано інформацію Рахункової палати України щодо результатів аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених на виконання Державної програми покращення умов тримання засуджених та осіб, взятих під варту, на 2006–2010 роки, і прийнято рішення надіслати інформацію про стан справ у Державній пенітенціарній службі України Президенту України з відповідними пропозиціями.

Інформація з цього ж питання розглядалася 07.09.2011 на засіданні **Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнародних відносин** і була взята до відома. Під час обговорення надавалися конструктивні пропозиції щодо удосконалення кримінально-виконавчого законодавства та нормативно-правової бази, яка регламентує діяльність органів та установ, що належать до сфери управління Державної пенітенціарної служби України.

На засіданні **Комітету Верховної Ради України з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму** 02.03.2011 за участю представників Рахункової палати розглядалося питання «Про результати аудиту використання коштів Державного бюджету України, виділених на реконструкцію стадіону Національного спортивного комплексу «Олімпійський». Члени Комітету підтримали висновки Рахункової палати, інформацію взято до відома. Звернено увагу Національного агентства з питань підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу на необхідність ефективного використання коштів державного бюджету та рекомендовано Кабінету Міністрів України і Національному агентству завершити розробку нової Концепції розвитку та реконструкції

НСК «Олімпійський»; затвердити склад Наглядової ради НСК; ліквідувати дебіторську заборгованість; затвердити остаточний кошторис реконструкції, врахувавши в проекті реконструкції затрати на розміщення зон гостинності, стадіону та використання його після проведення чемпіонату.

На засіданні **Спеціальної контрольної комісії Верховної Ради України з питань приватизації** 16.06.2011 розглядалося питання «Про звіт Фонду державного майна України та хід виконання Державної програми приватизації у 2010 році». Враховуючи інформацію Рахункової палати із зазначеного питання, Комісія вирішила рекомендувати Уряду внести на розгляд Верховної Ради України законопроекти про Державну програму приватизації на 2011–2014 роки, про Фонд державного майна України, про внесення змін до деяких законів України з питань приватизації, про внесення змін до деяких законів України з питань приватизації та земельних відносин. Крім цього, Фонду державного майна рекомендовано вжити ряд заходів, які було розроблено та рекомендовано Рахунковою палатою за результатами аналізу звіту Фонду.

Представники Рахункової палати впродовж 2011 року брали участь у парламентських слуханнях, на яких розглядалися найбільш актуальні питання сьогодення, а саме: «Про стан та перспективи видобутку вуглеводнів в Україні та запровадження державної монополії на цю діяльність», «Стан проведення пенсійної реформи та шляхи її вдосконалення», «Сучасний стан та актуальні завдання подолання наслідків Чорнобильської катастрофи», «Земля в українській долі: ситуація у земельній сфері, законодавче забезпечення земельних відносин та практика його реалізації», «Про державну політику щодо вирішення проблеми повернення та компенсації втрачених (знецінених) заощаджень громадян», «Інститут сім'ї в Україні: стан, проблеми та шляхи їх вирішення», «Про реформування системи органів Міністерства внутрішніх справ України і впровадження європейських стандартів».

Пропозиції Рахункової палати були враховані при підготовці указу і доручення Президента України.

Указом Президента України від 27.04.2011 № 504/2011 затверджено Національний план дій на 2011 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010–2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава», пунктом 2.3.4 якого одним з ключових заходів з реалізації Податкового кодексу України визначено забезпечення своєчасного відшкодування податку на додану вартість платникам, що враховує висновки Колегії Рахункової палати щодо виконання Державного бюджету України за 2010 рік, перший квартал та перше півріччя 2011 року про зростання обсягу невідшкодованого платникам податку на додану вартість та незабезпечення його своєчасного повернення платникам.

Дорученням Президента України від 11.11.2011 зобов'язано Голову Державної податкової служби України забезпечити прозорість здійснення автоматичного бюджетного відшкодування податку на додану вартість платникам, посиливши контроль за додержанням посадовими особами органів державної податкової служби вимог законодавства під час проведення камеральних перевірок платників податку на додану вартість, які відповіда-

ють установленим Податковим кодексом України критеріям для отримання автоматичного бюджетного відшкодування податку, з метою недопущення безпідставних відмов у здійсненні автоматичного бюджетного відшкодування за результатами таких перевірок, що враховує висновки Колегії Рахункової палати щодо виконання Державного бюджету України за 2010 рік, перший квартал та перше півріччя 2011 року про зростання обсягу невідшкодованого платникам податку на додану вартість та незабезпечення його своєчасного повернення платникам.

Окремі висновки Колегії Рахункової палати, зроблені за результатами проведених контрольно-аналітичних та експертних заходів, знайшли відображення у прийнятих Кабінетом Міністрів України рішеннях, зокрема:

✓ враховуючи рішення Колегії Рахункової палати за результатами перевірки виконання Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу в частині використання бюджетних коштів на облаштування пунктів пропуску через державний кордон, **постановою від 02.02.2011 № 64** «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 24.12.2003 № 1989 «Питання пропуску через державний кордон осіб, автомобільних, водних, залізничних та повітряних транспортних засобів перевізників і товарів, що переміщуються ними» приведено зазначену постанову у відповідність із Законом України «Про прикордонний контроль»;

✓ **постановою від 28.02.2011 № 205** затверджено Порядок та умови надання субвенції з державного бюджету міському бюджету м. Жовті Води на виконання заходів щодо радіаційного та соціального захисту населення м. Жовті Води, що відповідає рекомендаціям Рахункової палати за результатами аудиту виконання у 2007–2010 роках заходів державних програм, спрямованих на радіаційний і соціальний захист населення м. Жовті Води;

✓ **постановою від 06.04.2011 № 421** затверджено Положення про Міжвідомчу комісію з питань забезпечення цінової стабільності на основні соціально значущі товари і послуги, основним завданням якої є підготовка рекомендацій щодо недопущення необґрунтованого підвищення цін на такі товари та послуги, що враховує Висновки Колегії Рахункової палати щодо виконання державного бюджету за 2010 рік, в яких зазначалося про істотне зростання споживчих цін;

✓ **постановою від 11.04.2011 № 382** «Про внесення змін у додатки 1-3 до Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу» затверджено обсяг фінансування на 2011 рік заходу «реконструкція спортивного комплексу комунального підприємства «Обласний спортивний комплекс «Металіст» у сумі 30,7 млн. грн. відповідно до перезатвердженого титулу будови, на чому наполягала Колегія Рахункової палати за результатами аудиту використання коштів державного бюджету, виділених на реконструкцію стадіону «Металіст» у м. Харкові згідно з Державною цільовою програмою підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу;

2 Реагування державних органів влади, установ та організацій на висновки, пропозиції і рекомендації Колегії Рахункової палати

✓ на виконання доручення Кабінету Міністрів України від 04.04.2011 № 05-667, наданого за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на санаторне лікування дітей та підлітків із соматичними захворюваннями (крім туберкульозу) в Автономній Республіці Крим, Міністерством оборони України разом із зацікавленими міністерствами та центральними органами виконавчої влади розроблено Порядок забезпечення санаторно-курортними путівками до санаторно-курортних закладів військовослужбовців, ветеранів війни, ветеранів військової служби, органів внутрішніх справ та деяких інших категорій осіб і членів їх сімей, який затверджено **постановою Кабінету Міністрів України від 27.04.2011 № 446**.

✓ **постановою від 27.04.2011 № 467** затверджено Положення про Зовнішньоекономічну раду при Кабінеті Міністрів України, одним із основних завдань якої є підготовка рекомендацій щодо забезпечення позитивного сальдо торговельного балансу, що відповідає висновкам Колегії Рахункової палати щодо виконання державного бюджету за 2010 рік, перший квартал, перше півріччя та дев'ять місяців 2011 року;

✓ **постановою від 11.05.2011 № 479** затверджено Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів з виконання Державної цільової екологічної програми приведення в безпечний стан уранових об'єктів виробничого об'єднання «Придніпровський хімічний завод», що враховує висновки та пропозиції Колегії Рахункової палати за результатами аудиту використання коштів державного бюджету на виконання заходів державних програм з приведення в екологічно безпечний стан об'єктів виробничого об'єднання «Придніпровський хімічний завод»;

✓ враховуючи рекомендації Колегії Рахункової палати за результатами перевірок використання субвенцій з державного бюджету на соціально-економічний розвиток ряду областей, **постановою Кабінету Міністрів України від 18.05.2011 № 520** затверджено Порядок та умови надання субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам на виконання інвестиційних програм (проектів), яким встановлено єдині критерії та умови відбору інвестиційних програм (проектів), основними з яких є наявність проектно-кошторисної документації інвестиційних програм, їх співфінансування з місцевих бюджетів;

✓ з метою збільшення фінансових ресурсів місцевих бюджетів Кабінет Міністрів України прийняв ряд рішень, що враховують висновки Колегії Рахункової палати щодо виконання Державного бюджету України за 2010 рік, перший квартал та перше півріччя 2011 року стосовно обмеженості ресурсної бази місцевих бюджетів:

– **постановою від 20.06.2011 № 723** «Деякі питання фінансування у 2011 році автомобільних доріг» здійснено у межах загального обсягу бюджетних призначень, передбачених Державній службі автомобільних доріг у спеціальному фонді державного бюджету, перерозподіл видатків розвитку шляхом зменшення їх обсягу за програмою «Розвиток мережі і утримання автомобільних доріг загального користування» (КПКВК 3111020) та збільшення їх обсягу за програмою «Субвенція з державного бюджету місцевим

бюджетам на будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах» (КПКВК 3131020);

– **постановою від 31.10.2011 № 1142** «Про перерозподіл деяких видатків, передбачених у 2011 році Міністерству фінансів, та внесення змін до деяких актів Кабінету Міністрів України» здійснено у межах загального обсягу бюджетних призначень, передбачених Міністерству фінансів у загальному фонді державного бюджету, перерозподіл видатків шляхом зменшення обсягу видатків розвитку за бюджетною програмою «Державні капітальні видатки, що розподіляються Кабінетом Міністрів України» (КПКВК 3511090) та збільшення обсягу видатків споживання за бюджетною програмою «Додаткові дотації з державного бюджету місцевим бюджетам» на вирівнювання фінансової забезпеченості місцевих бюджетів(КПКВК 3511060);

– **постановою від 16.11.2011 № 1190** внесено зміни до Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року, зокрема, визначено додатковий пріоритетний напрям – «Створення з урахуванням досвіду країн ЄС сучасної ефективної системи державного управління регіональним розвитком, спрямованої на забезпечення зменшення регіональних диспропорцій, підвищення конкурентоспроможності регіонів, надання високоякісних послуг населенню»;

✓ **постановою від 22.06.2011 № 704** «Про скорочення кількості та укрупнення державних цільових програм» скасовано ряд державних цільових програм, зокрема Програму реформування та розвитку водопровідно-каналізаційного господарства Донецької області на 2005–2009 роки і період до 2015 року та Державну цільову програму комплексного протипаводкового захисту в басейнах річок Дністра, Пруту та Сірету, що враховує результати аудиту виконання програм реформування та розвитку водопровідно-каналізаційного господарства Донецької та Луганської областей та перевірки ефективності використання коштів державного бюджету на виконання Державної цільової програми комплексного протипаводкового захисту в басейнах річок Дністра, Пруту та Сірету;

✓ **постановою від 08.08.2011 № 932** «Про удосконалення державного регулювання цін на лікарські засоби та вироби медичного призначення, що закуповуються за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів» Міністерству охорони здоров'я України доручено вжити до 01.01.2012 заходів для запровадження моніторингу цін на лікарські засоби і вироби медичного призначення, що закуповуються за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, на чому наполягала Рахункова палата за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству охорони здоров'я України на закупівлю лікарських засобів, виробів медичного призначення та послуг для забезпечення хворих медичною допомогою;

✓ **постановою від 31.08.2011 № 1057** затверджено Державну цільову соціальну програму подолання та запобігання бідності на період до 2015 року, основною метою якої є зменшення кількості бідного населення серед працюючого населення, що враховує пропозиції Рахункової палати за результатами аналізу виконання Комплексної програми забезпечення реалізації Стратегії

подолання бідності та відповідає висновкам Колегії Рахункової палати щодо виконання державного бюджету за 2010 рік, перший квартал, перше півріччя та дев'ять місяців 2011 року, в якій наголошувалось на низькому рівні прожиткового мінімуму для працездатних осіб;

✓ **постановою від 26.10.2011 № 1102** «Деякі питання надання платних послуг підрозділами Міністерства надзвичайних ситуацій» затверджено переліки платних послуг протипожежного призначення, додаткових платних послуг, які надаються аварійно-рятувальними службами Міністерства надзвичайних ситуацій України, та перелік платних послуг, які надаються гідрометеорологічними установами та організаціями міністерства, а також зобов'язано Міністерство надзвичайних ситуацій України спільно з Міністерством фінансів України та Міністерством економічного розвитку і торгівлі України затвердити до 01.12.2011 методичку формування вартості платних послуг, переліки яких затверджені цією постановою, що відповідає пропозиціям Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання Міністерством надзвичайних ситуацій України бюджетних коштів, отриманих упродовж 2010 року від надання платних послуг;

✓ **постановою від 05.12.2011 № 1274** затверджено Положення про Реєстр адміністративних послуг, яке формується з метою забезпечення вільного доступу до інформації про суб'єктів надання таких послуг, порядок, умови та розмір плати (у разі надання послуги на платній основі), що враховує висновки Колегії Рахункової палати щодо виконання державного бюджету за 2010 рік та перший квартал 2011 року, в яких зазначалося про недосконалість системи надання платних послуг органами виконавчої влади;

✓ **розпорядженням від 19.01.2011 № 29-р** з метою вдосконалення оплати праці працівників бюджетної сфери та створення належних умов для підвищення ефективності їх праці ухвалено Концепцію удосконалення оплати праці працівників бюджетної сфери, що відповідає пропозиціям Рахункової палати за результатами аналізу упорядкування умов оплати праці працівників бюджетної сфери на основі Єдиної тарифної сітки;

✓ **розпорядженням від 30.03.2011 № 245-р** схвалено Концепцію Загальнодержавної програми «Національний план дій з реалізації Конвенції про права інвалідів та розвитку системи реабілітації інвалідів» на період до 2020 року, при розробленні якої враховано висновки Рахункової палати за результатами аудиту ефективності реалізації державних програм і заходів у сфері професійної реабілітації осіб з обмеженими можливостями;

✓ **розпорядженням від 06.04.2011 № 273-р** затверджено план заходів з виконання у 2011 році Національної програми сприяння розвитку малого підприємництва в Україні, на чому наполягала Рахункова палата за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету Державним комітетом України з питань регуляторної політики та підприємництва у 2009–2010 роках. Відповідно до цього розпорядження, Держкомпідприємництвом розроблено Методичні рекомендації щодо формування і реалізації регіональних програм розвитку малого підприємництва, на базі яких на даний час розроблено та затверджено такі програми на 2011–2012 роки у 20 регіонах України;

✓ **розпорядженням від 06.04.2011 № 279-р** схвалено Концепцію реформування і розвитку аграрної освіти та науки, а **розпорядженням від 31.10.2011 № 1112-р** затверджено план заходів щодо реалізації зазначеної Концепції, що враховує пропозиції Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству аграрної політики України на підготовку кадрів для агропромислового комплексу;

✓ **розпорядженням від 20.10.2011 № 1075-р** схвалено Концепцію планування, залучення, ефективного використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги і співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями, якою передбачено здійснити заходи, спрямовані на підвищення ефективності стратегії та планів закупівель товарів, робіт і послуг у рамках проектів економічного і соціального розвитку України, що підтримуються міжнародними фінансовими організаціями, на чому наголошувала Рахункова палата у Висновку щодо виконання державного бюджету за перший квартал 2011 року;

✓ **розпорядженням від 26.10.2011 № 1074-р** затверджено план заходів з подолання негативного сальдо у зовнішній торгівлі, а **розпорядженням від 16.11.2011 № 1206-р** – план заходів з розвитку та реалізації експортного потенціалу України і розширення зовнішніх ринків збуту товарів вітчизняних товаровиробників на 2012 рік, що враховує висновки Колегії Рахункової палати щодо виконання державного бюджету за 2010 рік, перший квартал і перше півріччя 2011 року, у яких зазначалося про погіршення стану платіжного балансу внаслідок перевищення темпів зростання імпорту товарів та послуг над експортом і уповільнення зростання іноземних інвестицій;

✓ враховуючи рекомендації Колегії Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів, виділених з державного бюджету комунальному підприємству «Харківський метрополітен» на будівництво і розвиток метрополітену, **розпорядженням від 28.12.2011 № 1361-р** схвалено Концепцію Державної цільової програми будівництва та розвитку мережі метрополітенів на період до 2020 року.

Висновки, пропозиції та рекомендації щодо усунення виявлених порушень і поліпшення механізму використання коштів державного бюджету, затверджені Колегією Рахункової палати за результатами контрольньо-аналітичних заходів, розглядалися та бралися до уваги керівництвом органів державної влади – головних розпорядників бюджетних коштів.

Радою міністрів Автономної Республіки Крим надіслано до Міністерства економічного розвитку і торгівлі України пропозиції щодо визначення Державної програми соціально-економічного розвитку Автономної Республіки Крим на період до 2017 року такою, що втратила чинність. Ці пропозиції було розглянуто 13.09.2011 на засіданні Регіонального комітету Автономної Республіки Крим з економічних реформ та підтримано його членами. Крім того, Радою міністрів Автономної Республіки Крим розроблено проекти Державної цільової соціально-економічної програми «Вода

Криму» на період 2011–2020 років та Державної програми «Розвиток транспортно-дорожнього комплексу Автономної Республіки Крим на період 2011–2020 років». Також розпочато роботу з формування проекту Угоди щодо регіонального розвитку автономії між Кабінетом Міністрів України та Верховною Радою Автономної Республіки Крим та з розробки Державної програми розвитку Західного берегу Криму, на чому наполягала Рахункова палата за результатами аудиту виконання у 2007–2010 роках заходів Державної програми соціально-економічного розвитку Автономної Республіки Крим на період до 2017 року.

Міністерством економічного розвитку і торгівлі України проводиться постійна робота, спрямована на усунення негативних моментів, виявлених аудитом використання коштів резервного фонду державного бюджету в 2010 році, шляхом ретельного опрацювання кожного доручення Кабінету Міністрів України, а також наданих головними розпорядниками коштів матеріалів, що обґрунтовують необхідність виділення коштів з резервного фонду державного бюджету, та звітів щодо цільового їх використання відповідно до вимог чинного законодавства. Мінекономрозвитку розробило ряд пропозицій щодо поліпшення стану повернення до державного бюджету коштів, виділених з резервного фонду державного бюджету на умовах повернення, та надіслало їх Кабінету Міністрів України.

Міністерство фінансів України з метою усунення недоліків, виявлених під час аудиту ефективності використання позичкових коштів на впровадження Проекту модернізації державних фінансів, своєчасного та ефективного його впровадження затвердило план-графік здійснення заходів щодо покращення стану реалізації Проекту модернізації державних фінансів на 2011–2012 роки. Також затверджено переглянутий план закупівель за Проектом, погоджений зі Світовим банком. Передбачено доопрацювання системи моніторингу та оцінки результативності Проекту; здійснення заходів з укладання і реалізації його основних контрактів; проведення, спільно з Державною казначейською службою України роботи з урегулювання питань щодо порядку руху валютних коштів Проекту.

Міністерством на виконання рекомендацій Рахункової палати за результатами аналізу діяльності Міністерства фінансів України у сфері випуску і проведення лотерей в Україні розроблено стандарти надання Мінфіном адміністративних послуг з випуску та проведення лотерей, з видачі дублікату ліцензії, її копії, з переоформлення ліцензії та її анулювання за власною ініціативою ліцензіата.

Міністерством оборони України з метою усунення основних недоліків, виявлених під час проведення аудиту ефективності реалізації надлишкового військового майна Збройних Сил України, проводиться робота щодо звірки стану взаєморозрахунків з уповноваженими підприємствами (організаціями) за укладеними з ними в минулі роки договорами комісії, надання до відповідних служб забезпечення органів військового управління (військових частин) документів для списання ними дебіторської заборгованості за реалізоване військове майно. Організовано претензійно-позовну роботу із забезпечення перерахування до державного бюджету коштів (у тому числі

у вигляді штрафних санкцій) за реалізоване уповноваженими підприємствами (організаціями) надлишкове військове майно. Рішенням Господарського суду міста Києва від 14.12.2011 задоволено позов про стягнення з державного підприємства «Зовнішньоторговельна фірма «ТАСКО-експорт» основного боргу та штрафних санкцій на загальну суму понад 9,7 млн. гривень.

За результатами аудиту ефективності виконання державними підприємствами Міністерства оборони України замовлень в інтересах Збройних Сил України та використання переданого їм в господарське відання військового майна, у Міністерстві проведено аналіз фінансово-економічних показників та завантаженості підприємств, діяльність яких відповідає профілю діяльності Військово-медичного департаменту та Департаменту капітального будівництва Міністерства оборони України, замовленнями за основним призначенням. За результатами аналізу прийнято рішення про припинення діяльності відповідних підприємств. До Міністерства економічного розвитку і торгівлі України надано перелік об'єктів державної власності, що належать до сфери управління Міністерства оборони України, з пропозиціями щодо кожного окремого підприємства про доцільність залишення їх у сфері управління Міністерства, передачі до сфери управління інших центральних органів виконавчої влади, приватизації або припинення діяльності.

Наказом директора Військово-медичного департаменту Міністерства оборони України від 14.12.2011 № 85 «Про порушення використання медичними закладами Південного регіону Збройних Сил України бюджетних коштів та покарання винних» посадових осіб, які винні у бюджетних правопорушеннях, виявлених аудитом ефективності використання медичними закладами Південного регіону Збройних Сил України бюджетних коштів, виділених на медичне лікування та реабілітацію контингенту, визначеного законодавством, притягнуто до відповідальності. Командиром військової частини А4619 підготовлено документи для звернення до суду з питання витребування коштів з Державного агентства резерву України, витрачених військовою частиною А4619 на зберігання майна. Військово-медичним департаментом Міністерства оборони України за участю Науково-дослідного інституту проблем військової медицини Збройних Сил України розпочато роботу з внесення змін до Норм постачання медичного майна для Військово-медичних клінічних центрів, військових госпіталів і лазаретів з урахуванням реальних потреб. Відповідно до перспективного плану переоснащення медичної служби Збройних Сил України сучасними зразками медичної апаратури та техніки на 2011–2015 роки, для переоснащення військових частин та закладів охорони здоров'я, які дислокуються на території зони відповідальності Військово-медичного клінічного центру Південного регіону, передбачено закупівлю обладнання на суму близько 100 млн. гривень. Міноборони розроблено та затверджено Інструкцію про порядок санаторно-курортного забезпечення у Збройних Силах України. Підготовлено проект Методичних рекомендацій з розрахунку вартості платних медичних послуг військово-медичними закладами Міністерства оборони України.

Міністерством внутрішніх справ України на виконання пропозицій Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання

бюджетних коштів, виділених Міністерству на боротьбу з нелегальною міграцією, вживаються заходи щодо ліквідації Державного департаменту у справах громадянства, імміграції та реєстрації фізичних осіб та передачі пунктів перебування нелегальних мігрантів до сфери управління Державної міграційної служби України. Видано спільний наказ МВС та Державної міграційної служби України від 28.09.2011 № 718/77 «Про майно ДДГІРФО» щодо передачі майна Державній міграційній службі України. Пункти тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні, у с. Журавичі Ківерцівського району Волинської області та с. Розсудів Ріпкінського району Чернігівської області передано до сфери управління Державної міграційної служби України.

На виконання пропозицій Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених Міністерству внутрішніх справ України на підготовку кадрів для органів внутрішніх справ вищими закладами освіти III і IV рівнів акредитації, МВС спільно з МОН проводиться робота з удосконалення Програми оптимізації системи підготовки фахівців для МВС, затвердженої спільним наказом від 20.01.2011 № 15/49. Внесено пропозиції до нової редакції Закону України «Про вищу освіту» щодо особливостей призначення та вимог до кандидата на посаду керівника вищого навчального закладу. Починаючи з 2011 року, набір до вищих навчальних закладів для органів внутрішніх справ здійснюється лише за напрямками «Правознавство», «Правоохоронна діяльність» та «Управління у сфері правопорядку». Проводяться перевірки організації діяльності юридичних інститутів.

Результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на вдосконалення та проведення гірничорядувальних заходів на вугледобувних підприємствах, розглянуто на Колегії **Міністерства енергетики та вугільної промисловості України**. Прийнято рішення покращити стан промислової безпеки та охорони праці на підприємствах вугільної промисловості України. Зокрема, Департаменту промисловості і економічної безпеки, охорони праці та цивільного захисту, Управлінню трудової та соціальної політики доручено надати Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України обґрунтовані пропозиції стосовно збільшення витрат на запобігання нещасним випадкам. Директорів і заступників директорів вугледобувних підприємств, які не забезпечили належних умов роботи та дотримання санітарних норм, зменшення рівня виробничого травматизму та профзахворюваності, нехтували правилами охорони праці, промислової безпеки та протипожежного захисту, притягнуто до дисциплінарної відповідальності.

Враховуючи пропозиції Рахункової палати за результатами аудиту законності та ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на розвиток хмелярства суб'єктам господарювання Вінницької та Житомирської областей, спільним наказом **Міністерства аграрної політики та продовольства України** і Міністерства фінансів України від 12.04.2011 № 133/498 у встановленому порядку внесено відповідні зміни до паспорта бюджетної програми за КПКВК 2801510 «Державна підтримка

розвитку хмелярства», якими передбачено, що бюджетні кошти у сумі 13,7 млн. грн. будуть використані за напрямом «Кредиторська заборгованість, зареєстрована в органах Державної казначейської служби станом на 01.01.2011 на підтримку розвитку хмелярства».

Міністерством соціальної політики України з метою забезпечення повної та своєчасної реалізації рекомендацій Рахункової палати за результатами аналізу виконання органами виконавчої влади повноважень щодо реалізації державної політики у сфері надання послуг із соціального обслуговування людей похилого віку та інвалідів за рахунок видатків місцевих бюджетів, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів, видано наказ від 07.09.2011 № 343 «Про усунення недоліків у сфері надання соціальних послуг людям похилого віку та інвалідам за рахунок видатків місцевих бюджетів, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів, викладених у Звіті Рахункової палати України», яким затверджено відповідний план заходів. Міністерством розроблено проекти методичних рекомендацій щодо визначення потреб у соціальних послугах та планування їх надання, стандартів соціальних послуг, зокрема Порядку (матриці) стандарту соціальних послуг. Також вживаються заходи для запровадження у Миколаївській та Хмельницькій областях експерименту з визначення потреб та організації надання соціальних послуг шляхом утворення відповідних центрів. Створено робочу групу з питань удосконалення нормативно-правових актів щодо діяльності інтернатних установ системи органів праці та соціального захисту населення, яка розглянула проекти нових редакцій типових положень про психоневрологічний інтернат, про спеціальний будинок-інтернат, опрацьовується проект внесення змін до положення про геріатричний пансіонат.

За результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на санаторно-курортне оздоровлення інвалідів Мінсоцполітики вжито ряд заходів щодо механізму перегляду розмірів грошової компенсації замість санаторно-курортної путівки; своєчасності та доступності забезпечення інвалідів санаторно-курортними путівками; організації системи обліку інвалідів, які потребують санаторно-курортного оздоровлення та належного рівня роз'яснювальної та інформаційної роботи з питання реалізації їх права на отримання санаторно-курортної путівки.

Рішенням Колегії Міністерства від 09.07.2011 визнано незадовільним стан виконання ремонтних робіт приміщень місцевих управлінь праці в Автономній Республіці Крим, Херсонській, Сумській, Львівській, Одеській, Запорізькій, Рівненській областях. Звернуто увагу керівників робочих груп з питань координації підготовки та реалізації Проекту удосконалення системи соціальної допомоги на регіональному рівні на низький рівень контролю за виконанням прийнятих рішень та оцінки діяльності керівників місцевих органів влади щодо реалізації Проекту. Доручено відповідним підрозділам Мінпраці розробити та затвердити план заходів з реалізації Проекту з урахуванням пропозицій, висловлених Рахунковою палатою за результатами аудиту ефективності виконання у 2010 році Проекту удосконалення системи соціальної допомоги, що підтримується позикою Міжнародного банку реконструкції та розвитку.

Міністерством охорони здоров'я України за результатами аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених на утворення Всеукраїнського центру радіохірургії, надіслано листи до Державного управління справами, Національної академії медичних наук України, Головного управління охорони здоров'я Київської міської державної адміністрації, головних позаштатних спеціалістів зі спеціальності «онкологія» та «радіохірургія» щодо створення робочої групи з розроблення нормативно-правових актів з питань подальшого функціонування закладів охорони здоров'я із застосуванням позитронно-емісійної томографії (ПЕТ-технології) та створення механізму надання медичної допомоги онкологічним хворим усіх регіонів України ПЕТ-центрами, збудованими за рахунок коштів державного бюджету.

З метою реалізації пропозицій Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству охорони здоров'я України на закупівлю лікарських засобів, виробів медичного призначення та послуг для забезпечення хворих медичною допомогою, МОЗ при складанні бюджетного запиту на 2012 рік заплановано видатки, які визначені в Концепції загальнодержавної програми «Здоров'я 2020: український вимір». Міністерство наказом від 03.11.2011 № 722 відповідальним за проведення моніторингу цін на лікарські засоби і виробу медичного призначення, що закуповуються за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, визначило ДП «Державний експертний центр МОЗ України». Також передбачено впровадження і удосконалення інформаційно-аналітичної системи підтримки державних закупівель.

Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 04.05.2011 № 257 затверджено План заходів МОЗ щодо усунення порушень та недоліків, виявлених за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на санаторне лікування дітей та підлітків із соматичними захворюваннями (крім туберкульозу) в Автономній Республіці Крим, на виконання якого опрацьовано проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження нормативів харчування у державних і комунальних дитячих санаторно-курортних закладах різного профілю (крім туберкульозу)»; розроблено проект кошторису створення автоматизованої системи ведення Державного кадастру природних лікувальних ресурсів (з використанням ГІС-технологій); завершено роботу з розмежування показників кількості ліжок та формування плану ліжко-днів за загальним і спеціальним фондом, які враховані при формуванні показників проекту Державного бюджету країни на 2012 рік.

Міністерством надзвичайних ситуацій України на виконання пропозицій Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на фінансування заходів соціально-економічної компенсації ризику населення, яке проживає на території зони спостереження, спільно з Держатомрегулювання розроблено Порядок здійснення невідкладних заходів йодної профілактики серед населення України у разі виникнення радіаційної аварії, затверджений наказом Державної інспекції ядерного регулювання України від 08.11.2011 № 154.

За результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на проведення заходів щодо ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, що сталася у 2008 році на території військової частини А0829 у м. Лозова Харківської області, та запобігання виникненню нових надзвичайних ситуацій, МНС повідомило, що із січня 2011 року ситуація на технічній території 61 арсеналу була під контролем. Фінансування завдань і заходів Державної цільової екологічної програми ліквідації наслідків надзвичайної ситуації на території військової частини А0829 (м. Лозова Харківської області) на 2011–2013 роки розпочато відповідно до Закону України від 14.06.2011 № 3491-VI «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2011 рік». На виконання заходів Програми виділено 18,5 млн. гривень. Піротехнічним загоном МНС здійснено очищення 110 гектарів технічної території військової частини, знескоджено близько 8 тис. тонн боєприпасів та їх залишків. Незважаючи на терміни надходження коштів, складний механізм їх використання, МНС виконало всі заплановані у 2011 році заходи щодо очищення технічної території арсеналу.

Наказом МНС від 01.03.2011 № 220 «Про надання інформації», відповідно до пропозицій, наданих Рахунковою палатою за результатами аудиту ефективності використання Міністерством надзвичайних ситуацій України бюджетних коштів, отриманих упродовж 2010 року від надання платних послуг, запроваджено додаткову фінансову звітність щодо надання органами і підрозділами МНС платних послуг. Результати аналізу зазначеної фінансової звітності будуть враховані при перегляді переліків господарських послуг, що надаються органами і підрозділами МНС.

Наказом *Міністерства екології та природних ресурсів України* від 07.02.2011 № 36 затверджено Критерії оцінки ризику потенційного впливу генетично модифікованих організмів на навколишнє природне середовище, які були розроблені з метою визначення оцінки впливу на навколишнє природне середовище ГМО та їх метаболітів з урахуванням впливу методів і засобів їх використання, що відповідає рекомендаціям Рахункової палати за результатами аудиту діяльності центральних органів виконавчої влади щодо забезпечення функціонування державної системи біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів.

Наказом *Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України* від 20.12.2011 № 1475, в рамках реагування на пропозиції Рахункової палати за результатами аналізу формування і виконання у 2010–2011 роках державного замовлення на поставку продукції для державних потреб, затверджено Положення про національну систему рейтингового оцінювання діяльності вищих навчальних закладів, яка запроваджується з 2012 року з метою стимулювання підвищення якості вищої освіти, її конкурентоспроможності на ринку освітніх послуг і ринку праці та участі вищих навчальних закладів України у міжнародних рейтингах університетів. У 2011 році у вищих навчальних закладах усіх регіонів України створено структурні підрозділи щодо сприяння працевлаштуванню студентів і випускників, основними завданнями яких є здійснення моніторингу потреб регіонального ринку праці,

надання допомоги випускникам вищих навчальних закладів у виборі місця роботи, що відповідає їх фаховій підготовці.

Міністерством культури України за результатами аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених Міністерству на надання загальної та спеціальної художньої і музичної освіти, розроблено і подано на затвердження Положення про атестацію педагогічних працівників навчальних закладів та методичних установ системи Мінкультури. Створено Раду директорів державних середніх спеціалізованих мистецьких шкіл (шкіл-інтернатів), якій доручено розробку державного стандарту середньої спеціалізованої мистецької освіти. Погоджено з Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України Базовий (Типовий) та Робочий навчальні плани, на основі яких з 01.09.2011 розпочато у школах навчальний процес. Завершено розробку нової редакції Положення про середню спеціалізовану мистецьку школу (школу-інтернат) системи Міністерства культури України, Інструкцію про порядок поділу класів на групи при вивченні окремих предметів загальноосвітнього та фахового (мистецького) циклів та Інструкцію про організацію конкурсного прийому дітей (учнів).

Фінансово-економічне управління **Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України** 16.09.2011 провело нараду, на якій були заслухані висновки та рекомендації Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених Міністерству на Загальнодержавну програму реформування і розвитку житлово-комунального господарства. З метою запровадження спеціального режиму обкладення податком на додану вартість житлово-комунальних послуг Міністерством підготовлено проект змін до Податкового кодексу України, доповнений розділом про спеціальний режим оподаткування діяльності у сфері надання житлово-комунальних послуг податком на додану вартість, що дасть змогу щороку спрямовувати на модернізацію систем водо- і теплопостачання, водовідведення близько 1,3 млрд. грн., на модернізацію об'єктів у сфері поводження з відходами – 260 млн. грн., на капітальний ремонт багатоквартирних будинків – 274 млн. гривень.

За результатами проведеного Рахунковою палатою аудиту ефективності використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на фінансування заходів соціально-економічної компенсації ризику населення, яке проживає на території зони спостереження, та з метою своєчасного та доцільного використання субвенції Міністерством 03.11.2011 проведено нараду з місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування адміністративно-територіальних одиниць, що знаходяться в зоні спостереження, за підсумками якої розпорядникам бюджетних коштів на місцях рекомендовано при формуванні переліку об'єктів, що фінансуватимуться у 2012 році за рахунок субвенції, забезпечити спрямування коштів насамперед на захисні споруди цивільної оборони комунальної форми власності та на об'єкти незавершеного будівництва, які визначені перехідними.

На засіданні колегії **Державного комітету телебачення і радіомовлення України** 09.09.2011 розглянуто висновки Рахункової палати за результатами

перевірки ефективності використання Національною радіокомпанією та Національною телекомпанією коштів державного бюджету, виділених на функціонування і виконання статутних завдань. Наказом Держкомтелерадіо від 13.09.2011 № 257 утворено Міжвідомчу робочу групу для відпрацювання механізму удосконалення формування державного замовлення на виробництво і трансляцію телерадіопрограм для державних потреб, до складу якої включено також представників Рахункової палати, Мінфіну, Мінекономрозвитку, Державної фінансової інспекції. Наказом Комітету від 16.09.2011 № 261 доручено керівникам підвідомчих організацій забезпечити повне усунення виявлених порушень, встановлення причин їх виникнення та вжиття керівництвом компаній заходів реагування. Іншим наказом від 28.09.2011 № 275 заборонено державним замовникам вносити зміни до тематичних планів без обґрунтування потреби в них і попереднього погодження з Комітетом; з державного замовлення виключено розважальні програми і передачі; запроваджено планування блокової уніфікованої сітки мовлення на 24 години, а також практику ефірного програмування циклових програм переважно з періодичністю не рідше ніж один раз на тиждень; починаючи з 2012 року у державних контрактах на виконання державного замовлення з виробництва і розповсюдження теле- та радіопрограм передбачено визначення вартісних показників обсягів державного замовлення.

Рада суддів України на засіданні 17.02.2012 розглянула Висновок Рахункової палати до Звіту про результати аудиту системи оплати праці суддів судів загальної юрисдикції. За підсумками розгляду та обговорення з метою усунення виявлених порушень було прийнято рішення взяти до відома Висновок Рахункової палати; головним розпорядникам бюджетних коштів у системі судів загальної юрисдикції вжити всіх необхідних заходів з виконання рекомендацій Рахункової палати, забезпечити ефективно та законне використання коштів, виділених з державного бюджету на оплату праці суддів.

Державна податкова служба України щодо пропозицій Рахункової палати за результатами ряду аудитів використання коштів державного бюджету на виконання повноважень державними податковими органами повідомила, що з метою запровадження системи оцінки ефективності роботи органів державної податкової служби, стимулювання якісного та своєчасного виконання встановлених завдань та функцій розпорядженням ДПС України від 26.07.2011 № 181-р утворено робочу групу з визначення ключових показників ефективності роботи органів державної податкової служби та розпочато роботу з опрацювання критеріїв оцінки за усіма напрямками діяльності податкової служби, стимулювання якісного та своєчасного виконання встановлених завдань та функцій. Для удосконалення системи планування та запровадження дієвих критеріїв визначення ефективності використання бюджетних коштів розробляється порядок підготовки показників проекту кошторису для складання бюджетного запиту та показників до паспорта за бюджетними програмами Державної податкової служби України. Наказом ДПС України від 27.09.2011 № 27 «Про внесення змін до наказу ДПА України від 10.12.2010 № 940» з метою удосконалення системи матеріального стимулювання працівників ДПС України в цілому, враховуючи індивідуаль-

ні особливості складових заробітної плати, які впливають на формування фонду преміювання щомісяця (наявність вакантних посад, виплат допомоги при звільненні, індексація заробітної плати, виплата лікарняних та інше), затверджено Положення про преміювання в новій редакції, виходячи з реальної економії фонду оплати праці по установі.

Державна податкова адміністрація у Дніпропетровській області повідомила, що зауваження аудиту використання коштів державного бюджету на виконання повноважень державними податковими органами у Дніпропетровській та Запорізькій областях у частині планування та раціонального використання бюджетних коштів враховано при складанні бюджетного запиту на 2012 рік. До ряду працівників застосовано заходи дисциплінарного характеру.

За інформацією *Державної податкової адміністрації в Запорізькій області*, встановлені незаконні видатки в сумі 6,9 тис. грн. у повному обсязі повернені до державного бюджету ще під час здійснення аудиту. За вказане порушення в листопаді 2011 року позбавлено премії відповідальних осіб. З метою недопущення незаконних видатків розроблено заходи та попереджено про персональну відповідальність керівників за недотримання чинного законодавства при здійсненні фінансово-господарської діяльності. З метою стягнення податкового боргу підрозділами погашення прострочених податкових зобов'язань здійснюються передбачені чинним законодавством заходи, зокрема, щодо встановлення наявності активів у боржників, які можуть бути джерелом погашення боргу.

За результатами аудиту використання коштів державного бюджету на виконання повноважень щодо стягнення коштів та продажу активів платників податків у рахунок погашення їх податкового боргу у Харківській та Сумській областях *Державною виконавчою службою України* проведено перевірку майнового стану боржників з метою виявлення належного їм на праві власності майна та подальшого проведення його опису й реалізації. З метою пошуку конструктивних форм співпраці з питань виконання рішень про стягнення коштів до бюджету регіональними органами ДВС забезпечується участь у проведенні міжвідомчих нарад з питань проблематики виконання рішень за позовами Державної податкової служби України. Крім цього, Міністерством фінансів України та Міністерством юстиції України затверджено наказ від 23.12.2011 № 1701/3578/5 «Про затвердження порядку надання інформації Державною податковою службою України на запити органів державної виконавчої служби», яким визначається порядок надання інформації державним виконавцям про номери рахунків боржників, джерела доходів боржників – фізичних осіб, яку органи ДПС отримують від банків та інших установ.

Звіт Рахункової палати про результати аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених на виконання Державної програми покращення умов тримання засуджених та осіб, взятих під варту, на 2006–2010 роки, розглянуто на розширеній нараді керівного складу апарату та територіальних органів управління *Державної пенітенціарної служби України* за участю представників Рахункової палати, Генеральної прокуратури України,

Міністерства юстиції України, Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, науковців та громадськості. Проведено роботу щодо узгодження заключного звіту про виконання Програми з Міністерством економічного розвитку і торгівлі України, Міністерством фінансів України, Міністерством освіти і науки України, Міністерством екології та природних ресурсів України, Державним агентством з інвестицій та управління національними проектами, Державним агентством з енергоефективності та енергозбереження. Заключний звіт про виконання Програми було опубліковано в газеті «Закон і обов'язок» та розміщено на відомчому сайті. ДПСУ надіслано на розгляд Міністерства економічного розвитку і торгівлі України пропозиції до проекту Державної програми економічного і соціального розвитку України на 2012 рік стосовно вирішення невідкладних першочергових завдань кримінально-виконавчої служби.

Державною службою молоді та спорту України з метою подальшого удосконалення механізму реалізації державної молодіжної політики та виконання пропозицій Рахункової палати за результатами аудиту використання коштів державного бюджету на виконання Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2009–2015 роки розроблено та погоджується із зацікавленими центральними органами виконавчої влади проект постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 28 січня 2009 р. № 412»; внесено зміни до Порядку проведення конкурсу проектів програм, розроблених молодіжними, дитячими громадськими організаціями та їх спілками, стосовно дітей, молоді, жінок та сім'ї, затвердженого постановою Уряду від 25.07.2002 № 1062; розроблено галузеву програму розвитку та підтримки діяльності молодіжних трудових загонів на 2011–2015 роки, яка погоджується із зацікавленими центральними органами виконавчої влади; розроблено Типове положення про молодіжні центри праці та кар'єри; внесено зміни до Положення про порядок реалізації програм та проведення заходів з питань дітей, молоді, жінок та сім'ї; розроблено Положення про Всеукраїнський центр патріотичного виховання молоді, Типове положення про клуби та об'єднання за місцем проживання та проект Концепції Загальнодержавної цільової соціальної програми «Формування здорового способу життя молоді України» на 2013–2017 роки.

За інформацією, отриманою від *Національного агентства з питань підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу та реалізації інфраструктурних проектів* за результатами аудиту використання коштів державного бюджету, виділених на реконструкцію стадіону «Металіст» в м. Харкові згідно з Державною цільовою програмою підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу, проведено перевірку повноти та якості проектно-кошторисної документації, за результатами якої зменшено балансову вартість незавершеного будівництва спорткомплексу «Металіст» на 58,9 млн. грн.; внесено пропозиції Харківській обласній раді щодо укладання інвестиційних договорів з учасниками реконструкції та розподілення часток власності стадіону відповідно до фактичного обсягу фінансування кожною зі сторін та прийняття рішення про визначення частки комунальної

власності у майні спорткомплексу, яке закріплено на праві повного господарського відання за підприємством; ТОВ «Інститут Харківпроект» доручено внесення змін до проектно-кошторисної документації в частині зменшення вартості виконаних у 2007 році робіт на 7,1 млн. грн.; скориговано вартість робіт з авторського нагляду, виконаних ТОВ «Інститут Харківпроект».

Державне агентство автомобільних доріг України за результатами аналізу ефективності використання коштів спеціального фонду державного бюджету на заходи щодо розвитку мережі й утримання автомобільних доріг загального користування повідомило, що колегією Укравтодору схвалено проект Концепції реформування державного управління автомобільними дорогами загального користування. Це дасть змогу розширити джерела фінансування дорожнього господарства, посилити контроль за ефективністю використання бюджетних коштів, технічним станом автомобільних доріг. Здійснюється робота щодо визначення результативних показників, які характеризуватимуть ефективність виконання робіт з поточного ремонту та утримання.

Державне агентство земельних ресурсів України за результатами аудиту виконання проекту «Видача державних актів на право власності на землю в сільській місцевості та розвиток системи кадастру» у 2010–2011 роках повідомило, що з метою забезпечення належної координації діяльності органів виконавчої влади з питань реалізації Проекту за ініціативою Держземагентства сформовано оновлений склад Міжвідомчої робочої групи. Держземагентством подано до Кабінету Міністрів України пакет матеріалів про стан упровадження Проекту для проведення засідання Міжвідомчої робочої групи. З метою уникнення ризиків незапровадження цілісної системи державного земельного кадастру Держземагентством 17.01.2012 затверджено план заходів з реалізації Закону України «Про Державний земельний кадастр», а Мінфіном подано до Світового банку пропозиції щодо продовження реалізації Проекту до 31.12.2012.

Результати перевірки ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Одеській, Миколаївській та Херсонській областям на здійснення державного ветеринарно-санітарного контролю в портах Чорного моря та нагляду за охороною території зазначених областей, на організацію і регулювання діяльності установ у системі ветеринарної медицини, розглянуто на розширеній колегії *Державного агентства ветеринарної медицини України*, за підсумками якої затверджено заходи щодо усунення виявлених аудитом фактів порушень законодавства та прискорення погодження з центральними органами виконавчої влади проекту Порядку розрахунку цін на ветеринарні роботи та послуги, що надаються державними установами ветеринарної медицини та підготовки технічного завдання на розробку комп'ютерної програми «Система планування протиепізоотичних заходів».

Одеською регіональною службою державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду на державному кордоні та транспорті, у рамках реагування на висновки Колегії Рахункової палати за результатами зазначеної перевірки, проведено інвентаризацію на пунктах державного ветеринарно-санітарного контролю та переукладено договори з матеріально

відповідальними особами про їх повну матеріальну відповідальність; оформлено документи на право власності на будинки і споруди; передано до органів прокуратури матеріали за фактами нестач, виявлених за результатами інвентаризацій.

Головним управлінням ветеринарної медицини в Одеській області проведено роботу щодо переукладання договорів на надання платних ветеринарних послуг, в яких передбачено попередню оплату за ветеринарні послуги та штрафні санкції за неналежне виконання умов договору замовниками таких послуг.

Наказом Головного управління ветеринарної медицини в Миколаївській області за виявленими Рахунковою палатою в ході перевірки порушеннями оголошено догану заступнику начальника управління організації ветеринарної справи і звільнено його із займаної посади.

Національною комісією з питань регулювання зв'язку України створено робочу групу, якою розроблено зміни до Порядку залучення додаткових позабюджетних коштів для проведення конверсії радіочастотного ресурсу України в смугах радіочастот загального користування, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01.08.2007 № 993. Ці зміни дадуть можливість уточнити механізм використання коштів, який нині є недосконалим, на чому наголошувала Рахункова палата у висновках за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету Національною комісією з питань регулювання зв'язку України. НКРЗ також розробила та надала на погодження законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регулювання в галузі зв'язку», який містить норми про застосування до суб'єктів господарювання адміністративно-господарських санкцій за провадження діяльності без дозвільних документів.

Відповідно до рекомендацій Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету **Фондом державного майна України** у 2009–2010 роках, закінчено роботу з розробки та затвердження проекту Закону України «Про Фонд державного майна України». З метою завершення інвентаризації об'єктів державної власності запроваджено щоквартальне проведення роботи з органами державного управління, які не в повному обсязі подають інформацію до Єдиного реєстру об'єктів державної власності, здійснення аналізу внесених до Реєстру даних про об'єкти державної власності за їх відомчою належністю.

Аграрним фондом за результатами перевірки ефективності використання коштів, виділених з державного бюджету у 2010 році на формування Аграрним фондом державного інтервенційного фонду та забезпечення його збереження повідомлено про надання органам прокуратури понад двадцяти звернень щодо виявлених фактів порушень договірних зобов'язань, на даний час триває судовий розгляд одинадцяти звернень, дев'ять звернень знаходиться на опрацюванні правоохоронними органами, пред'явлено до примусового виконання до органів Державної виконавчої служби одинадцять наказів господарських судів. Продовжується співпраця з правоохоронними органами щодо незаконно відчуженого зерна. Це питання перебуває під особистим контролем Міністра аграрної політики та продовольства.

2 Реагування державних органів влади, установ та організацій на висновки, пропозиції і рекомендації Колегії Рахункової палати

За підсумками аналізу виконання органами виконавчої влади повноважень щодо реалізації державної політики у сфері надання послуг із соціального обслуговування людей похилого віку та інвалідів за рахунок видатків місцевих бюджетів, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів, місцевими **державними адміністраціями** проводяться суцільні перевірки та функціональні обстеження інтернатних закладів. Зокрема, у **Дніпропетровській області** за результатами здійснених перевірок було звільнено директора інтернатного закладу, трьом директорам винесено догану та двох директорів суворо попереджено. У **Харківській області** на капітальні видатки додатково виділено 5,8 млн. грн. коштів обласного бюджету, також вжито заходів щодо обладнання адміністративних будівель засобами безбар'єрної архітектури; тимчасово, до створення власних дитячих центрів соціальної реабілітації, 32 дитини-інваліда переведено до закладів реабілітації інших регіонів.

Вінницькою облдержадміністрацією за підсумками аудиту використання коштів державного бюджету на забезпечення управління водними ресурсами басейну річки Південний Буг структурними підрозділами Держводагентства України розробляється на новий термін регіональна Програма охорони навколишнього природного середовища. Доручено головам райдержадміністрацій вжити заходів щодо оформлення правовстановлюючих документів на гідротехнічні споруди із запровадженням їх платного користування шляхом укладення договорів оренди нерухомого майна, що дасть змогу збільшити надходження коштів до місцевого бюджету та отримати додаткове джерело фінансування ремонтів зазначених споруд.

Волинською облдержадміністрацією за результатами аудиту ефективності використання субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку Львівської, Тернопільської та Волинської областей вжито заходів щодо освоєння в повному обсязі 9,7 млн. грн., виділених на створення єдиного лікувального комплексу для Шацького і Любомльського районів. Уведено в експлуатацію ряд об'єктів, які фінансувалися за рахунок субвенції у 2010 році.

За підсумками колегії Головного управління агропромислового розвитку **Житомирської облдержадміністрації**, проведеної 20.05.2011, на якій розглядалися результати аудиту законності та ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на розвиток хмелярства суб'єктам господарювання Вінницької та Житомирської областей, оголошено догани заступнику начальника головного управління та начальнику відділу фінансово-кредитного забезпечення, бухгалтерського обліку і звітності головного управління, попереджено першого заступника начальника головного управління. Здійснено інвентаризацію кредиторської заборгованості, в результаті якої зменшено заборгованість на 1 млн. гривень.

За результатами аудиту ефективності використання у 2010 році коштів державного бюджету, спрямованих на вирішення проблем, що виникають у зв'язку з надзвичайною екологічною ситуацією на території м. Калусь, **Івано-Франківська облдержадміністрація** повідомила, що питання екологічної ситуації, яка склалася на полігоні токсичних відходів ТОВ «Оріана-Галев»

у м. Калуші, і заходи щодо її покращення 04.04.2011 розглянуто на засіданні обласної комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій. На виконання рішень зазначеної наради надіслано клопотання до Ради національної безпеки та оборони України для розгляду на засіданні питання екологічної ситуації на території м. Калуша, сіл Кропивник і Сівка-Калуська Калуського району та з пропозицією звернутись до Президента України щодо необхідності оголошення цієї території зоною надзвичайної екологічної ситуації. Надіслано листи до Кабінету Міністрів України щодо вирішення питання фінансування продовження робіт з нормалізації екологічної ситуації в м. Калуші та Калуському районі та до Міністерства екології та природних ресурсів щодо виділення коштів на проведення природоохоронних заходів з видалення, перевезення та утилізації небезпечних відходів гексахлорбензолу.

За результатами аудиту використання коштів державного бюджету на забезпечення управління водними ресурсами басейну річки Південний Буг структурними підрозділами Держводагентства України **Хмельницькою облдержадміністрацією** внесено зміни до обласної програми ліквідації наслідків підтоплення територій у містах і селищах Хмельницької області на 2008–2012 роки, якими передбачене фінансування заходів щодо захисту сільських населених пунктів від шкідливої дії вод. Крім того, розірвано договір, укладений з порушенням процедури держзакупівель.

Хмельницькою облдержадміністрацією повідомлено, що рішенням сесії Хмельницької обласної ради від 18.05.2011 № 12-4/2011 затверджено Цільову програму забезпечення пожежної безпеки населених пунктів та об'єктів усіх форм власності, розвитку інфраструктури підрозділів пожежної охорони у Хмельницькій області на 2011–2015 роки, при формуванні якої враховані результати аудиту використання коштів державного бюджету, виділених на протипожежний захист у Вінницькій та Хмельницькій областях. Проблеми забезпечення пожежної безпеки в установах, організаціях та на підприємствах області у 2011 році тричі розглядалися на засіданнях комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій Хмельницької облдержадміністрації. Здійснюються розпочаті у 2011 році ремонтно-будівельні роботи в 20 підрозділах місцевої пожежної охорони. Проведено обслуговування та ремонт 20 водонапірних меж, 43 пожежних гідрантів, додатково взято на облік 8 пожежних гідрантів, встановлено та поновлено 468 інформаційних покажчиків у місцях забору води.

Київською міськдержадміністрацією, враховуючи рекомендації Колегії Рахункової палати за результатами аудиту виконання заходів, спрямованих на оновлення рухомого складу наземного громадського транспорту та транспортних мереж м. Києва, розпочато фінансування поставок 185 автобусів і 202 тролейбусів за рахунок кредиту Європейського банку реконструкції та розвитку. Комунальним підприємством «Київпаstrans» проведено процедуру закупівлі 77 тролейбусів за рахунок залучення до міського бюджету м. Києва кредитних коштів у сумі 350 млн. гривень.

Харківською міською радою за результатами аудиту ефективності використання коштів, виділених з державного бюджету комунальному підприєм-

ству «Харківський метрополітен» на будівництво і розвиток метрополітену, та з метою запровадження системи організаційного забезпечення виконання заходів з будівництва та розвитку метрополітену в м. Харкові, оптимізації структури Харківського метрополітену створено КП «Харківська дирекція будівництва метрополітену». Зважаючи на рекомендацію Рахункової палати щодо перегляду і приведення тарифу на перевезення пасажирів у відповідність з витратами, що несе підприємство КП «Харківський метрополітен», рішенням виконкому Харківської міської ради від 10.03.2011 № 133 підвищено вартість проїзду з 1,5 грн. до 2 гривень. Департаментом транспорту і зв'язку Харківської міської ради усунуто встановлені аудитом порушення законів України «Про архітектурну діяльність», «Про планування та забудову території», а саме: отримано державний акт на право постійного користування земельною ділянкою та дозвіл на виконання будівельних робіт від Інспекції ДАБК у Харківській області; укладено договір на здійснення технічного нагляду за КП «Харківський метрополітен»; передано витрати з будівництва станції «Олексіївська» в сумі 2,4 млн. грн. КП «Харківський метрополітен», згідно з актом прийняття-передачі, для подальшого формування вартості об'єкта будівництва станції «Олексіївська».

Національна телекомпанія України на виконання вимог, викладених у висновках Колегії Рахункової палати за результатами перевірки ефективності використання Національною радіокомпанією та Національною телекомпанією коштів державного бюджету, виділених на функціонування і виконання статутних завдань, вжила таких заходів: у липні 2011 року відображено в бухобліку НТКУ дебіторську заборгованість, що виникла за виставленими, але несплаченими рахунками, згідно з договорами оренди, загалом на суму 291,9 тис. грн., з якої станом на 19.12.2011 погашено 190,2 тис. грн.; підготовлено та виставлено рахунки за комунальні послуги двом компаніям на суму 541,6 тис. грн., які сплачено в повному обсязі; 14.11.2011 отримано паспорт бюджетної програми за КПКВК 1701150, в якому визначено напрями використання бюджетних коштів, у т.ч. на виконання судових рішень. Після виділення додаткових бюджетних коштів НТКУ розпочала в межах кошторисних призначень реєструвати в Держказначействі, відображати в бухгалтерському обліку та, відповідно, сплачувати обсяги заборгованості за 2007 і 2009 роки, визначені остаточними судовими рішеннями.

Академією митної служби України вжито заходів щодо оптимізації структури Академії та внесено зміни до штатного розпису шляхом реорганізації окремих відділів, що відповідає рекомендаціям Рахункової палати за результатами аудиту використання коштів державного бюджету на підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації кадрів для митної служби України. Забезпечено оформлення та перереєстрацію документів на право власності на нерухоме майно, зокрема будівлі навчальних корпусів, гуртожитку, котельні. Проведено інвентаризацію договорів оренди, за підсумками якої ЗАТ СК «ДАСК» повернено орендоване майно. Здійснено заходи щодо приведення земельних і майнових відносин у відповідність з чинним законодавством. За неналежне виконання посадових обов'язків і недоліки в роботі

низку посадових осіб наказом Академії від 22.03.2011 № 204 притягнуто до дисциплінарної відповідальності.

На виконання статті 26 Закону України «Про Рахункову палату» та відповідно до Порядку взаємодії між Генеральною прокуратурою України та Рахунковою палатою з питань підготовки, подання, розгляду матеріалів перевірок та інформування про результати їх розгляду, вжиття заходів прокурорського реагування, затвердженого керівниками зазначених відомств, протягом 2011 року для прийняття рішення в порядку статті 97 Кримінально-процесуального кодексу України і застосування заходів прокурорського реагування було подано до Генеральної прокуратури України загалом **17 матеріалів**. Зокрема, за рішенням Колегії Рахункової палати до Генеральної прокуратури України надіслано **9 матеріалів**:

➤ за матеріалами аудиту використання коштів державного бюджету, виділених на реконструкцію стадіону «Металіст» в м. Харкові згідно з Державною цільовою програмою підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу, 15.03.2011 Генеральною прокуратурою доручено прокурору Харківської області проведення перевірки та прийняття відповідного рішення;

➤ за матеріалами перевірки ефективності використання коштів, виділених на формування Аграрним фондом державного інтервенційного фонду та забезпечення його збереження, 18.03.2011 Генеральною прокуратурою передано відповідні матеріали до СБУ, ДПС, Мінагрополітики, Мінекономіки, Держказначейство для організації перевірки, прийняття рішення згідно з вимогами законодавства та повідомлення про вжиті заходи;

➤ за фактами, викладеними у матеріалах перевірки ефективності використання коштів державного бюджету, які спрямовувалися у 2009–2010 роках на здійснення державного ветеринарного санітарного контролю та нагляду за охороною території України, Генеральною прокуратурою України 16 обласним прокуратурам дано доручення провести перевірки;

➤ матеріали Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання у 2010 році коштів державного бюджету, спрямованих на вирішення проблем, що виникли у зв'язку з надзвичайною екологічною ситуацією на території м. Калуш, Генеральною прокуратурою України приєднано до матеріалів кримінальної справи № 49-3173, порушеної 29.04.2011 за частиною другою статті 364 КК України, досудове слідство триває;

➤ інформацію за матеріалами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету у торфодобувній промисловості Генеральною прокуратурою України 27.05.2011 надіслано до прокуратур міста Києва, Рівненської, Сумської, Житомирської, Волинської, Чернігівської областей для організації перевірки доводів, прийняття рішення згідно з вимогами законодавства та повідомлення про вжиті заходи. Прокуратурою Сумської області 05.07.2011 щодо службових осіб ДП «Сумиторф» порушено кримінальну справу за частиною другою статті 364, частиною другою статті 366 КК України;

➤ матеріали аудиту стану реалізації у Донецькій і Луганській областях державних соціальних гарантій у частині забезпечення громадян вугіллям на побутові потреби та надання компенсаційних виплат відповідно до Гірничого

2 Реагування державних органів влади, установ та організацій на висновки, пропозиції і рекомендації Колегії Рахункової палати

чого закону України 16.01.2012 передано Генеральною прокуратурою України для перевірки до прокуратур Донецької та Луганської областей;

➤ матеріали за результатами аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених Міністерству освіти і науки, молоді та спорту України на забезпечення навчальних закладів підручниками і посібниками, 29.12.2011 передано Генеральною прокуратурою України для перевірки до Державної фінансової інспекції України;

➤ за результатами аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених на забезпечення діяльності внутрішніх військ МВС України, Генеральною прокуратурою України 14.02.2012 внесено припис командувачу внутрішніх військ МВС України.

На запити Генеральної прокуратури України Рахунковою палатою надіслано матеріали щодо:

➤ аудиту ефективності використання бюджетних коштів на здійснення заходів щодо забезпечення захисту прав та інтересів держави під час урегулювання спорів закордонними юрисдикційними органами. Генеральною прокуратурою України надано доручення про організацію перевірки прокуратурам Автономної Республіки Крим, Вінницької, Волинської, Дніпропетровської, Донецької, Житомирської, Запорізької, Київської, Кіровоградської, Львівської, Одеської, Миколаївської, Полтавської, Сумської, Харківської, Черкаської, Чернігівської областей та міста Києва;

➤ результатів проведення перевірок з питань діяльності Державної риболовецької компанії «Fishing Company S.A.». Генеральною прокуратурою України інформацію Рахункової палати використано при підготовці відповіді на звернення Голови Державного агентства рибного господарства та долучено до наглядового провадження № 07/4-19151-00;

➤ аудиту ефективності використання у 2010 році коштів державного бюджету, спрямованих на вирішення проблем, що виникають у зв'язку з надзвичайною екологічною ситуацією на території м. Калуш. Генеральною прокуратурою України передано матеріали до прокуратури Івано-Франківської області для перевірки. Прокуратурою області 20.06.2011 порушено кримінальну справу за частиною п'ятою статті 191 КК України за фактами привласнення і розтрати коштів у розмірі 21,28 млн. грн., виділених з державного бюджету для виконання робіт з консервації Домбровського кар'єру та придбання медичного обладнання. Досудове слідство триває;

➤ результатів аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на забезпечення діяльності Міністерства економіки України. Генеральною прокуратурою України 16.08.2011 матеріали долучено до кримінальної справи № 49-3003;

➤ аудиту ефективності виконання завдань і функцій Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України та витрачання бюджетних коштів на їх реалізацію. Генеральною прокуратурою України прийнято рішення щодо приєднання цих матеріалів до матеріалів кримінальної справи № 49-3099;

➤ результатів аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України на підготовку кадрів та підвищення кваліфікації для галузі

2 *Реагування державних органів влади, установ та організацій на висновки, пропозиції і рекомендації Колегії Рахункової палати*

соціального захисту в 2008–2010 роках та I кварталі 2011 року. Генеральною прокуратурою 25.08.2011 надані матеріали передано прокурору Харківської області для прийняття рішення в порядку статті 97 КПК України. Перевірка триває;

➤ результатів контрольних заходів у системі охорони здоров'я за 2010–2011 роки. Генеральною прокуратурою України матеріали використано при підготовці доповідної записки згідно з планом роботи Генеральної прокуратури на II півріччя 2011 року.

Як незалежний орган зовнішнього контролю державних фінансів України, який визнаний міжнародною спільнотою (з 1998 року Рахункова палата України є членом Міжнародної організації вищих органів фінансового контролю (INTOSAI), у 2011 році Рахункова палата була задіяна у виконанні положень Порядку денного асоціації Україна – ЄС (далі – ПДА) стосовно забезпечення імплементації вищою аудиторською установою (Рахункова палата) міжнародно визнаних стандартів зовнішнього аудиту INTOSAI. Забезпечення виконання Рахунковою палатою зазначених положень ПДА пов'язано з необхідністю розроблення та реалізації стандартів і рекомендацій проведення аудиту державних фінансів на основі Міжнародних стандартів вищих органів фінансового контролю (ISSAI).

З огляду на те, що рішенням Конституційного Суду України від 30.09.2010 № 20-рп/2010 Рахункова палата була позбавлена конституційних повноважень у частині контролю за надходженням коштів до Державного бюджету України, перед Рахунковою палатою постала нагальна необхідність порушення питання стосовно відновлення повноважень контролю за виконанням державного бюджету в повному обсязі.

Ефективне використання державних коштів можливе лише у разі дотримання базових стандартів у таких сферах, як державне управління фінансами й економічне управління. Тому принципово важливим є надання Рахунковій палаті достатньо широких аудиторських повноважень для ефективного контролю державних фінансів. Нинішня сфера повноважень Рахункової палати, яка не включає контролю за бюджетними надходженнями, а також місцевими бюджетами і державними підприємствами, є дуже обмеженою і не забезпечує виконання Міжнародних стандартів вищих органів фінансового контролю, розроблених і затверджених INTOSAI.

Здійснення контролю за надходженням коштів до державного бюджету є постійною практикою в країнах ЄС і більшості країн світу. Цього вимагає Лімська декларація керівних принципів аудиту державних фінансів та Міжнародні стандарти вищих органів фінансового контролю. Тому забезпечення контрольних функцій Рахункової палати в повному обсязі принципове та вкрай необхідне питання як для Парламенту, так і держави в цілому.

В Україні, на жаль, склалася ситуація, коли законодавча неврегульованість цих питань призводить до ігнорування принципів, визначених у Лімській декларації, зокрема, щодо здійснення зовнішнього аудиту державних фінансів та ефективності діяльності органів державної влади і місцевого самоврядування, що є виключною прерогативою лише вищого органу контролю державних фінансів, яким у нашій державі є Рахункова палата.

Усупереч міжнародним стандартам, на сьогодні в Україні знівельовано статус і роль Рахункової палати, в той час як незалежний орган зовнішнього фінансового контролю повинен бути вагомим інструментом боротьби за ефективне функціонування держави, зокрема, за результативне функціонування всіх органів державної влади і управління та пов'язаних із цим ефективним та законним використанням бюджетних коштів.

Виходом із ситуації, що склалася, має стати внесення змін до Конституції України, оскільки, згідно зі статтею 98 Конституції України, Рахункова

палата здійснює від імені Верховної Ради України виключно контроль за використанням коштів Державного бюджету України.

З огляду на це Комітетом Верховної Ради України з питань бюджету прийнято рішення ініціювати розгляд у Верховній Раді України питання щодо відновлення повноважень Рахункової палати у частині контролю за надходженням коштів до державного бюджету з метою недопущення звуження правового поля її діяльності шляхом внесення змін до статті 98 Конституції України, а також рекомендовано Рахунковій палаті внести пропозиції щодо нової редакції Закону України «Про Рахункову палату».

Внесення змін до статті 98 Конституції України в частині надання Рахунковій палаті повноважень із здійснення контролю за дохідною частиною державного бюджету та прийняття нової редакції Закону України «Про Рахункову палату» стане дієвим заходом із забезпечення функціонування Рахункової палати як органу зовнішнього аудиту відповідно до вимог Міжнародних стандартів вищих органів фінансового контролю, що, у свою чергу, надасть можливість ефективно та в повному обсязі контролювати сферу управління державними фінансами країни.

Рахунковою палатою у звітному році здійснювалось також подальше нормативне врегулювання різних напрямів її діяльності. Розроблено та затверджено декілька внутрішніх нормативних документів, головною метою яких є врегулювання діяльності Рахункової палати, взаємодії її структурних підрозділів та надання працівникам Рахункової палати практичних рекомендацій для здійснення контрольних-аналітичних та експертних заходів. Методичні рекомендації – допоміжні документи, призначені виключно для внутрішнього використання в Рахунковій палаті.

У зв'язку з набранням чинності Законом України «Про доступ до публічної інформації» було розроблено та наказом Голови Рахункової палати від 30.06.2011 № 79 затверджено *Порядок складання, подання запитів на інформацію та надання відповідей на них*. Необхідність у зазначеному документі обумовлювалася тим, що Рахункова палата з урахуванням її конституційних повноважень не є розпорядником публічної інформації, яка може бути отримана шляхом узагальнення, тлумачення, аналітичної обробки даних або потребує створення в інший спосіб. Прийнятий нормативний документ, розроблений відповідно до чинного законодавства України, чітко регламентує порядок складання і подання запиту на інформацію до Рахункової палати та порядок отримання, обробки, надання відповіді на запит.

З метою упорядкування взаємодії структурних підрозділів Рахункової палати, регламентації роботи її територіальних управлінь наказом Голови Рахункової палати від 15.03.2011 № 42 було затверджено *Положення про територіальні управління Рахункової палати по м. Києву, Київській, Черкаській та Чернігівській областях (у м. Київ); по Дніпропетровській та Запорізькій областях (у м. Дніпропетровськ); по Львівській, Волинській, Рівненській та Тернопільській областях (у м. Львів); по Одеській, Миколаївській та Херсонській областях (у м. Одеса); по Донецькій та Луганській областях (у м. Донецьк); по Автономній Республіці Крим та м. Севастополь (у м. Севастополь); по Харківській, Сумській та Полтавській областях*

(у м. Харків); по Вінницькій, Житомирській, Кіровоградській та Хмельницькій областях (у м. Вінниця).

Цим же наказом затверджено посадові інструкції головного та провідного спеціалістів з режимно-секретної роботи Рахункової палати, що визначають завдання, обов'язки, права та відповідальність зазначених спеціалістів, які повинні забезпечувати запровадження режиму секретності під час проведення всіх видів робіт, пов'язаних із секретною інформацією, в Рахунковій палаті.

Протягом року доопрацьовано та удосконалено ряд нормативних документів Рахункової палати. Зокрема, з метою спрощення процедури щорічної оцінки діяльності державних службовців на підставі Загального порядку проведення щорічної оцінки виконання державними службовцями покладених на них обов'язків і завдань, затвердженого наказом Головного управління державної служби України від 31.10.2003 № 122, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 19.11.2003 за № 1063/8384, наказом в. о. Голови Рахункової палати від 25.11.2011 № 116 затверджено зміни і доповнення до *Порядку проведення у Рахунковій палаті щорічної оцінки виконання державними службовцями покладених на них обов'язків і завдань*, затвердженого наказом Голови Рахункової палати від 22.12.2009 № 127.

Також наказом в. о. Голови Рахункової палати від 05.12.2011 № 119 внесено зміни і доповнення до *Інструкції з діловодства в Рахунковій палаті*, затвердженої наказом Голови Рахункової палати від 18.07.2002 № 57 (зі змінами і доповненнями).

З метою підвищення ефективності діяльності працівників Рахункової палати, оцінки результатів їх роботи, ділових і професійних якостей, зростання професіоналізму, відкритості, інституційної спроможності державної служби в Рахунковій палаті, підвищення її авторитету шляхом узагальнення досвіду роботи кращих державних службовців у Рахунковій палаті запроваджено проведення щорічного Всеукраїнського конкурсу «Кращий державний службовець», проведення якого у нашій інституції регламентує *Порядок проведення в Рахунковій палаті щорічного Всеукраїнського конкурсу «Кращий державний службовець»*, затверджений наказом Голови Рахункової палати від 10.03.2011 № 39. Порядок розроблено з урахуванням положень *Порядку проведення щорічного Всеукраїнського конкурсу «Кращий державний службовець»*, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19.09.2007 № 1152, Положення про систему підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 07.07.2010 № 564, Методичних рекомендацій щодо проведення щорічного Всеукраїнського конкурсу «Кращий державний службовець», затверджених наказом Голодержслужби України від 16.02.2009 № 44.

Інструкція з експлуатації комп'ютерного обладнання та програмного забезпечення у Рахунковій палаті, затверджена наказом Голови Рахункової палати від 26.05.2011 № 71 (із змінами і доповненнями, внесеними наказом в. о. Голови Рахункової палати від 24.11.2011 № 114), визначає загальні норми та правила, що регулюють отримання та використання комп'ютерного

З *Нормативно-правові та методологічні питання у сфері повноважень Рахункової палати*

обладнання і програмного забезпечення, користування інформаційними системами і ресурсами Інформаційно-аналітичної системи Рахункової палати (ІАС РП), порядок збереження та обміну інформацією, у тому числі щодо програмно-технічних комплексів (ПТК), які функціонують у локальній обчислювальній мережі ІАС РП і сегменті мережі Інтернет, а також щодо відокремлених від мереж ПТК. Правила та процедури використання інформаційних систем у складі ІАС РП та сегменті Інтернет можуть встановлюватися також іншими документами, зокрема керівництвом користувача відповідної системи, та бути як на паперових носіях, так і в електронному вигляді. Інструкція також встановлює порядок замовлення, отримання, введення в експлуатацію, завершення експлуатації й основні правила користування та обслуговування ПТК, порядок його укомплектування додатковим обладнанням, програмним забезпеченням, витратними матеріалами тощо, які забезпечують безаварійну та безпечну експлуатацію комп'ютерної техніки та програмного забезпечення.

4. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Рахункова палата України протягом 2011 року здійснювала міжнародне співробітництво, відповідно до пункту 12 статті 6 Закону України «Про Рахункову палату», за такими основними напрямками:

- налагодження та розвиток двостороннього і багатостороннього співробітництва з іноземними вищими органами фінансового контролю;
- участь у заходах Міжнародної та Європейської організацій вищих органів фінансового контролю INTOSAI і EUROSAI;
- забезпечення діяльності спеціальної групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф;
- участь у роботі Ради керівників вищих органів фінансового контролю держав - учасниць СНД;
- поглиблення співпраці з міжнародними організаціями.

У 2011 році Рахункова палата активно розвивала двостороннє співробітництво з вищими органами фінансового контролю іноземних держав, діяльність яких становила інтерес для нашої інституції.

Невід'ємним елементом міжнародного співробітництва та практичним аспектом реалізації двосторонніх угод Рахункової палати України, як і в попередні роки, було проведення паралельних аудитів. Зокрема, відповідно до попередніх домовленостей у 2010 році між ВОФК України та Польщі, у квітні 2011 року в м. Варшаві (Республіка Польща) відбулися два робочі засідання учасників міжнародних паралельних аудитів програм, спрямованих на підвищення зайнятості інвалідів у державному секторі та підготовки Польщі та України до проведення фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу. Мета цих зустрічей – представлення попередніх результатів національних перевірок, обмін інформацією за їх результатами, а також обговорення обсягів і форм їх оприлюднення.

У ході роботи VIII Конгресу EUROSAI (31.05.2011, м. Лісабон, Португальська Республіка) відбулася двостороння зустріч Голови Рахункової палати України Валентина Симоненка з Президентом Вищої палати контролю Польщі Яцеком Єзерські, під час якої сторони обговорили актуальні питання двостороннього співробітництва ВОФК України та Польщі, приділили значну увагу питанню забезпечення ощадливого й одночасно ефективного використання обмежених фінансових ресурсів держав, враховуючи складний післякризовий період, на проведення фінальної частини ЄВРО-2012 і підписали спільний звіт за результатами 3-го етапу паралельного аудиту підготовки Польщі та України до проведення фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу. Сторони також підкреслили, що здійснена перевірка сприяє більш чіткій організації заходів чемпіонату в цілому та домовились щодо проведення 4-го фінального етапу аудиту в 2012 році.

У цілому у звітному періоді було завершено три паралельні аудити та підписано спільні звіти за їх результатами, а саме:

- паралельний аудит підготовки Республіки Польща та України до проведення фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу (здійснювався спільно з ВОФК Республіки Польща);
- міжнародний координований паралельний аудит програм/заходів, спрямованих на підвищення зайнятості інвалідів у державному секторі (здійснювався спільно з ВОФК 12 країн);

– міжнародний координований аудит захисту Чорного моря від забруднення, який проводився у рамках діяльності спеціальної групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф, та робочої групи EUROSAI з аудиту навколишнього середовища (здійснювався спільно з ВОФК Грузії, Республіки Румунія, Російської Федерації, Турецької Республіки).

Крім того, у 2011 році було розпочато підготовку до проведення міжнародного аудиту використання бюджетних коштів, виділених на попередження і ліквідацію наслідків катастроф.

Міжнародні заходи в рамках двостороннього співробітництва Рахункової палати у звітному році спрямовувались також на подальший розвиток співпраці з вищими органами фінансового контролю інших країн у частині обміну досвідом роботи. Представники Рахункової палати взяли участь у ряді міжнародних науково-практичних конференцій, а саме: «Державний фінансовий контроль – інструмент стабілізації економіки» (червень 2011 року, м. Астана, Республіка Казахстан); «Проблеми прозорості бюджетної системи та завдання державного аудиту» (вересень 2011 року, м. Чолпон-Ата, Республіка Киргизстан); а також у конференції щодо проблем фінансового контролю, яка проходила в м. Баку (Азербайджанська Республіка) у листопаді 2011 року.

Крім налагодження та подальшого розвитку двостороннього і багатостороннього співробітництва з іноземними ВОФК, у звітному періоді Рахункова палата брала активну участь у роботі керівних та робочих органах міжнародних спеціалізованих організацій INTOSAI та EUROSAI.

У рамках **VIII Конгресу EUROSAI** (30.05-02.06.2011, м. Лісабон, Португальська Республіка) делегація Рахункової палати на чолі з її Головою Симоненком В.К. брала активну участь у XXXVII і XXXVIII засіданнях Ради керуючих EUROSAI, під час яких було обговорено та затверджено низку питань, що виносилися на розгляд Конгресу. Голова Рахункової палати виступив на пленарних сесіях Конгресу з доповіддю на тему «Виклики та вимоги, що постають перед державним управлінням». Делегація Рахункової палати підтримала затвердження Стратегічного плану EUROSAI на 2011–2017 роки, який фактично створив нове середовище для регіонального співробітництва ВОФК. Зокрема, для досягнення стратегічних цілей EUROSAI було створено чотири цільові групи. Рахункова палата набула членства у трьох з них: у цільовій групі 1 «Інституційний розвиток»; цільовій групі 2 «Професійні стандарти» та цільовій групі 3 «Обмін знаннями».

У ході візиту до Португалії відбулась зустріч Голови Рахункової палати Симоненка В.К. з Президентом Португальської Республіки паном Анібалом Антоніну Каваку Сілвою, під час якої порушувалися актуальні теми активізації двосторонніх відносин між Україною і Португалією як на загальнодержавному, так і міжвідомчому рівнях, що відповідає національним інтересам обох країн. Головна увага в розмові приділялась питанню незалежності аудиту державних фінансів у світі та ролі ВОФК у подоланні наслідків глобальної фінансово-економічної кризи.

4 Міжнародне співробітництво



*Виступ Голови Рахункової палати на VIII Конгресі EUROSAI
(м. Лісабон, Португальська Республіка, 31 травня 2011 року)*



*Зустріч Голови Рахункової палати Симоненка В.К. з Президентом Португальської
Республіки Анібалом Антоніну Каваку Сілвою
(м. Лісабон, Португальська Республіка, 1 червня 2011 року)*

4 Міжнародне співробітництво

Вирішальне значення VIII Конгресу EUROSAI також мав для спеціальної групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф. У зв'язку із завершенням трирічного мандата Рахункова палата України підготувала та представила на Конгресі звіт за основними напрямками її діяльності.

Враховуючи досягнення спеціальної групи, Конгрес високо оцінив роботу, проведену Рахунковою палатою України як очільником спеціальної групи, та прийняв резолюцію щодо подовження її мандата на наступний трирічний період – до 2014 року. На основі прийнятої резолюції та з урахуванням положень Стратегічного плану EUROSAI на 2011–2017 роки спеціальною групою було розроблено проект Плану роботи на 2012–2014 роки і зроблено першочергові кроки, спрямовані на його практичну реалізацію.

Однією з форм роботи спеціальної групи, як і інших подібних груп, є регулярне щорічне проведення спільних засідань, на яких підбиваються певні підсумки, узгоджуються дії та схвалюються подальші напрями діяльності. У березні 2011 року в м. Москва, Російська Федерація, було проведено чергове **III засідання спеціальної групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф**, у якому брали участь представники 10 ВОФК та міжнародних організацій. На засіданні підбивалися підсумки реалізації Плану роботи спеціальної групи на 2009–2011 роки, а також був представлений проект Рекомендацій кращої практики проведення аудитів коштів, виділених на попередження і ліквідацію наслідків катастроф, і Глосарій термінів з проведення аудиту у сфері попередження і ліквідації наслідків катастроф.



*III засідання спеціальної групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф
(м. Москва, Російська Федерація, 22-23 березня 2011 року)*

На виконання Стратегічного плану EUROSАI на 2011–2017 роки фахівці Рахункової палати брали участь в установчих засіданнях цільових груп 2 і 3 (жовтень 2011 р., м. Бонн, Німеччина, листопад 2011 р., м. Прага, Чехія), під час яких обговорювалися ключові питання їх функціонування. Особливу увагу привертає до себе питання взаємодії цільової групи 3 і спеціальної групи EUROSАI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф.

Протягом 2011 року Рахункова палата України брала активну участь у діяльності робочої групи EUROSАI з аудиту навколишнього середовища (EUROSАI WGEA), робочої групи INTOSАI з аудиту навколишнього середовища (INTOSАI WGEA) і робочої групи INTOSАI з підзвітності та аудиту допомоги, пов'язаної з катастрофами (INTOSАI AADA).

У квітні 2011 року делегація Рахункової палати разом із ВОФК Чорноморського регіону (Грузія, Республіка Румунія, Російська Федерація, Турецька Республіка) брала участь у **III робочій зустрічі учасників аудиту захисту Чорного моря від забруднення** (м. Бухарест, Румунія). На засіданні було затверджено структуру та зміст Спільного звіту про проведення міжнародного аудиту, який презентували та підписали під час VIII Конгресу EUROSАI.

Крім того, в рамках діяльності EUROSАI WGEA у лютому звітнього року секретаріат робочої групи організував **VII засідання наглядового комітету** робочої групи у формі телефонної конференції, під час якої було затверджено план роботи на 2011 рік та розглянуто питання щодо участі членів наглядового комітету в аудиті адаптації до зміни клімату, який ініціював Секретаріат EUROSАI WGEA в 2011 році.

Обговорення питання аудиту адаптації до зміни клімату було продовжено під час **IX щорічного засідання EUROSАI WGEA**, яке відбулося у жовтні 2011 року, м. Стокгольм, Королівство Швеція. У рамках цього засідання 14.10.2011 проведене **VIII засідання наглядового комітету** робочої групи, в якому взяли участь представники Рахункової палати. Українська сторона поінформувала учасників засідання про результати міжнародного координованого аудиту захисту Чорного моря від забруднення та ініціативу Рахункової палати України провести у 2012–2013 роках міжнародний координований аудит захисту басейну Чорного моря від забруднення.

На початку листопада 2011 року делегація Рахункової палати брала участь у **XIV засіданні робочої групи INTOSАI з аудиту навколишнього середовища** (м. Буенос-Айрес, Аргентина). Українська делегація презентувала свій досвід у проведенні міжнародного аудиту використання коштів міжнародної допомоги на охорону навколишнього середовища «Міжнародний координований аудит Чорнобильського фонду «Укриття»: ризики шахрайства та корупції», що викликало зацікавленість міжнародних експертів у зв'язку з унікальністю об'єкта перевірки. Крім того, під час засідання членам INTOSАI WGEA була надана інформація щодо діяльності спеціальної групи EUROSАI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф.

Із тематикою спеціальної групи EUROSАI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф, яку очолює Рахункова палата, тісно пов'язаний предмет діяльності робочої групи INTOSАI з під-

звітності та аудиту допомоги, пов'язаної з катастрофами. Рахункова палата України є активним членом цієї групи і бере участь у всіх її засіданнях. Останнє **V засідання робочої групи INTOSAI з підзвітності та аудиту допомоги, пов'язаної з катастрофами**, за участю делегації Рахункової палати України відбулося у жовтні 2011 року в м. Анталії, Туреччина. На ньому розглядалися проблемні питання щодо підзвітності гуманітарної допомоги і допомоги, пов'язаної з катастрофами, та практичного досвіду у сфері аудиту допомоги, пов'язаної з катастрофами, готовності до катастроф. Делегація Рахункової палати репрезентувала досвід ВОФК України у проведенні координованого міжнародного аудиту коштів Чорнобильського фонду «Укриття».

Представники Рахункової палати взяли участь у **щорічному засіданні робочої групи INTOSAI з питань державного боргу** (червень 2011 року, м. Вільнюс, Литовська Республіка), під час якого було зроблено доповідь і презентовано проект звіту про хід та результати дослідження «Умовний борг», що проводилося Рахунковою палатою України серед ВОФК – членів INTOSAI.

У звітному році продовжувалось багатостороннє співробітництво Рахункової палати в рамках Ради керівників ВОФК держав – учасниць Співдружності Незалежних Держав.

На початку вересня 2011 року в м. Києві відбулося засідання **XI сесії Ради керівників ВОФК держав – учасниць СНД** на тему «Роль і місце ВОФК СНД в контролі за використанням державних коштів, що виділяються на попередження і ліквідацію наслідків природних і техногенних катастроф».

У роботі сесії брали участь делегації ВОФК Азербайджану, Білорусі, Вірменії, Казахстану, Киргизстану, Молдови, Російської Федерації, Таджикистану, Латвії та Виконкому СНД. У ході засідання в.о. Голови Рахункової палати України Яременка О.С. було обрано Головою Ради керівників ВОФК держав – учасниць СНД.

За результатами роботи прийнята резолюція Ради «Про місце і роль вищих органів фінансового контролю держав – учасниць Співдружності Незалежних Держав в контролі за використанням державних коштів, що виділяються на попередження і ліквідацію наслідків природних і техногенних катастроф» і затверджено план її роботи між XI і XII сесіями.

Резолюцією Ради, зокрема, передбачено:

– сприяння активізації взаємин між контролюючими органами за використанням державних коштів, що спрямовуються на попередження та ліквідацію наслідків катастроф;

– погодження планів контрольної та експертно-аналітичної діяльності, наукових досліджень з питань, пов'язаних зі здійсненням спільних аудитів у зазначеній сфері;

– проведення тематичних двосторонніх і багатосторонніх аудитів використання коштів на попередження та ліквідацію наслідків катастроф;

– досягнення практичної реалізації спільних пропозицій урядам країн, які мають спрямовуватися на вдосконалення нормативно-правового поля, формування ефективної системи державного управління, сприяти поліпшенню системи зовнішнього та внутрішнього контролю в галузі попередження та ліквідації наслідків катастроф техногенного і природного характеру.

4 Міжнародне співробітництво



*XI сесія Ради керівників ВОФК держав-учасниць СНД
(м. Київ, 8 вересня 2011 року)*

У рамках роботи XI сесії Ради керівників ВОФК держав – учасниць СНД відбулась зустріч Голови Верховної Ради України Литвина В.М. з керівниками делегацій ВОФК країн СНД, під час якої було наголошено на важливій ролі конституційної незалежної інституції, якою є Рахункова палата. Голова Верховної Ради України також зазначив, що в рамках СНД загальними зусиллями вдалося створити необхідні умови для взаємовигідного співробітництва між вищими органами фінансового контролю з урахуванням національних інтересів країн – учасниць Співдружності.



*Зустріч Голови Верховної Ради України Литвина В.М.
з керівниками делегацій ВОФК країн СНД (м. Київ, 9 вересня 2011 року)*

Протягом 2011 року продовжувала свою діяльність **Експертна група з питань ключових національних показників** при Раді керівників ВОФК держав – учасниць СНД – у травні 2011 року відбулося її **IV засідання** (м. Москва, Російська Федерація), у роботі якого взяли участь представники Рахункової палати.

Учасники засідання продемонстрували готовність до активної співпраці, спрямованої на оцінку можливості досягнення методологічної однорідності (порівнянності) ключових національних показників держав – учасниць СНД і дослідження можливості використання ключових національних показників для оцінки результатів аудиту національних і транснаціональних проектів та програм, які здійснюються в рамках СНД.

Крім участі Рахункової палати в робочих органах INTOSAI та EUROSAI у 2011 році активно розвивалося її співробітництво з іншими міжнародними організаціями.

Одним із основних напрямів міжнародної діяльності Рахункової палати було виконання функцій зовнішнього аудитора **Організації з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ)**.

У рамках виконання функцій зовнішнього аудитора ОБСЄ фахівцями Рахункової палати у 2011 році проведено вісім аудитів діяльності ОБСЄ та її підрозділів. Аудиторська група Рахункової палати 07.07.2011 надала звіт за результатами проведеного аудиту консолідованої фінансової звітності ОБСЄ за 2010 фінансовий рік, який одностайно був схвалений Постійною Радою ОБСЄ та отримав високу оцінку її членів.

Завдяки професійній діяльності Рахункової палати України як зовнішнього аудитора ОБСЄ вдосконалено фінансовий менеджмент цієї організації, зокрема щодо управління та використання залишків нерозподілених коштів минулих періодів, посилено контроль і відповідальність за створенням боргових зобов'язань. Ця робота дістала схвальну оцінку і вдячність з боку країн - членів ОБСЄ. Крім того, аудитори Рахункової палати здійснюють моніторинг переходу ОБСЄ на міжнародні стандарти бухгалтерського обліку в державному секторі (IPSAS).

28 листопада – 2 грудня 2011 року делегація Рахункової палати на чолі з в. о. Голови Рахункової палати Яременком О.С. брала участь у роботі **XIV сесії Генеральної конференції Організації Об'єднаних Націй з промислового розвитку (ЮНІДО)** (м. Відень, Австрія). На конференції була представлена доповідь Рахункової палати України, в якій наголошувалось, що головним завданням зовнішніх аудитів міжнародних організацій є оцінка консолідованої річної фінансової звітності, стану їх внутрішнього контролю, фінансового управління та менеджменту.

У рамках роботи Генеральної конференції також відбулись робочі зустрічі делегації Рахункової палати України з делегаціями ВОФК Іспанії, Китаю, Польщі, Японії, під час яких обговорювались актуальні питання проведення зовнішнього аудиту міжнародних організацій вищими органами фінансового контролю. Іноземних колег також ознайомили з досвідом Рахункової палати України у цій сфері. Зокрема, було наголошено, що аудитори Рахункової палати України застосовують системний підхід до організації проведення перевірок та аналізу їх результатів.

У ході зазначеного робочого візиту 29.11.2011 у Секретаріаті ОБСЄ відбулася зустріч в. о. Голови Рахункової палати Яременка О.С. з Генеральним Секретарем ОБСЄ паном Ламберто Дзанньєром, під час якої його було поінформовано про виконання Рахунковою палатою України функцій зовнішнього аудитора ОБСЄ та зазначено, що, відповідно до ухваленої Колегією Рахункової палати аудиторської стратегії зовнішнього аудиту ОБСЄ, встановлено тісне співробітництво з контролюючими органами ОБСЄ, а саме Аудиторським комітетом та Управлінням внутрішнього нагляду.

Генеральний Секретар ОБСЄ висловив задоволення роботою Рахункової палати України як зовнішнього аудитора ОБСЄ та відзначив принципову глибоку аналітичну роботу групи зовнішніх аудиторів Рахункової палати, а також їх конструктивні пропозиції щодо поліпшення діяльності організації та здійснення аудитів.

Повноваження ВОФК України як зовнішнього аудитора ОБСЄ продовжено ще на один рік.

Протягом року продовжувались двосторонні консультації між Рахунковою палатою та **Світовим банком**. Під час зустрічей сторони обговорювали численні питання, що викликають обопільний інтерес: реалізація Світовим банком нового проекту з аналізу підзвітності та управління державними коштами, умови складання бюджету програм соціальної допомоги в Україні та управління ними, напрями допомоги Світового банку у сфері інституційного розвитку та вдосконалення технічного забезпечення діяльності Рахункової палати тощо.

5. ГЛАСНІСТЬ У РОБОТІ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ

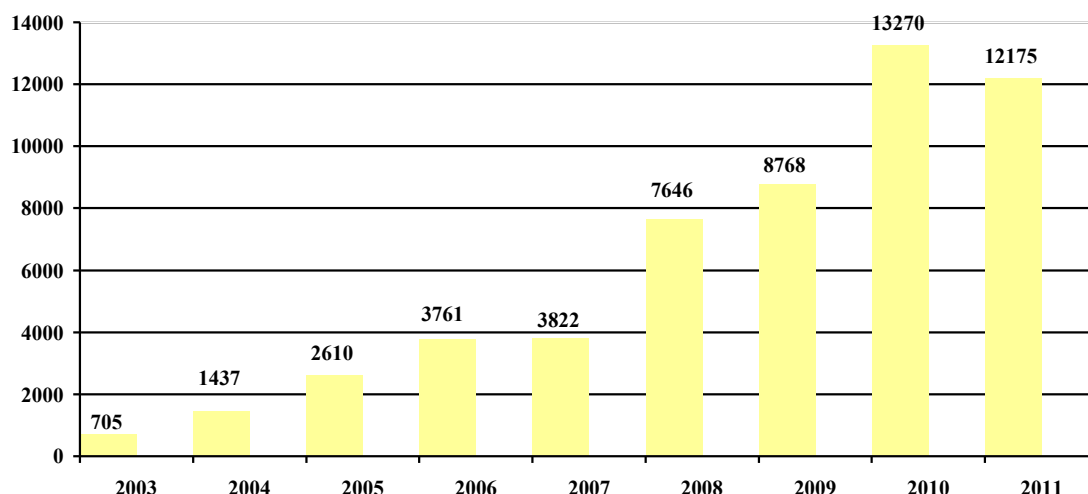
Принцип гласності, відповідно до вимог Закону України «Про Рахункову палату», є невід’ємною складовою діяльності незалежного конституційного органу фінансового контролю у державі та, як і в попередні роки, був покладений в основу інформаційної політики Рахункової палати у 2011 році. через засоби масової інформації Рахункова палата оперативно повідомляла громадськості про результати здійснення нею контрольних та експертних заходів, посилюючи цим самим публічний контроль за використанням коштів державного бюджету.

Оприлюднення результатів проведених Рахунковою палатою у 2011 році контрольних заходів здійснювались шляхом:

- розміщення інформаційних повідомлень у ЗМІ;
- публікації інформаційних матеріалів про діяльність Рахункової палати на її веб-порталі;
- проведення прес-конференцій, брифінгів, організованих за ініціативою Рахункової палати та на прохання представників ЗМІ;
- надання інформації за запитами відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації»;
- проведення публічних виступів, розміщення статей, надання інтерв’ю і коментарів керівництва та фахівців Рахункової палати;
- випуску та розповсюдження інформаційних бюлетенів Рахункової палати.

Протягом року було підготовлено і розповсюджено 109 офіційних повідомлень щодо результатів здійснення Рахунковою палатою контрольних та експертних заходів. Загалом у засобах масової інформації впродовж року оприлюднено 12175 матеріалів, пов’язаних з діяльністю Рахункової палати або посиланням на неї (діаграма 10).

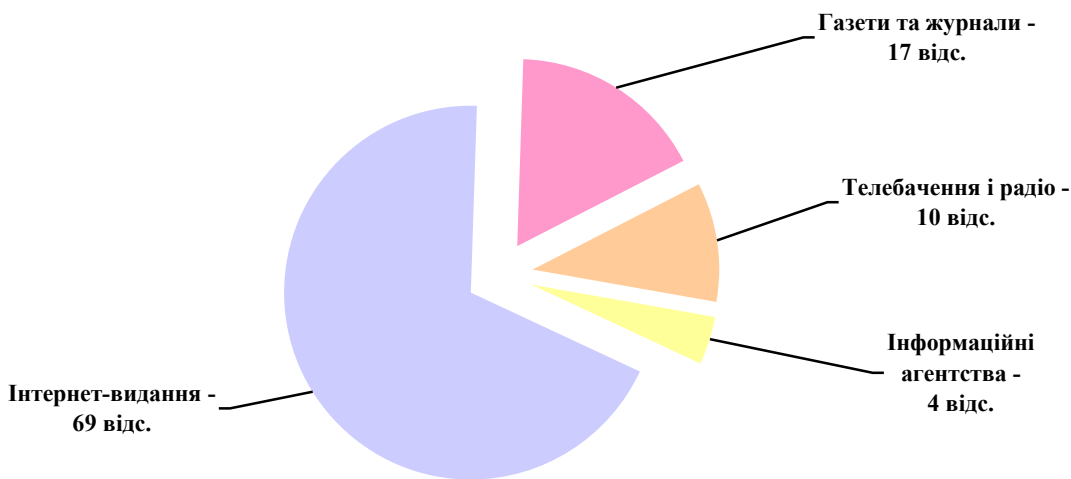
Діаграма 10. Загальна кількість публікацій за матеріалами Рахункової палати України



Стабільно висока кількість оприлюднених у пресі інформаційних матеріалів або посилань на них щодо діяльності Рахункової палати вказує на

постійний інтерес суспільства до об'єктивних відомостей про стан державних фінансів і правильний вибір напрямів співпраці з представниками преси та громадськості, запровадження нових форм співпраці зі ЗМІ. Встановлення зворотного зв'язку та безпосередніх прямих контактів із журналістами рейтингових центральних газет та телеканалів дало змогу цілеспрямовано й оперативно розміщувати коментарі Рахункової палати за матеріалами контрольно-аналітичних заходів. Активне використання політиками, економістами, експертами, політологами, журналістами матеріалів Рахункової палати для ілюстрування думок і фактів, доведення тих чи інших тез, посилення аргументації тощо свідчить про беззаперечне визнання високого фахового рівня контрольно-аналітичної роботи Рахункової палати.

Діаграма 11. Присутність Рахункової палати у ЗМІ



У 2011 році інформацію про діяльність Рахункової палати публікували та використовували у підготовці новин та аналітичних статей:

- 20 центральних друкованих газет і журналів: «Голос України», «Урядовий кур'єр», «Комерсант», «2000», «Сьогодні», «Столичные новости», «Бізнес», «Власть денег», «Зеркало недели», «Україна – Business», «Дело», «Економічна правда», «Ділова столиця», «Робітнича газета», «Газета по-киевски», «Трибуна» тощо;

- понад 20 регіональних (обласних) газет і журналів: «Київські новини», «Високий вал» (Чернігів), «Галичина», «Високий замок», «Львівська хвиля», «Львівська газета», «Поступ» (Львів), «Експрес» (Львів), «Вечерний Харьков», «Донбас», «Донецький кряж», «Горняк», «Одеські вісті», «Независимая газета «Юг» (Одеська область), «Рівне вечірне», «Доба», «Народне слово», «Новости Крыма», «Крымская правда», «Ялтинские вести», «Слово», «Утренняя газета», «Газета 33-канал», «Експрес», «Бердянск деловой», «Вечерний Николаев», «Технополис», «Вести» тощо;

- 10 провідних інформаційних агентств України: Укрінформ, УНІАН, Інтерфакс, Інтермедіаконсалтинг, Онлайн-бізнес, Голос-ua, ЛігаБізнес-інформ, РБК-Україна, Українські новини, АМІ «Новини - Україна»;

- понад 160 інтернет-видань країни, з них близько 60 регіональних: *СХІД-інфо, Захід.нет, БукІнфо, Ура-Інформ.Донбас, Житомир-інфо, Медіа Крим, Новий регіон - Крим, Львівський портал, Одесінформ, Харків-інфо, Бізнес-портал Миколаївщини, «ГалІнфо», «Політична Херсонщина», «Західна інформаційна корпорація», «Донбасс на ладони», «Ужгород.нет», «Новини Полтавщини», «Харків» тощо;*
- понад 18 телевізійних каналів та програм: *УТ-1, 1+1, Інтер, ICTV, ТРК «Україна», СТБ, Новий канал, КДРТРК, УТР, 5-й канал, канал «24», 1-й Діловий, UBR, телеканал «Рада» тощо;*
- 6 радіоканалів: *«Голос Києва», «Ера», «Українське радіо», «Національна радіокомпанія», «Промінь», «Радіо Свобода».*

Найбільшого резонансу в суспільстві протягом 2011 року набули такі матеріали Рахункової палати: «Забезпечення безпеки до Євро-2012 заблукало у програмних заходах», «Стадіон «Металіст»: кому подарунок за бюджетні кошти?», «Нова ЛЕП для Одещини – дорогою ціною», «Темпи будівництва ЛЕП обмежують генеруючі можливості енергосистеми України», «Метро-плани Харкова: рахунок в кінці тунелю», «Програма закінчилася, бідність залишилася», «Будівництво в Україні автодоріг із розмахом – 31 км на рік!», «Виконання Державного бюджету за перший квартал 2011 року», «Недоступне «доступне» житло», «Перерваний політ вітчизняного авіапрому», «Головна роль Мінкультури у трилері про занепад національного кіно», «Пільги не рятують вітчизняне книговидавництво», «Ілюзія безпеки – «без ГМО», «Антимонопольний комітет у хвості монопольних проблем», «Вирок» аудиторів пенітенціарній службі: винна у провалі програми», «Заручники нерозв'язаних проблем соціального обслуговування», «Про молодь України дбає хіба що... текст державної програми», «Розвиток НТКУ і НРКУ стримується недостатнім фінансуванням», «Як зупинити комерціалізацію державних органів», «Недбалість чиновників шкодить здоров'ю», «Матері-героїні долають бюрократичні перепони», «Чому дорогі підручники?», «Документи Національного архіву під загрозою втрати».

Протягом 2011 року представники Рахункової палати взяли участь у роботі 44 засідань комітетів Верховної Ради України, на розгляд яких було винесено 68 питань за результатами здійснених Рахунковою палатою контрольних-аналітичних та експертних заходів. Крім того, у 2011 році представники Рахункової палати взяли участь у засіданні робочих груп Комітету Верховної Ради України з питань бюджету під час підготовки Державного бюджету України на 2012 рік, у трьох комітетських слуханнях та у семи парламентських слуханнях, що були проведені у Верховній Раді України.

6. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ

6.1. КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Кадрова політика в Рахунковій палаті здійснюється із дотриманням вимог законів України «Про Рахункову палату», «Про державну службу» та «Про засади запобігання і протидії корупції», інших нормативних документів, що поширюють свою дію на державні інституції.

У звітному році пріоритетними напрямками кадрової роботи були такі: укомплектування штатних посад досвідченими фахівцями шляхом організації і проведення конкурсного відбору та використання кадрового резерву; розстановка кадрів відповідно до результатів роботи та кваліфікаційного рівня; контроль за дотриманням виконавської і трудової дисципліни; підвищення кваліфікації кадрів; удосконалення забезпечення документального оформлення проходження державної служби та трудових відносин.

Кадрове забезпечення у 2011 році мало особливості, оскільки здійснювалось в умовах змін законодавства, реформування системи органів державної влади, запровадження більш жорстких антикорупційних засад, проведення пенсійних перетворень. Державна політика, що вплинула на зміну повноважень Рахункової палати (на сьогодні не здійснюється контроль за дохідною частиною державного бюджету), відповідним чином відобразилась на структурі і штатному розписі.

Станом на 31.12.2011 фактична чисельність працівників була 458 осіб, або 84 відс. від затвердженої штатної чисельності, з них 429 осіб – державні службовці, 29 – робітники і службовці. У центральному апараті Рахункової палати працював 341 чол., у восьми територіальних управліннях – 117 чоловік. Співвідношення працівників центрального апарату і територіальних управлінь становило 74 відс. до 26 відс. відповідно.

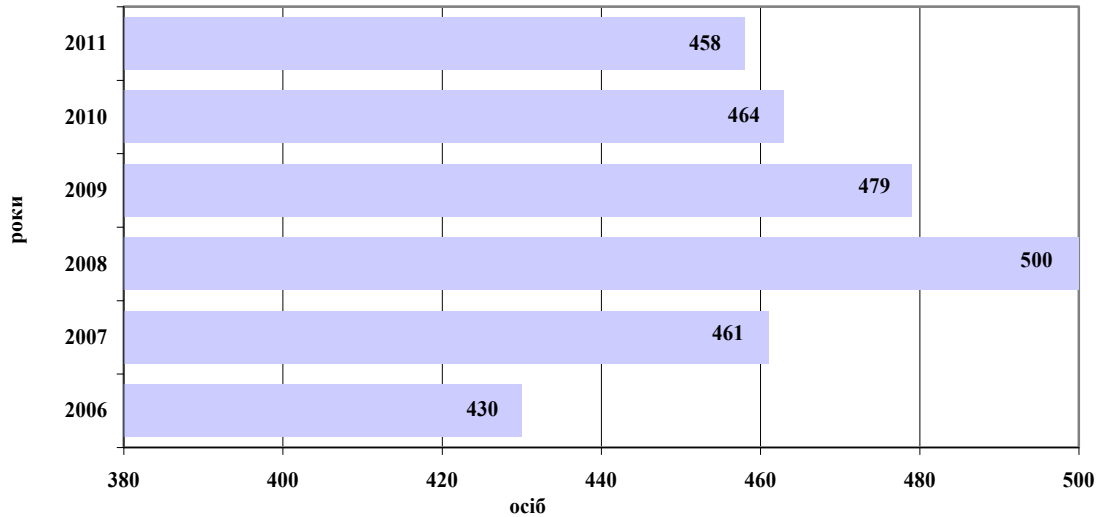
Середній вік працюючих – 42 роки.

Науковий потенціал Рахункової палати – 2 доктори економічних наук, 24 кандидати наук, 10 аспірантів і 2 докторанти. Вищу освіту мають всі державні службовці, з них 130 мають освітньо-кваліфікаційний рівень магістра, 117 – дві вищі освіти, 13 – три, 1 – чотири, ще 11 осіб продовжують здобувати другу або третю вищу освіту.

Почесні звання «Заслужений економіст України» мають 10 осіб, «Заслужений юрист України» – 3, «Заслужений будівельник України» – 1, «Заслужений діяч науки і техніки України» – 1, «Заслужений працівник промисловості України» – 1, «Заслужений працівник сільського господарства України» – 1 особа.

Усього у 2011 році прийнято на роботу 46 осіб (у 2010 – 43), з них 44 – на посади державних службовців і 2 – на посади робітників. За цей же період звільнено 51 особу (у 2010 – 57), з них 48 державних службовців і 3 водії. Рівень плинності кадрів у 2011 році становив 10,9 відс., що нижче аналогічного показника 2010 року – 12,3 відсотка. При цьому необхідно відзначити, що показник звільнення молоді віком до 35 років теж знизився на 3 відс., а частка осіб, які працюють у Рахунковій палаті понад 5 років, зросла і становила на кінець року 45 відсотків.

**Діаграма 12. Кількість осіб, фактично працюючих
у Рахунковій палаті**



Добір кадрів здійснювався шляхом конкурсного відбору та призначення з кадрового резерву державних службовців інших державних органів. Упродовж 2011 року розглянуто документи 64 претендентів. За результатами конкурсного відбору призначено на вакантні посади 32 кандидати, ще 12 осіб призначено з кадрового резерву.

Протягом року призначено на більш високі посади 41 працівник (в тому числі з кадрового резерву – 38, із них 21 – на керівні посади; шляхом стажування – 3, з них 2 – на керівні посади), присвоєно чергові ранги 122 державним службовцям.

За професійне виконання службових обов'язків, особистий внесок у розвиток і становлення Рахункової палати та високі досягнення у праці було відзначено 58 працівників, із них 1 – державною нагородою – орденом «За заслуги» III ступеня, 5 – урядовими нагородами і 1 – відзнакою Верховної Ради України.

Особливістю професійного навчання персоналу Рахункової палати є комплексність і безперервність процесу. Всього у 2011 році було організовано 34 навчальні заходи (у 2010 – 22), учасниками яких стали 246 працівників, що становить 57,2 відс. працюючих (у 2010 – 182 працівники, або 41,5 відсотка). Питома вага державних службовців територіальних управлінь Рахункової палати, які пройшли навчання, збільшилась в 4 рази порівняно з попереднім звітним періодом і становила 41,7 відс. загальної кількості працюючих у територіальних управліннях.

Протягом 2011 року 120 працівників підвищили кваліфікацію й отримали сертифікати (у 2010 – 99), 7 сертифікатів одержали державні службовці територіальних управлінь.

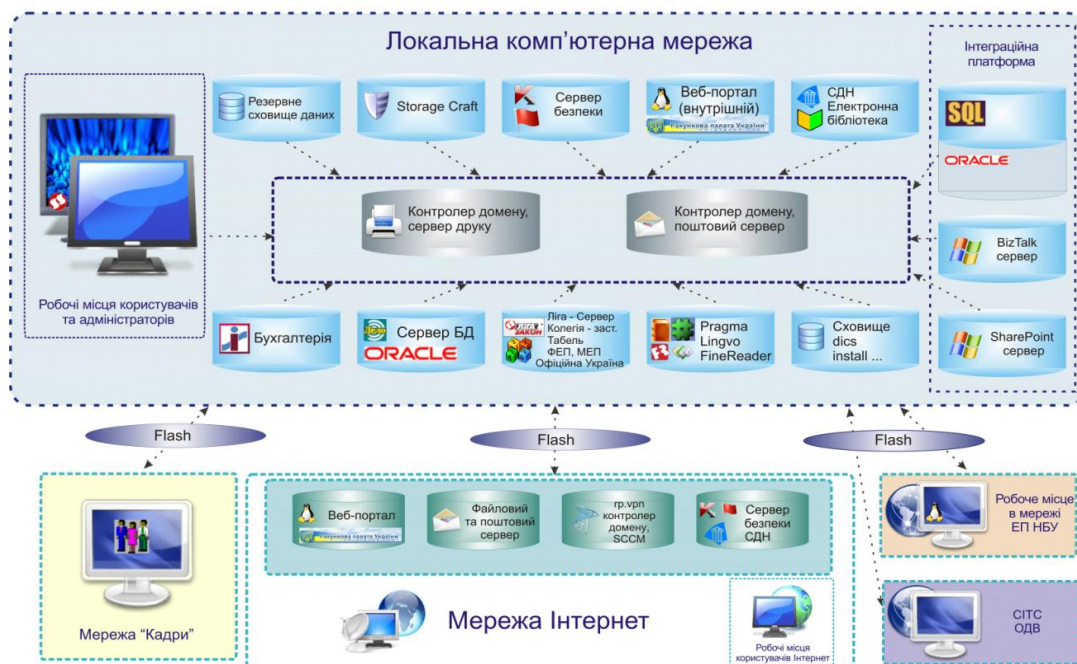
У 2011 році укладено дві угоди про співробітництво з вищими навчальними закладами, напрям спеціалізації яких найбільше відповідав основній діяльності Рахункової палати, – Київським національним університетом імені Тараса Шевченка та Київським національним торговельно-економічним університетом.

6.2. ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА СИСТЕМА ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ

Інформаційно-аналітична система Рахункової палати (ІАС РП) є комплексною системою, основа якої – Інтеграційна платформа на базі програмних систем Microsoft SharePoint та Microsoft BizTalk. ІАС РП містить більш як 30 інформаційних та аналітичних засобів, у тому числі системи підтримки діяльності Колегії Рахункової палати (АС «Колегія» та «Моніторинг рішень Колегії»), ІАС правової підтримки «Ліга», інформаційно-аналітичні системи «Моніторинг фінансових показників виконання бюджетів усіх рівнів», «Моніторинг макропоказників економічного та соціального становища України» і «Моніторинг галузевих показників соціально-економічного розвитку регіонів України», систему електронного документообігу та контролю виконання доручень «Дело-Предприятие» тощо. ІАС РП включає також регіональні сегменти, об'єднані з центральним апаратом у єдину корпоративну мережу, що дає можливість територіальним управлінням використовувати спільні інформаційні ресурси, підтримувати постійний зв'язок з центральним апаратом та отримувати доступ до мережі Інтернет.

Ресурси ІАС РП ефективно використовуються фахівцями Рахункової палати у процесі проведення контрольних та експертно-аналітичних заходів. ІАС РП дозволяє фахівцям Рахункової палати безпосередньо на робочому місці здійснювати пошук, перегляд та аналіз інформації щодо стану виконання бюджетів усіх рівнів, соціально-економічного розвитку держави як в цілому, так і в її окремих регіонах, здійснювати моніторинг чинного законодавства України.

Комп'ютерна мережа Рахункової палати



Як і у попередні роки, обсяги фінансування заходів з розвитку та забезпечення функціонування ІАС РП у 2011 році були недостатніми. Видатки споживання становили менше 58 відс. від обсягів 2010 року, а видатки розвитку, за рахунок яких здійснюється закупівля та модернізація комп'ютерного та телекомунікаційного обладнання, взагалі на цілі інформатизації не виділялися.

Як наслідок, за 2011 рік не було придбано жодної одиниці комп'ютерного обладнання замість морально застарілого та фізично зношеного. У недостатніх обсягах здійснювалося фінансування розвитку базової складової ІАС РП – інтеграційної платформи, систем «Колегія» і «Моніторинг рішень Колегії», «Моніторинг макропоказників економічного та соціального становища України» і «Моніторинг галузевих показників соціально-економічного розвитку регіонів України», побудови комплексної системи захисту інформації в ІАС РП.

Пріоритетним завданням 2011 року стало виконання заходів з інформатизації реконструйованого будинку на вул. В. Гетьмана, 8/26, у м. Київ. Упродовж першого півріччя 2011 року було завершено роботи зі створення сегмента локальної обчислювальної мережі у будинку, а також побудовано лінію оптоволоконного зв'язку загалом завдовжки більш як 5 км, що об'єднала цей сегмент і ЛОМ центрального офісу, а також відповідні сегменти мережі Інтернет.

Виконано роботи з підключення до ЛОМ і сегмента Інтернет програмно-технічних комплексів та іншого комп'ютерного обладнання, закріпленого за фахівцями і посадовими особами територіального управління Рахункової палати по м. Києву, Київській, Черкаській та Чернігівській областях, а також департаментів і структурних підрозділів центрального апарату Рахункової палати, які розміщені на вул. В. Гетьмана, 8/26. Комп'ютерне обладнання цих підрозділів об'єднано у віртуальні приватні мережі, у яких реалізовано правила інформаційного обміну відповідно до діючої політики безпеки.

Утворена телекомунікаційна мережа дала змогу організувати ефективне функціонування робочих місць територіально віддалених структурних підрозділів і забезпечити їх фахівців інформаційними ресурсами та ресурсами інформаційно-аналітичних систем, які досі були доступні лише на робочих місцях у будівлях центрального апарату. Фахівці територіального управління Рахункової палати по м. Києву, Київській, Черкаській та Чернігівській областях вперше отримали такий повноцінний доступ.

Протягом року тривали роботи з розвитку інтеграційної платформи, систем «Колегія» та «Моніторинг рішень Колегії». Здійснено імпорт даних до інтеграційної платформи та налагоджено процес автоматичного їх оновлення і доповнення. Оновлено інтерфейси головної сторінки інтеграційної платформи та впроваджено візуальні засоби контролю процесу синхронізації в адміністративних утилітах.

Розпочато роботи зі створення нової комплексної системи захисту інформації (КСЗІ) в ІАС РП. Створення системи здійснювалось з метою виконання норм чинного законодавства з питань захисту інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах.

Для забезпечення відповідності сучасним вимогам (надійності, керованості та продуктивності) у 2011 році завершено оновлення системного програмного забезпечення серверів та його налаштувань.

У 2011 році на веб-порталі Рахункової палати розміщено понад 380 офіційних повідомлень, звітів, бюлетенів і фотоматеріалів про її діяльність. Оновлено базу нормативно-правових актів, якими керується Рахункова палата, опубліковано низку статей її працівників тощо.



З метою максимального забезпечення підготовки та проведення контрольних заходів, виконання експертно-аналітичних завдань, проведення моніторингу змін законодавства та аналізу виконання Державного бюджету України налагоджена співпраця з Міністерством фінансів України, Міністерством економічного розвитку і торгівлі України, Національним банком України, Державною фінансовою інспекцією України, Державною казначейською службою України, Державною службою статистики України, Державною податковою службою України, Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку України, Державною митною службою України, Фондом державного майна України та іншими органами державної влади, головними розпорядниками бюджетних коштів, інформаційними агентствами та іншими установами, яка дає можливість отримувати економічну інформацію, фінансову звітність, статистичні дані, аналітичні збірники й бюлетені.

Налагоджено отримання основної частини документів в електронному вигляді, що забезпечує оперативне отримання і використання інформаційних ресурсів, дозволяє автоматизувати процеси аналізу та моніторингу показників фінансової, податкової і статистичної звітності. Станом на кінець 2011 року в електронних базах даних ІАС РП були сконцентровані понад 1,6 млн. електронних документів.

У 2011 році розширено функціональні можливості аналітичних систем ІАС РП. Впроваджено нову автоматизовану аналітичну систему «Моніторинг галузевих показників соціально-економічного розвитку регіонів України», яка дає змогу проводити порівняльний, ретроспективний і картографічний аналізи показників.

Розширено аналітичну складову автоматизованої системи «Моніторинг фінансових показників виконання бюджетів усіх рівнів» за рахунок упровадження нових програмних засобів, які дають можливість фахівцям Рахункової палати здійснювати контроль та аналіз виконання видатків і доходів бюджетів усіх рівнів у розрізі кодів бюджетної, програмної, функціональної та економічної класифікацій, а також проводити ретроспективний аналіз зазначених показників.

Також розширено аналітичну складову автоматизованої системи «Моніторинг макропоказників економічного та соціального становища України» шляхом створення баз даних показників динаміки доходів у розрізі кодів бюджетної класифікації.



Бібліотека та читальний зал Рахункової палати

Важливим джерелом документально-інформаційних ресурсів є бібліотека Рахункової палати, яка на сьогодні стала потужним інформаційно-аналітичним центром. Фахівці Рахункової палати мають можливість отримати будь-яку спеціальну літературу, оригінали нормативно-правових актів Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, річну та квартальну фінансову звітність головних розпорядників бюджетних коштів, податкову звітність, статистичні бюлетені та збірники, великий перелік періодичних друкованих видань України, спеціальних фахових видань Російської Федерації, енциклопедії, довідники тощо. Читальний зал бібліотеки Рахункової палати облаштований місцями для роботи в мережі Інтернет, електронною поштою, обладнанням для обробки документів, у тому числі сканером і принтерами.

6.3. ФІНАНСОВЕ І МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Бюджетні призначення Рахунковій палаті на 2011 рік становили **65 млн. 746,3 тис. грн.**, з них:

- за КПК 6511010 «Керівництво та управління у сфері контролю за виконанням державного бюджету» – **65 млн. 648,2 тис. грн.**;
- за КПК 6511020 «Створення інформаційно-аналітичної системи Рахункової палати» – **98,1 тис. гривень.**

Основною особливістю фінансування Рахункової палати у 2011 році був вкрай обмежений обсяг видатків розвитку, зменшений, порівняно з 2010 роком, у 2,2 раза та у 21 раз менше реальної потреби.

Через недостатність коштів на видатки розвитку не виконано запланованого обсягу робіт з реконструкції адмінприміщення територіального управління Рахункової палати у м. Львові та призупинено реконструкцію адмінприміщення територіального управління Рахункової палати у м. Вінниці, що вимагає додаткових витрат, пов'язаних з виконанням заходів з консервації та охорони цих об'єктів і подальшим зростанням вартості будівництва.

Помісячний план асигнувань традиційно був затверджений Міністерством фінансів України з поступовим наростанням обсягів фінансування, що ускладнило планування та проведення закупівлі товарів, робіт та послуг для потреб Рахункової палати, особливо у першій половині 2011 року, та призвело до необхідності внесення змін до кошторису Рахункової палати.

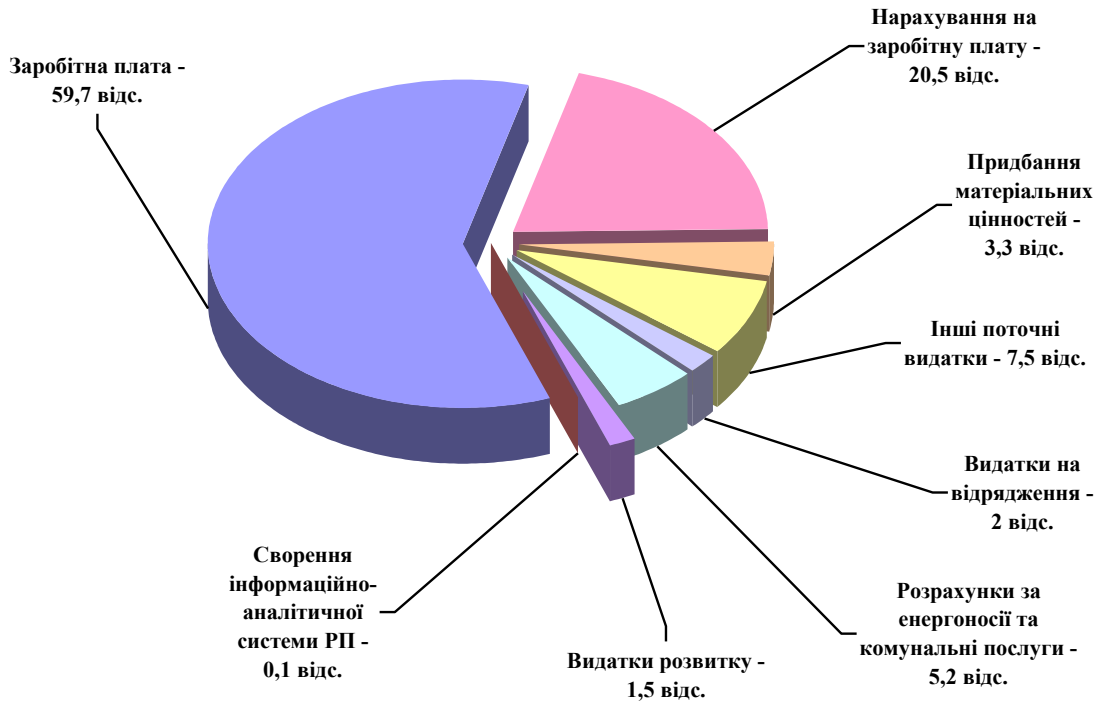
Державна казначейська служба України здійснювала фінансування бюджетних асигнувань у межах помісячного розпису, але протягом першої половини місяця виділялось лише до 20 відс. асигнувань (крім заробітної плати з нарахуваннями та видатків на оплату енергоносіїв). Тобто виділення бюджетних асигнувань на здійснення видатків з утримання Рахункової палати відбувалося лише в останні дні місяця, що створювало поточну кредиторську заборгованість протягом року.

З метою посилення контролю за раціональним і ефективним витрачанням коштів за програмами, затвердженими для Рахункової палати на 2011 рік, функціонування апарату та територіальних управлінь Рахункової палати здійснювалось відповідно до наказу Голови Рахункової палати від 02.02.2011 № 17 «Про результати фінансово-господарської діяльності у 2010 році та забезпечення виконання кошторису у 2011 році».

Обсяг видатків за КПКВ 6511020 «Створення інформаційно-аналітичної системи Рахункової палати» не дав змогу провести заплановані необхідні роботи не тільки з розвитку інформаційно-аналітичної системи Рахункової палати, а й з утримання її на досягнутому рівні. Фінансування видатків на виконання завдань Національної програми інформатизації взагалі не здійснювалось.

Загальна структура видатків Рахункової палати у 2011 році наведена в діаграмі 13.

**Діаграма 13. Структура видатків Рахункової плати
у 2011 році**



Придбання матеріальних цінностей, робіт та послуг проводилось з дотриманням вимог Закону України «Про здійснення державних закупівель», постанов Кабінету Міністрів України від 04.04.2001 № 332, від 09.10.2006 № 1404, від 22.10.2008 № 943 та інших нормативно-правових документів.

Протягом року здійснювалось якісне і своєчасне забезпечення життєдіяльності Рахункової палати та її територіальних управлінь, проводилась планова робота щодо матеріально-технічного забезпечення апарату Рахункової палати, поліпшення умов праці її фахівців і персоналу.

У 2011 році було введено в експлуатацію адміністративну будівлю в місті Києві на вул. В. Гетьмана, 8/26, де розміщено територіальне управління Рахункової палати по м. Києву, Київській, Черкаській та Чернігівській областях, а також деякі структурні підрозділи центрального апарату Рахункової палати.



За час роботи Рахункова палата набула значного досвіду в проведенні контрольно-аналітичних та експертних заходів щодо використання бюджетних коштів, аналізу соціально-економічних процесів держави, а також у впровадженні передових форм і методів здійснення різних видів аудиту. Проте час і життя ставлять перед Рахунковою палатою нові виклики, виникнення яких не дає права зупинятися, а тим більше відкочуватись назад у своєму інституційному розвитку. Виходячи з цієї тези, а також з метою подальшого підвищення ефективності та результативності діяльності необхідно вжити таких першочергових заходів:

- ◆ проводити роботу щодо переконання керівництва держави у неприпустимості звуження правового поля діяльності нашої інституції, необхідності термінового внесення змін до чинної статті 98 Конституції України щодо надання Рахунковій палаті повноважень у частині контролю за надходженням коштів до Державного бюджету України;
- ◆ подати до Верховної Ради України нову редакцію проекту Закону України «Про Рахункову палату»;
- ◆ здійснювати постійну роботу щодо актуалізації нормативних і методологічних документів Рахункової палати, імплементуючи нові нормативні та керівні стандарти INTOSAI;
- ◆ брати активну участь у роботі Ради керуючих EUROSAI;
- ◆ здійснювати загальну координацію та керівництво діяльністю спеціальної групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф;
- ◆ у період між XI і XII сесіями очолювати Раду керівників вищих органів фінансового контролю держав – учасниць СНД;
- ◆ продовжувати успішну практику проведення паралельних, спільних і координованих міжнародних аудитів, що представляють спільні інтереси для Рахункової палати України та вищих органів фінансового контролю інших держав;
- ◆ посилити контроль і відповідальність керівництва об'єктів контрольних заходів за своєчасним і повним виконанням рекомендацій, наданих Колегією Рахункової палати за результатами проведених Рахунковою палатою заходів;
- ◆ розвивати подальше становлення роботи територіальних управлінь Рахункової палати, зокрема, відшукати достатні фінансові можливості для початку діяльності територіального управління Рахункової палати по Івано-Франківській, Закарпатській та Чернівецькій областях (у м. Івано-Франківськ);
- ◆ удосконалювати форми і методи інформування громадськості про результати контрольно-аналітичних та експертних заходів, що проводяться Рахунковою палатою;
- ◆ ініціювати розгляд питання про можливість запровадження в проектах законів про Державний бюджет України норм щодо незалежного фінансування Рахункової палати шляхом затвердження її бюджету Верховною Радою України під час прийняття зазначених законів;
- ◆ продовжувати діяльність Рахункової палати як зовнішнього аудитора Організації з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ).

Звіт Рахункової палати за 2011 рік затверджено постановою Колегії Рахункової палати від 11.04.2011 № 6-3.

**ПЕРЕЛІК ІНФОРМАЦІЙНИХ БЮЛЕТЕНІВ,
ПІДГОТОВЛЕНИХ РАХУНКОВОЮ ПАЛАТОЮ
ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ЗАХОДІВ, ПРОВЕДЕНИХ У 2011 РОЦІ,
І НАДІСЛАНІХ ДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ**

- Про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на підготовку робітничих кадрів
- Висновки щодо виконання Державного бюджету України за 2010 рік
- Про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених Міністерству палива та енергетики України на будівництво ліній електропередачі
- Про результати аналізу виконання Комплексної програми забезпечення реалізації Стратегії подолання бідності
- Висновок щодо виконання Державного бюджету України за перший квартал 2011 року
- Про результати аудитів ефективності використання коштів Державного бюджету України на підготовку кадрів з вищою освітою та підвищення кваліфікації за галузевою ознакою
- Висновок щодо виконання Державного бюджету України за перше півріччя 2011 року
- Висновки за результатами аналізу та експертизи проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2012 рік»
- Висновок щодо виконання Державного бюджету України за дев'ять місяців 2011 року

ОСНОВНІ ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЬНО-АНАЛІТИЧНИХ ЗАХОДІВ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ У 2011 РОЦІ

- Міністерство економічного розвитку і торгівлі України
- Міністерство фінансів України
- Міністерство внутрішніх справ України
- Міністерство оборони України
- Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
- Міністерство культури України
- Міністерство охорони здоров'я України
- Міністерство аграрної політики та продовольства України
- Міністерство енергетики та вугільної промисловості України
- Міністерство надзвичайних ситуацій України
- Міністерство соціальної політики України
- Міністерство екології та природних ресурсів України
- Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України
- Міністерство інфраструктури України
- Міністерство закордонних справ України
- Генеральний штаб Збройних Сил України
- Командування Повітряних Сил Збройних Сил України
- Державна казначейська служба України
- Державна податкова служба України
- Державний комітет телебачення і радіомовлення України
- Державний комітет України у справах національностей та релігій
- Верховний Суд України
- Вищий господарський суд України
- Вищий адміністративний суд України
- Вищий спеціалізований суд з розгляду цивільних і кримінальних справ
- Державна судова адміністрація України
- Державне агентство водних ресурсів України
- Державне агентство з питань науки, інновацій та інформації України
- Державне агентство земельних ресурсів України
- Державне агентство рибного господарства України
- Державне агентство України з управління державними корпоративними правами та майном
- Державне космічне агентство України
- Національне агентство з питань підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу та реалізації інфраструктурних проектів
- Національне агентство України з питань державної служби
- Державний департамент надлишкового майна та земель
- Державний департамент пожежної безпеки
- Державна екологічна інспекція України

- Державна інспекція техногенної безпеки України
- Українська державна насіннева інспекція
- Державна архівна служба України
- Державна ветеринарна та фітосанітарна служба України
- Державна митна служба України
- Державна служба автомобільних доріг України
- Державна служба геології та надр України
- Державна служба зв'язку України
- Державна служба молоді та спорту України
- Державна служба статистики України
- Державна служба технічного регулювання України
- Державна пенітенціарна служба України
- Державна служба України з лікарських препаратів і контролю за наркотиками
- Державна служба кінематографії
- Державне управління справами
- Управління державної охорони України
- Головне управління державної служби України
- Національна комісія з питань регулювання зв'язку України
- Національна комісія регулювання електроенергетики України
- Фонд державного майна України
- Фонд соціального захисту інвалідів
- Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України
- Фонд гарантування вкладів фізичних осіб
- Центральна виборча комісія
- Аграрний фонд
- Національний банк України
- Національна радіокомпанія України
- Національна телекомпанія України
- НАК «Енергетична компанія України»
- Вінницька, Волинська, Дніпропетровська, Донецька, Житомирська, Івано-Франківська, Київська, Луганська, Львівська, Миколаївська, Одеська, Полтавська, Рівненська, Сумська, Тернопільська, Харківська, Херсонська, Хмельницька, Черкаська, Чернівецька, Чернігівська обласні державні адміністрації
- Севастопольська міська державна адміністрація
- Бучанська, Дніпродзержинська, Ірпінська, Канівська, Київська, Ладизинська, Львівська, Макіївська, Новокаховська, Одеська, Ровенківська, Черкаська, Чернігівська, Шахтарська міські ради
- Державні судові адміністрації України в Донецькій, Львівській областях та м. Києві
- Державні податкові адміністрації у Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій, Житомирській, Кіровоградській, Луганській, Одеській, Сумській, Харківській областях, Автономній Республіці Крим, місті Києві
- Державні управління охорони навколишнього природного середовища у Вінницькій, Кіровоградській, Хмельницькій областях
- Головне державне управління охорони, використання і відтворення водних живих ресурсів та регулювання рибальства у м. Києві та Київській області

- Управління Державного департаменту України з питань виконання покарань в Донецькій, Запорізькій, Кіровоградській, Київській, Одеській областях та м. Києві
- Головне управління внутрішніх військ МВС України
- Головні управління Державного казначейства України у Київській, Черкаській, Чернігівській областях, м. Києві
- Управління МВС України у Волинській, Чернігівській областях
- Головні управління МНС України у Вінницькій, Київській, Харківській, Хмельницькій областях, м. Києві
- Головні управління ветеринарної медицини у Львівській, Миколаївській, Одеській, Харківській, Херсонській областях
- Головні управління земельних ресурсів у Вінницькій, Київській, Львівській, Сумській областях
- Івано-Франківське, Львівське, Тернопільське та Чернівецьке обласні управління лісового та мисливського господарства
- Запорізьке, Івано-Франківське, Кіровоградське, Тернопільське, Хмельницьке обласні виробничі управління по меліорації і водному господарству
- Львівська, Одеська та Південна регіональні служби державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду на державному кордоні та транспорті
- Управління ветеринарної медицини у м. Одесі
- Управління виконавчої дирекції Фонду нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань у Донецькій, Луганській областях та місті Києві
- Служби автомобільних доріг у Київській, Львівській, Харківській областях
- Державні податкові інспекції в містах Вінниці, Житомирі, Сумах та Харкові
- Спеціалізовані державні податкові інспекції по роботі з великими платниками податків у містах Дніпропетровську, Луганську, Одесі, Харкові та Києві
- Вінницька, Миколаївська, Одеська, Полтавська, Тернопільська, Херсонська обласні державні хлібні інспекції
- Вінницький та Тернопільський обласні державні центри експертизи сортів рослин з державною інспекцією з охорони прав на сорти рослин
- Державна спеціалізована фінансова установа «Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву»
- Київське та Харківське регіональні відділення Фонду державного майна України
- Апеляційні суди Донецької, Львівської, Харківської областей та м. Києва
- Фонд гарантування вкладів фізичних осіб
- Аграрна біржа
- Державний центр зайнятості - виконавча дирекція Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття
- Київський міський центр по нарахуванню та здійсненню соціальних виплат
- Центр обліку надлишкового та списаного військового майна Збройних Сил України
- Центр підвищення кваліфікації працівників сфери управління Мінпраці у м. Києві
- Басейнове управління водними ресурсами річки Південний Буг
- Дністровсько-Прутське управління водних ресурсів
- Рада міністрів Автономної Республіки Крим

- Міністерство аграрної політики Автономної Республіки Крим
- Міністерство економічного розвитку і торгівлі Автономної Республіки Крим
- Міністерство регіонального розвитку та житлово-комунального господарства Автономної Республіки Крим
- Міністерство фінансів Автономної Республіки Крим
- Міністерство соціальної політики Автономної Республіки Крим
- Республіканський комітет із земельних ресурсів Автономної Республіки Крим
- Республіканський комітет Автономної Республіки Крим водогосподарського будівництва та зрошувального землеробства
- Республіканський комітет Автономної Республіки Крим з будівництва та архітектури
- Республіканський комітет Автономної Республіки Крим з охорони навколишнього природного середовища
- Державна податкова адміністрація в Автономній Республіці Крим
- Головне управління капітального будівництва при Раді міністрів Автономної Республіки Крим
- Служба автомобільних доріг в Автономній Республіці Крим
- Департамент охорони в Автономній Республіці Крим
- Кримська республіканська установа «Управління капітального будівництва Республіканського комітету Автономної Республіки Крим в справах міжнародних відносин і депортованих громадян»
- Кримське республіканське відділення Фонду соціального захисту інвалідів
- Дніпровська гідроелектростанція
- Канівська гідроелектростанція
- Кременчуцька гідроелектростанція
- Корпорація «Укрінмаш»
- Державний концерн «Укрторф»
- ДП «Фінансування інфраструктурних проектів»
- ДП «НЕК «Укренерго»
- ДП «Житомирторф»
- ДП «Сумиторф»
- ДП «Київторф»
- ДП «Волиньторф»
- ДП «Рівнеторф»
- ДП «Чернігівторф»
- ДП «Українська авіаційно-транспортна компанія»
- ДП «Білоцерківський військовий торг»
- ДП «Алушта»
- ДП «АФ «Магарач»
- ДП «Малоріченське»
- ДП «Донецька обласна дирекція з ліквідації збиткових вугледобувних та вуглепереробних підприємств «Донвуглереструктуризація»
- ДП «Луганська обласна дирекція з ліквідації збиткових вугледобувних та вуглепереробних підприємств «Луганськвуглереструктуризація»
- Північне державне регіональне геологічне підприємство «Північгеологія»
- ДП «Авіаційний науково-технічний комплекс ім. О.К. Антонова»
- ДП «Київський авіаційний завод «Авіант»
- ДП «Бар'єр»

- ДП «Національний центр Олександра Довженка»
- ДП «Національна кіностудія художніх фільмів ім. О. Довженка»
- ДП «Українська кіностудія анімаційних фільмів»
- ДП «Українська студія хронікально-документальних фільмів»
- ДП «Видавництво і друкарня «Таврида»
- ДП «Львівська обласна дирекція протипаводкового захисту»
- ДП «Сторожинецьке лісогосподарство»
- ДП «Дельта-Лоцман»
- ДП «Спецагролізинг»
- ДП «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості»
- ДП «Зовнішньоторгівельна фірма «Таско-експорт»
- ДП Міністерства оборони України «Львівський бронетанковий ремонтний завод»
- ДП «Спеціалізована зовнішньоторгівельна фірма «Прогрес»
- ДП «Спеціалізована зовнішньоторгівельна фірма «Укроборонекспорт»
- ДП «Укроборонсервіс»
- ДП «Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Світ»
- ДП Міністерства внутрішніх справ України «Спецсервіс»
- ДП «Хорів-АВІА»
- Причорноморське державне регіональне геологічне підприємство
- Державна акціонерна компанія «Національна мережа аукціонних центрів»
- Державна компанія «Луганськлегінвест»
- Державна компанія «Укрспецекспорт»
- Підприємство з 100 % іноземними інвестиціями «Українська національна лотерея»
- Державна акціонерна компанія «Українське видавничо-поліграфічне об'єднання»
- Державне спеціалізоване видавництво «Освіта»
- Державний центр сертифікації і експертизи зерна та продуктів його переробки
- Державне госпрозрахункове зовнішньоторгівельне підприємство «Спецтехноекспорт»
- Державне авіаційне підприємство «Україна»
- Харківське державне авіаційне виробниче підприємство
- Державне господарське об'єднання «Концерн «Техновоєнсервіс»
- Державне господарське об'єднання «Концерн «Війсьторгсервіс»
- Державне господарське об'єднання «Концерн «Авіавоєнремонт»
- Національна академія наук України
- Академія митної служби України
- Національна академія внутрішніх справ
- Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого
- Дніпропетровська державна медична академія
- Дипломатична академія України при Міністерстві закордонних справ України
- Українська академія банківської справи НБУ
- Коштовний вищий навчальний заклад «Харківська академія неперервної освіти»
- Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
- Луганський державний університет внутрішніх справ ім. Е.О. Дідоренка

- Львівський державний університет внутрішніх справ
- Одеський державний університет внутрішніх справ
- Харківський державний університет внутрішніх справ
- Харківський університет Повітряних Сил Збройних Сил України
- Львівський національний аграрний університет
- Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С.З. Гжицького
- Одеський державний аграрний університет
- Харківський національний технічний університет сільського господарства ім. П. Василенка
- Дніпропетровський державний аграрний університет
- Львівський національний медичний університет ім. Данила Галицького
- Одеський національний медичний університет
- Кримський державний медичний університет ім. С.І. Георгієвського
- Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова
- Національний фармацевтичний університет
- Національний університет біоресурсів і природокористування України
- Університет банківської справи Національного банку України
- Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського
- Державний центр збереження документів Національного архівного фонду
- Дирекція по експлуатації комплексу споруд центральних державних архівів України
- Український науково-дослідний інститут архівної справи та документознавства
- Центральний державний кінофотофоноархів України ім. Г.С. Пшеничного
- Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва України
- Центральний державний історичний архів України м. Львові
- Центральний державний науково-технічний архів України м. Харкові
- Національний інститут винограду і вина «Магарач»
- Український науково-дослідний інститут архівної справи та документознавства
- Український державний геологорозвідувальний інститут
- Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України
- Інститут інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України
- Чернігівський державний інститут права, соціальних технологій та праці
- Львівський, Харківський, Черкаський інститути банківської справи НБУ
- Севастопольський інститут банківської справи УАБС
- ЗАТ «Одеська кіностудія»
- ЗАТ «Патріот»
- ЗАТ «Макрохім»
- ЗАТ «АПК-ІНВЕСТ»
- ЗАТ «Ландгут-Бройлер»
- ЗАТ «Феоніс»
- ЗАТ Агрофірма «Авіс»
- ЗАТ «Птахофабрика «Київська»
- ВАТ «Балтське ХПП»
- ВАТ «Любашівський елеватор»
- ВАТ «Мотор Січ»

- ВАТ «Український концерн хмелярства «Укрхміль»
- ВАТ «Державний ощадний банк України»
- ВАТ «Дністровська ГАЕС»
- ВАТ «Шепетівська реалбаза хлібопродуктів»
- ВАТ «Укргідроенерго»
- КП ОСК «Металіст»
- КП «Електропівденьзахідмонтаж – 6»
- КП «Одесміськелектротранспорт»
- КП «Харківський метрополітен»
- Львівське міське комунальне підприємство «Львівводоканал»
- ТОВ «Кодимський елеватор»
- ТОВ «ВО Агро-Пром-Сервіс»
- ТОВ НВП «Екосфера»
- ТОВ «НВП «Тетра»
- ТОВ «Сота Сінема Груп»
- ТОВ «Агентство–Мультипрес»
- ТОВ «Виробничо-комерційна фірма «БАО»
- ТОВ «Вуглекислотний завод»
- ТОВ «Екопромресурс»
- ТОВ «КАН-ТРАНС»
- ТОВ «МИР»
- ТОВ «Перспектива»
- ТОВ «Східноукраїнська екологічна компанія»
- ТОВ «Ринок сільськогосподарської продукції «Столичний»
- ТОВ «Ринок сільськогосподарської продукції «Шувар»
- ТОВ «Техноторг-Дон»
- ТОВ «АФ «Золота балка»
- ТОВ «Бахчисарайська долина»
- ТОВ «Кримські виноградники»
- Львівський державний обласний перинатальний центр
- Дитячий медичний реабілітаційний центр Міністерства внутрішніх справ України «Смарагдовий»
- Військово-медичний клінічний центр Південного регіону України
- Львівський регіональний фтизіопульмонологічний лікувально-діагностичний центр
- Львівський обласний державний клінічний лікувально-діагностичний кардіологічний центр
- Клінічна лікарня «Феофанія» Державного управління справами
- Івано-Франківська обласна клінічна лікарня
- Івано-Франківська обласна клінічна інфекційна лікарня
- Івано-Франківська центральна міська клінічна лікарня
- Львівська обласна клінічна лікарня
- Обласна лікарня позалегенового туберкульозу Львівської області
- Обласна психіатрична лікарня Львівської області
- Чернівецька обласна клінічна лікарня

ДЛЯ ПОТАТОК